

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1936: 56
SOCIALDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG
ANGÅENDE
LÄNSSTYRELSEARNAS ORGANISATION
JÄMTE DÄRMED SAMMANHÄNGANDE
SPÖRSMÅL

AVGIVET AV
INOM SOCIALDEPARTEMENTET
TILLKALLADE UTREDNINGSMÅN

S T O C K H O L M
1 9 3 6

Statens offentliga utredningar 1936

Kronologisk förteckning

1. Betänkanden 1 rörande serafimerlasarettets ekonomi samt 2 rörande lasarettets ställning och verksamhet. Heggström. 187 s. E.
2. Förslag till konvention mellan Sverige och Schweiz om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar m. m. Norstedt. 55 s. U.
3. Betänkande med förslag om vissa föreskrifter beträffande konsumtionsmjök. Marcus. 68 s. Jo.
4. Betänkande med förslag till lag om behandling av förbrytare, hemfallna åt alkoholmissbruk, m. m. Marcus. 56 s. Ju.
5. Betänkande med förslag angående revision av lagstiftningen rörande tillverkning, beskattning och försäljning av maltdrycker. Marcus. 397 s. Fi.
6. Utredning med förslag rörande bidrag åt barn till änkor och vissa invalider samt åt föräldralösa barn. Beckman. 98 s. S.
7. Socialiseringsproblemet. Allmänna synpunkter. Tiden. viij, 99 s. Fi.
8. Ur socialiserings »europiska» idékrets. Tiden. viij, 210 s. Fi.
9. Socialiseringsidéer och socialiseringspraxis i Sovjetunionen. I. Tiden. iv, 206 s. Fi.
10. Statligt kaffemonopol. Marcus. 192 s. Fi.
11. Förslag till psalmbok för svenska kyrkan. Uppsala, Almqvist & Wiksell. 58*, 319 s. E.
12. Betänkande angående förlossningsvården och barnmorskväsendet samt förebyggande mödra- och barnavård. Norstedt. 120 s. S.
13. Betänkande angående familjebeskattningen. Marcus. 147 s. Fi.
14. Betänkande angående dels plannässigt sprande och dels statliga bostättningslån. Norstedt. 55 s. S.
15. Betänkande angående moderskapspenning och mödråhjälp. Norstedt. 78 s. S.
16. Utredning rörande förhållandet mellan land- och sjötrafikmedel. Heggström. 183 s. K.
17. Förslag till lag om ändring i vissa delar av sjölagen m. m. Norstedt. viij, 418 s. Ju.
18. Undersökningar rörande det samlade skattetrycket i Sverige och utlandet. Marcus. viij, 308 s. Fi.
19. Betänkande med förslag till lagstiftning angående skyddsskogar m. m. Marcus. 172 s. 1 karta. Jo.
20. Betänkande med förslag i anledning av verkställd granskning av 1932 års trafikutrednings förslag till förordning angående allmän automobiltrafik. Heggström. 54 s. K.
21. Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1935. Marcus 274 s. 1 karta. S.
22. Den svenska sjöfartsnäringen. Statistisk-ekonomisk undersökning. Norstedt. 111 s. H.
23. Betänkande angående åtgärder för avhjälpande av de inom vissa delar av Norrbottens läns lappmark yppade missförhållanden samt rörande de kostnader som därav kunde förmedlas m. m. Luleå, Länstryckeriet. 318 s. 1 bilaga. S.
24. Betänkande med förslag till lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning m. m. Norstedt. 62 s. Ju.
25. Betänkande med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker m. m. Marcus. 163 s. Fi.
26. Sociala jordutredningens betänkande med förslag till revision av lagstiftningen angående avstyckning m. m. Marcus. 79 s. Jo.
27. Angående kontrollen över elektriska starkströmsanläggningar. Heggström. 185 s. H.
28. Kyrkogodset i Skåne, Halland och Blekinge under dansk tid. Marcus. xxxj, 405 s. E.
29. Betänkande om socialstyrelsens organisation. Beckman. 151 s. S.
30. Betänkande med förslag till lagstiftning angående skogar å städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län. Marcus. 108 s. Jo.
31. Betänkande med utredning och förslag angående åtgärder för särskild undervisning och utbildning av psykiskt efterblivna i barn- och ungdomsåren. Heggström. 164 s. E.
32. Svensk arbetslöshetspolitik åren 1914—1935. Norstedt. 122 s. S.
33. Förslag till vissa ändringar i kungl. byggnadsstyrelsens normalförelag till gatukostnadsbestämmelser enligt 49 § stadsplanlagen. Marcus. 7 s. K.
34. Utredning rörande de svenska universitets- och högskolestudenternas sociala och ekonomiska förhållanden. Av S. Wicksell och T. Larsson. Bilaga till betänkande med undersökningar och förslag i anledning av tillströmningen till de intellektuella yrkena. Lund, Ohlsson. ij, 381 s. E.
35. Promemoria angående ändring av bestämmelserna rörande kommunernas underställningsfria lånerätt. Marcus. 33 s. Fi.
36. Psalmbok för svenska kyrkan. Förslag avgivet den 29 febr. 1936, överarbetat av inom ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga. Uppsala, Almqvist & Wiksell. xxiv, 98 s. E.
37. Utredning angående revision av bestämmelserna om tingshusbyggnadsskyldigheten. Norstedt. 53 s. Ju.
38. Betänkande med förslag rörande jaktlagstiftningsfrågor. 1. Förslag till lag om rätt till jakt samt jaktstadga ävensom andra därmed sammanhängande författningar. Marcus. 202 s. Jo.
39. Sociala jordutredningens betänkande med förslag till åtgärder för att bereda ökade möjligheter för den mindre bemedlade befolkningen på landsbygden att förena småbruk med hemindustri, hantverk, hemslöjd, pålsjurdjuruppfödning m. m. Marcus. 97 s. Jo.
40. Betänkande med förslag till omorganisation av den med statsmedel understödda kemiska analys- och kontrollverksamheten. Heggström. 80 s. Jo.
41. Betänkande med förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän. Norstedt. 163 s. K.
42. Betänkande med utredning och förslag rörande rikets ekonomiska kartläggning och därmed sammanhängande organisationsspörsmål angående rikets landkarteverk. Idun. 278 s. 7 kartbl. Jo.
43. 1935 års lotsverksakkunniga. Betänkande 2. Förslag till lotsförordning. Marcus. 112 s. H.
44. Betänkande med utredning och förslag angående sammanförande och organisation av i Stockholm befintliga arkeologiska samlingar från Medelhavsländerna och främre Orienten. Heggström. 68 s. E.
45. Rationaliserings- och ersättningsfrågor i samband med ifrågasatt införande av statligt brännöljemonopol. Marcus. 95 s. Fi.
46. Betänkande angående sterilisering. Marcus. 80, 46* s. S.
47. Utredning med förslag rörande förskottering av underhållsbidrag till barn utom äktenskap m. fl. Beckman. 87 s. S.
48. Betänkande med förslag till lönereglering för lärare vid folk- och småskolor. Norstedt. 204 s. Fi.
49. Utredning med förslag angående omorganisation av dövstumundervisningsväsendet. Heggström. 257 s. E.
50. Betänkande och förslag angående beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer. Heggström. 48 s. E.
51. Yttrande angående revision av 18 kap. 13 § strafflagen m. m. Marcus. 55, 54* s. S.
52. Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden vid 1933 års allmän fastighetstaxering. Norstedt. vj, 168 s. 1 karta. Fi.
53. Utredning angående revision av bestämmelserna om utlånings rätt åt här i riket vistas och därmed sammanhängande spörsmål. Norstedt. 96 s. Ju.
54. Förslag till lag om befordran med luftfartyg m. m. Norstedt. 158 s. Ju.
55. Den ekonomiska och sociala utvecklingen under å 1935. Av H. Butler. Beckman. 45 s. S.
56. Betänkande med förslag angående länsstyrelsernas organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål Örebro, Länsstämningen. (2), 230 s. S.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet. Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 99) utgiva utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1936:56
SOCIALDEPARTEMENTET.

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

ANGÅENDE

LÄNSSTYRELSESNAS ORGANISATION

JÄMTE DÄRMED SAMMANHÄNGANDE

SPÖRSMÅL

AVGIVET AV

INOM SOCIALDEPARTEMENTET

TILLKALLADE UTREDNINGSMÄN

ÖREBRO 1936

LÄNSTIDNINGENS TRYCKERI A.-B.

OCH

A.-B. LITTORIN RYDÉN BOKTRYCKERI

DEPARTMENT OF MEDICINE
HOSPITAL DEPARTMENT

REPORT ON THE

COMMISSION

ON THE

ADMINISTRATION OF THE

HOSPITAL

OF THE

UNIVERSITY OF TORONTO

BY

THE

COMMISSIONERS

APPOINTED BY THE

GOVERNMENT OF CANADA

AND THE

Till Herr Statsrådet och chefen för kungl. socialdepartementet.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande uppdrog den 29 juni 1935 statsrådet och chefen för socialdepartementet åt undertecknade, landshövdingen Bror C. Hasselrot, ledamoten av riksdagens andra kammare O. Andersson i Höör, landskamreraren Birger Gillner, landssekreteraren Arvid Lidén samt ledamöterna av riksdagens andra kammare Martin Skoglund och Hjalmar Svensson i Grönvik, att, i enlighet med vad närmare angivits i statsrådsprotokollet över socialärenden den 28 i samma månad, verkställa utredning och avgiva förslag rörande länsstyrelsernas organisation. Ät undertecknad Hasselrot uppdrogs att såsom ordförande leda arbetet.

På uppdrag av departementschefen har länsnotarien N. Rosenius varit sekreterare åt utredningsmännen, varjämte länsbokhållaren Folke Elfving för vissa uppgifter varit förordnad som biträdande sekreterare.

För att tagas i övervägande eller vara tillgängliga vid fullgörandet av uppdraget hava till utredningsmännen — vilka antagit benämningen länsstyrelseutredningen — överlämnats åtskilliga av myndigheter, organisationer och enskilda gjorda framställningar. Även direkt till utredningsmännen hava inkommit vissa framställningar i med utredningsuppdraget sammanhängande ämnen.

Utredningsmännen få härmed vördsamt överlämna sitt betänkande med förslag angående länsstyrelsernas organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål.

Den i direktiven för utredningen omnämnda frågan angående lämplig-
 heten och möjligheten av en ifrågasatt anordning, enligt vilken utbyte i viss
 utsträckning skulle äga rum av befattningshavare mellan centralförvaltningen
 och länsstyrelserna, för vilken fråga samråd med departement och centrala
 verk erfordras, har ännu icke varit föremål för behandling. Det är emellertid
 utredningens avsikt att snarast möjligt upptaga denna fråga till prövning.

Utredningen har vidare för avsikt att upprätta förslag till nya föreskrifter
 angående länsstyrelsernas arbetsredogörelser i stället för de i cirkuläret den
 15 april 1862 givna.

Än vidare ämnar utredningen, såvitt möjligt, upprätta förslag till vinnande
 av större enhetlighet med avseende å diarieföring, kortregister och blanket-
 ter ävensom i samband därmed i särskild promemoria framlägga redogörelse
 för vissa iakttagelser med avseende å länsstyrelsernas arbets sätt, som gjorts
 vid studier å samtliga länsstyrelser av utredningens sekretariat.

Stockholm den 17 december 1936.

BROR C. HASSELROT

OLOF ANDERSSON

BIRGER GILLNER

ARVID LIDÉN.

MARTIN SKOGLUND

HJALMAR SVENSSON

N. Rosenius.

I. Länsstyrelsen enligt 1917 års organisation.

Genom 1634 års regeringsform lades grunden till ordnandet av den lokala förvaltningen i länen genom *landshövdingar*. En utförlig landshövdinginstruktion utfärdades den 8 januari 1635. Redan då funnos vid länens förvaltning såsom biträden åt landshövdingen en handskrivare, *landssekreterare*, samt en bokhållare, sedermera benämnd *landskamrerare*, och viss arbetsfördelning var genomförd. Häri torde upprinnelsen vara att söka till den ännu alltjämt bestående organisationen å två avdelningar, *landskansli* och *landskontor*, inom *Konungens* (eller Kungl. Maj:ts) *befallningshavande*, såsom namnet å länets styrelse blev från år 1669. I senaste instruktionen av den 12 april 1918 har benämningen *länsstyrelsen* blivit konsekvent genomförd, sedan denna redan från början av 1800-talet kommit till användning vid sidan om Konungens (Kungl. Maj:ts) befallningshavande.

Av länsstyrelsens tjänstebefattningar i övrigt hava *länsnotarie*, *länsbokhållare*, *landskanslist* och *landskontorist* även gamla anor. Detta gäller jämväl *lanträntmästaren*, som förestått länets ränteri till dess indragning därav skedde enligt riksdagens beslut år 1908.

När 1917 års riksdag beslutade om fögderiförvaltningens omorganisation — landsfogde och landsfiskal trädde då i stället för dittillsvarande kronofogde och kronolänsman — skapades även den organisation av länsstyrelsernas arbete och tjänstebefattningar, som sedan i huvudsak bestått. Sålunda nyinrättades då befattningen som *länsassessor*, vilket innebar en viktig förändring i länsstyrelsernas arbetsförhållanden.

I propositionen n:r 211 till 1917 års riksdag belystes närmare de länsstyrelsefrågor, som då påkallade statsmakternas uppmärksamhet.

Där erinrades sålunda om den raska utveckling, som under de då senaste årtiondena förekommit såväl inom näringarnas och samfärdselns som på de sociala och andra samhälleliga frågors områden och att därigenom göromålen inom administrationen i allmänhet i betydande grad ökats. Det vore vid länsstyrelserna särskilt av vikt att minska avdelningschefernas arbetsbörda. Angående sättet för lösning av denna fråga hade skilda förslag framkommit. Sålunda hade från ett län ifrågasatts, att man i länsstyrelserna i rikets större län borde inrätta en helt ny självständig avdelning med en med landssekreteraren och landskamreraren fullt jämställd chef, till vilken

avdelning från landskansliet och landskontoret kunde överflyttas vissa mera fristående grupper av ärenden. För den nya avdelningen skulle naturligtvis erfordras ett självständigt kansli, men upprättandet därav borde icke i och för sig öka antalet underordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Även en annan länsstyrelse hade framhållit, att man redan då måste vara betänkt antingen på en ökad byråindelning eller åtminstone på ökad användning av särskilda föredragande med i varje fall ökad personal. I sistnämnda riktning hade två andra länsstyrelser uttalat sig, av vilka den ena föreslagit, att vid sidan av landssekreterar- och landskamrerarbefattningar inom länen borde inrättas nya tjänster, vilkas innehavare kunde benämnas vice landssekreterare och vice landskamrerare med åliggande att självständigt bereda och föredraga vissa ärenden, och den andra, att till landssekreterarens och landskamrerarens biträde skulle anställas en tjänsteman med en i viss mån större befogenhet och högre ämbetsställning än de dåvarande länsnotarierna och länsbokhållarna. I löneförmåner borde denne erhålla en mellangradsställning, jämförlig med vissa befattningar i de centrala verken. Departementschefen förklarade sig icke tilltalad av förslaget om inrättande av en helt och hållet ny avdelning inom länsstyrelsen, till vilken avdelning kunde från såväl kansliet som kontoret överflyttas vissa mera fristående grupper av ärenden. Oavsett att förhållandena icke syntes honom än så länge betinga inrättandet av en ny syssla med avdelningschefs grad, komme härtill, att en sådan tredje avdelningschef knappast torde i längden kunna utan menliga slitningar inom verket vara i saknad av egen expedition och kontorspersonal, varav ökade kostnader sannolikt skulle uppkomma. Däremot ansåg departementschefen, att denna viktiga fråga med minsta möjliga betungande för statsverket borde kunna tillfredsställande ordnas enligt följande förslag, som även bäst skulle bidra till undanröjande av de svårigheter i avseende å rekryteringen av länsstyrelsens juridiskt utbildade arbetskrafter, som Kungl. Maj:ts befallningshavande efter vad det syntes med fullt fog så allmänt och starkt betonat såsom en följd av kronofogdetjänstens indragning. Den väl behöfliga lättningen i landssekreterarens och landskamrerarens arbetsbörda borde beredas sålunda, att första länsnotarie- och första länsbokhållarsysslorna organisatoriskt ombildades till assessorat, vilkas innehavare skulle hava till åliggande att självständigt på eget ansvar bereda, föredraga och till expedition befordra Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut och utslag i vissa grupper av mål och ärenden enligt indelning och plan, som på länsstyrelsens förslag borde fastställas av Kungl. Maj:t särskilt för varje län. Därjämte borde de enligt de föreskrifter Kungl. Maj:ts befallningshavande ägde meddela, biträda sina respektive avdelningschefer vid övriga göromål samt vid dessas laga förfall, då ej annorlunda därom förordnades, förrätta deras tjänst. Genom denna anordning — vilken för övrigt nära anslöte sig till ett förfarande, som i några län, låt vara i viss mån vid sidan av landshövdinginstruktionen, kommit i bruk — skulle icke någon ny tjänst skapas utan en redan befintlig tjänst omorganiseras till en mera självständig. Samma arbetsprestation i fråga om målens föredragning komme att med huvudsakligen samma personal fullgöras; skillnaden låge däri, att avdelningschefen befriades från handläggningen av vissa grupper av mål. I stället finge länsassessorn självständigt och på eget ansvar bereda, föredraga och expediera beslut i dylika mål samt därjämte bestrida göromål, som tillhörde länsnotarie och länsbokhållare.

Genom riksdagens bifall till vad sålunda föreslagits blev i varje län utom Gotlands inrättad en länsassessorsbefattning vid varje landskansli och landskontor.

Även i ett annat avseende blev 1917 års organisation betydelsefull. Propositionen innefattade, enligt departementschefens uttalande, jämväl förslag om att i viss mån upphäva det nu överklagade och efter departementschefens mening faktiskt befintliga, alltför stora bruket av *extra ordinarie tjänstemän* för förrättande av ett permanent ordinarie arbete, varom departementschefen vidare anförde.

»Då fråga därefter blir om reducering av antalet extra tjänstemän hos länsstyrelserna, lär det vara uppenbart, att extra tjänstemän med ständig tjänstgöring icke, såsom nu i många län är fallet, böra anställas till ungefär samma antal som de ordinarie tjänstemännens. Detta innebär icke blott fara för arbetets resultat, i det man knäppt av de extra tjänstemännen med en ganska osäker ställning och jämförelsevis klen avlöning kan förvänta tillräckligt intresse och ansvarskänsla för arbetets utförande, utan det leder jämväl till vissa svårigheter vid rekryteringen av en del tjänster vid länsstyrelserna, när tiden för erhållande av ordinarie anställning i många fall oskäligt utsträcker.»

Med anledning av länsstyrelsernas yttranden och andra förekomna omständigheter beräknades i propositionen, vilken i denna del godkändes av riksdagen, antalet ordinarie befattningshavare vid länsstyrelserna till 405, vartill kommo 12 lanträntmästare å övergångsstat.

Antalet ordinarie tjänstemän, lanträntmästare medräknade, med tjänstställning motsvarande befattningshavare i nuvarande lönegraderna B 30 — B 15, uppgick till 322.

Antalet ständiga extra tjänstemän beräknades till 12 länsnotarier, 13 länsbokhållare, 52 landskanslistor och 53 landskontorister, eller tillhopa 130 befattningshavare. Angående antalet ständiga extra tjänstemän av lägre grad lämnades i propositionen icke någon uppgift. Antalet tillfälliga biträden uppskattades för det dåvarande till något mera än 50, men beräknades, åtminstone vad landskanslien anginge, kunna efter omorganisationens genomförande rätt väsentligt nedbringas.

Avlöningsstaten för kalenderåret 1918 upptog för de ordinarie befattningshavarna 1 296 650 kronor och till extra arbetskrafter 311 000 kronor. Beträffande sistnämnda belopp må emellertid anmärkas, att kostnaden för avlöande av skrivbiträden och för renskrivning i övrigt i stor utsträckning täcktes från annat anslag samt att i vissa län till täckande av utgifterna för ifrågavarande ändamål funnes att tillgå räntmästarnas indragna provisioner.

II. Utvecklingen efter 1917.

Genom 1917 års organisatoriska förändringar och den därefter den 12 april 1918 utfärdade nya instruktionen för landshövdingarna och länsstyrel-

ernas tjänstemän blevo länsstyrelsernas arbetsproblem och deras personals anställningsförhållanden ordnade på sätt, som för det dåvarande torde varit tillfredsställande.

Emellertid har länsstyrelsernas *arbetsbelastning efter år 1917 varit stadd i oavbruten stegring*. Nya sociala och ekonomiska spörsmål, ävensom därav föranledd lagstiftning hava i hög grad berört länsstyrelserna. Sålunda har den länsstyrelserna i gällande instruktion givna uppgiften, att hava noggrann akt uppå länets tillstånd och behov samt i allt söka främja länets utveckling och dess befolknings bästa blivit mer maktpåliggande än någonsin. Utvecklingen har gått i den riktningen, att länsstyrelserna hava att taga befattning med allt fler områden inom samhällets och den enskildes liv och verksamhet. Omfattande grupper av arbetskrävande ärenden hava tillkommit eller utökats, detta i alldeles särskild grad i fråga om landskansliet. Beträffande nya ärenden, som tillförts denna avdelning, må nämnas de, som tillkommit genom vägväsendets omorganisation, civilbefolkningens skydd vid luftanfall, kontrollen över vapenhandeln samt vapen och ammunition, brandväsendet å landsbygden, hotell- och pensionatstadgans ikraftträdande i full utsträckning, förordningen om biografer, dagsbotssystemet, stadsplanelagen och den nya byggnadsstadgan, jorddelningslagen, polislagen och länsstyrelsens därav föranledda befattning med hela polispersonalen inklusive ordningsmän och ordningsvakter, kontrollen över nöjeslivet å landsbygden, barnavårdslagen, ensittarlagen, avlösning av inteckningsansvar från avstyckad fastighet m. m. Utom allt det nya som tillkommit, hava även de mål och ärenden, tillhörande ämnesgrupper, som sedan gammalt påvilat landskansliet, avsevärt ökat, framförallt ärenden beroende av motorfordonstrafiken samt fattigvårdsmål.

Även landskontorets arbetsbörda har sedan år 1917 ökat. Visserligen hava nya föreskrifter angående ecklesiastika boställen och förvaltningen av kronans domäner medfört viss minskning av landskontorets arbete, men nya, lika krävande uppgifter hava i stället tillkommit, såsom befattningen med stödlåneärenden, tillsynen över stiftelser och inventeringar hos medelsförvaltare. Vägväsendets och polisväsendets omorganisation har även för landskontoret medfört betydande nya arbetsuppgifter. Därjämte hava emellertid landskontoret förut tillkommande ärenden successivt ökat i antal. Särskilt gäller detta ifråga om taxeringsväsendet och mantalsskrivningsärendena. Arbetet med anordnings- och uppördsväsendet har också väsentligt ökat på grund av de senaste årens lagstiftning. Kronouppördens fördelning på två uppördsterminer har medfört ökat besvär.

Arbetslösheten och därav föranledda kommunala och statliga stödåtgärder hava för länsstyrelsernas båda avdelningar medfört ökad arbetsbelastning, som i vissa län varit högst betydande. För de nordligaste länens vidkom-

mande bör även erinras om det ökade arbete med lappärenden, som föranletts bl. a. av renbeteskonventionen med Norge och ny inhemsk lagstiftning på området.

Landssekreteraren i Stockholms län A. M. Beckius, vilken under år 1934 biträdde statens organisationsnämnd vid dess behandling av frågan om länsstyrelsernas organisation och arbetssätt, har i en uppsats om de svenska länsstyrelsernas organisationsfråga, som varit införd i Nordisk Administrativt Tidskrift år 1935 (sid. 73 ff), belyst arbetsbördans oavlåtliga ökning med några siffror, hämtade från de av länsstyrelserna avgivna arbetsredogörelserna. Väl äro dessa på arbetsredogörelserna byggda jämförelsesiffror i visst avseende i hög grad otillfredsställande. I uppsatsen framhålles ock härutinnan, att beräkningen av antalet mål och ärenden för vissa länsstyrelser torde vara gjord på ett i någon mån olika sätt än för andra länsstyrelser, vilket vid jämförelse av arbetsbördan de olika länen emellan borde ihågkommas. Då emellertid varje länsstyrelse, åtminstone i allt väsentligt, torde år från år använda samma tillvägagångssätt vid beräkning av sin arbetsbörda, syntes trots berörda ojämnheter i primärmaterialet de meddelade siffrorna kunna anses ganska tillförlitligt ådagalägga arbetsbördans relativa ökning under tidsperioden. Landssekreteraren Beckius framhåller, att år 1919 utgjorde sammanlagda antalet inom länsstyrelserna handlagda (in-gående balans plus nyinkomna) mål och ärenden 672 139. År 1928 hade detta antal stigit till 915 431 och år 1933 till 1 235 400. Samtidigt ökades antalet balanserade mål och ärenden från att vid 1919 års slut utgöra 25 995 och vid 1928 års slut 34 006 till att vid 1933 års slut utgöra 44 415.

Från landssekreteraren Beckius uppsats har såsom tabell I intagits en sammanställning, som för varje län utvisar ökningen från 1919 till 1933, såväl absolut som procentuellt, i fråga om antalet handlagda samt antalet balanserade mål och ärenden, allt enligt nämnda arbetsredogörelser och följaktligen med nyss angiven reservation för uppgifternas tillförlitlighet.

Det ökade arbetet måste föranleda en ökning av antalet befattningshavare. Ökningen av antalet ordinarie befattningshavare har dock icke hållit jämna steg med ökningen av personalbeståndet. Visserligen inrättades under åren 1918—1922 61 nya ordinarie tjänster, av vilka dock 47 voro avsedda för förut å extra stat avlönade kvinnliga biträden. Vid 1923 års riksdag anmäldes i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln, att framställningar förelåge från länsstyrelserna i Kristianstads, Värmlands, Gävleborgs och Norrbottens län om erhållande av vissa nya ordinarie tjänster. Vederbörande departementschef förklarade sig emellertid icke kunna förorda bifall till någon av dessa framställningar, enär det icke syntes lämpligt att, innan igångsatta undersökningar rörande möjligheten av besparingar i administrationskostnaderna hunnit utsträckas till landsstaten, därstädes inrätta nya ordinarie tjänster. När 1925 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beslu-

tade om lönereglering för landshövdingarna och befattningshavarna vid länsstyrelserna m. m., innebar detta icke några organisatoriska förändringar utan i huvudsak endast, att de befintliga ordinarie befattningshavarna fingo sina löner reglerade enligt det civila avlöningsreglementet. Någon ökning av antalet ordinarie befattningar skedde icke. Under åren 1927 och 1929 tillkommo däremot tre ordinarie tjänster.

Den år 1923 i utsikt ställda undersökningen lät emellertid vänta på sig. Först genom tillsättandet jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 november 1930 av statens organisationsnämnd kom frågan om länsstyrelsernas organisation och arbetssätt att bliva föremål för närmare undersökning.

Behovet av ytterligare arbetskrafter har tillgodosetts huvudsakligen genom *utökning av den icke-ordinarie personalen*. De för dennas avlöning till länsstyrelserna anvisade belopp hava därför företett kraftig ökning. Anslaget för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. vid länsstyrelserna utgjorde för budgetåret 1925/1926 675 000 kronor. Ur anslagsposten utgick hela den avlöning, som tillkom denna personal och således ej blott grundlönen utan även de löneförhöjningar, som de extra-ordinarie befattningshavarna erhöilo. Men utom nämnda anslagspost hade länsstyrelserna till sitt förfogande under budgetåret vissa belopp, tillhoppa 273 200 kronor, att användas till renskrivning och tillfälliga arbetsbiträden från femte huvudtitelns anslag till skrivmaterialier och expenser. Medan sålunda för sistnämnda budgetår stod till förfogande tillhoppa 948 200 kronor, uppgingo anslagen till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal för budgetåret 1935/1936 till 1 250 000 kronor, vartill kom anslag till avlöningsförhöjningar m. m. med 50 000 kronor.

I detta sammanhang må framhållas, att en kraftigt bidragande orsak till att arbetet i stor utsträckning måste utföras av extra tjänstemän eller av tjänstemän, vilka icke såsom ordinarie innehava den tjänst de utöva, äro föreskrifterna i nådiga cirkulären den 5 december 1924 och den 15 maj 1931, enligt vilka ledigblivna landsfiskals- och häradskrivartjänster få besättas endast medelst förordnande tillsvidare. Dessa förordnanden innehavas i väsentlig omfattning av vid länsstyrelserna anställda ordinarie tjänstemän, vilkas tjänster följaktligen måste uppehållas av vikarier. På grund av dessa förhållanden voro vid ingången av 1936 3 länsassessors-, 16 länsnotarie- och länsbokhållare- samt 57 landskanslist- och landskontoristtjänster besatta med icke-ordinarie innehavare av tjänsterna. Därjämte var en länsassessorstjänst av samma anledning vakant och två landsfogdetjänster uppehöllas av innehavare av ordinarie landskanslisttjänster.

Sedan Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 9 oktober 1936 medgivit, att de tjänstemän, vilka senast under år 1931 efter landsfiskalstjänsts behöriga kungörande förordats att tills vidare uppehålla sådan tjänst, må utnännas till landsfiskal envar inom det av honom omhänderhavda distriktet, i den mån

landsfiskalstjänsten inom ifrågavarande distrikt vore ledig, torde någon förbättring i ovanberörda förhållande vara att förvänta.

Missförhållandet med för stor extra personal i jämförelse med den ordinarie belystes genom den utredning, som framlades i 1928 års lönekommittés år 1931 avgivna betänkande med förslag till avlöningsreglemente för extra-ordinarie och extra tjänstemän tillhörande den civila statsförvaltningen m. m. Däri konstaterades disproportjonen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän inom de centrala ämbetsverken men i kanske ännu högre grad inom vissa grenar av lokalförvaltningen, främst då länsstyrelserna, där särskilt antalet extra befattningshavare vore i ögonen fallande stort. Utredningen visade för budgetåret 1930/1931 vid länsstyrelserna tillhoppa 469 ordinarie tjänstemän, 196 extra-ordinarie och 324 extra. De icke-ordinarie motsvarade sålunda 52,6 % av totala antalet. Dessa uppgifter omfattade all stadigvarande personal vid länsstyrelserna, således jämväl kontors- och skrivbiträden samt vaktmästare, däremot icke tillfälliga befattningshavare.

För jämförelse mellan antalet ordinarie befattningar enligt 1917 års organisation och förhållandena under budgetåret 1936/1937 intages här följande uppställning:

	Enligt 1917 års organi- sation.	Under bud- getåret 1936/1937.	Ökning.	Minsk- ning.
landssekreterare	24	24	—	—
landskamrerare	24	24	—	—
länsassessorer	46	46	—	—
länsnotarier av 1:a klass	24	24	—	—
länsbokhållare av 1:a klass	19	24	5	—
länsnotarier av 2:a klass	4	8	4	—
länsbokhållare av 2:a klass	2	8	6	—
landskanslister	81	83	2	—
landskontorister	86	86	—	—
kansli-, kameral-, kontors- och skrivbiträden	46	93	47	—
expeditionsvakter	49	49	—	—
lanträntmästare	12	1	—	11
Summa	417	470	64	11

Antalet ordinarie befattningar i lönegraderna B 30 — B 15 utgör således nu 327 mot 322 år 1918, 12 lanträntmästare medräknade i sistnämnda siffra. Någon föredragandebefattning i 1917 års organisations mening har icke tillkommit. Av de nyinrättade 15 länsnotarie- och länsbokhållaretjänsterna inrättades 12 redan före 1923 och 9 utgjorde ersättning för lanträntmästartjänster eller tillkommo på grund av vissa olägenheter, som varit förenade med bibehållande av dessa tjänster.

De extra-ordinarie tjänsterna uppgå under budgetåret 1936/1937 till 283, varav 62 i 19:e och 112 i 14:e lönegraderna.

Antalet extra befattningar — extra expeditionsvakter och telefonister, tillhoppa 16, ej inräknade — uppgår till 241.

De ordinarie tjänsterna utgöra således omkring 46 % av totala antalet och de icke-ordinarie omkring 54 %. På grund av ovan angivna vakanssystem med avseende å landsfiskals- och häradsskrivartjänster är emellertid antalet icke-ordinarie befattningshavare större än antalet icke-ordinarie tjänster giver vid handen.

Större delen av arbetet vid länsstyrelserna, åtminstone i kvantitativt hänseende, utföres därför av icke-ordinarie personal.

Förhållandena vid länsstyrelserna hava kommit två problem att så småningom före andra framträda, nämligen dels frågan om tillgodoseende av det ökade behovet av föredragande för det växande antalet ärenden, dels ock den extra personalens anspråk på skälig ersättning för sitt arbete samt tryggad anställning.

III. Ifrågasatta organisationsförändringar.

En viss aktualitet har på sin tid givits åt arbetsförhållandena vid länsstyrelserna genom av riksdagens revisorer först år 1929 och sedan år 1934 gjorda uttalanden om förekomsten av s. k. *partiella ledigheter* inom statsförvaltningen. Vid senare tillfället påkallades undersökning i vad mån det kunde vara möjligt att vid länsstyrelserna, där anordningen med partiella ledigheter vore allmännast förekommande, minska behovet av sådana ledigheter genom ändring av gällande bestämmelser angående arbetsfördelningen vid dessa myndigheter. Revisorerna funno det önskvärt, att sistberörda spörsmål toges i övervägande av statens organisationsnämnd vid fullgörandet av det å organisationenämnden lämnade uppdraget att verkställa utredning rörande länsstyrelsernas organisation.

Ytterligare har såväl i riksdagens revisorers berättelse år 1927 som även i andra sammanhang framkommit erinringar rörande den utsträckning, vari länsstyrelsernas befattningshavare anlätades för *uppdrag i beskattingsnämnderna*.

På sätt förut angivits har vidare 1928 års lönekommitté framhållit *disproportionen mellan den ordinarie och den icke-ordinarie personalen*. Enligt vad departementschefen i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln både år 1934 och år 1935 anført, hade emellertid från länsstyrelserna under senare åren inkomna framställningar om inrättande av nya ordinarie tjänster icke upptagits till avgörande, beroende på önskan att avvakta resultatet av förestående utredning rörande länsstyrelsernas organisation, varförutom frågan om inrättande av nya ordinarie tjänster vid länsstyrelserna ansetts vara av beskaffenhet att böra upptagas till behandling på en gång beträffande samtliga länsstyrelser.

Vid 1935 års riksdag ägnades länsstyrelsernas personalbehov en viss uppmärksamhet. Av enskilda motionärer begärdes sålunda utredning och förslag

dels om inrättande av ökat antal ordinarie tjänster, dels om höjning av anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare. Statsutskottet framhöll i sitt utlåtande över femte huvudtiteln — i anledning av de ovan nämnda framställningarna från länsstyrelserna — angelägenheten av att en allmän omprövning av länsstyrelsernas personalbehov icke allt för länge uppsköttes.

IV. Uppdraget åt utredningen.

Vid anmälan i statsrådet den 28 juni 1935 av frågan om utredning angående länsstyrelsernas organisation, anförde chefen för socialdepartementet bl. a. följande:

»Sedan länsstyrelserna genom beslut av 1917 års riksdag givits den organisation, som de sedermera i all huvudsak bibehållit, hava på olika områden av dessa myndigheters förvaltning betydelsefulla förändringar inträtt, vilka i avsevärd grad äro ägnade att öva inverkan å arbetsbelastningen såväl vad angår länsstyrelsen i dess helhet som i fråga om var och en av dess avdelningar. Då arbetsbördan i det hela successivt vuxit, hava med anlitande av för ändamålet anvisade anslag icke-ordinarie befattningshavare i alltjämt ökad utsträckning måst anställas. I växlande omfattning hava därjämte för länsstyrelsens verksamhet oundgängliga uppgifter på sina håll fullgjorts av oavlönade arbetskrafter. Sedan åtskilliga år föreligga emellertid inom socialdepartementet från ett flertal länsstyrelser framställningar avseende inrättande av nya ordinarie tjänster. Såväl för mig som för mina företrädare i ämbetet har det framstått såsom ofrånkomligt, att hithörande förhållanden bliva föremål för prövning i ett sammanhang, och några åtgärder i anledning av de ifrågakvarande framställningarna hava hittills icke kommit till stånd.

Jag vill emellertid erinra, att hela spörsmålet om länsstyrelsernas organisation varit avsett att tagas under omprövning av den genom Kungl. Maj:ts beslut den 21 november 1930 förordnade statens organisationsnämnd. Enligt vad jag inhämtat verkställdes ock genom nämndens försorg vissa förberedande undersökningar, ehuru nämnden icke kom att upptaga frågan till slutlig behandling. Genom beslut den 9 januari 1935 har Kungl. Maj:t förklarat, att organisationsnämndens verksamhet skulle upphöra.

Vid sådant förhållande och då statsutskottet vid 1935 års riksdag framhållit angelägenheten av att en allmän omprövning av länsstyrelsernas personalbehov icke allt för länge uppskjutes, har jag ansett mig böra påkalla åtgärder för att länsstyrelsernas organisation och personaluppsättning anpassas efter de nu föreliggande arbetsuppgifterna. Detta spörsmål anser jag därför böra bliva föremål för en särskild utredning genom sakkunniga.

Utredningen lär i första hand böra uppmärksamma frågan om arbetsbördans storlek i de olika länsstyrelserna. På denna punkt har jag redan igångsatt en preliminär undersökning, närmast avsedd att tjäna till ledning vid fördelningen för budgetåret 1935/1936 av anslaget till avlöningar till icke-ordinarie personal vid länsstyrelserna. Det sålunda åvägabragta rikhaltiga materialet är visserligen ägnat att läggas till grund för en uppfattning i berörda avseende, men, såsom också vid undersökningen förutsatts, måste de inhämtade uppgifterna i åtskilliga hänseenden kompletteras för att klarlägga samtliga de faktorer, som härvid äro av betydelse.

I nära samband med nu berörda spörsmål står frågan, huruvida icke möjligheter föreligga att genom olika åtgärder vinna lättnader i arbetsbördan. Sålunda torde böra undersökas, om icke vissa nuvarande arbetsuppgifter skulle kunna avlyftas från länsstyrelserna och handläggas av underordnade organ, såsom magistrater och stadsstyrelser i städer samt landsfiskaler på landet. I enahanda syfte bör vidare till prövning upptagas frågan om länsstyrelsernas arbetsformer och arbetssätt. Det vill nämligen förefalla, som om — åtminstone inom vissa länsstyrelser — förenklingar i arbetsbesparande syfte skulle kunna genomföras, vilka redan med gott resultat vunnit tillämpning på andra håll. Överhuvud taget synes sättet för ärendenas handläggning i olika avseenden böra bli föremål för en allmän granskning. I detta sammanhang torde det ock förtjäna övervägas, huruvida icke fördelningen av arbetsuppgifterna mellan landskansliet och landskontoret skulle kunna jämkas för uppnående av en bättre balans mellan verksamheten å de båda avdelningarna.

Sedan ståndpunkt tagits till nu berörda allmänt organisatoriska spörsmål, synes en närmare prövning böra ske av personalbehovet. Att därvid den nuvarande fördelningen av arbetskrafterna mellan ordinarie och icke-ordinarie måste ingående prövas, ligger i sakens natur. Placeringen i lönegrader av olika befattningar, såväl ordinarie som icke-ordinarie, bör också övervägas, liksom förhållandet mellan extra-ordinarie och extra personal. Undersökningen bör tillika klarlägga förhållandet i nu berörda hänseenden mellan länsstyrelserna inbördes. Det förefaller nämligen, som om vissa länsstyrelser blivit bättre tillgodosedda med arbetskrafter än andra, utan att motsvarande skillnad i arbetsbörda föreligger.

En annan fråga, som med fördel synes kunna bli föremål för närmare prövning vid utredningen, avser lämpligheten och möjligheten av en ifrågasatt anordning, enligt vilken utbyte i viss utsträckning skulle äga rum av befattningshavare mellan centralförvaltningen och länsstyrelserna.

I detta sammanhang anser jag mig böra beröra ytterligare en angelägenhet, som vid nu förevarande övervägande icke torde kunna lämnas å sido. Vid olika tillfällen hava riksdagens revisorer uppmärksammat vissa förhållanden vid länsstyrelserna och därvid riktat anmärkning mot den betydande omfattning, vari befattningshavare därstädes tagas i anspråk för uppdrag utom tjänsten. Även om rådande förhållanden i detta hänseende icke skulle hava föranlett, att vederbörande befattningshavares huvudtjänstgöring åsidosatts, lär det icke kunna förnekas, att det ur olika synpunkter är ett allmänt intresse, att alla befogade anledningar till anmärkning i berörda avseende undanröjas. Jag vill följaktligen understryka, att man vid översynen av länsstyrelsernas organisation bör förutsätta, att det överklagade mångsyssleriet avvecklas.»

V. Utredningens förhållande till andra reformfrågor.

När länsstyrelseutredningen gått till utförande av utredningsuppdraget, har det redan från början stått klart, att länsstyrelsernas organisationsfråga icke borde lösas utan beaktande av dess samband med de landsstaten berörande frågor, som i övrigt stått på dagordningen sedan längre tid tillbaka.

En blivande *uppbördsreform*, varom särskilda år 1924 tillsatta sakkunniga avgivit betänkande och förslag år 1929 utan att denna fråga — fränsett vissa

detaljer — sedermera förts fram till avgörande, är sålunda av betydelse för länsstyrelsernas organisation. Särskilt bleve detta fallet, om, i enlighet med förslaget, överflyttning av häradsskrivarnas göromål till särskilda uppborädsavdelningar vid länsstyrelserna komme till stånd.

I detta sammanhang kan ej heller bortses från ett väckt förslag om överflyttning till häradsskrivarna av den på taxeringsnämnderna för närvarande ankommande längdföringen m. m., vilket föranlett vederbörande departementschef att i 1935 års proposition om ändringar i taxeringsförordningen (n:r 148) förklara, att han för sin del vore benägen tro, att utvecklingen på taxeringsväsendets område måste gå i den riktningen, att åtskilliga av de uppgifter, som nu handhades såsom *bisysslor* av tjänstemän eller andra, *pålades tjänstemän att i tjänsten fullgöras*.

Ytterligare har frågan angående *omorganisation av landsfiskalsbefattningarna*, varom den 24 oktober 1935 särskilda utredningsmän avgivit preliminärt förslag, aktualiserat spörsmål icke blott om överflyttning till länsstyrelserna av vissa på landsfiskal hittills ankommande uppgifter i fråga om restindrivningen utan även om sättet för rekrytering av landskanslist- och landskontoristbefattningarna och tillgodoseende av länsstyrelsernas behov av extra personal. Sådan rekrytering har nämligen hittills i mycket stor utsträckning skett med aspiranter till landsfiskals- och häradsskrivartjänster.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 28 februari 1936 har frågan om uppborädsreform och vad därmed sammanhänger överlämnats till utredning av särskilda sakkunniga. I departementschefens uttalande till statsrådsprotokollet samma dag säges bl. a.: »Vid utredningen bör kontakt sökas dels med de sakkunniga rörande länsstyrelsernas organisation, — — — dels ock med de sakkunniga, som jämlikt Kungl. Maj:ts förut denna dag givna bemyndigande tillkallas för fortsatt utredning angående omorganisation av landsfiskals- och stadsfiskalsbefattningarna.»*

Ännu en annan utredningsfråga har samband med länsstyrelsernas organisation. Åt särskilda sakkunniga har nämligen, med Kungl. Maj:ts medgivande av den 30 april 1936, uppdragits att biträda inom försvarsdepartementet med utredning rörande *planläggning och organisation av det civila luftskyddet*. I direktiven för utredningen uttalades, att, i vad avsåge länsstyrelsernas befattning med luftskyddsverksamheten, samråd borde äga rum med länsstyrelseutredningen.

Utredningen, som samrätt med 1936 års uppborädskommitté, har därvid bibringats den uppfattningen, att av nämnda kommitté ifrågasatta organisatoriska förändringar icke komma att inverka å länsstyrelsernas personalbestånd i den riktning, att minskning av personalen kan komma ifråga. Tvärtom torde, såvitt för närvarande kan bedömas, en mindre ökning av lands-

* Sistnämnda utredning har ännu icke igångsatts.

kontorens personal bliva erforderlig. Länsstyrelseutredningen har därför ansett sig böra bygga sitt förslag till organisationsändringar på den nu bestående ordningen för häradskskrivarnas befattning med uppboordsfrågor m. m.

I fråga om länsstyrelsernas befattning med luftskyddsverksamheten har samråd ägt rum mellan länsstyrelseutredningen och civila luftskyddsutredningen.

Huru än landsfiskalsorganisationen kommer att utbildas torde några arbetsuppgifter utöver de, som utredningen här nedan föreslår skola överflyttas till handläggning av landsfiskalerna, lämpligen icke kunna avlastas från länsstyrelserna till landsfiskalerna. Beträffande rekryteringsfrågornas behandling hänvisar utredningen till kap. XIX.

På grund av vad sålunda anförts och då behovet av förbättrade förhållanden vid länsstyrelserna enligt utredningens förmenande är synnerligen trängande, synes anledning saknas att avvakta resultat av här ovan berörda utredningar. I direktiven till de sakkunniga har också chefen för socialdepartementet förklarat, att utredningen borde bedrivas med skyndsamhet i syfte att, om möjligt, resultat av utredningen kunde föreligga vid sådan tidpunkt, att det kunde beaktas vid statsregleringen för budgetåret 1936/1937. Vid årets riksdag har än vidare uttalats, att förslag rörande länsstyrelsernas organisation borde föreläggas 1937 års riksdag.

VI. Begränsning av länsstyrelsernas arbetsuppgifter.

Enligt givna direktiv har undersökning verkställt till utrönande huruvida icke möjligheter förefunnes, att vinna lättnader i arbetsbördan för länsstyrelserna bl. a. genom avlyftande från länsstyrelserna av vissa nuvarande arbetsuppgifter för handläggning av andra myndigheter eller underordnade organ såsom magistrater och stadsstyrelser i städer samt landsfiskaler på landet. Utredningen har för sådant ändamål från länsstyrelserna infortrat förslag å arbetsuppgifter av angivna beskaffenhet ävensom upplysning om huru lång arbetstid handläggningen av sådana uppgifter toge i anspråk. Sammanställning av arbetsuppgifter, som enligt länsstyrelsernas mening kunna avlyftas från länsstyrelserna och handläggas av andra myndigheter eller underordnade organ, lämnas i bilaga A.

En del av de till överflyttning föreslagna arbetsuppgifterna äro av den natur, att de icke lämpligen kunna bliva föremål för utredning i detta sammanhang såsom t. ex. inrättande av särskild nämnd för frågor om lösdrivares behandling.

Spörsmålet om överflyttning av vissa andra arbetsuppgifter har redan avgjorts genom beslut vid 1936 års riksdag. Frågan om överflyttning till domstol av ärenden angående återkallelse av körkort har sålunda avgjorts i ne-

gativ riktning. Däremot hava lantmäterimyndigheterna fått övertaga bestyret med namnsättning av fastigheter enligt jordregisterförordningen och tillsynen över arbetet med uppläggandet och förandet av fastighetsregister för stad. Jordeboken skall ej vidare föras utom såvitt angår vissa räntor och avgälder.

I detta sammanhang må erinras om att genom ikraftträdandet den 1 juli 1936 av nya landsfogdeorganisationen länsstyrelsens åliggande att vara åtalsmyndighet upphört. Samtidigt har emellertid från landsfogdarna överflyttats bestyret med verkställande av inventering hos medelsförvaltarna i länet till tjänstemän å landskontoren och granskningen av utmätningmännens dagböcker till tjänstemän å landskansliet. Därjämte äger länsstyrelse ej längre förordna landsfogde att förrätta auktion å utmätt fast egendom eller fartyg, ej heller att hålla sammanträden med menighet inom länet.

Andra till överflyttning föreslagna arbetsuppgifter äro föremål för prövning i annat sammanhang eller kunna antagas inom kort bliva föremål för prövning. Utredningen syftar härvid på de förslag till författningsändringar, som, därest de genomföras, komma att medföra, att länsstyrelsernas befattning med lagsökningsmål och mål angående handräckning för fordrans utfående upphör samt att deras befattning med förvandling av böter avsevärt inskränkes. Frågan om överflyttning till domänverket av bestyret med försäljning av kronodomänerna är föremål för övervägande inom domänstyrelsen, i följd varav det torde kunna beräknas, att länsstyrelserna år 1938 eller 1939 komma att befrias från ifrågavarande bestyr. Pågående särskild utredning angående reformer på straffverkställighetens och fångvårdens områden kan antagas leda till överflyttning av vissa mindre betydande arbetsuppgifter såsom länsstyrelsernas befattning med kronohäkten m. m. Även rusdryckslagstiftningsrevisionens förslag torde kunna medföra någon ehuru obetydlig avlastning av länsstyrelsernas arbetsbörd.

Vissa arbetsuppgifter föreslagna till överflyttning synas böra bibehållas hos länsstyrelserna för bevarande av en såvitt möjligt enhetlig tillämpning. Åtskilliga av sist avsedda uppgifter äro för övrigt av så ringa betydelse för länsstyrelsernas arbetsbörd, att denna icke skulle nämnvärt lättas genom överflyttning å andra myndigheter.

För begränsning av länsstyrelsernas arbetsbörd upprättades inom statens organisationsnämnd vissa promemorior, vilka dock icke blevo slutbehandlade, innan organisationsnämndens verksamhet upphörde. Utredningen har upptagit dessa ärenden till vidare behandling. Då yttranden över berörda promemorior redan av organisationsnämnden inhämtats från länsstyrelserna, har utredningen i särskilda skrivelser hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för genomförande av sålunda ifrågasatta begränsningar i länsstyrelsernas arbetsuppgifter. Vissa andra frågor, som av olika anledningar påkallat särskild skyndsamhet, hava blivit föremål för separata framställningar. Till åstadkommande

av begränsning i länsstyrelsernas arbetsuppgifter hava sålunda *följande särskilda framställningar redan gjorts:*

Den 23 oktober 1935 har utredningen i skrivelser till statsrådet och chefen för handelsdepartementet hemställt dels om medverkan till sådana ändringar i förordningen den 18 maj 1928 (n:r 139) angående explosiva varor, att länsstyrelserna bleve befriade från ärenden angående tillverkning av explosiva varor och transport av sådana varor å allmän väg, dels att till behandling måtte upptagas frågan om ändring i förordningen den 7 oktober 1921 (n:r 876) angående eldfarliga oljor, i enlighet med ett inom organisationsnämnden upprättat förslag, enligt vilket beslutanderätten i ärenden, som handläggas enligt sistnämnda förordning, skulle i huvudsak överflyttas till kommerskollegium, sprängämnesinspektionen, magistrat, stadsstyrelse eller landsfiskal.

I skrivelse den 23 oktober 1935 till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet har utredningen hemställt om medverkan till genomförande av ett inom organisationsnämnden upprättat förslag till ändrad lydelse av kungörelsen den 18 oktober 1929 (n:r 356) angående märkning av kylhusägg och konserverade ägg. Ifrågasatta ändringen har sedermera genomförts (Sv. förf.-saml. 564/1935).

Den 24 oktober 1935 har utredningen i skrivelse till statsrådet och chefen för handelsdepartementet, efter tagen del av en inom organisationsnämnden upprättad promemoria rörande länsstyrelsernas befattning med ärenden angående taxor å hamnavgifter och å grundpenningar, uttalat, att genomförandet av ifrågasatta ändringsförslag, särskilt ett av kommerskollegium framlagt, skulle bereda lättnad i länsstyrelsernas arbetsbörda.

I skrivelse den 21 november 1935 till vederbörande departementschef har utredningen föreslagit viss ändring i 18 § giftstadgan den 7 december 1906 (n:r 114). Förslaget har lett till utfärdande av författningsändring (Sv. förf.-saml. n:r 36/1936).

I underdånig skrivelse den 21 november 1935 har utredningen ifrågasatt sådan ändring i det av 1934 års vägtrafiksakkunniga upprättade förslaget till motorfordonsförordning, att antalet anmälningar från domstolar till länsstyrelserna angående förseelser, begångna vid framförande av motorfordon m. m., skulle begränsas, vilken framställning dock icke föranlett åsyftad ändring av motorfordonsförordningen.

För åstadkommande av viss begränsning i arbetet å länsstyrelsernas automobil detalj har utredningen den 12 juni 1936 till Kungl. Maj:t överlämnat fem promemorior, innefattande förslag till mindre ändringar i motorfordonsförordningen och därmed sammanhörande författningar.

I samband med avgivande den 23 oktober 1935 av underdånigt yttrande över betydelsen för länsstyrelsernas arbetsbörda av en överflyttning från länsstyrelserna till underrätterna antingen av samtliga överexekutorsmål eller

vissa av dem har utredningen förordat upphävande av den riksbanken, hypoteksföreningar och sparbanker tillerkända s. k. promotorialrätten.

Utredningen har vidare i skrivelse den 23 oktober 1935 till vederbörande departementschef hemställt om medverkan till genomförande av ett inom organisationsnämnden upprättat förslag till ändring i taxeringsförordningen, avseende upphörande av skyldighet att underrätta länsstyrelserna om kommunsval av ledamöter i nämnd för allmän fastighetstaxering.

Den 26 maj 1936 har utredningen hos fångvårdsstyrelsen förordat överflyttning i enlighet med organisationsnämndens förslag av länsstyrelsernas befattning med fångvårdens medelsredovisning och förvaltning.

För åstadkommande av ytterligare begränsning i länsstyrelsernas arbetsuppgifter föreslår nu utredningen följande åtgärder.

A. Beträffande till *landskansliets handläggning* hörande ärenden:

I. Jämlikt 21 § i polisreglementet 26 september 1925 för riket äger länsstyrelse att för landsbygden meddela den som skall ombesörja i 18 § i lagen om polisväsendet i riket omförmäld, på enskild bekostnad anordnad bevakning (*ordningsvakt*) förordnande att utöva den för bevakningens ombesörjande erforderliga polisverksamheten. Ärligen utfärdades 1932—1934 i medeltal omkring 6 000 förordnanden för ordningsvakter. Principiellt bör polispersonal tillsättas av den myndighet, som har att svara för rättssäkerhetens upprätthållande, eller således av vederbörande länsstyrelse såsom länets högsta polismyndighet. Emellertid finnes redan i polislagen undantag från denna princip, i det befogenhet att i stad tillsätta extra befattningshavare tillkommer vederbörande polischef. Den polisverksamhet, som utövas av ordningsvakt, består i allmänhet av bevakning vid offentlig tillställning. Då i allmänhet ansökan om tillstånd till tillställningen eller anmälan om densamma skall göras hos vederbörande polismyndighet, som därvid äger meddela bl. a. sådana ordningsföreskrifter, att visst antal ordningsvakter skola ombesörja polisbevakning vid tillställningen, synes det lämpligt, att polischefen, som har det närmaste ansvaret för ordningens upprätthållande, erhåller befogenhet att meddela förordnande för dem, som härvid skola biträda honom, att utöva den härför erforderliga polisverksamheten. Polischefen har givetvis mera ingående kännedom om de personer, som kunna komma ifråga till nu omförmälda förordnanden än länsstyrelsen. Beslutanderätten i dylika ärenden torde på grund härav utan olägenhet kunna delegeras till vederbörande polischef. Utredningen föreslår därför, att till vederbörande polischef överflyttas den länsstyrelse för närvarande tillkommande befogenhet att meddela förordnande av ordningsvakt enligt 21 § i polisreglementet för polisbevakning vid offentlig tillställning. För bibehållande av enhetlig tillämpning inom länet av bestämmelsen böra vederbörande länsstyrelser meddela erforderliga direktiv, varjämte blanketter för förordnandenas utfärdande böra till-

handahållas polischeferna. Utredningen förutsätter, att besvär över polischefens beslut får anföras hos länsstyrelsen.

II. Enligt vapenkungörelsen den 22 juni 1934 meddelar länsstyrelsen tillstånd till förvärv av skjutvapen och ammunition. Dessa ärenden föranleda icke oväsentligt arbete å landskanslien särskilt med diarieföring, registrering och expediering, jämväl av underrättelser till underordnade myndigheter av meddelade beslut. Befogenhet att meddela tillstånd till förvärv av skjutvapen torde fortfarande böra bibehållas hos länsstyrelserna. Däremot synes beslutanderätten i ärenden angående *förvärv av ammunition*, vilka utgöra det övervägande antalet ärenden enligt vapenkungörelsen, utan olägenhet kunna överflyttas från länsstyrelserna till underordnade myndigheter. Enligt gällande bestämmelser skola ansökningar om tillstånd till förvärv av ammunition ingivas — såvitt gäller andra orter än Stockholm — i stad med poliskammare till denna, i annan stad, där magistrat finnes, till magistraten och i stad utan magistrat till stadsstyrelsen eller, om sådan ej finnes, till kommunalborgmästaren samt å landet till landsfiskalen. Dessa myndigheter skola insända förekommande ansökan jämte eget yttrande till länsstyrelsen. Länsstyrelsernas beslut torde i regel bliva beroende av de underordnade myndigheternas till- eller avstyrkande yttrande. Med den erfarenhet, de underordnade myndigheterna förvärvat angående tillämpandet av gällande bestämmelser, torde någon olägenhet numera icke uppstå genom överflyttning av beslutanderätten i dessa ärenden till de länsstyrelserna underordnade myndigheterna. Utredningen förordar på grund härav sådan överflyttning, därvid förutsättes, att besvär över beslut av underordnad myndighet får anföras hos länsstyrelsen.

III. Enligt § 2 i Kungl. stadgan den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatrörelse skall ansökan om tillstånd att driva *hotell- och pensionatrörelse* av sådan beskaffenhet, att särskilt tillstånd därtill erfordras, göras hos vederbörande länsstyrelse, vilken föranstaltar om utredning i ärendet samt där- efter prövar ansökningen och meddelar beslut. Kostnad för undersökning å platsen eller förslag till åtgärder mot eldfara skall gäldas av sökanden med belopp, som bestämmes av länsstyrelsen. Över meddelade tillståndsbevis skall hos länsstyrelsen föras liggare eller kortregister, varur utdrag bör tillställas vederbörande polismyndighet för kännedom.

Enligt §§ 9, 11, 14, 18, 32 och 33 äger länsstyrelsen meddela eftergifter från i stadgan intagna föreskrifter avseende skydd mot eldfara och enligt § 13 kan länsstyrelsen påbjuda särskild anordning till säkerhet mot sådan fara.

På grund av föreskrift i § 29 har länsstyrelsen att låta trycka vissa anslag, som skola anslås i resanderum, samt vissa ordningsföreskrifter, vilka genom vederbörande innehavare eller föreståndare skola utdelas till personalen å hotell och pensionat.

Enligt § 30 bestämmer länsstyrelsen ersättning för resor, som erfordras

för polismyndighets besiktning av hotell och pensionat, samt gottgörelse, där sådan ifrågakommer, åt vid dylik besiktning anlitat sakkunnigt biträde.

Enligt § 31 skall inom hotell och pensionat föras en av länsstyrelsen anskaffad liggare för anteckning om sotningar och besiktningar, vilken liggare en gång årligen skall uppvisas för länsstyrelsen, som därom tecknar bevis i liggaren. Anmälan angående försummad efterlevnad av säkerhetsföreskrifter må enligt samma författningsrum göras hos länsstyrelsen.

I § 46 stadgas, att länsstyrelsen må under närmare angivna förutsättningar dels skilja innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat, däri rörelse drives på grund av tillstånd, varom i § 2 sägs, från rörelsens fortsatta utövande, dels ock vid vite förbjuda annan utövare av dylik rörelse att vidare utöva densamma.

Enligt promulgationsbestämmelserna till kungörelsen den 3 juni 1932 (n:r 177) om ändring i vissa delar av ifrågavarande stadga har innehavare av eller föreståndare för sådan hotell- eller pensionatrörelse, vartill särskilt tillstånd erfordras och som var i drift den 1 januari 1933, att inom viss närmare angiven tid hos länsstyrelsen styrka, att han fullgjort de i stadgan eller i överensstämmelse därmed meddelade föreskrifter.

Den befogenhet, som enligt stadgan tillkommer länsstyrelse, torde i större städer kunna anförtros åt vederbörande magistrat. I praxis torde länsstyrelserna i ärenden av förevarande beskaffenhet inhämta yttrande från magistraten eller poliskammaren, där sådan finnes. Ifrågasatta reformens genomförande skulle därför icke medföra någon egentlig ökning av arbetsuppgifterna för magistrater i städer utan poliskammare. Tillämpningen av bestämmelserna i stadgan torde icke heller komma att vålla några svårigheter för ifrågakomna stadsmyndigheter. Härtill kommer, att ifrågavarande myndigheter stå i närmare kontakt än länsstyrelserna med vederbörande byggnads- och brandtekniska organ, vilket torde vara ägnat att underlätta och påskynda avgörandet av dylika ärenden.

De ärenden, som skulle kunna överflyttas, äro de som avses i §§ 2, 9, 11, 13, 14, 18, 30—33 och 46 i stadgan samt i oförmälda promulgationsbestämmelser. Däremot torde det vara lämpligt, att de i § 29 omnämnda anslag och ordningsföreskrifter fortfarande tryckas och tillhandahållas av länsstyrelserna.

Överflyttning av hithörande ärenden till vederbörande myndigheter i samtliga städer torde emellertid icke böra äga rum. I mindre städer ägas hotell ofta av staden. Magistratens, stadsstyrelsens eller kommunalborgmästarens ställning i förhållande till de rent kommunala organen i mindre städer tala för bibehållande hos länsstyrelserna av prövningsrätten i de ärenden, varom här är fråga. För en riktig tillämpning av stadgan erfordras dessutom tillgång till sakkunniga särskilt på det brandtekniska området. Sådana torde i mindre städer icke alltid kunna påräknas, medan däremot läns-

styrelse har större möjlighet att anlita sådana. Olika utvägar kunna komma i fråga vid bestämmandet av huru gränsen skall dragas. Efter framställning av länsstyrelse torde Kungl. Maj:t kunna förordna, att i viss stad de på länsstyrelsen enligt stadgan ankommande uppgifter skola fullgöras av magistraten, eller ock kan i stadgan givas allmän föreskrift, att i stad, vars invånarantal uppgår till minst visst angivet tal, magistraten utövar den befogenhet, som enligt stadgan tillkommer länsstyrelse. Utredningen förordar sistberörda tillägg till stadgan och föreslår, att överflyttning av beslutanderätten i hithörande ärenden skall äga rum allenast om invånarantalet i staden uppgår till minst 20 000.

IV. Jämlikt 81 § 4 och 5 mom. i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården skola *kammarrättens utslag i vissa fattigvårdsmål* skyndsamt genom länsstyrelsens försorg delgivas, förutom sökande och klagande, jämväl förklarande i de fall, då antingen genom utslaget försörjnings- eller ersättningsskyldighet honom ådömts eller ock målet av honom såsom sökande först anhängiggjorts; och skall bevis om delgivningen av länsstyrelsen vederbörande på anfordran tillhandahållas.

Enligt 84 § 3 mom. i barnavårdslagen den 6 juni 1924 skola bestämmelserna i bl. a. 81 § 4 mom. i lagen om fattigvården äga motsvarande tillämpning beträffande mål enligt barnavårdslagen.

Sedan skyldighet att erlägga stämpelavgift genom förordningen den 11 juni 1926 (n:r 205) i viss utsträckning införts för fattigvårdssamhällen och barnavårdsnämnder, hava länsstyrelserna att lämna kammarrätten handräckning icke blott, såsom tidigare var fallet, för delgivning av kammarrättens utslag, utan jämväl för uttagande av stämpelavgift å dessa utslag.

För tillhandahållande av stämpelavgiften förfara länsstyrelserna olika. En del länsstyrelser anmoda vederbörande polismyndighet att direkt till kammarrätten översända stämpelavgiften, medan däremot andra låta polismyndigheten insända stämpelavgiften till länsstyrelsen, som på grund av gällande bestämmelser insätter avgiften i riksbanken för att sedermera medelst utskrivande av check och inbetalningskort å postgiro översända avgiften till kammarrätten.

Anlitande av länsstyrelserna för ifrågavarande handräckning synes utgöra en onödig omgång.

Delgivningen genom länsstyrelserna torde vara föranledd därav, att det ansetts lämpligt, att länsstyrelserna finge taga del av kammarrättens utslag i mål, vari länsstyrelserna meddelat beslut. Eljest torde, med tillämpning av föreskrifterna i kungörelsen den 3 juli 1916 (n:r 338) angående sättet för skriftväxling mellan domstolar, civila, militära och ecklesiastika ämbetsmyndigheter samt ämbets- och tjänstemän i tjänsten rörande ärenden, handräckning kunna begäras direkt hos vederbörande länsstyrelse underordnad myndighet. Anmärkas må, att statsmyndigheterna genom nådigt cirkulär den

10 november 1933 (n:r 614) erinrats därom, att vid delgivning av beslut, tillställande av handlingar, införskaffande av upplysningar m. m. länsstyrelse eller annan ämbetsmyndighet icke anlitas som mellanhand i andra fall än då sådant med hänsyn till bestämmelserna i nämnda kungörelse prövas påkallat.

Vid översändande av kammarrättens utslag för delgivning erhåller länsstyrelsen allenast för vederbörande parter avsedda exemplar av utslaget. Åtskilliga länsstyrelser hava ansett det vara av betydelse för lagtillämpningen att samla utslagen från kammarrätten — jämväl sådana, som icke publiceras i kammarrättens årsbok — på grund varav avskrift utav för delgivning inkomna utslag göres hos länsstyrelserna.

Lättnad i länsstyrelsernas arbetsbörda skulle kunna åstadkommas därigenom, att kammarrätten direkt hos vederbörande magistrat, stadsstyrelse, poliskammare eller landsfiskal påkallade handräckning för delgivning av kammarrättens utslag i fattigvårds- och barnavårdsmål och — i likhet med hovrätterna — översände en avskrift av utslaget till den länsstyrelse, som i första hand fattat beslut i målet eller ärendet.

Därest det för kontroll vid föreskrivna inventeringar hos handräckningsmyndigheten anses lämpligt att vederbörande tjänsteman, som handhar inventeringen, erhåller kännedom om att handräckning för uttagande av stämpelavgift påkallats, förefinnes möjlighet att samtidigt med översändande av begäran om handräckning tillstålla länsstyrelsen i det eller de län, vari delgivningen skall äga rum, avskrift av skrivelsen härom. Utredningen finner för sin del sådant förfarande icke erforderligt.

Handräckning för uttagande av stämpel å expeditioner från statsdepartement och centrala verk bör likaledes begäras direkt hos vederbörande länsstyrelsen underordnad myndighet.

V. Enligt 10 § i förordningen den 1 juli 1918 angående *handel med skattefri sprit* skall kontrollstyrelsen, då detaljhandlare med enkeldenaturerad skattefri sprit antages, ofördröjligen lämna länsstyrelse underrättelse. Sådan underrättelse skall också lämnas till vederbörande polismyndighet och nykterhetsnämnd. Underrättelsen till länsstyrelse från kontrollstyrelsen föranleder hos länsstyrelserna endast diarieföring, varefter anmälan lägges till handlingarna. Då länsstyrelserna knappast hava något intresse av anmälningarna i fråga, föreslår utredningen sådan ändring av bestämmelsen i 10 § i ovannämnda förordning, att länsstyrelserna befrias från mottagandet av anmälningarna.

VI. *Behandling av flottledstrågor*, som tidigare tillkommit länsstyrelserna, överflyttades från den 1 januari 1920 delvis till vattendomstolarna. Vattendomstol har sålunda att avgöra, huruvida allmän flottled skall inrättas i ett vattendrag ävensom att i övrigt handlägga alla frågor, som äga samband med vattendragets utbyggnad för flottledsändamål och därför erforderliga åtgärder. Däremot åligger det fortfarande vederbörande länsstyrelse att be-

handla frågor rörande flottningens ekonomi och skötsel, uppsikten över flottningssammanslagningarnas verksamhet samt i allmänhet den administrativa tillsynen över flottlederna och flottningen.

Redan i yttranden över flottningssakkunnigas förslag framställdes åtskilliga anmärkningar mot den föreslagna fördelningen av flottledsmålen på vattendomstolar och länsstyrelser, varvid framhölls bl. a., att vissa av de ärenden, som enligt nu gällande lagstiftning åvila länsstyrelserna, på grund av sambandet med frågor, som skola avgöras av vattendomstol, borde handläggas av denna, t. ex. flottledskostnader och flottningssammanslagningarnas fördelning på olika slag av virke samt amorteringsplaner, upplåtande av flottled till allmänt begagnande, medgivande till interimisflottning m. m. Jämväl sedermera läser inom flottningssammanslagningar hava framhållits, att den nuvarande fördelningen av flottledsmålen är otillfredsställande och att en ytterligare överflyttning av dessa mål från länsstyrelserna till vattendomstolarna vore önskvärd.

Utredningen anser, att åtskilliga av de flottledsfrågor, som för närvarande skola behandlas av länsstyrelserna, lämpligen böra handläggas av vattenrättsdomare eller vattendomstol. Härigenom skulle större enhetlighet och bekvämlighet för allmänheten kunna vinnas. Utredningen har emellertid icke ansett sig böra framlägga något förslag, huru fördelningen av ärenden mellan länsstyrelserna å ena sidan och vattenrättsdomare eller vattendomstol å andra sidan bör verkställas. Med hänsyn dels till den utveckling, som ägt rum efter tillkomsten av gällande flottledslagstiftning inom den del av näringslivet, som beröres av nämnda lagstiftning, dels till den erfarenhet, som vunnits angående vattendomstolarnas organisation och möjlighet att sedan vattendomstolarna numera erhållit detaljkännedom om näringslivet i förberörda del handhava jämväl andra uppgifter än de dessa ursprungligen åliggande, torde genom särskild utredning böra undersökas, huruvida det är möjligt och lämpligt att från länsstyrelserna till vattenrättsdomaren eller vattendomstolen överflytta några av de länsstyrelserna enligt flottledslagstiftningen nu åliggande arbetsuppgifterna.

B. Till *landskontorets handläggning* hörande ärenden:

I. *Utbetalning av avlöningsmedel m. m.* Länsstyrelserna hava för närvarande att verkställa utbetalning av löner till åtskilliga ämbets- och tjänstemän, som lyda under andra myndigheter än länsstyrelsen. Detta medför bl. a., att de myndigheter, varom fråga är, måste till länsstyrelserna översända meddelanden om förordnanden och beviljade ledigheter samt om ålderstillägg. Därest bestyret med utbetalningarna av ifrågavarande avlöningsmedel överflyttades från länsstyrelserna till vederbörande myndighet, komme länsstyrelserna att befrias jämväl från det arbete, som är förenat med mottagandet, diarieföring och förvaring av dessa meddelanden. Överflyttningen skulle således befria länsstyrelserna jämväl från annat bestyr än det

med uträknandet, utbetalandet och bokföringen av lönerna förenade arbetet. Sistnämnda arbete avses här nedan i uppgifterna angående den tid, som åtgått för de hithörande arbetsuppgifter, vilka föreslås överflyttade från länsstyrelserna. Anteckningar hos två myndigheter om tiden för förordnanden och ledigheter skulle genom överflyttningen kunna undvikas.

Frågan om överflyttande till andra verk och myndigheter av länsstyrelsernas hittillsvarande bestyr med utbetalning av vissa avlöningsmedel upptogs till behandling av statens organisationsnämnd, men blev icke slutligt behandlad innan nämndens arbete upphörde. Utredningen har fullföljt den sålunda påbörjade undersökningen.

Koncentration till en enda myndighet av samtliga löneutbetalningar till myndigheten underlydande befattningshavare måste i och för sig anses som synnerligen ändamålsenlig. Dels kan större rutin i arbetet vinnas, dels kan ojämnhet i författningsbestämmelsernas tillämpning undvikas. Otvivelaktigt ligger därjämte i dylik koncentration möjlighet att begränsa länsstyrelsernas arbetsbörda. Även om de ifrågasatta åtgärderna betraktade var för sig icke hava någon större betydelse, måste de dock sammantagna innebära en icke betydelselös lättnad i arbetsbördan. Genom nutidens snabba kommunikationer har decentraliseringen av löneutbetalningarna till de centrala ämbetsverkens tjänstemän blivit obehövlig. I åtskilliga fall, såsom i fråga om avlöningsutbetalningar åt länsveterinärerna, överlantmätare, lantmäterikontorens personal, fångvårdspersonal, fiskeriintendenter, domänintendenter, yrkesinspektörer, tjänstemännen vid kontrollen över maltdrycks- och brännvinstillverkningen m. fl., har centralisering av löneutbetalningar redan ägt rum.

Länsstyrelserna utbetala avlöningar till bl. a. följande statens befattningshavare, nämligen

1. häradshövdingar, biträdande domare, sekreterare och notarier vid häradsrätter samt de som förordnas att förvalta häradshövdingämbete under häradshövdingens ledighet för uppläggande av nya fastighetsböcker eller att biträda häradshövdingen med sådant arbete,
2. civil personal vid krigsrätter,
3. förste provinsialläkare och provinsialläkare,
4. folkskoleinspektörer,
5. lantbruksingenjörer,
6. distriktslantmätare,
7. fartygsinspektörer, bergmästare, gruvingenjörer och deras biträden.

1. Avlöningar till *befattningshavare vid häradsrätterna m. fl.* Enligt stadgan den 26 maj 1933 med vissa föreskrifter angående domsagornas förvaltning (domsagostadgan) förordnas biträdande domare (13 §), sekreterare (10 §), förste notarier (4 §) och andre notarier (8 §) samt vikarie för dem av ve-

derbörande hovrätt. Beträffande dessa befattningshavares och deras vikariers avlöningsförhållanden meddelas föreskrifter i kungörelsen den 26 maj 1933 (n:r 309) angående å domsagas kansli anställda rättsbildade biträdens avlöningsförhållanden m. m. Föreskrift om arvode till den som förordnas att förvalta häradshövdingämbete under tid, då häradshövdingen åtnjuter ledighet för uppläggande av nya fastighetsböcker, eller att biträda häradshövdingen vid fastighetsböckernas uppläggande meddelas i kungörelsen den 18 november 1932 (n:r 520) om häradshövdingens tjänstledighet för uppläggande av nya fastighetsböcker. Beträffande ersättning till hovrättsassessor, som tjänstgör vid underdomstol å landet, finnas föreskrifter i kungörelsen den 26 maj 1933 (n:r 311) angående assessors i hovrätt tjänstgöring vid underdomstol å landet. Arvoden till samtliga ovan nämnda befattningshavare liksom avlöningsmedel m. m. till häradshövdingarna ävensom till vikarier utbetalas av länsstyrelserna.

Därest arbetet med handhavandet av ifrågavarande avlöningar anses böra avlastas från länsstyrelserna, torde arbetet icke lämpligen kunna överflyttas till annan myndighet än hovrätterna. Då hovrätterna själva utbetala avlöningar till sina befattningshavare, finnes där redan med arbetet förtrogen personal. Med koncentration till de fyra hovrätterna torde den för arbetet erforderliga tiden kunna avsevärt nedbringas. Ifrågavarande arbete vid länsstyrelserna beräknades år 1931 till i runt tal 875 timmar. Sedan dess har emellertid antalet befattningshavare ökat, bland annat genom tillkomsten av nya sekreterartjänster i domsagorna, varjämte hithörande författningsbestämmelser blivit mera invecklade, på grund varav arbetet numera torde taga mera tid i anspråk.

Hovrätterna, som hava yttrat sig över den ifrågasatta överflyttningen, hava under återopande härav uttalat, att överflyttandet av ifrågavarande bestyr komme att föranleda behov av förstärkning av arbetskrafterna.

Efter det dessa yttranden avgivits, har emellertid en ökning av antalet befattningshavare vid underrätterna ägt rum genom anställande av större antal statsavlönade rättsbildade biträden. Arbetet med utbetalning av arvoden och avlöningar torde därför hava ytterligare ökat.

Genom arbetets överflyttande på hovrätterna kommer otvivelaktigt arbetsbesparing att uppstå, på grund varav utredningen anser, att en dylik överflyttning bör företagas. Därvid har icke förbisetts, att en utredning om avlöningsförhållandena för befattningshavarna vid häradsrätterna ifrågasatts och att en dylik kan komma att föranleda ändring av ovan omförmälda, avlöningsförhållandena reglerande författningar.

Det i riksstaten upptagna anslaget Vattendomstolarna, avlöningar, utbetalas av statskontoret i vad avser Österbygdens och Söderbygdens vattendomstolar, men av länsstyrelserna i Västerbottens och Älvsborgs län i vad avser

Norrbygdens respektive Västerbygdens vattendomstolar samt disponeras av vederbörande vattendomstol.

Svea hovrätt har framhållit, att de skäl, som åberopats för att till hovrätterna överflytta bestyret med utbetalningen av avlöningsmedel till befattningshavare för häradsrätterna, synas tala för överflyttning till Svea hovrätt av samma uppgift beträffande vattendomstolarnas befattningshavare. Utredningen förordar på grund härav dylik överflyttning.

Om med hänsyn till ovanberörda utredning överflyttning av bestyret med utbetalning av avlöningsmedel till befattningshavare vid häradsrätterna finnes icke böra omedelbart vidtagas, vill utredningen emellertid fästa uppmärksamheten å det stora antal skriftliga underrättelser, som länsstyrelserna mottaga från hovrätterna rörande vikariats- eller andra förordnanden vid häradsrätterna.

Enligt 27 § domsagostadgan skall sålunda, då vikarie för häradshövding förordnas eller sådant förordnande förklaras skola upphöra, underrättelse därom meddelas vederbörande länsstyrelse. Jämväl då förordnande som biträdande domare, sekreterare, förste och andre notarier och som vikarie för dem meddelas, eller sådant förordnande förklaras upphöra, skall länsstyrelsen delgivas. Jämlikt 11 § i ovannämnda kungörelse den 26 maj 1933 skall underrättelse lämnas länsstyrelse bl. a. om uppflyttning av befattningshavare till högre löneklass samt om i paragrafen omförmälda vikariatsarvoden. Åtskilliga av ovan berörda förordnanden, t. ex. att tjänstgöra som inskrivningsdomare, förordnande att hålla visst tingssammanträde eller att eljest helt eller delvis förvalta häradshövdingämbetet, äro icke förbundna med särskild ersättning. Då underrättelserna i allmänhet utgöras av avskrifter av de skrivelser, vilka av hovrätten tillställts de förordnade, förorsakas hovrätten endast ringa arbete. Länsstyrelserna, som hava att diarieföra och förvara underrättelserna, få däremot icke obetydligt arbete.

Att meddelande bör lämnas länsstyrelserna om sådant förordnande, som är förenat med ersättning, är naturligt, så länge länsstyrelserna hava att utbetala ersättningen. Däremot hava länsstyrelserna i stort sett intet intresse av att erhålla kännedom om sådant förordnande, som icke är förenat med särskild ersättning. Slopande av underrättelserna från hovrätterna till länsstyrelserna om sådana förordnanden, vilka icke äro förbundna med ersättning, synes sålunda kunna äga rum oberoende av vilkendera myndighet som har bestyret med avlöningsmedlens utbetalande. Därigenom skulle vinnas viss arbetsbesparing såväl för hovrätterna som särskilt för länsstyrelserna.

Därest bestyret med utbetalning av ifrågavarande avlöningsmedel överflyttas från länsstyrelserna till hovrätterna, skulle jämväl nödvändigheten att lämna länsstyrelserna meddelande om sådana förordnanden, med vilka

ersättning vore förbunden, och om hovrätts särskilda beslut i arvodesfrågor bortfalla.

Vidare torde ersättning för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande såväl till häradshövdingarna som till befattningshavare vid rådhusrätter och till städer lämpligen böra utbetalas av hovrätterna, där est utbetalningen av avlöningsmedel åt befattningshavarna vid häradsrätterna överflyttas från länsstyrelserna till hovrätterna. Ifrågavarande, till häradshövdingarna utgående ersättning ingår nämligen från budgetåret 1936/1937 i häradsrätternas avlöningsanslag under anslagsposten särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Den till befattningshavare vid rådhusrätter och till städer utgående ersättning bör lämpligen utbetalas av samma myndighet, som utbetalar ersättning till häradshövdingarna.

2. Genom nådigt brev den 19 juni 1919 och den 15 juni 1935 är föreskrivet, att *civila befattningshavare vid krigsrätterna*, d. v. s. krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler eller ställföreträdare för någon av dem tillkommande arvoden och ersättningar skola utbetalas månadsvis vid varje månads utgång, beträffande befattningshavare, bosatta i Stockholm, av statskontoret och beträffande övriga av länsstyrelsen i det län, där vederbörande är bosatt. Auditör tillkommande bidrag till expeditjonskostnader skall dock utbetalas kvartalsvis i efterskott.

Den sammanlagda tid, som användes för handhavandet av bestyret med utbetalning av ifrågavarande medel, är tämligen obetydlig. Den beräknades år 1931 till i runt tal 170 timmar.

Därest emellertid länsstyrelserna skulle befrias från handhavandet av utbetalningarna av avlöningsmedel till befattningshavare vid häradsrätterna, torde övervägande skäl tala för att Svea hovrätt i egenskap av krigshovrätt jämväl övertager bestyret med avlöningsutbetalningar till civila befattningshavare vid krigsrätterna.

3. Lön — inberäknat tillfälliga lönetillägg och provisoriska dyrortstillägg — till *förste provinsialläkare och provinsialläkare* ävensom arvoden till biträdande förste provinsialläkare skola utbetalas av länsstyrelserna.

För ifrågavarande utbetalningar vid länsstyrelserna beräknades år 1931 i runt tal 830 timmar åtgå.

De flesta beslut, som inverka på löneutbetalningar till provinsialläkarstaten, expedieras av medicinalstyrelsen. Det ligger därför närmast till hands, att medicinalstyrelsen verkställer utbetalningen av lönerna.

Bestyret med utbetalning av avlöning till distriktsveterinärer och länsveterinärer, till vilka sistnämnda länsstyrelserna till den 1 juli 1935 utbetalade lön, åligger numera medicinalstyrelsen. Ersättningar till vikarier åt förste provinsialläkare och provinsialläkare utbetalas likaledes av medicinalstyrelsen. Enligt inom medicinalstyrelsen verkställd undersökning beräknas ar-

betet med utbetalningen m. m. av avlöningarna till provinsialläkarstatens befattningshavare, sammanlagt omkring 30 % flera än läns- och distriktsveterinärerna, efter ifrågasatt överflyttning av bestyret i fråga, taga i anspråk omkring 550 timmar årligen eller således avsevärt kortare tid än då utbetalningarna äro uppdelade på samtliga länsstyrelser.

Medicinalstyrelsen har i yttrande den 7 april 1936 förklarat, att utbetalningen av ifrågavarande avlöningar kunde övertagas av medicinalstyrelsen, dock endast under förutsättning att arbetskrafterna på styrelsens kameralbyrå i samband därmed utökades med en tjänsteman med halvtidstjänstgöring. Någon minskning av arbetskrafterna hos länsstyrelserna torde icke kunna uppkomma genom överflyttningen av arbetet. Viss arbetskraft kan emellertid frigöras för utförande av annat arbete. Då tiden för arbetets utförande synes kunna avsevärt nedbringas samt meddelanden om förordnanden och ledigheter icke vidare behöva förekomma, därest arbetet anförtros åt medicinalstyrelsen och rationalisering av arbetet sålunda härigenom kan äga rum, förordar utredningen överflyttning av arbetet från länsstyrelserna till medicinalstyrelsen.

Därest ifrågavarande arbetsöverflyttning kommer till stånd, torde samtidigt till medicinalstyrelsen böra överflyttas bestyret med utbetalandet till förste provinsialläkarna av ersättning för vissa expenser.

Till medicinalstyrelsen torde kunna koncentreras jämväl följande arbetsuppgifter, nämligen handhavandet av utbetalning av dels ersättning till sundhetsinspektörer jämlikt kungörelsen den 30 juni 1922 (n:r 412) angående statsbidrag till bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer, dels arvode till läkare vid poliklinik, som avses i 5 § andra stycket av lagen den 20 juni 1918 (n:r 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, vilket arvode jämlikt 5 § i kungörelsen den 19 maj 1933 (n:r 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt nyssnämnda lag skall utbetalas i Stockholm av medicinalstyrelsen och i övriga städer genom vederbörande länsstyrelse, dels ock till läkare för undersökning av sjöfolk enligt förordningen den 31 december 1917 (n:r 932) angående läkarintyg för sjöfolk, vilken sistberörda ersättning jämlikt 3 § i kungörelsen den 22 juni 1928 (n:r 243) angående granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar skall utbetalas beträffande förrättningar i Stockholm av medicinalstyrelsen men i övrigt av länsstyrelserna.

4. *Avlöningar till folkskoleinspektörer.* Enligt gällande avlöningsbestämmelser skola samtliga avlöningsmedel beträffande folkskoleinspektör, bosatt i Stockholm, av statskontoret och i fråga om övriga folkskoleinspektörer av länsstyrelsen i det län, där inspektören har sin bostad, månadsvis utanordnas och inspektören tillhandahållas, med iakttagande att löner, ålderstillägg och ortstillägg efter avdrag av motsvarande del av det bestämda pensions-

bidraget, utbetalas med den för varje månad belöpande andel vid månadens början samt tjänstgöringspenningar vid eller efter slutet av den månad, varunder de intjänats, varjämte den till inspektör utgående ersättningen för expenser skall av statskontoret respektive länsstyrelsen utbetalas med en tolvtedel vid eller efter slutet av varje månad.

Ifrågavarande utbetalningar borde kunna överflyttas från länsstyrelserna till skolöverstyrelsen.

Dylik överflyttning är emellertid av så ringa betydelse för länsstyrelserna, att utredningen icke ansett sig böra väcka förslag härutinnan, i all synnerhet som frågan härom synes böra behandlas i samband med pågående utredning angående skolöverstyrelsens organisation.

5. Avlöningar till *lantbruksingenjörer*, vilka avlöningar utgå av det i riksstaten upptagna anslaget: Lantbruksingenjörer och deras biträden: Avlöningar, utbetalas av länsstyrelserna, medan däremot anslaget i övrigt utbetalas av statskontoret och disponeras av lantbruksstyrelsen.

Ifrågavarande utbetalningar torde kunna överflyttas från länsstyrelserna till lantbruksstyrelsen.

Det länsstyrelserna åliggande arbetet med utbetalning av ifrågavarande löner är synnerligen ringa. Lantbruksstyrelsen har det oaktat för närvarande ställt sig mycket betänksam mot övertagandet av denna arbetsuppgift, enär den tjänsteman, å vilken uppgiften skulle komma att läggas, redan förut är särdeles tyngd av arbete och honom åliggande arbetsuppgifter automatiskt ökas. Styrelsen har emellertid upplyst, att frågan om lantbruksstyrelsens upptagande bland statsverkets huvudförvaltningar vore beroende av Kungl. Maj:ts prövning samt att, om denna fråga bleve löst, större möjlighet då borde finnas för styrelsen att övertaga även utbetalningen av löner till statens lantbruksingenjörer.

På grund av vad lantbruksstyrelsen anfört synes frågan om överflyttning av nu förevarande arbetsuppgift från länsstyrelserna böra i annat sammanhang upptagas till slutlig prövning.

6. Avlöningar till *distriktslantmätare* utbetalas av vederbörande länsstyrelser, varemot lantmäteristyrelsen numera utbetalar löner och arvoden till ordinarie personal å lantmäterikontoren ävensom till all extra personal vid lantmäteristaten.

Bestyret med utbetalning av distriktslantmätarnas löner från länsstyrelserna beräknades år 1931 till sammanlagt i runt tal 500 timmar. Då lantmäteristyrelsen handhar utbetalandet av löner och arvoden till all annan lantmäteripersonal än distriktslantmätarna, synas starka skäl tala för att samma styrelse övertager utbetalandet av löner till dessa.

Lantmäteristyrelsen har i underdånigt yttrande den 14 januari 1935 över en av statskontoret och riksräkenskapsverket gemensamt verkställd utredning i fråga om statsmyndigheternas hänförande till huvudförvaltningar eller

till i räkenskapshänseende underordnade förvaltningar framhållit, att utbetalning av avlöningar till distriktslantmätarna borde överflyttas från länsstyrelserna till lantmäteristyrelsen. Utredningen förordar på grund härav överflyttning av nämnda arbetsuppgift.

7. Avlöningarna till *fartygsinspektörer, bergmästare, gruvingenjörer och deras biträden* utbetalas av vederbörande länsstyrelser med undantag beträffande i Stockholm stationerad personal, tillhörande fartygsinspektionen, till vilken avlöningarna utbetalas av kommerskollegium. Den inom länsstyrelserna använda arbetstiden för handhavandet av bestyret med avlöningsutbetalningarna till dessa befattningshavare beräknades år 1931 till i runt tal 90 timmar. Arbetet är således av ringa omfattning.

Överflyttning av detta arbete till kommerskollegium torde böra ske. Den myndighet utgör den överordnade myndigheten för ovannämnda befattningshavare och utbetalar, såsom ovan nämnts, redan avlöningarna till vissa befattningshavare vid fartygsinspektionen. Kollegium har förklarat, att kollegium icke har något att erinra mot överflyttning av berörda avlöningsutbetalningar och utredningen får på grund härav förorda sådan överflyttning.

I riksstaten upptagna anslaget Fartygsinspektionen, omkostnader, utbetalas och disponeras beträffande i Stockholm stationerad personal av kommerskollegium samt beträffande övrig personal av länsstyrelserna i de län, inom vilka personalen är stationerad. I fråga om utbetalandet av rese- och traktamentsersättningar till fartygsinspektörerna och extra funktionärerna vid fartygsinspektionen har från länsstyrelsehåll framhållits, att den förenkling i nuvarande ordning syntes med fördel kunna ske, att reseräkningarna — efter vederbörlig granskning å länsstyrelsen — betalades av kommerskollegium direkt, varigenom ett för närvarande mycket omständigt underrättelse- och rapportförfarande mellan kollegium och länsstyrelsen, sammanhängande med att varje fartygsinspektör har bestämt maximireseanslag, bleve obehövt. Av annan länsstyrelse har påpekats, att i anledning av hemställan från kommerskollegium, att länsstyrelsen beträffande varje utbetalning av reseersättning ville meddela kollegiet, för vilket ändamål utbetalningen skett, länsstyrelsen måste göra avskrifter av alla fartygsinspektörens reseräkningar, ett tidskrävande arbete, som förut varit obehövt, när beloppen utanordnades å förskottstitel.

Med hänsyn till vad berörda länsstyrelser anfört, synes det lämpligt, att ändring vidtages i fråga om sättet för verkställandet av ifrågavarande utbetalningar. Enklast torde vara att befria länsstyrelserna från arbetet med utbetalningen och överföra detsamma på kommerskollegium. Givetvis bör så göras, därest avlöningarnas utbetalande överflyttas på kollegium. Utredningens förordar fördenskull sådan åtgärd.

II. *Utbetalning av statsbidrag till polisväsendet.* Enligt 15 § 1 mom. första stycket, 2 och 3 mom., 4 mom. första stycket första punkten, 4 mom. andra

stycket, 5 mom. andra och tredje punkterna samt 6 mom. i lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket skola av statsmedel vissa belopp utgå till polisdistrikts eller landstings polisväsen.

Dessa belopp skola jämlikt 10 § kungörelsen den 24 november 1932 (n:r 532) angående statsbidrag till polisväsendet utbetalas av länsstyrelsen på rekvisition av polisdistriktet eller landstinget. Rekvisition skall enligt samma författningsrum göras hos länsstyrelsen i efterskott för ett eller flera kvartal av samma kalenderår.

I de flesta fall torde dessa rekvisitioner göras kvartalsvis, vilket även var föreskrivet i den förut gällande kungörelsen den 26 juni 1925 (n:r 341) angående utbetalning av statsbidrag till polisväsendet.

Antalet polisdistrikt i riket uppgår till omkring 2 000, i följd varav ett mycket stort antal rekvisitioner av statsbidrag till polisväsendet årligen inkomma till länsstyrelserna. Den tid, som åtgår för granskning av rekvisitionerna och verkställande av utanordningar, bokföring och expedition kan väsentligt inskränkas genom föreskrift, att ifrågavarande statsbidrag får rekvireras allenast för kalenderår.

Mot ett dylikt stadgande kan den invändningen göras, att kommunerna skulle nödgas under ett helt år förskottera de belopp, som de författningens enligt skola erhålla i statsbidrag, och att vissa svårigheter i ekonomiskt hänseende härför skulle kunna möta. I förhållande till en kommuns utgifter i övrigt torde emellertid icke de utgifter för polisväsendet, vilka skola ersättas av staten, vara av den storlek, att kommunen icke skulle vara i stånd att förskottera dem under ett år. Förfarandet torde få anses medföra vissa fördelar även för kommunerna i form av minskad bokföring, underlättad revision m. m.

Utredningen föreslår på grund härav sådan ändring av 10 § andra stycket i kungörelsen den 24 november 1932 (n:r 532) angående statsbidrag till polisväsendet, att rekvisition må göras hos länsstyrelsen i efterskott för ett kalenderår.

Den verkställda undersökningen angående möjligheten att avlyfta arbetsuppgifter från länsstyrelserna har givit vid handen, att överflyttning till andra myndigheter av länsstyrelsernas åligganden endast beträffande ett fåtal grupper av ärenden lämpligen låter sig genomföra. Med hänsyn till att länsstyrelsernas nuvarande arbetsbörda i förhållande till arbetskrafterna i allmänhet är alltför stor, kunna förslagen ej förväntas medföra sådan nedgång i arbetsbördan, som kan leda till minskning av totala personalbeståndet.

VII. Jämförelser mellan länsstyrelserna beträffande arbetsförhållandena.

Genom den av statsrådet och chefen för socialdepartementet igångsatta preliminära undersökningen angående arbetsbördans storlek erhöll utredningen av länsstyrelserna i anledning av cirkulärskrivelse den 12 april 1935 lämnade uppgifter rörande dels personalens storlek och avlöningskostnader under åren 1932—1934, dels antalet ärenden av olika slag för samma tid, dels andra på arbetsbördan inverkan faktiska förhållanden såsom antalet polisdistrikt, taxeringsdistrikt, motorfordon m. m. vid 1934 års utgång. Uppgifterna hava sedermera, delvis efter bearbetning, sammanställts av utredningen för möjliggörande av jämförelser mellan länsstyrelserna ur olika synpunkter.

I tabell II lämnas för envar länsstyrelse uppgifter angående länets folkmängd, medeltalet av vid länsstyrelsen under ovannämnda år anställda personer, medeltalet av de totala personalkostnaderna under samma år samt medelkostnaden per anställd. Sistnämnda kostnad för samtliga länsstyrelser har utgjort å landskanslien 3 877 kronor och å landskontoren 4 121 kronor.

I tabellerna III och IV hava för landskanslien och landskontoren intagits av länsstyrelserna i anledning av byråskrivelse från socialdepartementet den 27 maj 1935 lämnade uppgifter angående storleken av personalen i maj 1935, därvid jämväl tillfällig personal, som antagits vara erforderlig under år 1935, medräknats efter anställningstidens längd och angivits i tiondelar av hel arbetskraft. Totalsumman har sedermera fördelats i dels ordinarie befattningar, dels extra ordinarie befattningar och dels övriga eller extra befattningar och tillfälligt anställd personal. Tabellerna utvisa dessutom antalet icke-ordinarie befattningar och tillfälligt anställd personal i procent av det uppgivna totala personalantalet. Slutligen hava i dessa tabeller intagits uppgifter angående medeltalet under åren 1932—1934 vid länsstyrelserna anställda kvinnliga befattningshavare samt antalet jurister med minst länsnotarie- respektive länsbokhållaregöromål i oktober 1936.

Av länsstyrelserna till socialdepartementet lämnade uppgifter angående antalet ärenden av olika slag under åren 1932—1934 samt andra på länsstyrelsernas arbetsbörda inverkan faktorer, för varje länsstyrelse sammanlagt femtio uppgifter, hava icke samtliga kunnat här sammanställas, så att uppgifterna kunnat tjäna till säker ledning för bedömning av arbetsbördan länsstyrelserna emellan. Utredningen har ansett sig här böra lämna redogörelse allenast för vissa, mera väsentliga delar av länsstyrelsernas mångskiftande arbetsuppgifter och därvid särskilt tagit fasta på sådana ämnesgrupper, där antalet redovisade ärenden kan antagas giva en något så när tillförlitlig bild av den relativa arbetsbelastningen. I tabell V hava sålunda, mätta i procent av totala antalet för samtliga län, sammanställts från landskanslien lämnade uppgifter om antalet inkomna ärenden angående exekutiva auktioner och övriga överexekutorsärenden, utfärdade körkort, anmälningar jämlikt 15 § 4 mom. motorfordonsförord-

ningen, inkomna fattigvårds- och barnavårdsärenden och slutligen prövade avstyckningsärenden, allt avseende medeltalet ärenden under åren 1932—1934, ävensom totala antalet registrerade motorfordon samt antalet i linje- och läns- trafik godkända motorfordon vid utgången av år 1934. För landskontoren hava i tabell VI motsvarande uppgifter lämnats beträffande antalet verifikationer enligt foliering i utgiftsboken, utfärdade postanvisningar och girokort, restförda efter kronouppbörd å landsbygden, inkomna besvär i mantalsskrivningsmål, avgivna deklARATIONER för inkomsttaxering, avgjorda besvär till länsprövningsnämnd och särskild prövningsnämnd samt besvär till kammarrätten rörande inkomsttaxering i länet, över vilka landskamreraren avgivit yttrande, allt avseende medeltalet ärenden under åren 1932—1934, varjämte i tabellen intagits uppgifter angående antalet redogörare och antalet kommuner vid slutet av år 1934.

Uppgifterna i tabell V torde få anses utgöra en mätare länsstyrelserna emellan å bl. a. överexekutorsgöromålen, bildetaljen samt fattigvårds- och barnavårdsdetaljen och i tabell VI torde landskontorens tre stora arbetsdetaljer, anordningsväsendet och bokföring, uppbördsdetaljen och taxeringsdetaljen få anses representerade. Medeltalen av de i tabellerna V och VI angivna särskilda talen för på vederbörande detalj inverkan de faktorer hava för varje länsstyrelse i tabellerna VII och VIII sammanställts med siffror angående med dessa arbetsdetaljer sysselsatt personal, grundade å av länsstyrelserna i september 1935 lämnade uppgifter angående den arbetstid, som beräknas åtgå för nämnda arbetsdetaljer, särskilt för föredragande, annan juridiskt utbildad arbetskraft, manlig arbetskraft i övrigt samt kvinnlig personal. Dessa tabeller bereda sålunda möjlighet till jämförelse av arbetsförhållandena inom vissa viktigare arbetsdetaljer länsstyrelserna emellan. Utredningen vill emellertid här påpeka, att den arbetsmängd, som nu särskilt angivna arbetsuppgifter representera, med ledning av personalsiffrorna torde kunna uppskattas till å landskanslien allenast omkring 43 % och å landskontoren omkring 67 % av totala arbetsmängden. Med andra arbetsuppgifter än nu nämnda sysselsätts således å landskanslien mera än halva personalen och å landskontoren omkring $\frac{1}{3}$ av personalen, expeditivakter och telefonister inräknade. Med ledning av uppgifterna i tabellerna III och IV angående personalstorleken i maj 1935 och nyssberörda siffror har för varje länsstyrelse beräknats storleken av den personal, som återstode för övriga, här ovan icke särskilt nämnda, på länsstyrelserna ankommande arbetsuppgifter. De sålunda framkomna talen hava likaledes angivits i tabellerna VII och VIII.

Därest andra arbetsdetaljer än i tabellerna VII och VIII angivna icke funnes vid länsstyrelserna, hade möjligen de i nämnda tabeller angivna tal kunnat läggas till grund för en jämförelse av arbetsbördan och rättvis fördelning av tjänster och avlöningsmedel länsstyrelserna emellan. Då detta emellertid icke är förhållandet, har utredningen ansett det vara av visst värde att göra en propor-

tionell fördelning av personalen vid samtliga länsstyrelser. Resultatet härav framgår av tabellerna IX och X. Vid denna uträkning har så förfarits, att beträffande envar av de i kolumnerna 2—4 av tabellerna VII och VIII angivna arbetsdetaljer av summan utav den med respektive detalj vid samtliga länsstyrelser sysselsatta personal för varje länsstyrelse beräknats samma procenttal, som angivits i nämnda kolumner för arbetsmängden å samma detalj. För beräkning av personalen till de arbetsdetaljer, som icke särskilt redovisats i tabellerna VII och VIII, har — under antagande, att personalantalet för dessa övriga detaljer i regel stode i direkt proportion till personalantalet för de särskilt angivna detaljerna men att länets folkmängdstal kunde föranleda avvikelser — så förfarits, att av summan utav den personal, som vid samtliga länsstyrelser varit sysselsatt med nu ifrågavarande arbete, å landskanslien 340 och å landskontoren 229 personer, för varje länsstyrelse beräknats så stor del som svarar mot medeltalet av dels det procenttal, som siffran i kolumn 2 av tabellerna IX och X utgör av i samma kolumn angiven personalsumma, dels ock länets folkmängdsprocenttal enligt kolumn 3 i tabell II. Den på detta sätt för varje länsstyrelse beräknade personalstorleken har därpå jämförts med i kolumn 2 av tabellerna III och IV uppgivna personalsiffran. Skillnaden mellan det tal, som erhållits vid den sålunda verkställda beräkningen, och nyssnämnda i tabellerna III och IV angivna personalsiffror har utsatts i tabellerna IX och X.

Slutligen har i tabell XI angivits de ordningstal, länsstyrelserna intaga med hänsyn till i föregående tabeller angivna folkmängd, antal ärenden enligt arbetsredogörelserna, personalkostnad 1932/1934 och personalantalet, varvid med 1 betecknats den länsstyrelse, som uppvisat största absoluta tal i det avseende, varom fråga är.

Det må här omedelbart fastslås, att i dessa tabellariska sammanställningar icke kunnat förebyggas felkällor, som leda till att jämförelsen länen emellan blir missvisande. Det är icke uteslutet, att de av länsstyrelserna själva lämnade uppgifterna kunna vara i en eller annan detalj oriktiga. Särskilt finnes anledning förmoda, att tabellerna VII och VIII icke äro fullt tillförlitliga, enär deras uppgifter grunda sig å beräkningar av mycket vanskelig art och uppgifterna angående arbetsmängd och personalstorlek hänföra sig till olika tidsperioder. Det är vidare klart, att vissa speciella förhållanden i olika län icke komma till uttryck i statistiken såsom ärenden av för viss länsstyrelse säregen art, handläggning å olika avdelningar av samma slag av ärenden, minskad arbetsduglighet bland personalen på grund av sjuklighet och högre ålder eller andra faktorer, vilka inverka tyngande på arbetet, exempelvis större rörlighet bland befolkningen, relationen mellan folkmängd i stad och å landsbygd, kommunernas antal, industri, arbetslöshet m. m. Beräkningarna i tabellerna IX och X äro på grund härav av mindre praktiskt värde än teoretiskt intresse. Detta gäller i all synnerhet beträffande landskanslien i fråga om vilka dels allenast mindre än hälften av arbetsbördan närmare angivits, dels ock förhållandena

oftare torde få anses mera beroende av särskilda omständigheter än vad fallet är beträffande landskontoren. Att enbart å sammanställningarna grunda rent matematiska beräkningar av blivande personalstaters innehåll lärer på grund av angivna förhållanden icke kunna komma ifråga.

För utredningen har det emellertid framstått såsom av visst värde, att genom de objektiva jämförelserna kunna konstatera förefintliga ojämnheter länsstyrelserna emellan ifråga om arbetskrafternas antal, sammansättning och personalkostnad samt i någon mån måhända även i fråga om intensiteten av personalens utnyttjande.

Att undersökningen i varje fall skapat möjlighet till en bättre och riktigare jämförelse mellan länsstyrelserna av arbetsbördan ur kvantitativ synpunkt än vad de årliga arbetsredogörelserna med deras summariska uppgift om ärendetal hittills berett tillfälle till torde ligga i öppen dag.

Av undersökningen framgår tydligt, att de olika länsstyrelsernas arbetstunga och behov av arbetspersonal icke kan bedömas enbart efter länens folkmängd utan att även andra faktorer äro av betydelse, när det gäller en rättvis mätning av arbetsuppgifternas kvantitet och än mer deras kvalitativa tyngd.

Statistikens vittnesbörd har i viss mån kunnat justeras under den fortsatta gången av utredningens arbete, särskilt vid undersökningar i samband med den studieresa, som utredningens sekretariat verkställt till samtliga länsstyrelser. Det förslag till personalstater, som utredningen framlägger, får sålunda för ingen del anses grundat enbart på de tabellförda förhållandena.

VIII. Länsstyrelsernas arbetsformer och arbetssätt.

Vid åtskilliga tillfällen har förslag framkommit om verkställande av undersökning angående länsstyrelsernas arbetsförhållanden i syfte närmast att utröna möjligheten att åstadkomma förenklingar i arbetsbesparande syfte och inskränkning av personalen. Genom statens organisationsnämnd verkställdes i detta hänseende vissa förberedande undersökningar.

Dylik besparingsundersökning har utredningen låtit verkställa — förutom genom sammanställning av uppgifter från länsstyrelserna angående arbetets kvantitativa omfattning och arbetspersonalens storlek, på sätt i kap. VII angivits — genom studier vid samtliga länsstyrelser av utredningens sekretariat. Vid dessa studier har bl. a. sättet för handläggningen av ärendena i detalj granskats samt användningen av personalen och särskilt utnyttjandet av arbetskrafterna i lägre lönegrader undersökts, allt med fäst avseende å huruvida möjlighet till besparing kunde förefinnas.

För resultatet av undersökningen, såvitt avser handläggningen av ärendena i arbetsbesparande syfte, kommer närmare redogörelse att lämnas i särskild promemoria, enär sådan redogörelse torde vara av intresse huvudsakligen för länsstyrelserna själva. Såsom allmänt omdöme om länsstyrelsernas arbets-

sätt vill utredningen på grundval av undersökningarna framhålla, att i stort sett anmärkningar av väsentlig betydelse icke kunna framställas. Visserligen finnes möjlighet att vid flertalet länsstyrelser införa mindre förenklingar i arbetsbesparande syfte, som redan vunnit tillämpning vid någon annan länsstyrelse. Olika sätt för diarieföring, konceptering av länsstyrelsens beslut, ordnande av arkivhandlingar och handläggningen i övrigt förekomma helt naturligt vid de särskilda länsstyrelserna, ett förhållande som emellertid torde förefinnas jämväl inom skilda byråer vid ett och samma centralt ämbetsverk. Under förutsättning av oförändrade arbetsuppgifter synas emellertid de arbetsbesparande åtgärder, som härutinnan kunna vidtagas, icke vara av den betydelse, att inskränkning i personalstyrkan kan åstadkommas. Möjligen kunna emellertid åtgärder av nu ifrågavarande art medföra, dels att personal i lägre lönegrader kunna ställas till föredragandenas disposition för verkställande av särskilda utredningar, vilka med hänsyn till brist på arbetskraft under nuvarande förhållanden måst eftersättas, dels ock att förekomsten av övertidsarbete för utförande av tjänstegöromål i någon mån kan inskränkas. Enär emellertid särskild ersättning för sådant övertidsarbete endast undantagsvis förekommer, kan genom vidtagande av arbetsbesparande åtgärder allenast obetydlig kostnadsbesparing vinnas.

Beträffande personalförhållandena torde särskilt i fråga om personal i högre lönegrader arbetsfördelningen vara av betydelse för bedömning av spörsmålet om möjligheten att vidtaga besparingsåtgärder. Arbetsfördelningen beträffande föredragandena har med allenast få undantag bestämts av Kungl. Maj:t. Såsom utredningen i annat sammanhang framhåller, kan med nuvarande arbetsuppgifter någon inskränkning i antalet föredragande icke komma ifråga, varemot en annan arbetsfördelning föredragandena emellan i de flesta fall torde vara erforderlig på grund därav, att vissa föredragande för närvarande äro alltför tyngda av dem åliggande tjänstearbete. Föreliggande uppgifter angående antalet ärenden, som vederbörande föredragande enligt gällande plan för arbetsfördelningen emellan har att handlägga, ådagalägga otvetydigt nämnda förhållande. Någon besparing kan på grund härav i detta hänseende icke åstadkommas.

Vad därefter angår användningen av den juridiskt utbildade biträdespersonal, som står till föredragandenas förfogande, förekommer visserligen vid ett fåtal länsstyrelser, att sådan personal anlitas till utförande av arbete, vartill vid andra länsstyrelser utan olägenhet icke juridiskt utbildad personal kunnat begagnas. Där så har varit fallet, har detta i ett par fall varit beroende därå, att föredragandena varit så arbetstyngda, att i stor utsträckning ansvaret för vissa beslut i själva verket måst läggas å underordnad tjänsteman, och i andra fall betingats av särskilda förhållanden.

Beträffande användningen av personalen i övrigt har iakttagits, att arbete av samma beskaffenhet utföres vid vissa länsstyrelser av manlig, relativt väl

avlönad arbetskraft, vid andra däremot av kvinnlig, relativt lågt avlönade befattningshavare. Nämnda förhållande torde äga ett visst samband med landsfiskalsutbildningen och det system, som hittills tillämpats i fråga om rekryteringen av länsstyrelsernas personal. Vid länsstyrelser i län, i vilka stort antal landsfiskalsaspiranter förekommit och dessa efter avlagd examen erhållit anställning vid länsstyrelsen i avbidan å befattning inom fögderiförvaltningen, har kvinnlig personal allenast i ringa utsträckning kommit till användning. Verkställd undersökning angående den omfattning, i vilken kvinnliga befattningshavare kommit till användning under treårsperioden 1932—1934, visar, att antalet kvinnliga befattningshavare i förhållande till hela personalen växlat å landskanslien mellan omkring 7 och 43 procent. Motsvarande siffror för landskontoren hava varit lägst omkring 7 och högst omkring 53 procent.

En differentiering av göromålen mellan befattningshavare med högre eller lägre kompetens torde vid vissa länsstyrelser i större utsträckning än vad hitintills skett böra äga rum. Göromålen böra mellan olika befattningshavare fördelas så, att fullgörandet av enklare göromål icke uppdrages åt personal med större kompetens än arbetets beskaffenhet kräver. Från de juridiskt bildade tjänstemännen bör, så långt utan olägenhet ske kan, avlyftas sådant arbete, som kan utföras av annan personal. Kvinnliga biträden torde böra bibringas kunskaper och erfarenhet, som kunna göra dem skickliga att utföra även kvalificerat arbete. Jämväl expeditionsvakter böra, såvitt möjligt, anlitas även för andra sysslor än sådana, som i allmänhet pläga verkställas av dessa befattningshavare. Särskilt vid de mindre länsstyrelserna är detta av betydelse, då expeditionsvakterna eljest icke alltid kunna beredas full sysselsättning.

Att omedelbart i full utsträckning realisera dessa principer för fördelningen av arbetet torde emellertid erbjuda vissa svårigheter, särskilt vid de mindre länsstyrelserna. Det torde skäligen icke kunna ifrågasättas, att ändring av personalbeståndet vidtages uteslutande för tillgodoseende av dessa önskemål vid länsstyrelser, där de icke kunna anses i full utsträckning beaktade. Vid uppgörande av förslag till personalstater har utredningen emellertid iakttagit, att antalet ordinarie befattningar av olika slag icke bestämts högre än vad som kan anses stå i god överensstämmelse med de angivna principerna.

IX. Partiell ledighet vid länsstyrelserna.

Med anledning av de uttalanden, som riksdagens revisorer gjort angående förekomsten vid länsstyrelserna av s. k. partiell ledighet, får utredningen anföra följande.

De av revisorerna föranstaltade undersökningarna hava, såvitt länsstyrelserna angå, närmast avsett tillämpningen av bestämmelserna i 18 § och 19 § 2 mom. *avlöningsreglementet* den 22 juni 1921 (n:r 451) för befattningshavare

vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, angående befattningshavares befrielse från viss del av sin tjänstgöring samt ersättning till vikarie under sådan ledighet.

I 18 § av nämnda avlöningsreglemente stadgas att, om tjänsteman erhållit befrielse från viss del av tjänstgöringen, i vederbörlig ordning må bestämmas, om och i vad mån avdrag å avlöningen för sådan tid må äga rum.

Därjämte föreskrives i avlöningsreglementets 19 § 2 mom., att ersättning till vikarie för tjänsteman, som meddelats i 18 § omförmäld befrielse från viss del av tjänstgöringen, må, där ej undantagsvis vikariatsersättningen finnes böra utgå enligt de i 19 § 1 mom. angivna grunderna, bestämmas till det lägre belopp, som provas skäligt.

Anmärkas må i detta sammanhang, att i kungörelsen den 22 juni 1925 (n:r 272) angående utsträckt tillämpning av förenämnda avlöningsreglemente m. m. hava under avdelning B., punkt 12, meddelats vissa särskilda bestämmelser att från och med den 1 juli 1925 gälla för däri angivna tjänstemän vid länsstyrelserna, varjämte förklarats, att beträffande landssekreterares och landskamrerares avlöningsförmåner vid tjänstledighet samt rörande ersättning till vikarie för sådan tjänsteman skulle utöver de i 19 § uti avlöningsreglementet givna bestämmelserna gälla de särskilda föreskrifter, som av Kungl. Maj:t i sådant hänseende meddelades. Genom kungl. brev den 26 mars 1926 har Kungl. Maj:t förordnat, att beträffande ersättning till sådan vikarie skola, likaledes från och med den 1 juli 1925, gälla följande särskilda bestämmelser:

Därest tjänsteman, på vilken avlöningsreglementet äger tillämpning, förordnas att under längre tid i oavbruten följd än sju dagar uppehålla befattning såsom landssekreterare eller landskamrerare eller erhållit uppdrag att bestrida göromål, vilka eljest ankomma på innehavare av sådan befattning, samt gällande bestämmelser om arbetsfördelning och skyldighet att förrätta landssekreterares eller landskamrerares tjänst ej utgöra hinder för tillgodonjutande av särskild vikariatsersättning, äger tjänstemannen att för den tid förordnandet, respektive uppdraget varar, uppbära dylik särskild vikariatsersättning med ett belopp för dag räknat, motsvarande skillnaden mellan, å ena sidan, i cirkuläret angivet tjänstledighetsavdrag i 30:e löneklassen och, å andra sidan, i 16 § 1 mom. i avlöningsreglementet omförmäلت tjänstledighetsavdrag i lägsta löneklassen för tjänstemannens egen tjänst, dock att i fall, som avses i 19 § 2 mom. i avlöningsreglementet, ersättningen må, där densamma ej undantagsvis finnes böra utgå enligt nyss angivna grunder, bestämmas till det lägre belopp, som provas skäligt.

Beträffande länsstyrelserna må därjämte erinras om, att genom nådigt brev den 1 februari 1929 föreskrivits, att landskamrerare må för fullgörande av vad honom enligt *taxeringsförordningen* åligger erhålla ledighet från övriga med tjänsten förenade göromål, om och i den mån länsstyrelsen prövar sådan ledighet oundgängligen erforderlig för att taxeringsarbetet inom länet, i vad på landskamreraren beror, må kunna avslutas inom föreskriven tid eller på landskamreraren ankommande handläggning av besvärsmål i beskattnings-

frågor icke må bliva under längre tid fördröjd. Därjämte har förordnats, att enahanda ledighet må, om och i den mån länsstyrelsen finner sådant möjligt, beviljas hos länsstyrelsen anställd tjänsteman, som förordnats att beträffande vissa taxeringsärenden eller vissa grupper av sådana ärenden fullgöra landskamrerarens åligganden (biträdande landskamrerare). 1928 års taxeringsförordning innehåller icke några bestämmelser rörande vikariatsersättning åt den, som uppehåller tjänst, vars innehavare erhållit befrielse från löpande göromål för utförande av taxeringsarbete. Anledningen härtill torde, enligt vad som framgår av 1923 års taxeringssakkunnigas betänkande, vara, att vederbörande vikarie ansetts kunna beredas ersättning enligt 19 § i förut omförmälda avlöningsreglemente.

Vidare må här framhållas, att befrielse från viss del av tjänstgöring kan innebära antingen befrielse från löpande göromål eller också inskränkning i tjänstgöringstiden, d. v. s. vad som brukar benämnas partiell tjänstledighet. Avdelningschefernas vid länsstyrelserna, särskilt landssekreterarnas ordinarie arbetstid, splittras i regel på en alltför stor mängd av uppgifter och tages för övrigt ofta i anspråk av konferenser med representanter för de skilda institutioner, som under länsstyrelsernas överinseende hava att taga befattning med det statliga och kommunala livets olika grenar, samt med den hjälpsökande allmänheten ävensom med tillsynen över tjänstemännen. För att handläggningen av större ärenden, studium av betänkanden och uppsättande av yttranden och utlåtanden skall kunna medhinnas, tvingas landssekreterarna att under längre tider av året frigöra sig från de löpande göromålen. Motsvarande är förhållandet å landskontoren. Landskamrerarna nödgas i allt större omfattning frånträda handläggningen av löpande göromål för beredning och handläggning av det ständigt växande antalet taxeringsärenden. Då befattningshavarna på detta sätt erhålla befrielse från löpande göromål, utföra de fortfarande i full utsträckning tjänsteåligganden. Annorlunda är förhållandet om, såsom allenast i undantagsfall torde förekomma, befattningshavare erhåller befrielse från viss del av tjänstgöring på så sätt, att inskränkning sker i antalet arbetstimmar. I sistberörda fall är befattningshavaren tjänstledig i vanlig bemärkelse och bör i avlöningshänseende vara underkastad de vanliga reglerna för olika slag av tjänstledighet, givetvis med vederbörlig hänsyn tagen till ledighetens större eller mindre omfattning.

Efter att hava med stöd av en uppgjord tablå påvisat, i vilken omfattning befrielse från viss del av tjänstgöringen medgivits befattningshavare, tillhörande bl. a. länsstyrelserna — i samtliga fall för beredning av särskilda mål — samt grunden för vikariatsersättningen, uttalade 1929 års revisorer bl. a. följande:

Av den verkställda utredningen framginge, att här avsedda ledigheter förekomme i betydande omfattning. Detta gällde dock icke i så hög grad de centrala verken som länsstyrelserna, där anordningen med partiella ledigheter

tillämpades i synnerligen stor utsträckning. Sammanlagda dagantalet för sådan ledighet uppginge under budgetåret 1928/1929 för länsstyrelserna till 8 097 dagar. Såsom regel vore det befattningshavare i de högre lönegraderna, som åtnjutit ledighet, varom här vore fråga. I samtliga fall, utom vad anginge vissa befattningshavare vid hovrätterna, hade den ledige tjänstemannen fått åtnjuta oavkortad lön. Med hänsyn till den stora omfattning, vari ledigheter av ifrågavarande slag förekomme, syntes det kunna ifrågasättas, huruvida icke en viss inskränkning i ämbetsverkens befogenhet att medgiva befattningshavare befrielse från viss del av tjänstgöringen borde vidtagas. Revisorerna ville framhålla att verken i allmänhet med undantag av hovrätterna hade möjlighet att genom anlitande av anordningen med partiella ledigheter förstärka sina arbetskrafter, utan att deras åtgärder härutinnan underkastades prövning av Kungl. Maj:t eller riksdagen. I anslutning härtill förordade revisorerna införande av föreskrifter liknande dem, som gällde för hovrätterna, jämväl för statsförvaltningen i övrigt. Dock kunde det, enligt revisorernas förmenande, därvid möjligen finnas rimligt att för undvikande av alltför stark anhopning av ärenden hos Kungl. Maj:t göra dessa bestämmelser mindre restriktiva än de föreskrifter, som meddelats för hovrätterna. Revisorerna funne det angeläget att de av dem berörda spörsmålen beaktades vid den blivande allmänna revisionen av gällande avlöningsreglemente.

Med instämmande i revisorernas uttalande anhöll *1930 års riksdag*, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder, som kunde finnas påkallade, och Kungl. Maj:t överlämnade sedermera ärendet till *1928 års lönekommitté* för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det åt kommittén lämnade uppdraget.

Kommittén ansåg sig beträffande den av revisorerna ifrågasatta inskränkningen i ämbetsverkens befogenhet att medgiva befattningshavare befrielse från viss del av tjänstgöringen kunna inskränka sig till att framhålla, att detta spörsmål enligt kommitténs mening icke borde erhålla sin lösning genom bestämmelser i ett allmänt avlöningsreglemente. Därest särskilda föreskrifter i förevarande avseende befunes vara erforderliga för vissa verk, borde, enligt kommitténs förmenande, dessa föreskrifter i stället, i likhet med vad som skett beträffande hovrätterna, intagas i vederbörande verks instruktioner eller arbetsordningar.

1934 års revisorer företogo en liknande undersökning, avseende bl. a. förhållandena vid länsstyrelserna under budgetåret 1933/1934. Av redogörelsen för undersökningen framgick, att vid länsstyrelserna såsom anledning till här åsyftade ledigheter huvudsakligen angivits beredning av särskilda ärenden. I allenast tre fall hade tjänsteresa och i ett fall beredning av särskilda ärenden jämte offentligt uppdrag angivits såsom grund för ledigheten. *1934 års revisorer* konstaterade, att för länsstyrelserna sammanlagda antalet ledighetsdagar under budgetåret 1933/1934 uppginge till 9 088 mot 8 097 dagar under budgetåret 1928/1929, vadan alltså förelåge en ökning av 991 dagar. Den totala ökningen hade framkommit sålunda, att ledigheternas omfattning ökats vid 12 landskanslin och 15 landskontor med tillhoppa 1 365 dagar, respektive 747 dagar, medan omfattningen av ledigheterna minskats vid 10 landskanslin och 9 lands-

kontor med sammanlagt 547 dagar, respektive 574 dagar. Revisorerna uttalade vidare, att vid andra verk och myndigheter, som varit föremål för undersökning — vilka verk och myndigheter på några få undantag när tillhörde den centrala statsförvaltningen — de partiella ledigheterna i regel föranletts av förekomsten av mera extraordinära arbetsuppgifter eller av en genom andra omständigheter av tillfällig natur förorsakad ökning av vederbörande verks eller myndigheters normala arbetsbelastning, medan däremot detsamma i långt mindre grad kunde sägas vara förhållandet med de vid länsstyrelserna förekommande partiella ledigheterna. Det syntes revisorerna tvärtom som om anordningen med partiella ledigheter vid länsstyrelserna i avsevärd utsträckning anlåtats för täckande av kostnader för arbetskrafter utöver ramen för den fastställda organisationen.

Såsom allmänt uttalande anförde 1934 års revisorer följande:

»Av den nu verkställda undersökningen framgår, att partiella ledigheter alltså förekomma i synnerligen stor omfattning. Omfattningen av sådana ledigheter har under det sistförflutna budgetåret till och med varit något större än under det budgetår, till vilket den av 1929 års revisorer företagna undersökningen hänförde sig. Undersökningen har vidare givit vid handen, att anordningen med partiella ledigheter i förening med nuvarande regler angående dispositionen av de till avlöningar anvisade anslagsmedlen gjort det möjligt för verken och myndigheterna i allmänhet att utan föregående prövning av Kungl. Maj:t eller riksdagen förskaffa sig förstärkning av sina arbetskrafter i avsevärd utsträckning ävensom att denna möjlighet i ej ringa omfattning utnyttjats jämväl i sådana fall, där behovet av ytterligare arbetskrafter hänfört sig till vederbörande verk och myndigheter normalt tillkommande arbetsuppgifter eller eljest varit av mera stadigvarande beskaffenhet. I detta sammanhang förtjänar uppmärksammas, att endast i ett mycket begränsat antal fall meddelats, att den beviljade partiella ledigheten grundat sig på föreskrift i verkets instruktion eller tillkommit efter det frågan underställts Kungl. Maj:t eller vederbörande departementschefs prövning.

Revisorerna finna sig därför böra understryka angelägenheten av att den av 1929 års revisorer väckta frågan om vidtagande av viss inskränkning i ämbetsverkens befogenhet att medgiva befattningshavare befrielse från viss del av tjänstgöringen med det snaraste upptages till fortsatt behandling, samt vilja i fråga om tänkbara riktlinjer för lösningen av detta spörsmål erinra om de uttalanden, som i sådant avseende gjorts av 1929 års revisorer och 1928 års lönekommitté. Härjämte synes det revisorerna böra undersökas, i vad mån det kan vara möjligt, att vid länsstyrelserna, där anordningen med partiella ledigheter är allmännast förekommande, minska behovet av sådana ledigheter genom ändring av gällande bestämmelser angående arbetsfördelningen vid dessa myndigheter. Revisorerna finna det önskvärt, att sistberörda spörsmål toges i övervägande av statens organisationsnämnd vid fullgörandet av det åt organisationsnämnden lämnade uppdraget att verkställa utredning rörande länsstyrelsernas organisation.

Det synes emellertid revisorerna kunna ifrågasättas, huruvida det icke kan vara påkallat, att, förutom åtgärder i nu angiven riktning, vidtaga den ändring med avseende å gällande bestämmelser angående anslagsmedlens disposition, att föreskrift meddelas därom, att då icke-ordinarie befattningshavare i an-

ledning av partiell ledighet förordnats att uppehålla ordinarie tjänst (eller tjänst å extra stat), honom tillkommande lön fortfarande skall bestridas av de till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare anvisade anslagsmedlen. Härigenom skulle det icke längre bliva möjligt för vederbörande verk och myndigheter att genom anordningen med partiella ledigheter utöka den icke-ordinarie personalen. Revisorerna vilja i detta sammanhang erinra om att bestämmelser av här ifrågasatt innebörd tidigare tillämpats i avsevärt större utsträckning än vad som nu ifrågasatts skola bliva fallet.

I detta sammanhang hava revisorerna även ansett sig böra något beröra spörsmålet huruvida, då fråga är om partiell ledighet, oavkortad vikariatersättning bör utgå och om över huvud taget i dylikt fall vikariatersättning kan anses erforderlig. Å ena sidan synes kunna göras gällande, att, därest vederbörande tjänsteman, som erhållit partiell ledighet, äger möjlighet att på en underordnad utan kostnad för statsverket överflytta vissa arbetsuppgifter, detta kan leda till orättvisa, och ett utnyttjande av denna möjlighet kan förvisso medföra betänkliga konsekvenser. Å andra sidan är det klart, att vid kortare partiell ledighet det ingalunda kan anses obefogat att en underordnad befattningshavare övertagar vissa arbetsuppgifter, från vilka den partiellt lediga tjänstemannen erhållit befrielse. Ofta är ej heller skillnaden mellan de arbetsuppgifter, som åligga tjänstemän i olika grader särskilt markerad, och en överflyttning tillfälligtvis av arbetsuppgifter bör med stöd av gällande instruktioner för ämbetsverken kunna ske. Utan att vilja framställa något förslag i nu nämnda hänseende hava emellertid revisorerna velat fästa uppmärksamheten även å detta förhållande.»

I anledning av revisorernas uttalanden anhöll *1935 års riksdag*, att Kungl. Maj:t ville taga under omprövning frågan om åtnjutande av partiell ledighet inom den allmänna civilförvaltningen samt vad därmed ägde samband.

Med anledning av denna riksdagens anhållan har Kungl. Maj:t ännu icke fattat något särskilt beslut.

Genom ovannämnda cirkulärskrivelse till länsstyrelserna den 12 april 1935 lät chefen för socialdepartementet verkställa *förnyad utredning* angående förekomsten vid länsstyrelserna av ledigheter för beredande av särskilda, till tjänsten hörande ärenden. De från länsstyrelserna införskaffade uppgifterna, avseende år 1934, hava sammanställts i tabell XII.

Sistberörda undersökning giver vid handen, att de ledigheter, varom här är fråga, förekommit i tämligen stor omfattning, särskilt i vad avser landssekreterare- och landskamreraretjänsterna. Sålunda uppgingo sammanlagda antalet ledighetsdagar å landssekreteraretjänsterna till 3 705 dagar och å landskamreraretjänsterna till 4 840 dagar, motsvarande för länsstyrelse räknat i medeltal å landssekreteraretjänst omkring 5 månader och å landskamreraretjänst något över sex och en halv månad. Å landskanslien hava i två fall och å landskontoren i fem fall avdelningschefsbefattningarna under viss kortare tid varit uppdelade å flera än två personer. Å länsassessorstjänsterna hava däremot dylika ledigheter förekommit allenast å landskanslien och därstädes endast i mindre omfattning. Icke några ledigheter av det slag, som här avses, förekommo under år 1934 å landskanslien i Kalmar län och Västernorrlands län.

Omfattningen av tiden för partiell ledighet varierar givetvis något under olika år beroende dels på den växlande arbetsbördan dels ock på vederbörande befattningshavare. I förhållande till budgetåret 1933/1934 förelåg under kalenderåret 1934 en minskning av 327 dagar.

Den senast verkställda undersökningen har omfattat jämväl de utgifter, som här avsedda ledigheter medfört för statsverket. Särskild ersättning till vikarie jämlikt 19 § 2 mom. avlöningsreglementet har icke i samtliga fall utgått. Vid fyra landskanslin har vikariatsersättning icke alls utgått, vid några andra har vikariatsersättning utgått allenast under en del av vikariatstiden. I det övervägande antalet fall har ersättning emellertid utbetalats. Å samtliga landskontor har vikariatsersättning utbetalats. Dock har i tre fall ersättning icke utgått under en del av vikariatstiden. I de fall, då vikariatsersättning utgått, har å landskanslien full vikariatsersättning utgått i ungefär halva antalet fall, medan ersättningen eljest underkastats reduktion i större eller mindre grad. Å samtliga landskontor har full vikariatsersättning utgått, dock har vid tre landskontor ersättningen under viss tid varit reducerad.

Approximativa uppgifter angående de utgifter, nu ifrågavarande vikariat föranlett i form av vikariatsersättning till vikarie och vikarie i succession, hava jämväl införskaffats. Dessa utgifter hava, såsom närmare framgår av tabell XII, uppgått till å landskanslien omkring 17 300 kronor och å landskontoren omkring 38 800 kronor eller sammanlagt omkring 56 100 kronor.

Såsom 1934 års revisorer påpekat, medför ledighet av ifrågavarande art, att i regel en icke-ordinarie befattningshavare förordnas att bestrida ordinarie befattning, antingen den partiellt ledige befattningshavarens eller också genom förordnande i succession annan tjänst. Den sålunda förordnade icke-ordinarie befattningshavarens lön, vilken eljest skulle belastat anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, har härigenom kommit att under den tid, undersökningen omfattar, utgå från anslagsposten vikariatsersättningar. (Numera skall lön till icke-ordinarie befattningshavare under enahanda förhållanden utgå från anslagsposten avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat.) Härigenom hava medel å anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare blivit disponibla, så att andra icke-ordinarie befattningshavare kunnat avlönas därmed. Såsom jämväl framgår av tabell XII, uppgingo de besparingar, som på grund av angivna förhållanden under år 1934 uppkommo å anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare till å landskanslien omkring 34 100 kronor och å landskontoren omkring 73 200 kronor eller sammanlagt omkring 107 300 kronor.

Enligt av länsstyrelserna lämnade uppgifter hade någon extra arbetskraft icke anställts uteslutande på grund därav, att vikariat i följd av ledighet av ifrågavarande art förekommit. Den personal, som varit anställd, hade således varit nödvändig för att länsstyrelserna överhuvud skulle hava kunnat fullgöra sina åligganden. De s. k. partiella ledigheterna hade icke tillgripits för att

utöka den icke-ordinarie personalen. Om således möjlighet icke förefunnits att på sätt som skett avlöna icke-ordinarie befattningshavare från i länsstyrelsernas avlöningsstat upptaget ordinarie förslagsanslag, hade det för dessas avlöning erfordrats en ökning av anslagsposten grundavlöningar till icke-ordinarie personal med omkring 107 300 kronor. Belastningen av förslagsanslaget hade då givetvis minskats med samma belopp.

En dubbling av tjänster kan, såsom av sammanställningen framgår, sägas hava ägt rum vid några länsstyrelser, huvudsakligen de större. Att detta blivit fallet är beroende av den ökning i arbetsbördan, som inträtt. Vad särskilt landskontoren beträffar må emellertid ånyo anmärkas, att enligt särskilda föreskrifter s. k. partiell ledighet förutsättes för att visst årligen återkommande tjänstearbete skall kunna utföras.

Utredningen förmenar, att man, då det gäller att söka ändring i nu angivna förhållanden, måste hava för ögonen, att därigenom arbetsförhållandena å länsstyrelserna icke försvåras. De s. k. partiella ledigheterna hava tillgripits för att utöka antalet föredragande i länsstyrelserna. De verkställda undersökningarna ådagalägga, att detta också varit erforderligt för arbetsbördans avverkande inom rimlig tid. En första åtgärd bör således vara, att i erforderlig utsträckning inrätta nya föredragandetjänster. Att avväga dessa så att de motsvara behovet även vid toppbelastningen kan emellertid icke komma ifråga. Man måste i stället söka finna det antal, som kan med säkerhet året om hava full föredragning, men därjämte skapa anordningar, som medgiva tillfällig utökning av föredragandenas antal, då så tarvas. Möjlighet att vid anhopning av göromål hos en befattningshavare lätta dennes arbetsbörda, så att ärendenas avgörande icke försenas, måste således förefinnas. Såväl för landssekreterare som landskamrerare föreligger behov av avkoppling från löpande göromål vid fullgörandet av särskilda arbetsuppgifter eller handläggning av vidlyftigare ärenden, som kräva särskild omsikt och koncentration. Hit höra exempelvis förarbetena till prövningsnämnden, remissutlåtanden i viktigare författnings- och organisationsfrågor o. s. v. Men även i andra fall måste en överflyttning från en till annan av arbetsgöromål kunna ske, där så för arbetets jämna gång kräves.

För dylik tillfällig utökning av föredragandenas antal synes det emellertid utredningen icke nödvändigt att begagna hittills anlitade utväg, att förordna tjänsteman i lägre lönegrad att mot vikariatsersättning bestrida befattning inom högre lönegrad eller göromål, vilka eljest ankomma på tjänsteman inom högre lönegrad. Spörsmålet synes kunna lösas på det sätt, att med de för den juridiskt utbildade personalen avsedda ordinarie tjänsterna vid länsstyrelserna förenas skyldighet att i fall, varom här är fråga, utan särskild ersättning handlägga ärenden, vilka eljest ankomma på annan tjänsteman. Enahanda skyldighet bör även förenas med icke-ordinarie juristbefattningar.

I instruktionen för länsstyrelserna bör följaktligen intagas bestämmelse om

skyldighet för länsassessor samt länsnotarie och länsbokhållare, såväl ordinarie som icke-ordinarie, att enligt närmare föreskrifter fullgöra föredragning eller utföra göromål, som åligger annan befattningshavare, även sådan i högre lönegrad.

Genom dylika bestämmelser får länsstyrelse möjlighet att vid anhopning av göromål utöka antalet föredragande och därigenom fördela föredragningsskyldigheten å flera, men rätten att, på sätt nu sker, utbetala vikariatsersättningar kommer att försvinna. Sådan utökning av föredragandenas antal kommer följaktligen icke att medföra någon ökad utgift för statsverket. Befattningshavarna komma att gå förlustiga den tillfälliga löneökning, som systemet med vikariatsersättning under s. k. partiell ledighet innebär.

Häremot böra emellertid ställas utredningens förslag om lönegradsplaceringar och ökat antal ordinarie befattningar, varigenom gives en viss kompensation, som dock till följd av det mindre antalet assessorat å landskontoren i väsentligt mindre grad kommer befattningshavarna å landskontoren än befattningshavarna å landskanslien till godo.

Till de närmare bestämmelser, som erfordras för systemets genomförande, återkommer utredningen vid behandling av föredragningens ordnande (kap. XV).

X. Befattningshavarnas bisysslor.

I de av departementschefen till statsrådsprotokollet angivna direktiven för utredningen erinras om att riksdagens revisorer vid olika tillfällen riktat anmärkning mot den betydande omfattning, vari befattningshavare vid länsstyrelserna toges i anspråk för uppdrag utom tjänsten. Departementschefen har i anslutning därtill förklarar sig förutsätta, att man vid översynen av länsstyrelsernas organisation tillsåge, att det överklagade mångsyssleriet avvecklades.

Med anledning härav anser sig utredningen böra bringa i erinran, att, sedan 1926 års riksdag beslutat hemställa till Kungl. Maj:t om utredning av frågan om statstjänstemännens bisysslor i hela dess vidd, sådan utredning framlades av tillkallade *sakkunniga år 1928* i »Betänkande med utredning och förslag angående statstjänstemännens bisysslor» (St. off. utredn. 1928:14). Betänkandet överlämnades till 1928 års lönekommitté för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det åt kommittén lämnade uppdraget. I sitt den 21 juli 1930 avlämnade betänkande med förslag till allmänt avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, upptog lönekommittén till behandling vad ovanberörda sakkunniga anfört och intog i sitt förslag till avlöningsreglemente avsevärt skärpta bestämmelser angående tjänstemännens innehav av bisysslor. Detta förslag är numera föremål för överarbetning av 1936 års lönekommitté.

På hösten 1933 hava emellertid *riksdagens revisorer* ånyo föranstaltat om en utredning rörande förekomsten av bisysslor bland vissa grupper av befattningshavare inom statsförvaltningen. För landsstatens del avsåg den endast länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län med underlydande fögderiförvaltningar.

Ur riksdagens revisorers berättelse om resultatet av denna undersökning må här återgivas följande:

När anledning tidigare funnits att syssla med frågan om statstjänstemännens bisysslor, hade intresset huvudsakligen varit inriktat på att utröna, huruvida och i vilken omfattning sådana sysslor kunde verka hindrande på en tjänstemans behöriga utövande av hans befattning i statens tjänst. Syftet hade med andra ord varit att utröna, huruvida staten kunde anses av vederbörande tjänsteman erhålla skäligen valuta för lönen. Efter det 1928 års betänkande om statstjänstemännens bisysslor avgivits, hade i åtskilliga hänseenden ändrade förhållanden inträtt, som kunde anses motivera en förnyad undersökning i ämnet, ehuru efter delvis andra linjer och i annat syfte. Revisorerna hade ansett sig böra bland de utvägar, som undersökts för att finna lindring i rådande arbetslöshet bland tjänstemän och därmed likställda, ånyo pröva frågan om bisysslorna för att bland annat utröna, huruvida inom detta område något vore att vinna. Revisorerna ville dock förutskicka, att revisorerna hade sig bekant, att statstjänstemännen själva under den senaste tiden på grund av rådande ekonomiska depression i icke ringa utsträckning fått vidkännas minskning ifråga om förut innehavda bisysslor och därmed följande inkomster.

Den av revisorerna verkställda undersökningen hade givit vid handen, att ett jämförelsevis stort antal befattningshavare innehade bisysslor och att detta särskilt vore förhållandet inom länsstyrelserna och fögderiförvaltningarna, där bisysslor allmänt förekomme. Beträffande övriga undersökta tjänstemannagrupper syntes innehavet av bisysslor vara av proportionsvis mindre omfattning. Inom länsstyrelserna och fögderiförvaltningen innehade i det närmaste 70 procent av alla befattninghavare — i såväl högre som lägre grad därvid medräknade — bisysslor, och antalet dylika för varje befattningshavare, som hade sådana sysslor, uppginge i medeltal till 3. Det förefölle revisorerna som om dessa siffror vore oproportionerligt höga. Revisorerna ville framhålla, att ett stort antal tjänstemän inom de högsta lönegraderna hade erhållit sina uppdrag av Kungl. Maj:t eller annan myndighet och att dessa uppdrag merendels vore av offentlig natur. I åtskilliga fall vore också dessa uppdrag att betrakta såsom rena honnörsposter. Befattningshavare i mellangraderna hade i vissa fall bisysslor i ganska stor utsträckning och åtskilliga av dessa bisysslor, särskilt vad länsstyrelserna och fögderiförvaltningen beträffade, syntes vara av den art, att de borde kräva längre eller kortare tids tjänstledighet från den ordinarie tjänsten. Detta torde enligt revisorerna närmast gälla tjänstemän, som var och en innehade flera taxeringsuppdrag eller som bestridde tjänster inom städernas uppbördsväsende.

Beträffande slutligen frågan om bisysslornas inverkan på den arbetslöshet, som för det dåvarande gjorde sig starkt kännbar inom olika lager av samhället, vore det enligt revisorernas mening självklart — något som också framginge av de avgivna utlåtandena — att åtskilliga bisysslor, särskilt uppdrag av förtroendekaraktär, icke gärna kunde överlämnas åt arbetslösa, men å andra sidan ansåge revisorerna det icke böra möta oöverstigliga svårigheter

att vidtaga sådana åtgärder, att vissa bisysslor kunde överlåtas på personer, lämpade för fullgörande av arbetsuppgifter inom ett fack, där arbetslöshet för närvarande vore rådande. Att märka vore nämligen, att i icke ringa utsträckning personer med god utbildning och stor erfarenhet på det räkenskapstekniska området dåmera saknade arbete. Härigenom skulle dessa kunna helt eller delvis få sin försörjning. Revisorerna tänkte därvid på uppdrag såsom allmänna ombud i sparbanker, kontrollanter m. m. Det syntes nämligen revisorerna ingalunda självklart, att just länsstyrelsens befattningshavare, som i regel innehade dessa sysslor, vore speciellt lämpade för dylikt arbete. Revisorerna erinrade även om att i vissa län såsom allmänna ombud i sparbanker anlåtats revisionstekniskt utbildade personer, som då var och en på sin anpart haft ett ganska stort antal sparbanker. Säkerligen skulle enligt revisorerna ett mera allmänt genomförande av en dylik anordning ur flera synpunkter sett vara till fördel. Överhuvudtaget ville revisorerna framhålla, att det syntes vara önskvärt, att vederbörande myndigheter, då fråga vore om beredande av sysselsättning eller arbete, som icke med nödvändighet krävde speciell sakkunskap, ville mer än dittills syntes hava varit fallet beakta betydelsen av sådana åtgärder, som direkt eller indirekt kunde medverka till arbetslöshetens bekämpande.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd och *kommunikationsverkens lönenämnd* hava den 12 januari 1934 på anmodan avgivit gemensamt yttrande i anledning av dessa uttalanden av 1933 års riksdagsrevisorer, och därvid, efter erinran om 1928 års förenämnda betänkande angående bisysslor och lönekommitténs däröver 1930 avgivna betänkande och förslag, anfört följande:

»De restriktioner, som gälla i fråga om rätt för statstjänstemän att vid sidan om tjänsten åtaga sig bisysslor, åsyfta, såsom lönekommittén framhållit, å ena sidan, att tjänstemannen i största möjliga utsträckning skall ägna sin arbetskraft å den uppgift, för vilken staten betalar honom lön, och å andra sidan att förebygga, att en statens befattningshavare i sin tjänsteutövning låter sig ledas av andra hänsyn än sådana, som betingas av det allmännas bästa.

I förevarande anmärkning hava riksdagens revisorer upptagit problemet om bisysslor till skärskådande ur social synpunkt, nämligen för att om möjligt på detta område finna någon utväg till lindring av den rådande arbetslösheten bland tjänstemän och därmed likställda.

Även om skärpta bestämmelser i avlöningsreglementet rörande rätten för befattningshavare att med statstjänsten förena bisysslor helt naturligt måste hava betydelse för det av statsrevisorerna uppställda spörsmålet, synes det dock lönenämnderna knappast vara möjligt att på denna väg gå längre än vad som föreslagits av 1928 års lönekommitté. Det torde nämligen icke vara lämpligt att i ett avlöningsreglemente intaga andra bestämmelser i förevarande hänseende, än vad som betingas av nödvändigheten att tillse, att statstjänstens behöriga skötsel icke eftersättes på grund av att befattningshavarna åtagit sig bisysslor.

Även om lönenämnderna sålunda icke finna sig kunna förorda några direkta författningsföreskrifter utöver vad som föreslagits av 1928 års lönekommitté, vill det dock synas nämnderna, att vad revisorerna anfört giver vid handen, att tillämpningen av gällande bestämmelser inom åtskilliga grenar av statsförvaltningen äro sådana, att det kan anses vara påkallat att vidtaga särskilda åtgärder för att bereda arbetstillfällen åt därför skickade arbetslösa.

Emellertid låter det sig icke göra, att enbart på grundval av den utav revisorerna förebragta utredningen vidtaga några direkta åtgärder i sådant syfte. Härför erfordras nämligen en allsidig och ingående undersökning.

Revisorerna hava pekat på flera förvaltningsområden, inom vilka revisorerna ansett det vara möjligt att bereda arbetstillfällen genom strängare begränsning av innehavet av bisysslor.

Sålunda hava revisorerna framhållit, att inom länsstyrelserna och fögderiförvaltningarna i det närmaste 70 procent av alla befattningshavare innehava bisysslor. Även i tidigare utredningar av samma slag har detta förhållande påtalats.»

Sedan därefter lönenämnderna åberopat och uttalat sig angående en av riksdagens revisorer 1930 verkställd utredning rörande länsstyrelsernas befattningshavares användning till arbete åt provningsnämnder, vilket utredningen vill återgiva i annat sammanhang, fortsatte lönenämnderna sålunda:

»Ett annat område, som revisorerna pekat på, är det i vissa fall i stor utsträckning förekommande övertidsarbetet. Detta synes hos vissa verk och myndigheter hava kommit att få en så vidsträckt omfattning, att det kan ifrågasättas, huruvida icke särskild personal i stället bort anställas för ändamålet. Såsom revisorerna framhållit, skulle ett sådant förfaringssätt i viss mån inverka på arbetslösheten bland kontorsutbildad personal.

Enligt lönenämndernas mening torde det även på andra områden än de av revisorerna angivna vara möjligt att inom den nuvarande kostnadsramen bereda sysselsättning åt personer, vilka för närvarande sakna anställning. Uppmärksamhet torde sålunda böra ägnas däråt, att det i åtskilliga fall förekommer, att en befattningshavare med heltidsanställning i ett ämbetsverk innehar anställning även i annat verk. Särskilt under nuvarande förhållanden torde detta få anses mindre lämpligt, och i all synnerhet måste det vara otillfredsställande, att vederbörande innehar extra-ordinarie eller ännu fastare anställning med en sammanlagd daglig tjänstgöringstid av mer än 7 timmar.

Vidare må framhållas, att, därest utredning i nu förevarande avseende kommer till stånd, det synes ligga nära till hands, att därvid till behandling upptaga jämväl ett annat spörsmål av betydelse ur nu förevarande synpunkt, nämligen frågan, i vilken utsträckning gift kvinna bör medgivas innehava statsanställning eller med statsmedel avlönad anställning.

Slutligen vill lönenämnden påpeka, hurusom det ur ifrågavarande synpunkt skulle vara av viss betydelse, att inom olika förvaltningsgrenar tillses, att tjänstledighet regelmässigt begagnas, då utövandet av bisysslor kräver minskning i den normala arbetstiden.»

Utredningen har till åtyltnad av lämnade direktiv i första hand införskaffat uppgifter från länsstyrelserna om *personalens bisysslor* under *budgetåret 1934/1935*. För bättre jämförelse med 1933 års undersökning begärdes därvid svar å blanketter med samma uppställning, som av riksdagens revisorer använts år 1933. De inkomna uppgifterna hava sammanförts i särskilda tabeller XIII och XIV.

För jämförelse med förhållandena inom andra områden av statlig verksamhet och för belysande av de förändringar ifråga om frekvensen av bisysslor, som det senaste årtiondet företer, vill utredningen här även återgiva resultat av

undersökningar om bisysslor dels av riksdagens revisorer, avseende budgetåret 1924/1925, i tabell XV, dels av socialstyrelsen för år 1926 i tabell XVI, dels ock av riksdagens revisorer för budgetåret 1932/1933 i tabell XVII.

Innan utredningen med ledning av förestående utredningsresultat om bisysslors förekomst vid länsstyrelserna söker bedöma frågan om de åtgärder, som kunna i detta ämne vara aktuella, vill utredningen emellertid något mera ingående uppehålla sig vid den del av bisysslorna, som utgöres av *taxeringsuppdrag* och särskilt vad däremot anmärkts av statsrevisorerna.

Därvid må först erinras om att taxeringsuppdragen äro av två särskilda slag, å ena sidan uppdrag såsom ordförande eller kronoombud i taxeringsnämnder och å andra sidan arbetsuppgifter i samband med provningsnämnden.

Riksdagens revisorer hava år 1922 efter verkställd undersökning rörande den utsträckning, vari befattningshavare i statens tjänst jämte statstjänsten innehade andra sysslor, funnit sig böra uttala:

»För länsstyrelsernas vidkommande borde uppmärksammas, att icke uppdrag såsom ordförande och ledamöter i beskattningsnämnder tilldelades underlydande tjänstemän i större omfattning än som av omständigheterna med nödvändighet påkallades. I den utsträckning, som dylika uppdrag nu lämnades länsstyrelserna underställda tjänstemän, måste enligt revisorerens mening vederbörandes arbete bliva eftersatt och följaktligen behov uppstå av ökade arbetskrafter.»

Även 1925 års *riksdagsrevisorer* intresserade sig för frågan om nämnda taxeringsuppdrag och uttalade sig om olämpligheten därav i mera skärpt form än vad 1922 års revisorer gjort. Med anledning av att sedan även 1926 års *revisorer* tagit upp frågan, blev denna vid 1927 års riksdag behandlad av *statsutskottet*, som då yttrade bl. a.

»I likhet med revisorererna måste utskottet finna det ur principiell synpunkt vara mindre lämpligt, att personer, vilka det i tjänsten åligger att behandla och avgöra taxeringsfrågor, tilldelas förordnande såsom ordförande i taxeringsnämnd eller ledamot av provningsnämnd. Å andra sidan lärer det icke kunna förnekas, att det i vissa fall kan vara till fördel för såväl kammarrätten som överståthållarämbetet och länsstyrelserna, att hos dem anställda befattningshavare erhålla den erfarenhet av taxeringsärendenas handläggning hos taxerings- och provningsnämnderna, som genom dylikt ordförande- och ledamotskap kan vinnas. Även med behörigt beaktande av sistnämnda synpunkt har utskottet dock, då på sätt revisorererna jämväl påpekat, vissa myndigheter synas i anmärkningsvärd utsträckning meddela förordnanden för hos myndigheterna i fråga anställda befattningshavare att vara ordförande och ledamöter i taxeringsnämnder ävensom ledamöter i provningsnämnder, ansett sig böra framhålla angelägenheten av att förordnanden av detta slag inskränkas i möjligaste mån, särskilt i avseende å ordförandeskap i taxeringsnämnder. Det vill nämligen synas utskottet, som om större hänsyn än hittills skett borde tagas till allmänhetens berättigade krav på att inom taxeringsdistriktet för förfrågningar äga tillgång till taxeringsnämndsordföranden. Svårighet syntes ej heller hava förelegat att i flertalet av de angivna fallen inom vederbörande orter erhålla fullt kompetenta och lämpliga personer för dessa uppdrag.

Slutligen bör framhållas, att även om vederbörande befattningshavare i viss utsträckning använda sin semester för fullgörandet av ifrågavarande uppdrag, behovet av medel för avlönande utav icke-ordinarie personal dock måste påverkas av här ovan nämnda förhållanden. Utöver vad ovan anförts, har utskottet med hänsyn till den utredning, som pågår rörande statstjänstemännens bisysslor, icke velat uttala sig i denna fråga.

Vad i ärendet förekommit har utskottet dock funnit vara av den betydelse, att utskottet ansett sig böra detsamma för riksdagen omförmåla.»

Riksdagens år 1927 församlade revisorer anförde, att i de i samband med frågan om utbetalda övertidsersättningar till länsstyrelsernas personal uppmärksammat de ersättningar, som utginge till vissa hos länsstyrelserna anställda, av beskattningsnämnderna, framför allt prövningsnämnderna, anlitate befattningshavare. Revisorerna förklarade sig anse det önskvärt, att normerande bestämmelser av allmänna civiltjänstförvaltningens lönenämnd utarbetades och av Kungl. Maj:t fastställdes för ett mera enhetligt ordnande av den mångfald ersättningar, som utginge till hos länsstyrelserna anställd personal.

I ett *allmänna civiltjänstförvaltningens lönenämnd* avfordrat yttrande över denna revisorernas anmärkning anförde nämnden bl. a.

»Under förutsättning att gällande avlöningsbestämmelser rörande tjänstledighet och löneavdrag noggrant iakttagas samt att det från länsstyrelsens sida aktgives därpå, att arbetet inom länsstyrelsen icke bliver lidande på att befattningshavarna åtaga sig särskilda uppdrag vid sidan av tjänsten, vill det emellertid synas lönenämnden, som om några särskilda normerande bestämmelser knappast vore erforderliga beträffande sådana uppdrag och arbeten vid sidan av tjänsten, som ovan berörts. I varje händelse torde det enligt lönenämndens mening icke kunna ifrågasättas, att dylika normerande bestämmelser skulle utfärdas att gälla allenast beträffande länsstyrelsernas befattningshavare. Särskilda uppdrag av olika slag innehavas nämligen i avsevärd utsträckning även av befattningshavare inom statsdepartementen och de centrala ämbetsverken. Här må allenast erinras, hurusom sistnämnda befattningshavare tagas i anspråk för arbete hos riksdagen, dess utskott och revisorer liksom taxeringsnämnder m. m. Även i sådana fall bör givetvis tillses, att gällande regler rörande tjänstledighet och löneavdrag tillämpas på ett med grunderna för det gällande avlöningssystemet överensstämmande sätt. Det förtjänar härvid framhållas, hurusom i 18 § av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (n:r 451) föreskrivits, att, därest tjänsteman erhållit befrielse från viss del av tjänstgöringen, i vederbörlig ordning må bestämmas, om och i vad mån avdrag å avlöningen för sådan tid må äga rum. Dylik partiell tjänstledighet med däremot svarande löneavdrag kunna i åtskilliga fall lämpligen ifrågakomma vid uppdrag av här avsedd art.

Beträffande ersättningarna till länsstyrelsernas befattningshavare för ovanberörda uppdrag hos beskattningsmyndigheter och landsting synes det lönenämnden, men hänsyn därtill, att dessa uppdrag kunna vara mycket olika krävande såväl i kvalitativt avseende som i fråga om den tid, vilken vederbörande tjänsteman måste tillsätta för desamma fullgörande, att det knappast kan vara lämpligt att uppställa några enhetliga normer för ifrågavarande ersättningar. En dylik normering kräver i varje händelse en långt mera ingående undersökning än den, som lönenämnden nu varit i tillfälle att ägna hithörande

frågor. Lönenämnden vill i detta sammanhang även erinra därom, att de ersättningar, som utgå för ifrågavarande uppdrag, i många fall ej äro att anse såsom en nettoinkomst för vederbörande befattningshavare, i det att dessa understundom måste på egen bekostnad anlita biträden för utförande av vissa arbeten i samband med uppdragen.»

Statsutskottets utlåtande n:r 90 år 1928 i denna fråga innehöll bl. a. följande uttalande:

»Av intresse torde jämväl vara, att utredning sker beträffande frågan, huruvida icke efter den omläggning av prövningsnämndernas arbete, som numera skett, det må anses lämpligt, att, i likhet med vad som redan gäller för arbete utfört av såsom kronoombud tjänstgörande befattningshavare hos länsstyrelserna, allt hos dessa nämnder förekommande arbete betraktas såsom tjänsteåliggande, och om ej medel, motsvarande de ersättningsbelopp, vilka härigenom besparas, i stället böra disponeras för avlönande av icke-ordinarie personal vid länsstyrelserna.»

Sedan 1930 års statsrevisor verkställt undersökning rörande den omfattning, i vilken länsstyrelsernas och fögderiförvaltningens tjänstemän uppburit ersättning för arbete i taxeringsnämnder och prövningsnämnder, hava de sammanfört sina iakttagelser i följande allmänna uttalande:

»Revisorerna finna det anmärkningsvärt, att länsstyrelsernas tjänstemän i så stor utsträckning erhållit ersättning för sådant prövningsnämndsarbete, som enligt revisorernas mening borde tillhöra deras tjänsteåligganden. Enligt inkomna uppgifter har visserligen ersättning allenast utgått för arbete, som icke medhunnits under tjänstetid, men det synes revisorerna, som om, ifall övriga löpande ärenden lägga hinder i vägen för taxeringsarbetets fullgörande inom föreskriven tid, den riktiga utvägen vore att förordna vikarie för den med taxeringsarbetet sysselsatte tjänstemannen under den tid taxeringsarbetet kräver hela hans arbetstid. Förutom att på detta sätt kostnaderna sannolikt kunde nedbringas, borde även taxeringens enhetlighet vinna härpå.

De uppgivna beloppen för ersättningar för arbete utfört i taxeringsnämnderna lämna helt naturligt ingen grund för jämförelse de olika länen emellan. Däremot synes det revisorerna egendomligt, att så olika förfarande praktiserats, då det gällt ledighet för arbetets utförande och därav följande avdrag från löneförmåner. Det synes revisorerna önskvärt, att i dessa hänseenden samma norm, såvitt möjligt, måtte följas inom alla län.»

Statsutskottet vid 1931 års riksdag föreslog med anledning härav utredning rörande ett ändamålsenligt ordnande av taxeringsarbetet, närmast med hänsyn till användningen av den personal, som för detta ändamål årligen behöfve tagas i anspråk. Utskottet anförde som motivering härtill:

»Med hänsyn till den omfattning, i vilken länsstyrelsernas och fögderiförvaltningarnas tjänstemän numera tagas i anspråk för det årliga taxeringsarbetet, anser utskottet en undersökning erforderlig till utrönande, huruvida icke åtgärder kunna vidtagas för att på ett lämpligare sätt ordna taxeringsarbetet i avseende å dispositionen av den personal, som härför måste tagas i anspråk, samt huruvida personalen vid länsstyrelserna och fögderiförvaltningarna behöver för framtiden i nuvarande omfattning utnyttjas vid taxeringsarbetet. Otvivelaktigt är nämligen, att genom de nuvarande anordningarna

kostnaderna bliva högst betydande, och det lärer även kunna befaras, att arbetet inom länsstyrelserna och underlydande förvaltningar menligt påverkas av nu gällande ordning härutinnan. En omständighet, som i hög grad medverkar till att nuvarande förfaringssätt icke längre kan anses ändamålsenligt, är givetvis, att taxeringsarbetets omfattning under de senaste åren starkt ökats, varjämte en mera ingående prövning numera behöves ägnas taxeringsuppgifterna. Samtliga på ordnandet av taxeringsarbetet inverkan omständigheter synas därför böra i ett sammanhang göras till föremål för närmare utredning, därvid särskilt torde böra beaktas frågan om ledighet för vederbörande befattningshavare vid fullgörande av arbete inom taxerings- och prövningsnämnderna.»

I det av *lönenämnderna* avgivna, förut omförmälda utlåtande med anledning av 1933 års statsrevisorers utredning om bisysslor åberopade lönenämnderna 1930 års statsrevisorers utfalande samt anförde för egen del, att åtskilligt vore att vinna genom att låta prövningsnämndsarbetet ingå i befattningshavarens tjänsteåligganden och i stället för medel till dylika ersättningar anvisa förhöjda medelsbelopp till avlönande av länsstyrelsernas befattningshavare.

I enlighet med statsutskottets förenämnda förslag avlät *1931 års riksdag* skrivelse till Kungl. Maj:t.

Denna skrivelse är emellertid alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Med anledning av vad sålunda framkommit inom riksdagen ifråga om taxeringsuppdragen för länsstyrelsernas befattningshavare har utredningen ansett sig böra verkställa *särskild undersökning* för erhållande av närmare uppgifter rörande omfattningen av tjänstemännens uppdrag i taxeringsnämnder. Efter därom av utredningen gjord hemställan har därför Kungl. Maj:t i cirkulär den 31 januari 1936 till länsstyrelserna anbefallt dessa att, innan taxeringsarbetet år 1936 toge sin början, ålägga envar tjänsteman, som för nämnda år innehade uppdrag i taxeringsnämnd, att i samband med avgivande av uppgifter till ledning för bestämmande av ersättning för taxeringsuppdraget till länsstyrelsen även lämna skriftliga uppgifter angående använd tid därför enligt ett vid cirkuläret fogat frågeformulär. Uppgifterna, vilka sedermera tillhandahållits utredningen, hava sammanställts i tabell XVIII.

En *granskning av tabellerna XIII—XVII* ger vid handen följande. Det framgår av tabell XIV, att av länsstyrelsernas under budgetåret 1934/1935 1 018 befattningshavare — landshövdingarna icke medräknade — ett antal av 454 eller 44,6 % innehade bisysslor, medan 564 voro utan sådana. Bisysslornas totala antal kan enligt tabell XIII beräknas till 955, varav 258 hänföra sig till uppdrag i taxeringsnämnd och 145 till arbete vid prövningsnämnd. Fördelat å antalet befattningshavare med bisysslor motsvarar totala antalet 2,1 sysslor per sådan person. Om taxeringsuppdragen icke medräknas, utgöra bisysslorna endast 552.

Jämförelsen med tabell XVII visar, att enligt 1933 års undersökning, vilken emellertid omfattade allenast fem länsstyrelser, 62 % av personalen innehade

bisysslor med 2,9 uppdrag i medeltal per person. Då denna utredning avsåg endast fem länsstyrelser, finnes anledning antaga, att resultatet av utredningen och det därpå grundade uttalandet hade blivit något annorlunda, om samtliga länsstyrelser medtagits.

Den nu verkställda undersökningen för budgetåret 1934/1935 torde få anses ådagalägga, att vid länsstyrelserna bisysslor icke förekomma i särskilt anmärkningsvärd omfattning utan att förhållandena vid länsstyrelserna hava sin motsvarighet vid andra verk, åtminstone såvitt framgår av tabellerna XV, XVI och XVII.

Utredningen — som kommer att härefter särskilt för sig behandla taxerings- och kommissionärsuppdrag — anser sig på grund av nämnda undersökningsresultat kunna helt ansluta sig till ovan återgivna uttalande av allmänna civilförvaltningens lönenämnd, att det icke kan ifrågasättas, att särskilda normerande bestämmelser skulle beträffande *bisysslor i allmänhet* utfärdas att gälla allenast för länsstyrelsernas befattningshavare. Frågan om bisysslorna synes rätteligen böra lösas i ett sammanhang för civilförvaltningen i dess helhet. Det torde ock kunna förväntas, att denna fråga kommer att erhålla sin lösning genom den nu arbetande lönekommittén.

Även om utredningen sålunda anser, att särskilda bestämmelser för närvarande icke äro erforderliga beträffande rätten för länsstyrelsernas befattningshavare att innehava bisysslor i allmänhet, vill utredningen för sin del kraftigt understryka, att länsstyrelserna städse böra, i vad på dem ankommer, tillse, att varje berättigad anmärkning i nu förevarande avseende undanröjes.

Då utredningen härefter övergår till närmare behandling av de särskilda slag av bisysslor, som äro hänförliga till *taxeringsuppdrag*, må till en början angående den undersökning, vars resultat sammanställts i tabell XVIII, anmärkas, att vid bedömande av de lämnade uppgifterna bör beaktas, att vid 1936 års taxering, som uppgifterna avse, förekommit taxering och eftertaxering av skattskyldiga med från taxering tidigare undandraget kapital och ränteinkomst såsom en nyhet för året, föranledd av 1935 års ändring i taxeringsförordningen. Anledning finnes därför att antaga, att uppdragen under innevarande år varit betydligt mera tidskrävande än under normala förhållanden.

Såsom av denna tabell framgår, innehade under år 1936 256 tjänstemän eller omkring 25 % av länsstyrelsernas befattningshavare med stadigvarande anställning uppdrag i taxeringsnämnd. Den tid, som använts för uppdragets fullgörande, understeg i 145 fall 400 timmar. Högsta timantalet uppgick till 808. Arbetet utfördes i allmänhet under tiden början av februari — början av juni eller fyra månader. I några fall påbörjades arbetet redan i januari och avslutades i vissa fall i senare delen av juni.

För arbetets utförande har i 180 fall semestertid i större eller mindre omfattning tagits i anspråk, huvudsakligen för själva sammanträdena med tax-

eringsnämnden. Antalet semesterdagar växlade från en till 24. Medeltalet per befattningshavare, som använt semestertid för uppdraget, utgjorde 6 dagar. Tjänstledighet med avstående av samtliga löneförmåner kom däremot endast i mindre utsträckning i fråga för uppdragets fullgörande. Vid tio länsstyrelser förekom icke alls tjänstledighet för ifrågavarande ändamål. Vid övriga länsstyrelser hade sammanlagt 49 befattningshavare begagnat tjänstledighet under tillhoppa 442,5 dagar. Tjänstledighetstiden understeg i 33 fall 10 dagar. Medeltalet per befattningshavare, som använt tjänstledighet, utgjorde 9 dagar.

I åtskilliga fall, tillhoppa 102, har uppgivits, att uppdraget till någon del utförts å ordinarie tjänstetid. Anledningen till att tjänstetid begagnats för fullgörande av taxeringsuppdrag har angivits vara, att deklARATIONER avlämnats å tjänstelokalen, ankommande post öppnats, förfrågningar per telefon eller vid besök besvarats samt resa till eller närvaro vid sammanträde under del av dag. För dessa ändamål har emellertid i regel enligt uppgifterna mycket ringa tjänstetid, 3—25 timmar, tagits i anspråk. Vid fyra länsstyrelser synas dock några tjänstemän hava fått använda hela tjänstetiden för sammanträden med taxeringsnämnd, vilken tid emellertid i dessa fall kompenseras genom övertidstjänstgöring vid annat tillfälle. Den för taxeringsuppdrag i andra fall använda tjänstetiden har i regel kompenseras med övertidstjänstgöring vid annat tillfälle. I elva fall har dock uppgivits, att så icke skett, därvid den tjänstetid, som icke kompenseras med övertidstjänstgöring, understigit 10 timmar utom i två fall, då tiden angivits till 24 respektive 35 timmar. Emellertid framgår det, att uppgiftslämnarna avsett att angiva, att den använda tjänstetiden icke kunnat kompenseras under tiden för taxeringsarbetets fortgång, men att sådan kompensation ägde rum under annan tid.

I mycket stor utsträckning har biträde av annan person, ofta familjemedlem, av vederbörande befattningshavare anlåtats för uppdragets fullgörande, såsom för att upprätta stommar till taxeringslängder, ordna och numrera deklARATIONER samt uppgifter, utskryva och expediera anmaningsskrivelser samt meddelanden om avvikelser från deklARATIONER, utsätta taxeringsvärdena i fastighets-taxeringslängden, införa efter deklARATIONERNA samtliga belopp i inkomsttaxeringslängderna, kontrollera uträkningar av de beskattningsbara beloppen, föra pensionsförteckningarna, verkställa summering m. m. I allmänhet hava befattningshavare, vilka varit ordförande i taxeringsnämnd, anlåtats biträde, medan detta däremot icke varit förhållandet, då befattningshavaren varit kroombud i taxeringsnämnd.

De uppdrag, för vilkas fullgörande avsevärd tid tagits i anspråk, hava varit föremål för särskild uppmärksamhet vid granskningen för utrönande, huruvida anledning kunde förefinnas till antagande, att uppdraget icke kunnat utföras utan att tjänstearbetet därvid blivit åsidosatt. Därvid har emellertid konstaterats, att i några fall arbetet varit utsträckt under längre tidsrymd än vanligt, ända till 5 månader, samt att i andra fall semestertid eller tjänstledig-

het begagnats i stor utsträckning. Genom att vederbörande kunnat odelat ägna sig åt taxeringsarbetet torde under semester eller annan ledighet, liksom under helgdagar, antalet arbetstimmar per dag hava kunnat uppgå till 10—14. Icke i något av nu avsedda fall har tjänstetid begagnats för uppdragets fullgörande utan att denna tid kompensrats med övertidstjänstgöring vid annat tillfälle.

Utredningen vill framhålla, att den sålunda verkställda undersökningen allenast berört uppdragen i taxeringsnämnd. Såsom förut påpekats må man i detta sammanhang väl skilja dessa uppdrag från uppdrag att biträda vid provningsnämndsarbetet.

I taxeringsnämnd sträcker sig arbetet från början av februari till början av juni månad. Provningsnämndsarbetet infaller i huvudsak under tiden juli — slutet av september eller början av oktober.

Taxeringsarbetet — av båda slagen — är således av utpräglad säsongnatur, krävande tillfälliga arbetskrafter. Endast i arbetet väl insatta personer kunna användas för att resultatet skall bliva gott. Särskilt må framhållas, att om ordföränderna och kronoombuden i taxeringsnämnderna utföra ett mindre gott arbete, provningsnämnden får sitt arbete onödigt ökat och försvårat. Ju noggrannare arbetet blir i första instansen, desto större blir möjligheten att med färre arbetskrafter fullgöra arbetet i provningsnämnden.

Utredningen anser sig i detta sammanhang böra understryka det betydande intresse, som staten såväl som kommunen har av att taxeringsarbetet utföres på ett sätt som fyller höga krav på omsorg och insikt i arbetets olika detaljer. Eftersättes något därutinnan, minskas skattekrona. De svårigheter, som finnas att för arbetet förvärva kompetenta personer, villiga att påtaga sig därmed förenad möda och personligt obehag, äro på sina ställen sådana, att länsstyrelsens tjänstemän måste anlitas. Härtill har även bidragit det förhållandet, att den ekonomiska gottgörelsen för taxeringsuppdrag blivit av staten så nedskuren, att den icke anses motsvara arbetets omfattning.

Åtskilliga förslag hava framkommit för omorganisation av taxeringsväsendet. Vid 1935 års riksdag omförändrades senast ett dylikt förslag i proposition n:r 148. Detta förslag innebär anställande av ett stort antal stadigvarande arbetskrafter för taxeringens utförande och utredningen tillåter sig hänvisa till den i propositionen lämnade redogörelsen härför och yttranden däröver sid. 26 och följande. Departementschefen förklarade sig icke kunna biträda förslaget och resultatet blev i detta avseende allenast en bestämmelse om möjlighet att efter medgivande av Kungl. Maj:t få en bokföringssakkunnig person anställd året om med uppgift att under landskamrerarens ledning verkställa utredningsarbete för taxeringarna.

Departementschefen framhöll emellertid, att från flera håll påtalats, att taxeringsnämndsordföränderna och kronoombuden alltför mycket toges i anspråk för arbete av rent teknisk art, framförallt längdföringen, och att därför en

länsstyrelse föreslagit, att förandet av taxeringslängderna skulle överflyttas från taxeringsnämnderna till häradsskrivarna. I taxeringsnämnderna skulle i så fall endast göras vederbörliga anteckningar om meddelade beslut å deklARATIONERNA eller andra handlingar, vilka därefter skulle överlämnas till häradsskrivarkontoren för längdföring. För egen del vore departementschefen benägen tro, att utvecklingen på taxeringsväsendets område måste gå i den riktningen, att åtskilliga av de uppgifter, som nu handhades såsom bisysslor av tjänstemän eller andra, pålades tjänstemän att i tjänsten fullgöras. Särskilt gällde naturligtvis detta i fråga om de mera tekniska uppgifterna. Berörda förslag angående längdföringen ginge därför i rätt riktning. Att departementschefen dock icke för närvarande kunde föreslå åtgärder av detta slag berodde närmast därpå, att frågan så ingripande berörde häradsskrivarnas ställning, att den lämpligen torde kunna lösas endast i samband med den allmänna omprövning härav, som sedan en tid stått på dagordningen.

Givet är, att genom den lättad i arbetet för ordförande och kronoombud i taxeringsnämnd, som skulle uppstå vid genomförande av berörda förändring med avseende å taxeringsarbetet, skulle möjligheten för länsstyrelserna att till ordförande och kronoombud i taxeringsnämnd förvärva i orten boende personer väsentligen öka. Behovet att förordna tjänsteman hos länsstyrelsen att vara ordförande eller kronoombud i taxeringsnämnd kunde därför förväntas minska genom en reform i angiven riktning.

Enligt vad utredningen inhämtat kommer frågan om en reform av antydd art att bliva föremål för övervägande av 1936 års uppborrdskommitté.

I detta sammanhang må jämväl erinras om den reform av taxeringsarbetet, som genomförts för Stockholms vidkommande. Tjänstemän med stadigvarande anställning året om biträda taxeringsnämnderna och åstadkomma därigenom, att granskningsarbetet blir fördelat på längre tid och prövningsnämndens arbete högst förenklat.

Anställandet jämlikt 1935 års riksdags beslut av bokföringssakkunniga är ett steg i samma riktning och ett vidaregående på den härigenom inslagna vägen synes vara värt att överväga. Vid landskontoren särskilt anställda befattningshavare skulle kunna tillhandagå ordförande, som därom gjorde framställning, med råd och anvisningar. De skulle möjligen såsom kronoombud i taxeringsnämnd eller biträde med åliggande enligt 108 § taxeringsförordningen åt ordförande i nämnder med särskilt besvärligt arbete kunna — år efter år i olika nämnder — bidra till att taxeringsarbetet inom länet bedreves enligt enhetliga principer och på sådant sätt, att statens och kommunens intressen bleve tillgodosedda. Under tiden för arbetet i taxeringsnämnderna skulle de således vara sysselsatta i nämnderna såsom kronoombud eller biträde åt ordförande. En stor del av det granskningsarbete, som för närvarande sker under sommaren, skulle härigenom komma att utföras under årets första hälft och anmärkningsmålen i prövningsnämnden borde

kunna icke oväsentligt nedbringas. Sedan arbetet i taxeringsnämnderna avslutats, borde de deltaga i prövningsnämndsarbetet med kontrollgranskning av deklARATIONER, varmed de icke förut haft befattning, tjänstgöra som protokoll- eller längdförare i prövningsnämnd samt i övrigt biträda landskamreraren med prövningsnämndsarbetet. Härigenom skulle sysselsättning kunna beredas dem från början av februari till mitten av oktober. Övriga delen av året torde de, i den mån de icke själva skulle åtnjuta semesterledighet, kunna tjänstgöra som vikarie för befattningshavarna å landskontoren under dessas ledighet, biträda landskamreraren vid avgivande av yttranden över taxeringsbesvär, genomgå tidigare deklARATIONER från distrikt, i vilka de ett kommande år komme att bliva verksamma, granska inregistrerade bouppteckningar för utrönande om däri upptagna tillgångar blivit vederbörligen deklarerade, undersöka fastighetsförsäljningar samt utföra annat arbete, som kunde anvisas dem av landskamreraren. Den nu skisserade organisationen synes emellertid innebära en så väsentlig ändring och utökning av taxeringsorganisationen, att särskild utredning härom synes böra verkställas. I varje fall lär det icke kunna anses falla inom utredningens uppdrag, att framlägga förslag i denna taxeringsväsendet berörande fråga. Utredningen har allenast velat omnämna spörsmålet såsom innefattande en möjlighet att avveckla det ofta påtalade systemet, att taxeringsuppdrag lämnats länsstyrelsernas befattningshavare såsom bisyssla.

I avbidan å en taxeringsreform synes det lämpligt, att Kungl. Maj:t anbefaller länsstyrelserna, att vid utseende av ordförande eller kronoombud i taxeringsnämnd iakttaga, att befattningshavare vid länsstyrelse icke må förordnas i andra fall än då detta för vinnande av bästa möjliga resultat av taxeringsarbetet visar sig angeläget. Därjämte synas länsstyrelserna böra tillse att i dylika fall sådant uppdrag icke blir av den omfattning, att tjänstearbetet eftersättes, samt att, om ordinarie tjänstetid till någon del måste tagas i anspråk för uppdragets fullgörande, full kompensation för den använda tjänstetiden lämnas vid annat tillfälle. Än vidare torde länsstyrelse, som ser sig nödsakad att till uppdrag i taxeringsnämnd anlita befattningshavare hos länsstyrelsen, böra undersöka, huruvida samma befattningshavare tilldelade uppdrag i särskilda taxeringsnämnder kunde fullgöras det ena efter det andra under en sammanhängande tidsperiod, under vilken period befattningshavaren, liksom vid taxeringsuppdrag av större omfattning, skulle, där tjänstearbetet vid länsstyrelsen sådant tillåte, åtnjuta tjänstledighet och avstå alla löneförmåner av tjänst vid länsstyrelsen. Arvodet för taxeringsuppdraget skulle givetvis bestämmas så, att full kompensation för mistade löneförmåner erhöles jämte skälig ytterligare ersättning.

I detta sammanhang anser sig utredningen böra meddela, att till förhindrande av att taxeringsarbete utföres å tjänstetid länsstyrelsen i Stockholms län den 18 januari 1927 lämnat följande föreskrift för sina befattningshavare:

»Härigenom erinras därom att tjänsteman, som i och för fullgörande av

uppdrag såsom ordförande eller ledamot av taxeringsnämnd beviljas annan ledighet än semesterledighet från tjänstgöring i länsstyrelsen, jämlikt 3 § D 2) i gällande kungörelse med tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (Sv. Förf. saml. 357/1925), skall för den tid, varunder ledighet åtnjutes, avstå hela lönen. Ledighet för angivet ändamål beviljas av länsstyrelsen i den utsträckning, som med avseende å tjänstens behöriga uppehållande må kunna ifrågakomma.

Överträdelse av förbudet att under den ordinarie arbetstiden å tjänsterummet syssla med arbete, som hänför sig till vederbörandes taxeringsuppdrag, medför, förutom påföljd, som må grundas å bestämmelserna i 74 § av landshövdingeinstruktionen, att det lämnade taxeringsuppdraget återkallas.»

Vad därefter särskilt angår frågan om taxeringsuppdragen för länsstyrelsens personal i samband med *prövningsnämnderna*, må till en början anmärkas, att vid ordinarie prövningsnämnden kunna förekomma uppdrag som biträdande landskamrerare, protokollförare, längdförare samt biträde vid eftergranskning av taxeringshandlingarna, bokföringsgranskning, referat av besvärsskrifter samt utskriftsarbeten m. m. Vid särskild prövningsnämnd förekommer protokollföring som särskilt uppdrag ävensom utskrift av protokoll. Dessa uppdrag torde som regel ingå i sammanställningen av bisysslor i tabell XIV. På grund av deras nära samband med länsstyrelsernas ordinarie arbetsuppgifter har helt naturligt tvekan om uppdragens redovisning på en del håll förefunnits. Detta förklarar, att siffrorna i tabell XIII för taxeringsuppdrag i prövningsnämnd äro så ojämma.

Beträffande gällande föreskrifter om personal, som erfordras för utförande av prövningsnämndsarbetet, må erinras om följande stadganden. Enligt 16 § 2 mom. taxeringsförordningen må länsstyrelse, där så anses oundgängligen nödvändigt, efter Kungl. Maj:ts medgivande, förordna person med länsbokhållares kompetens att beträffande vissa taxeringsärenden eller vissa grupper av sådana ärenden fullgöra de åligganden, som enligt förordningen åvila landskamreraren (biträdande landskamrerare). Jämlikt 94 § i taxeringsförordningen må landskamrerare vid fullgörande av honom åliggande förberedande åtgärder för prövningsnämnd åtnjuta nödigt biträde av, förutom till hans förfogande stående tjänstemän, jämväl andra personer, som av honom tillkallas. Jämlikt 98 § i samma förordning skall nämndens protokoll föras och de av nämndens beslut föranledda anteckningarna i taxeringslängderna och ändringslängden verkställas av den eller de personer, som länsstyrelsen därtill förordnat.

Till vissa uppgifter vid prövningsnämnden har vid några länsstyrelser annan arbetshjälp än landskontorets personal kunnat erhållas, men i allmänhet torde praktiska svårigheter hava yppats mot sådan anordning. Allenast i undantagsfall torde hitintills kompetent tillfällig arbetskraft hava kunnat uppbringas till hjälp vid arbetet för prövningsnämnden.

Utredningen förmenar, att det av stadgandet i 94 § framgår, att det biträde, som landskontorets tjänstemän kunna lämna landskamreraren, är att anse såsom tjänstebestyr.

Med nuvarande organisation av taxeringsväsendet lär det emellertid icke vara möjligt att med den å länsstyrelserna till buds stående personalen å vanlig tjänstetid fullgöra både prövningsnämndsarbetet och annat under samma tid förekommande arbete. Därutinnan är att märka, att prövningsnämndsarbetet inträffar under en tid, då göromålen å landskontoren äro minst lika omfattande som övriga delen av året. Under denna tid förekomma dessutom en del speciella arbeten. Sålunda skall länsstyrelsens bokföring för föregående budgetår avslutas, huvudboken jämte förskottsredogörelser upprättas, räkenskapsböcker för det nya budgetåret uppläggas, balanslängder över oredovisade kronoutsylder från underredogörarna granskas och beslut om avkortning och avskrivning av kronoutsylder i anledning därav meddelas, rekvisitioner av statsbidrag till skolor och andra inrättningar granskas, redovisning lämnas till statskontoret för avbetalning å odlings- och vattenavtappningslån m. m. Då besvär över mantalsskrivning skola till länsstyrelserna ingivas före den 1 juli, förekommer under perioden även en anhopning av mål angående mantalsskrivning, vilkas handläggning icke kan skjutas åsido. Detta nödvändiggör, att det arbete, som av länsstyrelsens tjänstemän utföres för vederbörande prövningsnämnd, till stor del måste utföras å annan tid än ordinarie tjänstetid.

Det låter sig givetvis icke göra att hålla stadigvarande personal anställd vid landskontoren till sådant antal, att arbetskraften förslår till att under normal tjänstetid fullgöra toppbelastningen under de tre månader, prövningsnämndsarbetet bedrivs. Att låta den vanliga personalen sköta prövningsnämndsarbetet å tjänstetid och anställa tillfälliga arbetskrafter som vikarier för de ordinarie, löpande tjänstebestyren är icke genomförbart, då kompetenta vikarier icke stå att få, vartill kommer, att arbetsplats som regel saknas inom länsstyrelsen för erforderliga extra arbetskrafter genom att lokalutrymmena i allmänhet äro mycket begränsade och hårt utnyttjade. Det övertidsarbete, som sålunda måste påläggas landskontorens befattningshavare, har varit synnerligen betungande och av helt annan omfattning än som torde ha förutsatts såsom vanligt vid tillkomsten av avlöningsreglementet, vilket utgår från att övertidsarbete allenast undantagsvis måste äga rum. Särskild ersättning härför har också utgått från anslaget till kostnader för årlig taxering, det s. k. taxeringsanslaget (1936/1937 VII C 16). Vissa grunder för bestämmande av ersättningsbeloppen hava brukat av Kungl. Maj:t årligen bestämmas och delgivas länsstyrelserna att av dessa iakttagas vid beräkning av ersättning för det arbete för prövningsnämnden, vilket utföres utom den ordinarie tjänstetiden. Dessa grunder gälla icke blott den personal i löneställning upp till och med 20:e lönegraden, som enligt avlöningsreglementet är berättigad till övertidsersättning, utan även personal över nämnda lönegrad, för vilken sådan

övertidsersättning enligt avlöningsreglementet eljest icke kan utgå. Därför utgår ersättning även till länsassessor (lönegrad 27) och ordinarie länsbokhållare (lönegrad 24 eller 21), vilka bruka innehava uppdrag såsom biträdande landskamrerare eller protokollförare vid prövningsnämnd men även vid vissa länsstyrelser utföra eftergranskningsarbeten. Ersättningen till dessa befattningshavare beräknas för biträdande landskamrerare efter visst belopp per övertidstimme och för protokollförare till visst belopp för varje paragraf i protokollet. I övrigt beräknas gottgörelse med visst belopp för övertidstimme.

Enligt utredningens mening har statsverkets intresse gagnats av det sätt, varpå prövningsnämndsarbetet hittills varit organiserat. Utan samband med en taxeringsreform kan någon väsentlig ändring i nu bestående förhållanden beträffande prövningsnämndsarbetet icke ske.

För det övertidsarbete som å landskontoret utföres i och för prövningsnämnden måste alltså särskild ersättning alltjämt utgå, och utredningen finner icke anledning ifrågasätta någon överflyttning av härför erforderligt belopp från taxeringsanslaget. Prövning av frågan härom bör upptagas i samband med en blivande taxeringsreform.

Likaledes finner utredningen, att särskild ersättning bör liksom hittills utgå även till befattningshavare över 20:de lönegraden. Utredningen anser sig dock beträffande grunderna för ersättningen böra ifrågasätta, om icke ersättning till protokollförare i prövningsnämnd, i likhet med vad som gäller för biträdande landskamrerare, bör utgå efter visst belopp per övertidstimme i stället för med visst belopp för paragraf i protokollet. Om nämligen i besvärstörteckningarna intages sammanfattning av målens innehåll, torde protokollföringen kunna i hög grad underlättas och möjligen till någon del utföras å tjänstetid. Emellertid måste därvid beaktas, att protokollförare, liksom längdförare, för närvarande själva bekosta erforderligt biträde. Förändring av grunderna för ersättning åt protokollförare bör följaktligen medföra, att ersättning till deras biträden skall utgå direkt av taxeringsanslaget.

För att få i instruktionen uttryckligen utsagt, att biträde åt landskamreraren ävensom vissa sysslor för prövningsnämnden är ett tjänstebestyr för befattningshavarna å landskontoret, föreslår utredningen särskilt stadgande härom, jämväl innehållande hänvisning till taxeringsförordningens bestämmelser om särskild ersättning för dylikt arbete. Stadgandet har införts såsom § 20 i det av utredningen utarbetade förslaget till landshövdinginstruktion (bilaga B).

Utredningen har övervägt möjligheten att beträffande befattningshavarna över 20:de lönegraden kompensera övertidsarbetet med en högre lönegradsplacering än den nuvarande. Då det icke är uteslutet, att övertidsarbetet vid en reform av taxeringsväsendet kan åtminstone väsentligt inskränkas, har utredningen ansett en dylik compensation icke böra komma ifråga.

Emellertid komma av utredningen i annat sammanhang framlagda förslag att i viss mån inverka på prövningsnämndsarbetet. I enlighet med principen

om att assessorer böra å varje landskontor anställas till det antal, som motsvarar arbetsbördan året runt för föredragningskyldighet och därmed jämförligt arbete, föreslår utredningen i vissa län ytterligare assessorstjänster, varigenom övertidsarbete för utförande av provningsnämndsbestyren kan helt eller väsentligt inskränkas. Genom det förslag, som framlägges om möjlighet att vid arbetsanhopning tillfälligt öka antalet föredragande, blir det vidare möjligt att fördela arbetet på flera händer, varigenom åtminstone i vissa fall nödvändigheten att arbeta å övertid minskas. Utredningen återkommer till närmare redogörelse härför vid behandling av frågan om föredragningsordnande.

Uppdrag att vara kommissionär vid länsstyrelse har i ovanintagna utredning om bisysslor hänförts till bisyssla. Frågan om *kommissionärsverksamheten*, icke blott vid länsstyrelse utan även vid andra statsmyndigheter, har vid upprepade tillfällen varit föremål för statsrevisorernas uppmärksamhet. På grund härav har utredningen ansett sig böra till särskild behandling upptaga frågan om kommissionärsverksamheten vid länsstyrelserna och särskilt möjligheten att förvandla kommissionärsfunktionerna till ett tjänsteåliggande.

Sedan 1925 års riksdag med anledning av att 1924 års statsrevisorer påpekat ett par fall, där kommissionär för utförda uppdrag debiterat ersättning efter andra grunder än de i då gällande kungörelse den 28 maj 1886 (n:r 42) angående anställande av kommissionärer hos statsdepartement och vissa ämbetsverk m. fl. myndigheter angivna, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta föranstalta om en omarbetning av föreskrifterna i förenämnda kungörelse, anförde *1925 års statsrevisorer* i sistberörda avseende, efter att hava påpekat vissa fall, där missbruk vid debitering av kommissionärsarvoden ägt rum, bland annat, följande:

»Den av revisorerna nu företagna undersökningen ger vid handen, att kommissionärsverksamheten har en betydande omfattning och att, även om man endast ser till de arvoden, som debiterats i enlighet med kommissionärskungörelsen, avsevärda belopp inflyta i form av dylika arvoden. Påtagligt är, att från allmänhetens sida ett behov föreligger att inom olika statliga institutioner äga tillgång till befattningshavare, till vilkas åliggande hör att tillhandagå rättssökande i de avseenden, som omtalas i nämnda kungörelse. Emellertid torde det såsom regel förhålla sig så, att det arbete, kommissionären, vilken vanligen är i ämbetsverket anställd tjänsteman, har att såsom kommissionär utföra, helt eller till övervägande delen förrättas under arbetstiden å tjänsterummet. Vid sådant förhållande synes det kunna sättas i fråga om icke en sådan omläggning av kommissionärsskapet borde äga rum, att kommissionärsfunktionerna inom vederbörande verk pålades någon eller några befattningshavare inom verket såsom en del av deras ordinarie tjänsteåligganden. Dessa befattningshavare skulle följaktligen hava att biträda allmänheten på sätt kommissionärerna för närvarande författningesenligt hava att göra, men utan att härför utöver vanliga löneförmåner uppbära någon gottgörelse av parterna. I stället borde fastställas vissa efter ärendenas beskaffenhet anpassade avgifter, vilka, eventuellt i form av stämpelavgifter, skulle ingå till

statsverket. Detta skulle på sådant sätt kunna tillgodoföras en icke obetydlig inkomst.

Det synes revisorerna önskvärt, att vid den pågående utredningen av frågan om omarbetning av kommissionärskungörelsen nu ifrågasatta anordning jämväl kommer under närmare omprövning.»

Med anledning av revisorernas år 1925 gjorda uttalanden anförde 1926 års riksdag bland annat följande:

»I samband med den utredning, som av 1925 års riksdag begärts, synas de av revisorerna anförda synpunkterna i fråga om anställande av och ersättning till kommissionärer böra komma under omprövning. Det synes nämligen riksdagen, som om starka skäl kunde anföras för en omläggning av kommissionärsinstitutionen på sätt revisorerna ifrågasatt.»

På grund härav anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte i samband med den av 1925 års riksdag begärda omarbetningen av föreskrifterna i kungörelsen den 28 maj 1886 jämväl taga under övervägande de av riksdagens revisorer i ovan berörda uttalande anförda synpunkterna.

Den av riksdagen begärda utredningen verkställdes av landskamreraren K. A. Gislén, vilken av chefen för socialdepartementet för ändamålet tillkallats såsom *sakkunnig* inom nämnda departement. Det av Gislén avgivna betänkandet i ämnet (St. off. utredn. 1927:21) innefattade bland annat förslag till ny kungörelse angående anställande av kommissionärer hos statsdepartement och vissa ämbetsverk m. fl. myndigheter.

Att kommissionärsskapet med dess dåvarande omfattning skulle förändras till ett tjänsteälliggande syntes den sakkunnige knappast kunna ifrågakomma. Vid en dylik anordning finge allmänheten för en del uppdrag hos myndigheten vända sig privat till tjänstemän hos myndighet eller andra personer. Då detta givetvis skulle medföra besvär och större kostnader än för närvarande, kunde allmänheten finna med sin fördel förenligt att gå statens kommissionär alldeles förbi. Den sakkunnige, som förklarade sig finna den anmärkningen vara av ringa betydelse att kommissionärs göromålen vid deras förändring till ett statsavlönat tjänsteälliggande icke skulle komma att utföras med samma intresse och raskhet som om de verkställdes mot särskilt kommissionärsarvode, anförde vidare:

»En allvarligare invändning mot reformen ligger i anmärkningen, att dess genomförande skulle kräva ökning hos vederbörande myndigheter av såväl arbetskrafter som expeditionskostnader och att statsverkets härav föranledda kostnader icke skulle täckas av avgifterna för kommissionärs göromålens utförande.

I de fall, där kommissionärs göromålen icke för närvarande äro flera, än att de helt eller till större delen kunna av kommissionären utföras å den för honom såsom tjänsteman fastställda tjänstgöringstiden, torde anmärkningen visserligen kunna anses obefogad, ty i dessa fall skulle ökningen av arbetskrafter och expeditionskostnader bliva ytterst obetydlig och fördens skull avgifterna för kommissionärs göromålens utförande säkerligen, åtminstone i genomsnitt, lämna överskott. Men annorlunda ställer sig saken i de övriga till

antalet mycket övervägande fall, där kommissionärsgöromålen nu äro så omfattande, att för deras utförande kommissionären i huvudsak använder annan tid än den för honom såsom tjänsteman bestämda tjänstgöringstiden eller till och med behöver anlita biträde. Av de från kommissionärerna infordrade uppgifterna framgår, att av de 92 kommissionärer, som lämnat uppgift om i vilken utsträckning kommissionärsgöromålen utförts å den fastställda tjänstgöringstiden, 11 stycken höra till den förra och 81 stycken till den senare av förenämnda grupper. Hos flertalet av de myndigheter, där kommissionären hör till den senare gruppen, torde reformens genomförande få antagas medföra ökning av arbetskrafterna, vare sig kommissionärsgöromålen ordnas så, att kommissionären-tjänstemannen för desamma använder ungefär lika mycket av sin tjänstgöringstid, som för närvarande kommissionären behöver, och extra arbetskraft anställes för utförande av de kommissionärsgöromål, som nu utföras av kommissionären själv utom den egentliga tjänstgöringstiden och av hans biträde, eller på sådant sätt, att kommissionären-tjänstemannen i första hand ägnar sin tid åt kommissionärsgöromålen och att för utförande av den del av de egentliga tjänsteåligganden, vilka han på grund härav hindras att verkställa, anställes särskild arbetskraft.»

Den sakkunnige framhöll i fortsättningen, att det säkerligen icke vore möjligt att med ledning av den då tillgängliga utredningen ens tillnärmelsevis beräkna, vilken ökning av vederbörande myndigheters arbetskrafter och statsverkets därav följande utgifter skulle följa av reformens genomförande samt fortsatte därefter:

»Om det emellertid kunde antagas, att det arbete med kommissionärsgöromålen, som hittills utförts av kommissionärerna själva utom deras tjänstgöringstid, vore av den omfattning, att dess utförande på tjänstetiden skulle motsvara ungefär 40 tjänstemäns hela tjänstgöringstid, och om man kunde nöja sig med, att de för göromålens utförande avsedda tjänstemännen ägde ungefär samma kompetens, som gemenligen är föreskriven för befattningshavare i femtonde lönegraden vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, och således hade en genomsnittlig avlöning av 4 500 kronor, skulle, fränsett dyrtidstillägg till tjänstemännen, utgifterna för reformens genomförande uppgå till ungefär samma belopp, 178 000 kronor, vilket enligt kommissionärernas förenämnda uppgifter utgjort sammanlagda beloppet av deras behållna inkomster under år 1925. Det är dock ingalunda säkert, att statsverkets motsvarande inkomst skulle komma att uppgå till nämnda belopp. I de av kommissionärerna uppgivna inkomsterna ingå arvoden för de nuvarande rena kommissionärsgöromålen med deras hittillsvarande belopp. Då dessa erkänt äro för låga och måste något höjas, även om kommissionärskapet blir ett tjänsteåliggande, skulle visserligen inkomsten av nyssnämnda göromål sannolikt bliva högre för statsverket, än vad de varit för kommissionärerna. Men å andra sidan torde inkomsterna av kommissionärsgöromålen i övrigt bliva mindre för statsverket, än vad de varit för kommissionärerna. Arvoden för andra uppdrag än de rena kommissionärsgöromålen hava av kommissionärerna fått debiteras fritt, och det synes knappt kunna antagas, att stämpelavgifterna för ifrågasatta göromål skulle kunna fastställas till belopp, motsvarande de fritt debiterade arvoden. Härtill kommer, att de uppdrag, för vilka dessa arvoden debiterats, till viss del äro av beskaffenhet att falla utom den här ovan ifrågasatta ramen för kommissionärskapet och att

man således även av denna orsak icke kan räkna med, att vad som skulle kunna inflyta i stämpelavgifter för de nya ärenden, med vilka kommissionärskapet här ovan föreslagits skola utökas, skulle motsvara den del av kommissionärernas behållna inkomst, som belöper på de fritt debiterade arvoden och som synes utgöra ungefär två tredjedelar av hela inkomsten. Vid beräkning av statsverkets utgifter för kommissionärskapets övertagande bör vidare ihåggkommas, att de nuvarande kommissionärernas utgifter för biträde m. m., vilka kommissionärerna avdragit vid uppgivandet av sin behållna inkomst, måste antagas vara betydligt lägre, än vad motsvarande utgifter skulle bli vid kommissionärskapets förändring till ett tjänsteåliggande. Slutligen måste ock, på sätt flera myndigheter erinrat, debiteringen av avgifterna till statsverket för kommissionärsgöromålen utförande samt kontrollen över debiteringen antagas komma att kräva ej så obetydligt besvär samt kostnader.

Enär således de ekonomiska konsekvenserna för statsverket av kommissionärskapets förändring till ett tjänsteåliggande icke för närvarande kunna bedömas, torde försiktigheten kräva, att man låter anstå med den ifrågasatta reformens genomförande, tills någon erfarenhet vunnits, vilka resultat ett i avseende å organisation och arvodesbelopp lämpligen reformerat kommissionärskap kommer att få beträffande kommissionärernas behållna inkomst.»

År 1930 påpekade *statsrevisorerna*, att den sakkunniges förslag ännu icke föranlett åtgärd från Kungl. Maj:ts sida. Efter att hava belyst omfattningen av kommissionärsvksamheten, framhöllo revisorerna såsom allmänt omdöme, att, då den alltmer ökade omfattningen av kommissionärsvksamheten uppenbarligen givit frågan om kommissionärsväsendets ordnande stegrad aktualitet, revisorerna, utan att för det dåvarande, i det läge, vari frågan genom ovan nämnda utredning kommit, ville uttala någon mening om på vad sätt ifrågasvarande spörsmål borde lösas, ansett sig böra bringa de av revisorerna gjorda iakttagelserna till riksdagens kännedom.

Nya bestämmelser angående kommissionärsvksamheten utfärdades sedermera genom *kungörelsen den 30 juni 1933* angående kommissionärer hos statens förvaltningsmyndigheter.

Enligt 1 § i nämnda kungörelse skall bl. a. vid länsstyrelse kommissionär vara anställd med åliggande, att under tjänstemannaansvar tillhandagå den, som anlitar honom, i de avseenden, kungörelsen bestämmer.

Till kommissionär må länsstyrelse förordna hos länsstyrelsen anställd tjänsteman, dock allenast där denne utan eftersättande av sina göromål i tjänsten kan fullgöra verksamheten såsom kommissionär.

Kommissionärens verksamhetsområde kan begränsas att omfatta viss avdelning av länsstyrelsen eller vissa grupper av ärenden hos densamma. Om två eller flera kommissionärer finnas böra anställas, skall framställning därom göras hos Kungl. Maj:t. Bifalles framställningen, skall länsstyrelsen, så framt ej särskilda skäl däremot äro, bestämma visst verksamhetsområde för varje kommissionär eller på annat sätt fördela uppdragen mellan kommissionärerna.

Kommissionärernas mottagningstid bestämmas av länsstyrelsen.

Har någon direkt hos länsstyrelse, där kommissionär är anställd, gjort framställning om vidtagande av åtgärd, som kommissionär äger ombesörja, eller uppkommer eljest hos länsstyrelsen fråga om vidtagande av dylik åtgärd, må ärendet överlämnas till kommissionären.

Det åligger länsstyrelse, att i den omfattning, som prövas lämplig, fastställa särskild taxa för vissa uppdrag samt att i övrigt meddela de föreskrifter, som finnas erforderliga för arvodenas bestämmande.

Genom *ämbetskrivelse den 30 juni 1933* hava länsstyrelserna anbefallts, att i möjligaste mån tillse, att hos länsstyrelse anställd tjänsteman, som ej innehar förordnande såsom kommissionär, icke yrkesmässigt eller eljest i större omfattning utövar kommissionärsverksamhet hos länsstyrelsen.

Utredningen har från länsstyrelserna införskaffat uppgifter dels huruvida till kommissionär vore förordnad annan än tjänsteman vid länsstyrelsen, dels huruvida kommissionärsverksamhet vid länsstyrelsen utövades av annan än därtill av länsstyrelsen förordnad person, dels ock angående bruttoinkomsten av kommissionärsverksamheten under år 1934 för de av länsstyrelserna förordnade kommissionärerna.

Av uppgifterna angående bruttoinkomsterna under år 1934 framgår följande:

Bruttoinkomst kronor	Antal kommissionärer	Bruttoinkomst kronor	Antal kommissionärer
1— 500:—	20	4 001— 5 000:—	6
501—1 000:—	5	5 001— 6 000:—	3
1 001—2 000:—	4	6 001— 7 000:—	3
2 001—3 000:—	2	7 001—10 000:—	6
3 001—4 000:—	2	10 000—13 000:—	5

Summan av de uppgivna beloppen utgör 196 505 kronor.

Uppgifterna giva vid handen, att kommissionärsverksamheten å landskanslien i allmänhet är tämligen omfattande, medan däremot å landskontoren anställda kommissionärer allenast i mycket begränsad utsträckning synas hava uppdrag, varom här är fråga.

Kommissionärsverksamhet utövas vid ett flertal länsstyrelser jämväl av andra tjänstemän än till kommissionärer förordnade, dock, såvitt av uppgifterna framgår, i allmänhet endast i ringa omfattning.

Vid landskanslien har kommissionärsverksamheten i åtskilliga fall uppdelats på flera tjänstemän. Allenast vid en länsstyrelse har annan än tjänsteman vid länsstyrelsen förordnats till kommissionär.

Vid två länsstyrelser tillhandahållas åt allmänheten vissa blanketter för ansökningar till länsstyrelsen, varigenom allmänheten för upprättande av enkla ansökningar icke behöver anlita kommissionären.

I allmänhet hava kommissionärerna å landskanslien egna biträden för fullgörande av kommissionärsverksamheten. På grund härav kommer tjänstetid allenast i mycket ringa utsträckning att tagas i anspråk för fullgörande av kommissionärsuppdrag. Det kan givetvis icke undvikas, att någon del av tjänstetiden måste tagas i anspråk för mottagande av allmänhet, som personligen inställer sig hos kommissionären, eller telefonsamtal angående kommissionärsuppdrag. I dessa avseenden synes emellertid svårigen kunna göras

egentlig skillnad mellan kommissionärskapet och tjänsteåliggandet. Därest tjänsteman icke varit kommissionär, hade givetvis vederbörande uppdragsgivare personligen eller per telefon kunnat vända sig direkt till vilken tjänsteman som helst vid länsstyrelsen för att ingiva handling, begära avskrift av handling, anhålla om handlingens översändande genom kommissionären m. m. För arbetet vid länsstyrelserna måste det anses vara till fördel, att allmänheten i dylika angelägenheter kunna hänvända sig till bestämd tjänsteman. Härigenom åstadkommes minsta störning i arbetet. Mera tidsödande kommissionärsuppdrag samt allt det arbete, som är förenat med översändande av handlingar till uppdragsgivare, utföres däremot med ett par undantag — såvitt utronas kunnat — icke å tjänstetid av kommissionären. En omläggning av kommissionärskapet vid länsstyrelserna till tjänsteåliggande skulle därför otvivelaktigt medföra behov av ökning av länsstyrelsernas arbetskrafter.

De skäl, som i ovanberörda sakkunnigeutlåtande anförts mot förändring av kommissionärskapet till ett tjänsteåliggande, synas fortfarande äga giltighet. Kommissionären måste betraktas såsom förmedlare mellan allmänheten och länsstyrelsen. Kommissionärsuppdragen kunna därför näppeligen anförtros tjänsteman att i tjänsten utföras. Underlåtenhet att ordentligt fullgöra ett uppdrag med därav föranledd rättsförlust skulle, därest så skedde, kunna medföra ersättningsskyldighet för staten. Utredningen anser sig därför sakna anledning att för länsstyrelsernas del föreslå förändring av nu bestående förhållande. Länsstyrelserna synas i nu ifrågakvarande avseende böra intaga samma ställning som övriga förvaltningsmyndigheter.

Enligt gällande bestämmelser må, såsom ovan nämnts, tjänsteman vid länsstyrelse förordnas till kommissionär allenast där denne utan eftersättande av sina göromål i tjänsten kan fullgöra verksamheten såsom kommissionär. Det synes utredningen angeläget, att länsstyrelserna noga iakttaga denna föreskrift. Skulle det emellertid i något fall visa sig att för utförande av kommissionärsuppdrag tjänstegöromålen bliva till någon del eftersatta och lämplig anordning till undvikande härav icke låter sig genomföra, torde länsstyrelse, efter därom gjord framställning, böra erhålla bemyndigande att utan hinder av nyssnämnda föreskrift förordna tjänsteman till kommissionär. Då tjänsteman sålunda icke kommer att fullgöra tjänstegöromål under hela den föreskrivna tjänstetiden utan måste betraktas såsom partiellt tjänstledig, synes det naturligt, att tjänstemannen i avlöningshänseende blir underkastad de vanliga reglerna för tjänstledighet, varvid hänsyn bör tagas till den större eller mindre omfattning, vari inskränkning i tjänstgöringstiden äger rum. Givetvis bör löneavdrag icke förekomma, om den tjänstetid, som tages i anspråk för kommissionärsuppdrag, kompenseras med övertidsarbete vid annat tillfälle.

Det synes icke lämpligt, att juridiskt utbildade tjänstemän förordnas till kommissionärer, enär, om sådan tjänsteman förordnas, det skulle kunna inträffa, att denne vid avgörande av ett ärende, som rätteligen ankomme på

hans föredragning, icke kunde anses fullt opartisk att deltaga i ärendets avgörande.

Slutligen vill utredningen i detta sammanhang ifrågasätta, huruvida icke på statsverkets bekostnad å länsstyrelserna borde tillhandahållas allmänheten tryckta blanketter till vanligen förekommande ansökningar av enkel beskaffenhet såsom ansökan om erhållande av körkort, registrering av fordon och dylikt. Automobilismens utveckling har medfört, att länsstyrelsernas bilavdelningar i fråga om allmänhetens betjänande kunna jämföras med de affärsdrivande verken och liksom vid dessa torde vissa blanketter för anmälningar och ansökningar böra finnas tillgängliga å länsstyrelsernas expeditioner. För enkla ärenden skulle allmänheten sålunda icke behöva anlita kommissionär.

XI. Länsstyrelsernas organisation.

Länsstyrelsernas nuvarande organisationsform har tillkommit och avpassats efter arbetsuppgifter som icke på långt när kunna mätas sig med de nuvarande. Den betydande ökning av länsstyrelsernas arbetsbörda, som ägt rum, har vid åtskilliga tillfällen framkallat krav på ändrad organisation. Redan vid tillkomsten av 1917 års organisation ifrågasattes, såsom ovan nämnts, att man i länsstyrelserna i större län borde inrätta en helt ny självständig avdelning med en med landssekreteraren och landskamreraren fullt jämställd chef, till vilken avdelning från landskansliet och landskontoret kunde överflyttas vissa mera fristående grupper av ärenden.

Jämväl sedermera har från olika håll ifrågasatts, att i stället för de nuvarande två avdelningarna, landskansli och landskontor, borde inrättas ett något större antal, från varandra fullt skilda och för varandras arbeten icke ansvariga byråer, med var sin byråchef eller tjänsteman med någon liknande titel såsom chef. En sådan indelning i självständigt arbetande byråer skulle lätta avdelningschefernas stora arbetsbörda.

Vidare har ifrågasatts att man väl skulle bibehålla den historiska indelningen av länsstyrelserna i två avdelningar men uppdelade vardera avdelningen i särskilda byråer.

De förslag om ändring av den bestående länsstyrelseorganisationen, som sålunda framkommit, hava uppenbarligen tagit sikte på att vid länsstyrelserna införa samma organisationsform, som förekommer vid de centrala ämbetsverken. Emellertid måste i detta sammanhang framhållas den säregna ställning inom statsförvaltningen, som intages av länsstyrelserna i jämförelse med de centrala ämbetsverken i allmänhet. Vad de senare beträffar, gäller såsom regel att varje särskilt verk fått sig tilldelat allenast en viss gren av statens förvaltande verksamhet. Annorlunda ställer sig förhållandet beträffande länsstyrelserna. Till följd av det mångsidiga sätt, på vilket läns-

styrelserna hava att företräda eller tillhandagå statsmakterna, komma under deras handläggning ärenden inom de flesta av förvaltningslivets olika grenar.

Arbetet inom det för vederbörande centrala ämbetsverk sålunda begränsade förvaltningsområdet har allt efter verksamhetens olika sidor eller ärendenas natur utskiftats mellan de i verket tjänstgörande föredragande, benämnda byråchefer eller byrådirektörer, så att ärenden av relativt enhetlig beskaffenhet tilldelats viss föredragande. Föredragandena i de centrala ämbetsverken äro sinsemellan fullt självständiga och hava var och en egen personal och eget kansli. De äro direkt underställda verkets chef. Denne utgör det sammanhållande momentet i centrala ämbetsverk, som organiserats enligt byråsystemet.

Landshövdingen intager i förhållande till det löpande arbetet inom länsstyrelsen en annan ställning än chefen för ett centralt ämbetsverk. Ställningen som landshövding förutsätter alltid ett omfattande arbete utom själva länsstyrelsen. Landshövdingen har att söka vinna förtrogenhet med förhållandena inom länet och för sådant ändamål genom resor och möten med länets innevånare göra sig underrättad om de olika orternas tillstånd och behov. Landshövdingens tid tages av denna anledning liksom för undersökningar och utredningar i viktigare speciella frågor i stor utsträckning i anspråk för tjänsteresor och förrättningar utom residensorten. Landshövdingen anlitas dessutom ofta under längre eller kortare tid för fullgörande av annat offentligt uppdrag än sådant som direkt kan anses tillhöra hans ämbetsåligganden och måste på grund härav vistas på annan ort än den, var-est länsstyrelsen har sitt säte. Men även under tiden, då landshövdingen för utövande av sitt ämbete vistas å residensorten, är han i regel så upptagen av överläggningar eller studier i frågor, som beröra länets allmänna utveckling eller eljest äro av särskild betydelse, att han endast i begränsad omfattning kan ägna sig åt det mera ämbetsmässiga detaljarbetet inom länsstyrelsen. Möjligheten att fullgöra de chefen för ett centralt ämbetsverk åliggande uppgifter blir för landshövdingen synnerligen begränsad. Tillsynen över det löpande arbetet och ansvaret för arbetets behöriga gång kommer på grund härav att åvila avdelningscheferna. Dessa hava i följd härav, var för sin avdelning, blivit det sammanhållande momentet. Med dem hava övriga föredragande i principiella spörsmål kunnat samråda. Deras yttrande torde landshövdingen i många fall hava inhämtat även då fråga varit om ärende, som tillhört annan föredragande.

Den ställning, länsassessorerna i länsstyrelserna intager, sammanfaller delvis med föredragandenas i de centrala ämbetsverken. Länsassessorerna hava sålunda till åliggande att självständigt på eget ansvar bereda, föredraga och till expedition befordra länsstyrelsernas beslut och utslag i vissa grupper av mål och ärenden, enligt indelning och plan, som fastställes av Kungl.

Maj:t. Därför hava de emellertid enligt instruktionen att biträda sina respektive avdelningschefer vid övriga göromål. Sistnämnda åliggande ingår dock ej till någon väsentlig del i deras arbete, på grund varav de huvudsakligen hava att ägna sig åt handläggningen av de grupper av ärenden, som av dem självständigt föredragas. Samma ställning tillkommer i huvudsak övriga föredragande. Föredragandena hava dock icke såsom byråchefer i vissa verk haft självständig beslutanderätt. I avseende å ärendenas behandling kan det sägas, att länsassessorerna och föredragandena av lägre grad, var inom sitt område, hava att fullgöra uppgifter, som i väsentliga delar likna avdelningschefernas. Detta har medfört, att arbetet inom länsstyrelsernas båda huvudavdelningar, särskilt inom landskansliet, faktiskt kommit att fördelas å ett flertal underavdelningar eller sektioner, vilka förete viss likhet med de centrala ämbetsverkens byråer.

Endast undantagsvis har emellertid en sådan uppdelning i underavdelningar skett att under föredragande tjänstgörande personal varit indelad till tjänstgöring under viss föredragande. Gemensam för avdelningschefen och övriga föredragande har i regel varit all underordnad personal med juridisk utbildning ävensom skriv- och kontorsbiträden samt i viss omfattning även övrig personal. Enär avdelningschefen har att bestämma ifrågavarande personals arbetsuppgifter, har möjlighet funnits att på ett smidigt sätt ordna arbetet, som ofta är av växlande omfattning å olika detaljer, så att arbetskraft kunnat sättas in där den för tillfället bäst varit behöfvig. Uppenbarligen måste en stor gemensam avdelning giva rum för större rörlighet i avseende å arbetsfördelningen än en indelning i smärre byråer. En dylik indelning skulle otvivelaktigt medföra behov av ökat personalantal och lokalutrymme och därmed högre kostnader. En byråindelning skulle dessutom lätt kunna medföra, att de olika byråerna bleve i olika grad betungade. Överhuvud lär det få betraktas såsom särdeles svårt för att icke säga omöjligt att, huru än en byråindelning anordnas, med jämnhet fördela arbetet på olika byråer.

Inom de centrala ämbetsverken sker, såsom ovan berörts, byråindelningen på det sätt, att ärenden av relativt enhetlig beskaffenhet tilldelas en byrå. På grund av att under länsstyrelsernas handläggning komma ärenden inom de flesta av förvaltningslivets olika grenar hava föredragandena i allmänhet att handlägga ärenden av mycket olikartad beskaffenhet, såsom närmare framgår av kap. XV.

Till större grupper av likartade ärenden torde kunna hänföras å landskansliet trafik- och övriga till motorfordonsdetaljen hörande ärenden, fattigvårds- och barnavårdsärenden samt å landskontoret taxeringsärenden, uppborrdsväsendet ävensom anordnings- och bokföringsväsendet. I allmänhet torde emellertid dessa olika detaljer var för sig icke vara av den storleksordning att de motivera en organisationsform av byrås natur. Den företagna undersök-

ningen angående arbetsstyrkan för handläggning av nu nämnda arbetsdetaljer samt verkställd utredning angående antalet ärenden har givit vid handen, att å landskanslien fattigvårds- och barnavårdsärenden allenast i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt möjligen i Västernorrlands län äro av den omfattning, att arbetet skulle kunna organiseras såsom en byrå, varvid dock förutsättes, att skrivbiträdesarbetet utföres av icke byråindeldad personal. Beträffande de till motorfordonsdetaljen hörande ärenden har allenast för tre län uppgivits, att föredraganden skulle vara fullt sysselsatt med föredragning av dessa ärenden. Härtill kommer, att arbetet å denna detalj, som fordrar relativt stor underordnad personal, är av den beskaffenhet, att biträde åt föredraganden av juridiskt utbildad arbetskraft endast undantagsvis erfordras, på grund varav vid ledighet eller förfall för föredraganden såsom vikarie för denne, i händelse av byråindelning, måste anlitas utom byrån tjänstgörande befattningshavare. Arbetet med taxeringsärenden synes hitintills allenast i några få län hava varit av den omfattning, att det kan anses, att självständiga byråer för ärendenas handläggning varit erforderliga. Uppbördsväsendet samt anordnings- och bokföringsväsendet bereder däremot var för sig eller sammantagna icke full sysselsättning åt en föredragande.

Indelning av länsstyrelserna i byråer efter nu angivna större arbetsuppgifter är således i allmänhet icke genomförbar. Sammanslagning av flera arbetsdetaljer skulle därför bliva nödvändig. Därjämte skulle det bliva nödvändigt att meddela föreskrift om till vilken eller vilka byråer alla övriga till länsstyrelsernas handläggning hörande ärenden skulle höra. Svårighet skulle alltid uppstå att så sammanföra arbetsuppgifterna, att full sysselsättning städse skulle kunna beredas all å byrån tjänstgörande personal.

Sammanförande av särskilda arbetsdetaljer till en byrå skulle med hänsyn till länsstyrelsernas växlande arbetsbörda och speciella ortsförhållanden bli va olika för de särskilda länsstyrelserna. Anledning finnes att antaga, att byråindelning skulle medföra, att tjänstemännen bleve insatta allenast i den arbetsuppgift, som ålåge byrån. Då befordran av tjänstemännen ofta sker icke inom vederbörande länsstyrelse utan genom förflyttning till annan länsstyrelse, måste uppenbarligen av länsstyrelsernas tjänstemän fordras en ingående fackkunskap på vitt skilda områden och förmåga att behärska de mest olikartade uppgifter. Byråindelning torde icke giva samma möjlighet till allsidig utbildning av tjänstemännen som nuvarande organisationsform. Gällande arbetsform för länsstyrelserna ger även större möjlighet att uppdelat arbetet efter vederbörande tjänstemäns läggning, vilket torde medföra bättre arbetsresultat än en sträng byråindelning. En byråindelning skulle omöjliggöra det förslag till utökning av föredragandenas antal, som utredningen senare framlägger.

Organiserandet av länsstyrelserna efter byråsystem torde med säkerhet komma att medföra ökade personalkostnader, särskilt med hänsyn till den ökning av personalen vid de särskilda länsstyrelserna, som därigenom vore att förvänta.

På grund av ovan angivna förhållanden finner utredningen övervägande skäl tala mot införande av byråsystem vid länsstyrelserna. Detta bör dock naturligtvis icke utesluta, att det nuvarande sektionssystemet vidare utbildas, särskilt vid de större länsstyrelserna, så att varje föredragande, så långt görligt är, får särskild personal till sin disposition, särskilda diaries, koncept m. m. Därigenom att avdelningschefen har tillsynen över arbetet inom hela avdelningen och bestämmanderätten över personalen å avdelningen, behöva de olägenheter, som byråindelningen anses kunna medföra, ej uppstå.

Vissa av de skäl, som anförts emot införande av byråsystemet vid länsstyrelserna, skulle möjligen kunna anses tala för upphävande av den nuvarande indelningen av länsstyrelserna i landskansli och landskontor. De särskilda avdelningarnas arbetsuppgifter äro emellertid och komma enligt utredningens förslag alltjämt att bliva av så väsensskild art, att avdelningarna, vilka i detta avseende torde kunna jämföras med byråer inom ett centralt ämbetsverk, böra lyda under var sin chef. Utredningen har därför icke funnit anledning att föreslå ändring i nu ifrågasatt hänseende. Detta förhållande bör emellertid icke utesluta, att under tider, då arbetet å ena avdelningen är mindre betungande än å den andra, personalen utnyttjas å den avdelning, där den för tillfället bäst erfordras. För detta ändamål torde skyldighet böra föreskrivas för befattningshavare, tillhörande den ena av länsstyrelsens avdelningar, att tillfälligtvis fullgöra göromål å den andra avdelningen. Stadgande härom har intagits i § 21 av instruktionsförslaget.

XII. Länsstyrelsernas ämbetsbefattning och fördelningen av ärendena mellan avdelningarna.

I särskilda paragrafer av nu gällande instruktion (§§ 5—39) uppräknas åtskilliga av de åligganden, som höra till länsstyrelsens ämbetsbefattning. Fördelningen av ärendena mellan landskansliet och landskontoret sker sedermera genom hänvisning i §§ 52 och 53 till den sålunda gjorda uppräkningsavdelningen av ärendena.

Att instruktionen för en myndighet innehåller en *uppräknig av myndighetens åligganden och befogenheter* kan sägas vara av betydelse ej blott för myndigheten i fråga utan även för andra statsorgan, tjänstemän och enskilda, som hava beröring med denna myndighet.

En uppräknig av myndighetens åligganden är emellertid av värde allenast om den är uttömmande. Med det vidsträckta arbetsfält, som är länsstyrelserna anvisat, är det givetvis mycket vanskligt att kunna åstadkomma en uttömmande uppräknig av länsstyrelsernas åligganden och befogenhet. En sådan uppräknig skulle komma att omfatta bl. a. flertalet ärenden enligt regeringsrättslagen och en stor del av ärenden enligt departementsstadgan samt åtskilliga ärenden enligt instruktionerna för de centrala ämbetsverken. Den i gällande instruktion gjorda uppräknigen av länsstyrelsens åligganden är icke uttömmande. Länsstyrelsen har att handlägga ett stort antal ärenden, som icke äro nämnda i instruktionen. I § 37 av instruktionen har erinrats om förekomsten av ärenden, som åligga länsstyrelserna utan att vara uttryckligen omnämnda i instruktionen.

Även om uppräknigen av länsstyrelsernas arbetsuppgifter vid tiden för tillkomsten av instruktionen var så fullständig, som då var möjligt att åstadkomma, har instruktionen icke nog smidigt kunnat anpassa sig efter senare lagstiftning. Å ena sidan hava en del av de i instruktionen uppräknade åligganden upphört och å andra sidan har den nya lagstiftningen påbördat länsstyrelserna talrika nya uppgifter utan att de blivit särskilt omnämnda i instruktionen. Detta förhållande har lett till oklarhet och inkonsekvens bl. a. beträffande fördelningen av ärendena å landskansliet och landskontoret vid de särskilda länsstyrelserna. Med den ständigt fortgående utvecklingen på det administrativa området torde det knappast vara möjligt att åstadkomma en uttömmande uppräknig av länsstyrelsernas åligganden. Det kan med säkerhet antagas, att många nya uppgifter skola läggas å länsstyrelserna. Andra göromål kunna skiljas från länsstyrelsernas befattning. Att vidtaga ändring i instruktionen varje gång ändring i arbetsuppgifter sker eller årlig revision av instruktionen torde knappast böra ifrågakomma. Instruktionen komme därför att städse lida av bristande fullständighet, därest den alltjämt skulle innehålla en detaljerad uppräknig av länsstyrelsernas åligganden. Starka skäl tala fördenskull för mindre detaljerad sådan uppräknig.

I den befogenhet, som för närvarande finnes tillagd länsstyrelserna uti landshövdinginstruktionen, är annan rubbning icke ifrågasatt än vad ovan angivits vid behandlingen av frågan om möjligheten att begränsa länsstyrelsernas arbetsuppgifter. Fördenskull måste i instruktionen fortfarande uppräknas de åligganden, som icke äro omnämnda i gällande författningar. I övrigt synas emellertid länsstyrelsernas åligganden kunna i instruktionen angivas allenast genom en allmän hänvisning till författningar, som beröra länsstyrelsernas arbetsuppgifter. Enär vederbörande författning utvisar läns-

styrelses befogenhet, torde någon olägenhet av berörda förfaringssätt icke kunna uppstå för andra myndigheter, tjänstemän och enskilda.

Då det likväl torde vara av vikt, att de arbetsuppgifter och befogenheter, som i särskilda författningar angivas för länsstyrelserna, äro samlade på ett ställe, synes det lämpligt, att varje länsstyrelse håller en fullständig förteckning över gällande lagar, förordningar, kungörelser, förklaringar, brev, cirkulär, stadgar m. m., enligt vilka åligganden och befogenheter tillkomma länsstyrelsen. Över nu gällande sådana författningar m. m. torde lämpligen inom socialdepartementet böra upprättas och länsstyrelserna tillhandahållas dylik förteckning i två exemplar, ett för vardera avdelningen.

Beträffande *fördelningen av arbetsuppgifter mellan landskansliet och landskontoret* må till en början erinras, att uppdelning av ärendena vid länsstyrelserna å två avdelningar förekommer första gången i instruktionen 1687, då lokalförvaltningen erhöll en fastare organisation. I instruktionen för länsstyrelserna år 1752 bestämdes till vilken avdelning de olika ärendena skulle höra. Landskontoret skulle handlägga ärenden rörande kronans inkomster och utgifter samt andra ärenden av kameral natur, landskansliet övriga närmare angivna ärenden. Även enligt 1855 års instruktion var fördelningen av ärenden i huvudsak densamma. Detta är förhållandet jämväl enligt gällande instruktion. Landskontorets uppgifter omfatta huvudsakligen taxerings- och uppbördsväsendet, medelsförvaltningen och kameralförvaltningen i övrigt. Å landskansliet handläggas däremot i allmänhet ärenden angående enskildas och kommuners verksamhet i den mån denna är föremål för administrativt ingripande eller reglerande. Frågan om å vilken avdelning ärendena skolat handläggas har således städse varit beroende av ärendets art. Detta har kommit till uttryck bl. a. i § 54 mom. 2 i 1918 års instruktion. Endast i undantagsfall har jämkning i den föreskrivna fördelningen kunnat ske. Enligt § 45 i 1855 års instruktion ägde landshövdingen, om så funnës lämpligt, medgiva och fastställa jämkning, därest med avseende å den olikhet uti ärendenas fördelning, som ditintills vid särskilda länsstyrelser varit följd, eller av annan orsak, vederbörande föredragande överenskommo om jämkning. Jämlikt § 54 i gällande instruktion må länsstyrelsen vidtaga dylik jämkning, om med hänsyn till hos länsstyrelsen rådande särskilda förhållanden eller eljest för arbetets jämna gång anses lämpligt, att den i instruktionen bestämda fördelningen i ett eller annat avseende bör jämkas. Storleken av personalen å den ena eller andra avdelningen har således i princip varit utan betydelse för avvägningen mellan avdelningarna av arbetsuppgifter. Med hänsyn därtill att viss inskränkning i landskontorens arbetsbörda ägt rum genom överflyttning till annan myndighet av handläggningen av ärenden angående det ecklesiastika boställsväsendet samt utarrendering av kronoegendomar, samtidigt som landskansliens arbetsbörda ökat, hava emellertid landskontoren under de senare åren övertagit vid några länsstyrelser

åtskilliga och vid andra länsstyrelser ett fåtal av de arbetsuppgifter, som enligt instruktionen åvila landskanslien. Så handläggas exempelvis vid länsstyrelsen i Stockholms län å landskontoret bl. a. ärenden angående styckningsplaner och avstyckningar å landsbygden, ärenden enligt 61 § i lagen den 14 juni 1918 angående fattigvården och enligt nordiska fattigvårdskonventionen, ärenden angående den administrativa krigsberedskapen samt rörande värnpliktigas inskrivning, mönstring, inkallelse och tjänstgöring.

Utredningen anser, att den artskillnad mellan avdelningarna, som av ålder är rådande, bör bestå. Ärendena böra icke fördelas mellan avdelningarna på det sätt, att dessa alltid bliva ungefär lika stora. Ett sådant förfarings-sätt skulle kunna medföra, att ärenden av samma art vid olika länsstyrelser komme att handläggas å olika avdelningar. Detta skulle kunna förorsaka olägenhet ur olika synpunkter. Bland annat skulle prövningen av personal- och medelsbehovet å de särskilda avdelningarna avsevärt försvåras.

Emellertid lärer det understundom kunna inträffa, att mindre jämkning i fördelningen av ärendena mellan avdelningarna befinnes ändamålsenlig för åstadkommande av bästa arbetsresultat. Möjligheten att verkställa dylik jämkning synes därför icke böra helt avskäras. Överflyttning av ärenden från den ena avdelningen till den andra bör dock framdeles icke äga rum i tillnärmelsevis den omfattning, vari sådan överflyttning vid några länsstyrelser under senare åren skett, utan allenast i undantagsfall. Enär kändedom om beslut angående överflyttning av arbetsuppgifter från den ena avdelningen till den andra torde vara erforderlig för riktigt bedömande av de båda avdelningarnas arbetsbelastning och därav beroende medelsbehov, synes sådant beslut böra anmälas till chefen för socialdepartementet. Därvid bör givetvis upplysning lämnas angående arbetets omfattning och överflyttningens inverkan å länsstyrelsens personalbestånd.

Landskontoret bör således liksom hitintills handhava mantalsskrivning och beskattningsväsendet, uppbörds- och indrivningsväsendet och vad därmed har samband, medelsförvaltningen samt kameralförvaltningen i övrigt.

Med anledning av den överflyttning av ärenden från den ena till den andra avdelningen, som vid vissa länsstyrelser redan ägt rum och vid andra blivit ifrågasatt, anser sig utredningen beträffande handläggningen av ärenden av nu ifrågavarande art böra göra följande uttalanden.

Å landskontoret böra icke handläggas sådana ärenden, som angå försvarsväsendet, böter enligt värnpliktslagen dock undantagna, fastighetsbildning i stad, förordnande till vissa lantmåteriförrättningar, avstyckningsplan och avstyckning enligt jorddelningslagen, rätt för aktiebolag, förening eller stiftelse att förvärva fast egendom, fördelning av medel som nedsatts enligt ensittarlagen, vattenlagen, lagen om expropriation eller lagen om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar, handels-, förenings- och försäkringsregistren, mottagande och förvaring av utav utlänning ställd borgens-

förbindelse eller annan säkerhet för utskylder till staten och kommunen enligt 26 § mom. 1 andra stycket och 28 § i näringsfrihetsförordningen samt understöd till nödställda svenska undersåtar (Sv. förf.-saml. 456/1918).

Jakt- och fiskeärenden i egentlig mening böra handläggas å landskontoret endast i vad avser jakt och fiske enligt lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige samt jaktpass.

Frågor om utarrendering av slätter å kronans mark eller vatten böra handläggas å landskontoret.

Å landskontoret böra vidare handläggas sådana frågor om bidrag eller understöd av statsmedel, som avse statsbidrag till polisväsendet enligt nya polislagen, bidrag ur älgskadefonden, understöd åt fiskare (Sv. förf.-saml. 281/1934), bidrag ur anslaget till åtgärder för fiskerinäringens främjande samt beredande av ersättning åt fiskare för förlust av eller skada å fiskredskap, familjeunderstöd åt värnpliktiga och ersättning för deltagande i släckning av skogseld.

Ärenden enligt nordiska fattigvårdskonventionen och frågor om gottgörelse av staten för fattigvård och utgift för omhändertaget barns vård enligt 8 kap. fattigvårdslagen och 63 § barnavårdslagen samt frågor om statsbidrag till fattigvård och barnavård för lappar synas på grund av dessa frågors samband med handläggningen av fattigvårds- och barnavårdsärenden i övrigt icke böra handläggas å landskontoret, icke heller förste provinsialläkares och länsveterinärs resplaner med hänsyn till dessa ärendens sammanhang med å landskansliet förekommande till hälsovårdsväsendet hörande frågor.

Beslut om beviljande av statsbidrag till vägföretag och övriga kommunikationsväsendet berörande frågor ävensom beslut om att vissa kostnader i ensittarärenden skola bestridas av allmänna medel böra likaledes med hänsyn till dessa frågors samband med till landskansliets handläggning hörande ärenden, till vilka bidragsfrågan kan anses utgöra ett accessorium, meddelas å landskansliet, medan anordning av medel och bokföring givetvis bör ske å landskontoret.

Å landskansliet bör automobilskatt, som kontant erlägges i samband med registreringsavgift, emottagas. Förordnande att verkställa påföring av automobilskatt och anteckning i automobilregistret om fullgjord betalningsskyldighet synes lämpligen kunna meddelas tjänsteman å landskansliet, i vilket fall emellertid mottagandet av skattebeloppen och anteckningen i automobilregistren icke bör ombesörjas av samma person. För åstadkommande av erforderlig kontroll synes två personers medverkan vara erforderlig.

Kommunala låneärenden synas böra handläggas å landskansliet, enär i dylika ärenden ofta blir fråga om behovet av viss byggnad eller anläggning inom till landskansliets verksamhet hörande område och om byggnadens eller anläggningens storlek och beskaffenhet.

Enligt 14 § polisreglementet 26 september 1925 för riket ställd uppbörds-säkerhet bör vårdas och övervakas å landskontoret.

Kontrollen över landsfiskals och andra redogörarens uppbörds- och indrivningsverksamhet bör ombesörjas av landskontoret.

Ärenden om påföring, befrielse och redovisning av böter enligt värnpliktslagen synas böra handläggas å landskontoret.

Tillsynen över stiftelser med därmed förenade räkenskapsgranskning torde likaledes böra ske å landskontoret.

Jämväl ärenden enligt 39 § utsökningslagen torde böra handläggas å landskontoret.

Vederhäftighetsbevis torde böra utfärdas å landskontoret.

Annan *ordning för angivande i instruktionen av fördelningen* av ärenden mellan länsstyrelses båda avdelningar än den i nuvarande instruktion tillämpade måste åvägbringas för genomförande av ovan nämnda förslag i fråga om angivande av länsstyrelsernas arbetsuppgifter. Huvudgrunderna för fördelningen mellan avdelningarna synas böra angivas i instruktionen. Då emellertid fråga är om allenast två avdelningar, torde i instruktionen fördelningen enklast kunna ske genom angivande av allenast den ena avdelningens arbetsuppgifter och stadgande, att övriga länsstyrelsen åliggande arbetsuppgifter skola handläggas å den andra avdelningen. Då landskontorets arbetsuppgifter äro i mindre grad splittrade än landskansliets, kunna landskontorets arbetsuppgifter lättare avgränsas än landskansliets. I instruktionen torde därför landskontorets arbetsuppgifter böra angivas och samtidigt stadgas, att i landskansliet skola upptagas och avgöras alla till länsstyrelsens verksamhetsområde hörande ärenden utom de, vilka höra till landskontoret.

Givet är att även med det föreslagna sättet för angivande av avdelningarnas arbetsuppgifter ärende kan förekomma med avseende varå tvksamhet kan råda i fråga om till vilken avdelning ärendet är att hänföra. Länsstyrelsen bör för sådant fall äga att förordna å vilken avdelning ärendet skall handläggas med tillämpning av här ovan angivna grunder.

I enlighet med här förordade principer har utredningen utarbetat förslag till bestämmelser, intagna såsom §§ 26 och 27 i instruktionsförslaget.

XIII. Beslutanderätten.

Enligt *güllande landshövdinginstruktion* äger landshövdingen ensam beslutanderätt i alla de ärenden, som föredragas inför honom. Föredraganden är skyldig att uttala sin mening och, därest beslutet bliver därifrån avvikande, låta anteckna densamma till protokollet. Vid ledighet å landshövdingetjänsten eller då landshövdingen är tjänstledig eller frånvarande eller eljest

hindrad av andra tjänsteangelägenheter, utövas beslutanderätten av landssekreteraren och landskamreraren gemensamt. Uppstå mellan dem skiljaktiga meningar, gäller föredragandens mening såsom länsstyrelsens beslut. Då föredragningsskyldighet åligger annan befattningshavare än landssekreterare och landskamrerare, inträder denne i vederbörande avdelningschefs ställe, så att till landskansliet hörande ärenden avgöras av föredragande å landskansliet och landskamreraren, till landskontoret hörande ärenden av föredragande å landskontoret och landssekreteraren. Vissa åtgärder få icke vidtagas vid de tillfällen, då beslutanderätten icke utövas av landshövdingen, såvida icke Kungl. Maj:t särskilt annorlunda förordnar.

I de mest arbetstyngda länsstyrelserna har det visat sig omöjligt för landshövdingen att deltaga i avgörandet av samtliga vid länsstyrelsen förekommande ärenden. För att kunna ägna sig åt de för länet viktigaste frågorna har landshövdingen nödgats avstå från beslutanderätten i mindre viktiga ärenden. Avgörandet av sistberörda ärenden har därför måst läggas å den tjänsteman, som haft sig ålagd föredragningsskyldighet beträffande ärendet, och avdelningschefen å andra avdelningen. Ärendena hava således regelmässigt avgjorts i den ordning, som föreskrives för avgörande av ärenden i landshövdingens frånvaro från residensstaden. Samma förfaringssätt har kommit till användning jämväl i mindre arbetstyngda länsstyrelser, ehuru icke i sådan omfattning som i länsstyrelserna i de större länen.

Det har sålunda förekommit, att från föredragning för landshövdingen undantagits och i ovan nämnd ordning handlagts bl. a. ersättningstvister enligt fattigvårdslagen kommuner emellan, övriga ärenden enligt 8 kap. fattigvårdslagen, ärenden enligt 9 och 10 kap. samma lag, ärenden enligt 8 och 9 kap. i barnavårdslagen, vissa utsokningsmål, exekutiva auktioner, köpeskillingslikvider, fördelning av nedsatta medel enligt expropriations-, ensittare- och vattenlagen eller lagen om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar, ärenden om bötesförvandling och straffverkställighet, sammanräkning av röster vid riksdags-, landstings- eller kommunalval, tillståndsgivning enligt vapenkungörelsen, passärenden, vissa körkorts- och trafik-kortsärenden, utfärdande av vederhäftighetsbevis, anteckning i automobilregistret samt handels-, närings- och föreningsregistren, ärenden rörande nödställda sjömän, nödställda svenska undersåtar, mantalsskrivningsmål, anordningsärenden, uppbördsärenden, taxeringsärenden med undantag av prövningsnämndsarbetet. Dessutom torde landshövdingarna i allmänhet icke hava deltagit i vissa förhör, som skola hållas inför länsstyrelse, såsom förhör med lösdrivare och utlänningar samt i ärenden angående skyddsupfostran. Jämväl vid sådana tillfällen har länsstyrelsen representerats av två tjänstemän, en från vardera avdelningen.

Därigenom att ett stort antal ärenden undantagits från föredragning för landshövdingen och handlagts i den ordning, som föreskrives för avgörande

av ärenden i landshövdingens frånvaro, har arbetet för avdelningscheferna ökat. Detta har framförallt varit fallet då verklig föredragning för vederbörande avdelningschef och överläggning med denne förekommit. Emellertid torde kunna sägas, att sådan verklig föredragning och överläggning ägt rum allenast i särskilt betydelsefulla frågor. I allmänhet torde avdelningscheferna hittills varit så överhopade av arbete, att de icke kunnat ingående taga del i mindre viktiga ärenden, hörande till den andra avdelningen, i all synnerhet som arbetet å de olika avdelningarna inom länsstyrelsen är av vitt skild natur. Avdelningschefernas merarbete vid avgörande av ärenden i den ordning, som stadgas för utövande av beslutanderätt i landshövdingens frånvaro, torde därför i allmänhet hava inskränkt sig till verkställande av underskrift å utgående expeditioner och inhämtande i samband därmed av innehållet i expeditionerna, ett arbete som åtminstone i de större länen kunnat vara tidsödande och därigenom hindrande i göromålen å den egna avdelningen.

Liksom landshövdingen i länsstyrelse är vederbörande chef för centralt ämbetsverk i allmänhet ensam beslutande i de till verkets handläggning hörande ärenden. Emellertid har i de centrala ämbetsverken verkchefens *beslutanderätt* i stor utsträckning *delegerats* till tjänstemän i verket. Vissa beslut meddelas å verkets vägnar av eljest såsom föredragande i verket tjänstgörande tjänsteman, vanligen vederbörande byråchef. I allmänhet har till styrelsen eller chefen för verket överlämnats att meddela bestämmelse om de ärenden, i vilka beslut må meddelas av vederbörande byråchef eller annan tjänsteman, varvid emellertid i verkets instruktion lämnats vissa i tämligen allmänna ordalag hållna regler för uppdelningen av ärendena i sådana, som få avgöras av vederbörande byråchef, och övriga. Enligt instruktionen den 31 maj 1934 (n:r 206) för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt dess tjänstemän i länen må vederbörande byråchef i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utan föregående föredragning i styrelsen fatta beslut i ärenden av beskaffenhet, att de icke skäligen böra i varje fall underställas väg- och vattenbyggnadsstyrelsens prövning. Närmare bestämmelser om de ärenden, vilka må behandlas i sådan ordning, meddelas, där föreskrift därom icke anorledes är given, i av styrelsen fastställd arbetsordning eller i särskilda tjänsteföreskrifter eller ock av överdirektören. Jämlikt 25 § i instruktionen den 15 juni 1934 (n:r 355) för telegrafstyrelsen äger telegrafstyrelsen att genom av styrelsen fastställd arbetsordning eller särskilt beslut överlämna åt byråchef eller annan tjänsteman att avgöra viss grupp av ärenden, vilka ankomma på styrelsens handläggning, men icke äro av beskaffenhet att i varje fall påkalla styrelsens egen prövning. Motsvarande bestämmelse återfinnes i 20 § 3 mom. av instruktionen den 1 mars 1935 (n:r 48) för domänverket, dock skall enligt sistnämnda stadgande domänstyrelsens beslut om delegation av beslutanderätten anmälas hos Kungl. Maj:t.

Utredningen finner, att jämväl i länsstyrelserna landshövdingens beslutanderätt torde i åtskilliga ärenden kunna delegeras till viss tjänsteman. Sådant överflyttning kan sägas hava i viss utsträckning redan ägt rum. Viss tjänsteman vid länsstyrelse kan t. ex. å tingsställe eller annorstädes förrätta exekutiv auktion å fast egendom, som, därest auktionen hålles å landskansliet, skall förrättas av länsstyrelsen såsom överexekutor. Anmärkas må vidare, att principen om delegation av landshövdingens beslutanderätt i visst fall finnes fastslagen i särskild författning. Enligt 14 § i kungörelsen den 30 oktober 1914 (n:r 362) angående vissa, av Kungl. Maj:ts befallningshavande och dem underlydande myndigheter vid krig eller krigsfara tillkommande åligganden äger nämligen länsstyrelse, där förhållandena sådant betingade, bemyndiga hos länsstyrelsen anställd tjänsteman att i trängande fall i utsträckning, som noggrant skall angivas, på eget ansvar vidtaga åtgärder och utfärda befallningar, som eljest ankomma på länsstyrelsen. Redan nu avgöras, såsom framgår av vad här ovan anförts, ett mycket stort antal å länsstyrelserna förekommande ärenden i själva verket av allenast en tjänsteman, den som haft föredragningsskyldighet beträffande ärendet sig ålagd. Vid nämnda förhållanden synes anledning föreligga att införa allmänt stadgande om att samma ordning för fattande av beslut, som gäller inom de centrala ämbetsverken, må bliva tillämplig i länsstyrelserna. Beslut i de till länsstyrelsens handläggning hörande ärenden skola alltså kunna fattas, allt efter dessas beskaffenhet, antingen, såsom nu är fallet, av landshövdingen efter föredragning eller ock av eljest såsom föredragande tjänstgörande befattningshavare ensam.

Däremot synes det icke lämpligt att, i överensstämmelse med förhållandet i de centrala ämbetsverken, överlåta åt vederbörande länsstyrelse att träffa avgörande om vilka ärenden, som må avgöras utan föredragning. Likformighet de särskilda länsstyrelserna emellan måste i detta avseende åstadkommas. För sådant ändamål torde i instruktionen för länsstyrelserna böra angivas och, i den mån så kan ske, uppräknas de ärenden, som äro av den art, att i avgörandet icke lämpligen bör krävas deltagande av mer än en person.

Beslutanderätten i länsstyrelserna bör emellertid principiellt kvarbliva hos landshövdingen och tjänstemännens beslutanderätt betraktas allenast såsom en av omständigheterna framtvungad delegation av landshövdingens beslutanderätt. Landshövdingen bör på grund härav bibehållas vid möjlighet att, därest han så finner lämpligt, träffa avgörande jämväl i ärende, varom nu är fråga. Å andra sidan synes vederbörande tjänsteman med beslutanderätt i viss grupp av ärenden böra vara skyldig och äga rättighet att för landshövdingen föredraga särskilt till sådan grupp hänförligt ärende, därest han anser ärendet vara av beskaffenhet att anledning finnes till antagande att lands-

hövdingen bör få ärendet för sig föredraget. När så sker, skall beslut i ärendet fattas av landshövdingen.

Utredningen föreslår på grund härav, att tjänsteman å länsstyrelsens vägnar må ensam besluta i vissa ärenden, där ej landshövdingen påkallar föredragning eller föredragande finner särskild omständighet böra föranleda till föredragning för landshövdingen.

Då det därefter gäller att avgränsa de *ärenden, som äro av beskaffenhet att beslutanderätten däri bör kunna delegeras till viss tjänsteman*, så synes det utredningen att hit i första hand böra hänföras ärenden av expeditionell natur. Order till under länsstyrelserna lydande befattningshavare, vilka order visserligen innefatta ett slutligt beslut men äro av mindre vikt, t. ex. order om delgivning av beslut eller vidtagande av andra vanligen förekommande handräckningsåtgärder, torde vara av beskaffenhet att icke behöva föredragas för landshövdingen. Likaså torde åtskilliga beslut, som innefattas i meddelanden från en länsstyrelse till annan länsstyrelse, överlämnande av ärenden för vidare handläggning m. m. kunna meddelas av vederbörande tjänsteman utan föredragning. Vissa framställningar till överordnade myndigheter och skriftväxling med sådana myndigheter torde å länsstyrelsens vägnar kunna ske genom vederbörande tjänsteman utan föredragning.

Vidare torde flertalet av de ärenden, som enligt vad ovan angivits i vissa län hava undantagits från föredragning för landshövdingen och således praktiskt taget, ehuru ej formellt, för närvarande avgöras av en enda tjänsteman, få anses vara av den art, att beslutanderätten däri må kunna delegeras till viss tjänsteman. Åtskilliga andra ärenden synas vara av likartad natur.

Utredningen föreslår, att till ärenden av nu ifrågavarande art hänföras ärenden angående exekutiva auktioner och fördelning av köpeskillning ävensom fördelning av medel, som nedsatts enligt expropriations-, ensittare- och vattenlagen, lagen om återköpsrätt till fast egendom, gruvestadgan, lagen om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal eller lagen om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar, angående lagsökning och handräckning för fordrans utfående, därest dessa ärenden fortfarande skola handläggas av länsstyrelserna, förvandling av böter, sammanläggning av straff och straffs befordran till verkställighet, häktads inställande till rannsaking eller förhör eller förflyttning för sådant eller annat ändamål, granskning av fångförteckning, ersättningstvister enligt 8 kap. fattigvårdslagen och 8 kap. barnavårdslagen samt tillämpning av bestämmelserna i nordiska fattigvårdskonventionen samt rörande nödställda sjömän och nödställda svenska undersåtar, anteckning i handels-, närings-, försäkrings- och automobilregistren ävensom anteckning i föreningsregistret, dock ej då fråga är angående registrering av förening eller ändring av stadgar för förut registrerad förening, stiftelseurkund för aktiebolag, utfärdande av kör- och trafik kort, där sådant icke för-

ut varit indraget för sökanden, utfärdande av pass för resa utom riket, påförande av och befrielse från böter enligt värnpliktslagen, utfärdande av jaktpass, restitution, avkortning och avskrivning av utskylder och avgifter till kronan, automobilskatt och registreringsavgifter inräknat, samt sådana utskylder och avgifter, som enligt allmän författning eller med tillämpning av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade stadganden uppbäras eller redovisas i sammanhang med kronouppbörden, avkortning och avskrivning av böter, granskning av deklARATION rörande arvsskatt och skatt å gåva, mantalsskrivning och anordningsärenden.

Beträffande *anordningsärenden* vill utredningen i detta sammanhang framhålla följande.

Jämlikt § 33 i *kungörelsen* den 13 november 1931 (n:r 396) med föreskrifter *angående medelsförvaltningen* i länen får utbetalning av medel för länsstyrelsens räkning ske endast efter anordningsbeslut, som fattas på föredragning av landssekreteraren, då fråga är om utbetalning från landskansliets expeditionsmedel och, efter länsstyrelsens beprövande, undantagsvis i andra fall, samt eljest på föredragning av landskamreraren. Då anordningsbeslutet grundas på skriftlig framställning, skall länsbokhållaren granska handlingarna och därå teckna bevis, i vad mån anordning till- eller avstyrkes, dock att detta icke gäller för anordningar, som avse landskansliets expeditionsmedel, eller övriga ärenden, föredragna av landssekreteraren.

I *riksräkenskapsverkets revisionsberättelse för år 1922* lämnades redogörelse för redogöraransvaret, därvid ämbetsverket (sid. 125) förklarade sig hava för avsikt att inkomma med förslag till komplettering av landshövdinginstruktionen och medelsförvaltningskungörelsen i syfte att få landshövdingens respektive landssekreterarens ansvarighet för anordningsbeslut närmare bestämd. Riksräkenskapsverket anförde därvid följande:

»Förhållandena inom statsförvaltningen äro emellertid så olikartade och de beslutande likaväl som de verkställande och beredande myndigheternas organisation och befogenheter så växlande, att det icke torde vara möjligt att åstadkomma några uttömmande allmängiltiga bestämmelser i nu berörda hänseenden. Det torde därför bliva nödvändigt att söka åstadkomma regler för varje särskild myndighet, varvid möjligen såsom en grundprincip kan fastställas, att varje myndighet själv skall bära ansvaret, dock med rätt att överlåta detsamma på underordnade tjänstemän för vissa fall och inom av Kungl. Maj:t i instruktionen eller eljest uppdagna gränser.»

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni 1924 uppdrogs utredningen härom åt 1924 års *landsstatslönesakkunniga*. Sedan dessa i en till chefen för socialdepartementet ställd skrivelse den 8 maj 1928 underställt departementschefens prövning frågan huruvida icke utredningen borde verkställas i annan ordning än genom de sakkunnigas försorg, förklarade *Kungl. Maj:t* enligt brev till de sakkunniga den 14 juni 1928, att det av departementschefen åt nämnda sakkunniga lämnade uppdraget i berörda hänseende skulle upphöra. Stats-

rådsprotokollet för sistnämnda dag upptager följande av chefen för socialdepartementet gjorda uttalande:

»Frågan om en riktig fördelning av ansvaret för anordningsbeslut synes vara av beskaffenhet att böra erhålla en såvitt möjligt enhetlig lösning inom den civila statsförvaltningen och torde därför böra upptagas till prövning i ett större sammanhang än som avsetts med det åt landsstatslönesakkunniga anförtrodda uppdraget i ämnet. Enligt vad jag erfarit av chefen för finansdepartementet är anordnandet av en dylik mera omfattande utredning föremål för övervägande.»

Någon sådan utredning synes emellertid icke hava kommit till stånd.

Jämväl *riksdagens år 1933 församlade revisorer* hava berört frågan om ordningen för meddelande av anordningsbeslut såväl vid länsstyrelserna som andra statens verk och myndigheter.

Revisorerna uttalade, att de funnit förfarandet vid utanordnandet av statsmedel hos olika verk och myndigheter alltför omständligt och att härigenom i synnerhet vederbörande verks chefer och andra mera kvalificerade tjänstemäns arbetstid ej sällan kommit att i onödigt stor utsträckning tagas i anspråk för handläggning av de ofta merendels enkla utanordningsärenden, varom i allmänhet vore fråga inom statsförvaltningen. Enligt revisorernas förmenande borde förfarandet vid utanordnandet av medel, då det gällde i Kungl. Maj:ts brev eller särskilda beslut fastställda belopp eller avlöningsförmåner, som utbetalades enligt gällande bestämmelser och fastställda satter, ske på enklast möjliga sätt och syntes kunna anförtros åt mera underordnade befattningshavare hos verk och myndigheter. Revisorerna förbisåge icke att, därest en omläggning av utanordningsväsendet på sålunda ifrågasatt sätt ägde rum, också ansvarigheten för utanordningarnas riktighet, som nu i regel åvilade samtliga de personer, som underskrivit en anordning, härigenom komme att förändras. Med revisorernas utgångspunkt vore emellertid detta icke någon mera betydande olägenhet, då i själva verket cheferna och de mera kvalificerade tjänstemän, som nu underskreve mindre betydelsefulla anordningar, i stort sett icke underkastade dem en mera ingående granskning. Vid en omläggning av utanordningsväsendet och i samband därmed en förändring i fråga om ansvarsfördelningen ville det synas revisorerna, som om de nu gällande bestämmelserna, även med tillbörligt beaktande av de olika förhållanden, som vore rådande i skilda fall, skulle kunna givas en mera enhetlig och konsekvent utformning än som skett.

På grund härav förklarade revisorerna sig anse en närmare utredning påkallad i vad mån ifrågavarande bestämmelse kunde, utan eftersättande av kravet på erforderlig kontroll och säkerhet, förenklas samt givas en inbördes mera enhetlig karaktär. I samband med den av revisorerna sålunda ifrågasatta utredningen borde givetvis frågan om ansvarighet för verkställda utbetalningar göras till föremål för särskild prövning.

I anledning härav anhöll *1934 års riksdag*, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för åstadkommande i fråga om utanordnandet av statsmedel av större likformighet och ett i möjligaste mån förenklat förfarande.

Jämväl *1935 års statsrevisorer* fäste riksdagens uppmärksamhet på ifrågavarande spörsmål och framhöllo, att det enligt revisorernas mening vore

önskvärt, att berörda frågor med det snaraste bleve föremål för omprövning och övervägande.

Frågan härom är alltså beroende å Kungl. Maj:ts prövning.

Föreningen Sveriges landskamrerare har i en den 30 december 1935 dagtecknad skrivelse bl. a. anført.

Med gällande bestämmelser om föredragning kunde det icke undvikas, att tjänstemän bleve ansvariga för handläggningen av mål, som de på grund av bristande tid eller av andra orsaker praktiskt taget saknade möjlighet att granska och bedöma. Hit hörde den stora gruppen av anordningsärenden, vilka vore av vitt skiftande beskaffenhet och krävde tillämpning av en mängd författningar inom de mest skilda områden. Det vore uppenbart, att på grund av ärendenas mängd annan än föredraganden och länsbokhållaren endast i undantagsfall kunde ägna dessa ärenden någon mera ingående prövning. Föreningen ifrågasatte, att anordningsärendena helt avgjordes å landskontoret och att besluten däri undertecknades av landskamreraren och länsbokhållaren. Däremot ansåge föreningen, att det ur kontrollsynpunkt knappast vore tillräddligt att befria landskamreraren från dessa ärenden. Icke heller ansåge föreningen det riktigt, att överlåta handläggningen av dessa med icke ringa ekonomiska risker förenade ärenden å allenast underordnade tjänstemän.

I yttranden till utredningen hava *länsstyrelserna* i Östergötlands och Älvsborgs län ifrågasatt sådan ändring av bestämmelserna om meddelande av anordningsbeslut, att ansvaret för medelsutbetalningen komme att vila på vederbörande föredragande samt den befattningshavare, som tillstyrkt utbetalningen.

Utredningen finner denna fråga vara av den art, att den bör upptagas till prövning i samband med ordnandet av arbetet och utövandet av beslutanderätt i länsstyrelsen.

Beträffande anordningsbeslut har frågan om beslutanderättens utövande avsevärt större ekonomisk räckvidd än vad fallet är, då det gäller andra beslut av länsstyrelserna. I följd härav kan man vid bedömning av spörsmålet om lämpligaste sättet för dessa ärendens föredragning icke bortse från den ekonomiska sidan av saken. Dessa beslut skilja sig för övrigt i visst avseende från andra beslut av länsstyrelse. Medan i allmänhet allenast de, som deltagit i länsstyrelsens beslut bliva därför ansvariga, har enligt stadgad praxis ansvarighet för anordningsbeslut, varom nu är fråga, lagts jämväl å tjänsteman, som bereder ärendet till föredragning genom att granska handlingarna och därefter till- eller avstyrker anordning.

Som skäl mot införande av sådan ordning för handläggning av anordningsbeslut, som föreslagits av landskamrerareföreningen, torde kunna anföras, att genom ett sådant system dels statens möjlighet att erhålla ersättning vid felaktigt förfarande i förekommande fall skulle kunna minska, dels avsevärt större ekonomiskt ansvar skulle läggas å landskamreraren och länsbokhållaren. Då emellertid förekommande felaktigheter i t. ex. en reseräkning givetvis icke kunna upptäckas utan specialgranskning av räkningen och det

torde vara uppenbart, att varken landshövding eller landssekreterare kan ingå på sådan specialgranskning, kan det icke heller vara riktigt, att de skola stå ekonomiskt ansvariga för felaktigheterna. Det synes vid sådant förhållande vara riktigt att hänföra anordningsbesluten till den grupp, som må avgöras såsom enmansärenden. I likhet med landskamrerarföreningen anser utredningen, att ärendenas avgörande bör åligga landskamreraren. Att såsom 1933 års statsrevisorer ifrågasatt uppdelade ärendena torde möta svårigheter.

Anordningsbeslut, som enligt gällande bestämmelser fattas på föredragning av landssekreteraren, torde framdeles kunna meddelas av landssekreteraren.

Utredningen föreslår på grund härav sådan förändrad lydelse av § 33 medelsförvaltningskungörelsen, att anordningsbeslut må meddelas av landssekreteraren, då fråga är om utbetalning från landskansliets expeditiomsmedel och, efter länsstyrelsens beprövande, undantagsvis i andra fall, samt eljest av landskamreraren, i senare fall efter till- eller avstyrkande av länsbokhållaren (bilaga F).

Beslutanderätt vid ledighet å landshövdingetjänsten eller då *landshövdingen* är tjänstledig eller *frånvarande* eller eljest hindrad av andra tjänsteangelägenheter skall enligt nu *gällande instruktion* utövas av landssekreteraren och landskamreraren gemensamt. Uppstå mellan dem skiljaktiga meningar gäller föredragandens mening såsom länsstyrelsens beslut. Där landssekreterare eller landskamrerare eljest åliggande föredragningssskyldighet fullgöres av annan befattningshavare, tillämpas å denne vad nyss nämnts om landssekreterare och landskamrerare. Landssekreteraren har med andra ord att deltaga i beslut i alla ärenden, som handläggas å landskontoret, landskamreraren att deltaga i beslut i alla ärenden, som handläggas å landskansliet, oavsett vem föredragningssskyldigheten å den avdelning, till vilket ärendet hör, åligger.

Landssekreteraren Beckius har i sin förut omförmälda uppsats om de svenska länsstyrelsernas organisationsfråga till diskussion upptagit frågan om beslutanderätten i landshövdingens frånvaro, med vilket uttryck i det följande avses såväl ledighet å landshövdingeämbetet som samtliga fall då landshövdingen är hindrad deltaga i ärendes avgörande. I uppsatsen anföres härom bl. a. följande:

»Med de allt fler och fler arbetsuppgifter, som åläggas länsstyrelserna, och med den raska omsättning av lagar och förordningar, som nu äger rum, blir det allt svårare för befattningshavare på den ena avdelningen av en länsstyrelse att behärska den andra avdelningens område. De bliva alltför beroende av det sätt, varpå föredragningen sker, och hava ofta knappast tid eller tillfälle att närmare granska, huruvida den slutsats, vartill föredraganden kommit, verkligen är den rätta, men äro likafullt ansvariga därför. Med hänsyn härtill bör det övervägas, huruvida i landshövdingens från-

varo föredragning av ärenden, i vilka avdelningschef icke själv är föredragande, icke bör äga rum inför avdelningschefen å den avdelning, till vilket ärendet hör, och besluten i dessa ärenden undertecknas på länsstyrelsens vägnar av denne avdelningschef och föredraganden. Ärendena skulle då komma att handläggas av två befattningshavare, vilka båda måste antagas vara väl insatta i de författningar, som det gällde att tillämpa i det särskilda fallet. — — — Avdelningschefs egen föredragning skulle, därest den undantagsvis icke kunde ske inför landshövding, såsom nu äga rum inför den andre avdelningschefen. Då denna föredragning skulle omfatta författningsfrågor, för länet betydelsefulla frågor och personalfrågor, vore det givetvis av vikt, att den senare deltog i avgörandet.»

Spörsmålet om beslutanderätten i landshövdingens frånvaro har i den *finska länsstyrelseorganisationen*, vilken är uppbyggd efter i huvudsak samma grunder som den svenska, blivit löst på det sätt, att beslut i ärenden hörande till landskansliet fattas av landssekreteraren och vice landssekreteraren gemensamt eller, om ärendet icke bör av någondera av dem föredragas, av landssekreteraren och vederbörande föredragande gemensamt, samt i de till landskontoret hörande ärenden av landskamreraren och vice landskamreraren gemensamt eller, då ärendes föredragning icke ankommer på någondera av dem, av landskamreraren och vederbörande föredragande gemensamt. Yppas skiljaktiga meningar, avgöres ärendet i enlighet med landssekreterarens eller landskamrerarens åsikt (§ 45 i gällande instruktion). Enligt ett i Finland under år 1935 upprättat förslag till förordning om länsstyrelse föreslås icke någon förändring i grunderna för bestämmelserna om beslutanderätt i landshövdingens frånvaro. Avgörande skall tillkomma två å samma avdelning tjänstgörande, av vilka den ene i regel skall vara avdelningschef (länsrådet respektive landskamreraren). Om länsrådet ej deltagar i ärendes handläggning, varom bestämmelse kan meddelas i arbetsordning, skall om föredragandena äro av olika mening ärendet avgöras enligt den föredragandes mening, som berett ärendet.

I vårt land har för underlättande av arbetet och beredande av möjlighet för två i ärendet väl insatta tjänstemän att under landshövdingens frånvaro träffa avgörande i ärenden *vid åtskilliga länsstyrelser* tillämpats det förfaringssättet, att två befattningshavare å samma avdelning handlagt och beslutat i vissa ärenden, t. ex. exekutiva auktioner och fördelningsärenden samt sammanräkning av röster vid allmänna val. För åstadkommande härav har det emellertid varit nödvändigt, att länsstyrelsen förordnat en tjänsteman, i regel den som biträtt vid ärendets beredning, att i egenskap av tjänstför rättande avdelningschef å den avdelning, till vilket ärendet icke hört, eller i dennes ställe handlägga visst ärende eller viss grupp av ärenden. Beslutanderätten har sålunda utövats formellt av två till olika avdelningar hörande tjänstemän men faktiskt av två å samma avdelning tjänstgörande. Det torde icke kunna bestridas, att handläggning av ärenden på nu nämmt sätt erbjuder vissa

företräden framför det i gällande instruktion för ifrågakomna fall avsedda tillvägagångssättet.

Utredningen finner för sin del det nuvarande systemet för föredragning av ärenden i landshövdingens frånvaro lida av vissa allvarliga brister. Emot nu gällande ordning kan framförallt anmärkas, att avdelningschefen å den ena av länsstyrelsens båda avdelningar eller hans ställföreträdare på grund därav, att hans tid är upptagen framför allt av den egna avdelningens göromål, i regel icke är i stånd att ägna tillräcklig tid och uppmärksamhet åt sådana ärenden från den andra avdelningen, i vilkas avgörande han enligt instruktionen måste deltaga. De båda avdelningarnas göromål äro helt olika och därav blir en följd, att den ena avdelningens tjänstemän icke alltid upprätthålla tillräckligt ingående kunskaper å den andra avdelningens område för att utan tidsutdräkt kunna bilda sig en självständig mening rörande dithörande ärenden. Föredragningen kan därför i regel endast bliva en ren formalitet. Att så är förhållandet kan i viss mån förklaras därav, att länsstyrelsens beslut i dylika fall vid skiljaktiga meningar bestämmas av föredragandens mening.

Därest beslutanderätten i ärenden, i vilka annan än avdelningschefen är föredragande, skall utövas av föredraganden och vederbörande avdelningschef, måste uppenbarligen länsstyrelsens beslut vid skiljaktiga meningar komma att bestämmas av avdelningschefens mening. Denne måste på grund härav komma att grundligare taga del av de ärenden, som föredragas för honom å den egna avdelningen än vad han för närvarande kan hava anledning göra beträffande ärenden från den andra avdelningen. Härigenom erhålles större garanti för att prövningen alltid sker med önskvärd erfarenhet och mognad i omdömet än vad nu är fallet, då ärenden i stor omfattning faktiskt avgöras av underordnade befattningshavare, vilket icke kan anses tillfredsställande ur rättssäkerhetens och lämplighetsprövningens synpunkt. Visserligen torde det vara vanligt att de olika föredragandena samråda med annan föredragande på samma avdelning vid beredning av ärenden av mera invecklad natur, men ansvarig för beslutet blir endast föredraganden själv vid sidan av vederbörande tjänsteman på den andra avdelningen. Den med vilken samråd ägt rum blir däremot icke ansvarig. En både reellt och formellt bättre ordning synes vara att, när landshövdingen är frånvarande, chefen å vederbörande avdelning inträder som beslutande tillsammans med den föredragande i ärenden, vari landshövdingens beslutanderätt icke delegerats till tjänsteman. I ärenden, vari beslutanderätten delegerats, bör givetvis även i landshövdingens frånvaro beslutanderätten utövas av vederbörande tjänsteman. Denne bör dock kunna påfordra, avdelningschef, att den andre avdelningschefen, och annan föredragande, att avdelningschefen å samma avdelning deltaga i beslutet. Dessa kunna i så fall icke undandraga sig deltagande. Såsom nedan angives, bör avdelningschef alltid kunna övertaga handläggning av

ärende, som tillhör annan föredragande. Befogenhet för avdelningschef att i landshövdingens frånvaro påkalla föredragning av ärende, vari tjänsteman å samma avdelning äger ensam meddela beslut, synes på grund härav icke behöfvig. Att tillerkänna avdelningschef å andra avdelningen sådan befogenhet, torde icke böra ifrågakomma.

Att med bibehållande av avdelningschefernas samtliga nuvarande arbetsuppgifter införa obligatorisk föredragning inför avdelningscheferna torde emellertid icke låta sig göra. I detta sammanhang må erinras om att inrättandet genom 1917 års reform av länsassessorstjänsterna avsåg att bereda lättnad i arbetsbördan för avdelningscheferna, vilka ditintills instruktionsenligt varit föredragande i samtliga ärenden var för sin avdelning. Genom nämnda reform befriades avdelningscheferna från föredragningsskyldighet i åtskilliga ärenden. Genom att länsassessorerna eller andra föredragande hava övertagit föredragningsskyldigheten beträffande ett flertal grupper av ärenden, har anledning icke funnits för vederbörande avdelningschef att deltaga i handläggningen av de ärenden, som undantagits från hans föredragningsskyldighet. Det torde därför icke alltid kunna förutsättas, att vederbörande avdelningschef i detalj behärskar alla de stora grupper av ärenden, som äro undantagna från hans dagliga handläggning. Föredragning i landshövdingens frånvaro inför avdelningschefen, kommer uppenbarligen att medföra, att avdelningscheferna få att handlägga ärenden, som tidigare överflyttats från avdelningscheferna till länsassessorerna och andra föredragande. Det kan därför antagas, att avdelningschefernas arbetsbördan kommer att i icke obetydlig grad öka. Denna ökning av arbetsbördan kommer givetvis att bliva olika vid olika länsstyrelser, då den kommer att, utom å länsstyrelsens arbetstunga, bero på i vilken utsträckning landshövdingarna av olika anledningar bliva hindrade att taga del i ärendenas handläggning. Föredragning i landshövdingens frånvaro inför avdelningschefen å samma avdelning torde därför icke kunna genomföras utan att avdelningscheferna samtidigt befrias från åtskilliga av de göromål, som för närvarande åligga dem. Utredningens förslag beträffande föredragningens ordnande innebär emellertid, att avdelningscheferna i icke obetydlig omfattning skola befrias från ärenden, som de för närvarande hava att föredraga. Vidare bör bemärkas, att chefen för den ena avdelningen icke vidare skall behöva deltaga i handläggningen av ärenden, som å den andra avdelningen föredragas av annan föredragande än avdelningschefen. Än vidare bör observeras, att en mängd ärenden, som för närvarande icke få avgöras utan föredragning, enligt utredningens förslag skola avgöras av vederbörande tjänsteman utan föredragning. Dessa ärenden komma således i regel icke alls att belasta avdelningschefen, om den ifrågasatta ordningen för fattande av beslut i landshövdingens frånvaro genomföres. Under angivna förhållanden torde det icke behöva befaras att

avdelningschefernas arbetsbörda blir för stor, därest beslutanderätten i landshövdingens frånvaro lägges hos föredraganden och dennes avdelningschef.

Beträffande därefter beslutanderätten i landshövdingens frånvaro i ärenden, som vederbörande avdelningschef har att själv föredraga, synas de skäl, som anförts till stöd för lämpligheten av att beslutanderätten i ärenden, i vilka annan än avdelningschefen är föredragande, utövas av två tjänstemän å den avdelning, dit ärendet hör, närmast tala för samma ordning för utövande av beslutanderätten i nu förevarande fall. Eventuellt skulle föredragningsskyldigheten i ärenden, vari avdelningschefen är beslutande, under landshövdingens frånvaro kunna nedflyttas å närmast lägre föredragande, så att föredragningsskyldigheten komme att fullgöras av länsassessorn inför avdelningschefen. Möjligen skulle dylika ärenden kunna avgöras av vederbörande avdelningschef i närvaro av annan föredragande, som avdelningschefen för ändamålet tillkallade. Sistnämnda förfaringssätt skulle leda till att ärendena komme att avgöras i regel av avdelningschefen och den, som biträtt vid ärendets beredning. Lämpligheten av att låta underordnad tjänsteman deltaga i avgörandet av ärenden, i vilka föredragningsskyldighet åligger avdelningschef, kan emellertid ifrågasättas. Härtill kommer, att avdelningschefernas föredragning framdeles kommer att omfatta huvudsakligen särskilt viktiga frågor, däribland frågor som äro av beskaffenhet att de enligt utredningens förslag böra avgöras i närvaro av båda avdelningscheferna. I dylika viktiga frågor kan föredragningen icke bliva en formalitet. De båda avdelningschefernas på verklig överläggning grundade samråd torde få anses innefatta ett värde, som är förtjänt att tagas till vara. Det torde därför få anses riktigast, att beslutanderätten under landshövdingens frånvaro i nu ifrågavarande ärenden bibehålles hos landssekreteraren och landskamreraren gemensamt. Genom en sådan ordning för dessa ärendens avgörande kommer fortfarande i viss utsträckning kontakten mellan de olika avdelningarna att upprätthållas, vilket icke saknar betydelse.

Vid skiljaktiga meningar mellan landssekreteraren och landskamreraren bör föredragandens mening gälla såsom länsstyrelsens beslut.

Vid de tillfällen, då beslutanderätten icke av landshövdingen utövas, böra, liksom nu är fallet, vissa åtgärder beträffande återbesättande av tjänst icke få vidtagas. Emellertid kunna även andra ärenden vara av den vikt, att landshövdingen vill förbehålla sig beslutanderätten. Sådana ärenden böra givetvis icke få avgöras i landshövdingens frånvaro, så framt icke sådant påkallas av ärendets synnerligen brådskande beskaffenhet.

På grund av vad sålunda anförts föreslår utredningen, att bestämmelserna om beslutanderätt i landshövdingens frånvaro erhålla den lydelse, som framgår av § 23 i instruktionsförslaget.

XIV. Expeditioners underskrivande.

Jämlikt § 63 i gällande landshövdinginstruktion underskrivas från länsstyrelsen utgående expeditioner på följande sätt:

expedition i ärende, som föredragits inför landshövdingen: av landshövdingen och den eller dem, som jämte honom deltagit i ärendets handläggning;

expedition i ärende, som föredragits i landshövdingens frånvaro: »På länsstyrelsens vägnar» av föredraganden och den avdelningschef, som jämte honom deltagit i handläggningen; samt

expedition i ärende, som avdelningschef eller annan föredragande handlagt utan föregående föredragning: av föredraganden »På tjänstens vägnar».

Sistnämnda sätt för underskrift av expedition har avseende å i § 51 gällande landshövdinginstruktion berörda, huvudsakligen för ärendes beredande till föredragning erforderliga expeditionsåtgärder, som vederbörande föredragande äger företaga utan föregående föredragning.

Utredningens förslag att till vederbörande tjänsteman delegera rätten att meddela slutliga beslut i vissa ärenden påkallar särskild föreskrift angående underskrivande av expedition i sådant ärende. Till skillnad från de expeditioner, som föredraganden äger utfärda på tjänstens vägnar för beredning av ärendena, torde expedition, som innefattar slutligt beslut, böra underskrivas av vederbörande tjänsteman »På länsstyrelsens vägnar». Expeditioner i ärenden, som avdelningschef eller annan föredragande handlagt utan föregående föredragning, och vilka expeditioner icke innefatta slutliga beslut, böra liksom nu underskrivas av honom »På tjänstens vägnar». Protokoll eller protokollsutdrag bör liksom för närvarande är fallet underskrivas av protokollsföraren.

Olika praxis synes vara rådande för underskrift av expedition i ärende, som föredragits i landshövdingens frånvaro. Sådan expedition skall, såsom ovan nämnts, enligt gällande instruktion underskrivas av föredraganden och den avdelningschef, som jämte honom deltagit i handläggningen. Vid vissa länsstyrelser har bestämmelsen tillämpats på det sätt, att av de i beslutet deltagande den i tjänsten äldre skrivit sitt namn under orden »På länsstyrelsens vägnar» framför den yngre tjänstemannens namn, även om den senare varit föredragande. Vid andra länsstyrelser åter har föredragandens namn alltid tecknats till vänster från läsaren sett om namnet å den avdelningschef, som jämte föredraganden deltagit i handläggningen. Sistberörda sätt för underskrift av expedition synes stå bäst i överensstämmelse med ordalagen i instruktionen och är utan tvekan ur praktisk synpunkt att förorda. Detta sätt för underskrift bör därför komma till användning, då expedition i landshövdingens frånvaro utfärdas i ärende, vari avdelningschef är föredragande.

Underskrivandet av expedition i ärende, som i landshövdingens frånvaro

avgjorts av föredraganden och vederbörande avdelningschef, torde med hänsyn till att båda befattningshavarna utöva beslutanderätt böra ske på det sätt, att båda teckna sitt namn under orden »På länsstyrelsens vägnar», avdelningschefen framför föredraganden. Därest jämväl avdelningschef å andra avdelningen i undantagsfall närvarit vid avgörandet, böra alla tre underteckna expeditionen.

Vid åtskilliga länsstyrelser har länge tillämpats särskild ordning för undertecknande av mindre betydande kungörelser, som skola intagas i tidningar. För nedbringande av tryckningskostnaderna hava sådana kungörelser endast undertecknats med ordet »Länsstyrelsen». Givetvis har i koncept till kungörelserna gjorts anteckning angående de för kungörelsens utfärdande ansvariga. Den praxis, som sålunda utbildats, synes böra fastslås i instruktionen. Expedition, som utfärdas genom telegram, synes kunna undertecknas på enahanda sätt.

För beredande av lättnad för vederbörande föredragande torde dessa, såsom nedan närmare kommer att utvecklas, böra beredas möjlighet att uppdraga åt underordnad tjänsteman att medelst remiss eller särskild skrivelse infordra förklaringar, upplysningar eller yttranden, som för ärendes beredande till föredragning finnes erforderliga, ävensom besvara förfrågningar. Remisser och skrivelser, som handlagts i nu nämnd ordning, böra förses med underskrift »enligt uppdrag» och vederbörande tjänstemans namnteckning.

Underskrivandet av expeditioner kan således äga rum och namnteckningarna därvid anbringas på följande sätt:

1. Landshövdingen
Föredraganden	5. På länsstyrelsens vägnar:
Avdelnings- Före- Avdelningsche-
chefen dragan- fen å andra
den delningen
2. Landshövdingen
Föredragande Avdelningschefen å
avdelningschef andra avdelningen	6. På länsstyrelsens vägnar:
Föredraganden
3. På länsstyrelsens vägnar:
Föredragande Avdelningschefen å
avdelningschef andra avdelningen	7. Länsstyrelsen.
4. På länsstyrelsens vägnar:
Avdelningschefen Föredraganden	8. På tjänstens vägnar:
Föredraganden
	9. Enligt uppdrag:
Underordnad tjänsteman

Bestämmelser härom återfinnas i § 36 av instruktionsförslaget.

XV. Föredragningens ordnande.

Enligt landshövdinginstruktionen förutsättes som regel icke andra föredragande i länsstyrelserna än avdelningscheferna och länsassessorerna. Innehavare av länsnotarie- och länsbokhållaretjänst kan emellertid enligt instruktionen undantagsvis inträda såsom föredragande. Härför fordras emellertid, att Kungl. Maj:t därom särskilt förordnar. Länsnotaries och länsbokhållares föredragningsskyldighet förutsättes vara allenast mindre omfattande. Det förutsättes

jämväl, att länsnotarie och länsbokhållare icke skola vara fullt sysselsatta med fuligörande av föredragningskyldighet beträffande de grupper av ärenden, som anförtros åt dem. Enligt instruktionen är nämligen deras huvudsakliga uppgift, länsnotariens att biträda vid de till landskansliet hörande göromål och länsbokhållarens att verkställa på landskontoret ankommande räkenskapsgranskning.

Beträffande fördelningen mellan avdelningschef och vederbörande länsassessor av dem åliggande föredragningskyldighet meddelades närmare föreskrifter genom *Kungl. Maj:ts brev den 31 december 1918* till länsstyrelserna i samtliga län med undantag av Gotlands län. Genom samma brev förordnades, att i tre län länsnotarie och i ett län länsbokhållare finge bereda, föredraga och till expedition befordra vissa grupper av ärenden.

Enligt denna fördelningsplan hade länsassessor å landskansliet bl. a. att bereda, föredraga och till expedition befordra ärenden angående böters förvandling, sammanläggning och verkställighet av straff utom så vitt rörde uttagande av böter, angående dels tillsynen över kronohäkten samt stads- och häradsfängelser, häktades inställande till rannsaking eller förhör och deras förflyttning för sådant ändamål ävensom vad i övrigt länsstyrelsen å landskansliet ålåde i avseende å fångvården inom länet, dels ock länsstyrelsens befattning med tillsynen över villkorligt frigivna, angående lösdrivares och alkoholisters behandling samt uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, vidare åtskilliga ärenden rörande försvarsväsendet och därmed sammanhängande frågor, ärenden angående fattigvården inom länet, de till handels-, försäkrings- och föreningsregistren hörande ärenden, jordbrukskassors och centralkassors godkännande ävensom ärenden angående tillverkning, upplag och försäljning av explosiva ämnen och eldfarliga oljor, transport av explosiva ämnen samt tillverkning och försäljning av giftiga ämnen. I några län hade enligt samma fördelningsplan länsassessor en avsevärt vidsträcktare föredragningskyldighet, omfattande bland annat flertalet överexekutorsgöromål och vissa frågor enligt lagen om barn utom äktenskap. Länsnotaries föredragningskyldighet, där sådan förekom, omfattade bl. a. fattigvårdsmål. Beträffande föredragningskyldigheten å landskansliet i Stockholms län gälla särskilda bestämmelser jämlikt nådigt brev den 31 maj 1918. Enligt dessa bestämmelser hade länsassessor å landskansliet att handlägga bl. a. ärenden angående exekutiv försäljning av fast egendom, angående fastighetsbildning i stad och stadsplaner samt fastställande av tomtindelningar, byggnadsordningar, brandordningar och hälsovårdsordningar samt föreskrifter enligt ordningsstadgan för rikets städer, angående allmänna vägar och skjutsväsendet, angående gästgiveri, hotell- och pensionatrörelse, angående taxor å hamnavgifter och grundpenningar samt kanal-, bro- och färjeavgifter med flera dylika avgifter. Länsnotariens föredragningskyldighet omfattade åtskilliga av de till länsassessor i övriga län handläggning hörande ärenden.

Länsassessor å landskontor hade enligt Kungl. Maj:ts förberörda brev den 31 december 1918 att på liknande sätt bereda, föredraga och till expedition befordra ärenden angående inkvartering, förplägning, furagering och skjuts under trupperns tåg samt åtgärder för kronoeffektens forslande, där sådant skulle ske medelst skjuts, angående jordavsöndring, avgäldssättning samt mantals fördelning, vissa ärenden angående mantalsskrivning samt prövning av besvär över kommunalutskylders debitering, ärenden angående arrende- och saluvärdering å kronans domäner, utarrendering av eller tillsyn över dessa domäner samt deras avyttring, utarrendering av prästerskapet eller kyrkor anslagen jord och om optionsrätt till sådant arrende samt frågor om bortförande av foder från viss fastighet, angående tvister i visst fall mellan församling och prästerskap rörande ecklesiastika boställens åbyggnad, tvister om huru och till vilket belopp prästerskapets och kyrkobetjäningens samt folkskollärares löningsrättigheter skulle utgöras, ävensom angående kungsskjuts och i vissa fall kronoskjuts samt vissa ärenden rörande dikning och annan avledning av vatten.

Föredragningen m. m. av vissa utav de sålunda angivna ärendena bl. a. domänärenden och ärenden angående jordavsöndring skulle emellertid i Malmöhus län åligga en länsbokhållare.

Den sålunda gjorda uppdelningen av föredragningsskyldigheten har emellertid visat sig icke vara tillräcklig för en tillfredsställande handläggning av ärendena. Den i det föregående ådagalagda stora ökning i arbetsmängden, som efter 1918 ägt rum, har givetvis i hög grad inverkat å föredragandenas arbetsbörda. Den genom nådiga brevet den 31 december 1918 fastställda fördelningsplanen för föredragningsskyldighetens fullgörande å landskanslien har därför i allmänhet icke kunnat följas. Vid samtliga länsstyrelser utom fem har efter 1918 *föredragningsskyldighet*, som enligt 1918 års fördelningsplan ålåg avdelningschef eller länsassessor, *överflyttas å länsnotarie* och detta i sådan utsträckning, att länsnotarierna hava blivit i väsentlig grad sysselsatta med fullgörande av föredragningsskyldigheten. Genom av Kungl. Maj:t utfärdade specialbestämmelser för särskilda län har genom överflyttning den genom förenämnda nådiga brev föreskrivna fördelningsplanen för föredragningsskyldigheten i hög grad rubbats. Överflyttningen av föredragningsskyldighet från landssekreterare och länsassessor har emellertid icke skett efter enhetlig grund vid de särskilda länsstyrelserna utan en mängd olika kombinationer hava begagnats. På grund härav kan föredragningsskyldighet beträffande ärende av samma art för närvarande åligga i ett län avdelningschef men i annat län länsnotarie.

För ordnande av föredragningsskyldigheten hava länsstyrelserna begagnat även en annan utväg. Såsom i annat sammanhang framhållits, hava särskilt avdelningscheferna för fullgörande av föredragningsskyldighet eller dem eljest åliggande tjänstearbete tvingats att, i vissa fall i mycket stor utsträckning,

begagna s. k. *partiell ledighet*. Härigenom har antalet föredragande under tiden för den partiella ledigheten ökat.

Genom den förskjutning av föredragningskyldigheten från högre till lägre befattningshavare, som på nu nämnda sätt ägt rum, hava icke-ordinarie befattningshavare kommit att tjänstgöra såsom föredragande i mycket stor omfattning och avgörandet i landshövdingens frånvaro av viktiga ärenden har således faktiskt träffats av befattningshavare utan ordinarie ställning.

Utredningen håller före, att ett stadigvarande ordinarie arbete principiellt bör så långt som möjligt ombesörjas av ordinarie personal. Det kan icke anses vara överensstämmande med sunda förvaltningsrättsliga principer, att en underordnad tjänsteman i icke-ordinarie anställning göres behörig att meddela beslut i myndighetens namn på sätt vid länsstyrelserna måst ske. De tjänstemän, som vid länsstyrelserna erfordras för fullgörande av stadigvarande föredragningskyldighet, böra därför erhålla en ställning som motsvarar det ansvar, som åligger dem. Utredningen förmenar, att sådana anordningar böra vidtagas, att föredragningskyldighet vid länsstyrelserna normalt ombesörjes av ordinarie tjänstemän, samt att det antal föredragande, som vid sidan av avdelningschefen få full sysselsättning året runt såsom föredragande, böra givas *länsassessors tjänsteställning*.

Till frågan om ordnandet av den föredragningskyldighet, som därutöver erfordras för mötande av tillfällig arbetsökning, återkommer utredningen längre fram.

Vid *beräkning av antalet länsassessorer* bör med föredragning likställas därmed i vikt jämförliga göromål, exempelvis taxeringsarbete, som i landskamrerarens ställe av annan utföres. I län, där dylikt arbete tillika med övriga göromål giver arbete året om för en ytterligare länsassessor, bör en sådan tjänst nyinrättas.

Avvägningen av de *olika föredragandenas åligganden* bör ske så, att med eftersträvande av största möjliga jämnhet i arbetsfördelningen ärenden av större vikt eller fordrande mera mogen erfarenhet handläggas av avdelningschef, övriga av länsassessor. Från avdelningscheferna böra avlastas åtskilliga dem nu åliggande göromål. Vid flertalet landskanslin och vid några landskontor kan föredragningskyldigheten uppenbarligen icke fullgöras av avdelningschefen och en länsassessor utan två eller flera länsassessorstjänster erfordras. Mellan länsassessorerna bör föredragningskyldigheten så fördelas, att viktigare ärenden, vari landshövdingens beslutanderätt delegerats till föredragande tjänsteman ävensom andra ärenden, krävande större omdöme, tilldelas den mest kvalificerade länsassessorn och enklare ärenden den eller de andra.

Om de olika slag av ärenden, som förekomma i en länsstyrelse, skulle för var avdelning uppföras å förteckning, där ordningsföljden bestämdes efter deras vikt och det omdöme och skicklighet, som för handläggningen krävdes,

skulle med hänsyn till de olika länsstyrelsernas högst skiftande arbetsbelastning gränsen för ärenden, som borde förbehållas avdelningschefen, komma att sättas väsentligt olika. I de stora länen måste således avdelningscheferna få mindre grupper av ärenden än i de mindre länen. Även inom samma län kunna förhållandena i icke obetydlig grad ändra sig år från år, beroende dels på befattningshavarna, dels på ärendenas växlande beskaffenhet. Starka skäl tala sålunda för att låta fördelningen av föredragnings skyldigheten mellan befattningshavarna verkställas av vederbörande länsstyrelse. Härigenom skulle vinnas fördelen av en mjuk och smidig anpassning efter olika förhållanden. Efter utfärdande av gällande instruktion har även bemyndigande att efter eget beprövande i viss utsträckning verkställa fördelning av föredragnings skyldighet mellan olika föredragande å landskansli meddelats några länsstyrelser. Överlämnande åt länsstyrelserna att, liksom andra ämbetsverk, genom *arbetsordningar* meddela bestämmelser angående *arbetsfördelningen mellan befattningshavarna* synes stå i god överensstämmelse med riksdagens revisorers uttalande i berättelsen till 1935 års riksdag angående åtgärder till åstadkommande av minskat behov av s. k. partiella ledigheter. Utredningen anser sig på grund härav böra förorda frångående av nuvarande ordning för fastställande av arbetsfördelningen mellan föredragandena. Till förhindrande av ojämnheter likartade länsstyrelser emellan och för åstadkommande av största möjliga enhetlighet i nu förevarande avseende synes det emellertid lämpligt, att Kungl. Maj:t lämnar anvisningar för huru arbetsfördelningen mellan föredragande i princip bör verkställas. Vidare torde länsstyrelserna böra till chefen för socialdepartementet anmäla beslut angående fastställelse av arbetsordning och ändring däri med angivande beträffande vissa ärenden, som kunna anses vara av betydelse för bedömning av arbetsbördan, av antalet enligt senaste arbetsredogörelse.

I arbetsordning kunna givetvis de föreskrifter, som eljest anses erforderliga angående arbetet vid länsstyrelsen, dessutom intagas.

Föredragnings skyldighet kan för närvarande i viss omfattning åläggas *länsnotarie och länsbokhållare*. Även om utredningen anser, att föredragande i princip bör innehava minst länsassessors tjänsteställning, torde möjligheten att utnyttja länsnotarie och länsbokhållare för viss mindre omfattande föredragning böra bibehållas. Tillfällig anhopning av göromål eller förekomsten av något eller några mera tidsödande ärenden kunna nödvändiggöra, att, till förhindrande av dröjsmål med löpande ärendens handläggning, lättnad i arbetsbördan beredes avdelningschef eller länsassessor. Sådan lättnad i arbetsbördan synes kunna åstadkommas därigenom, att avdelningschef eller länsassessor berättigas att till den, som uppehåller länsnotarie- eller länsbokhållaretjänst, för föredragning eller avgörande överlämna vissa ärenden av enkel beskaffenhet, vilkas handläggning normalt tillhör avdelningschef eller länsassessor. Till förhindrande av att denna möjlighet till vinnande av lättnad i arbetsbördan

obehörigen utnyttjas, torde Kungl. Maj:t vid meddelande av anvisningar för upprättande av arbetsordningar böra ange de grupper av ärenden, inom vilka föredragningskyldighet på nu nämnt sätt skall kunna uppdragas åt länsnotarie eller länsbokhållare, varefter för varje länsstyrelse dessa grupper uppräknas i arbetsordningen. Dylik överflyttning av arbetsuppgifter på underordnad bör enligt utredningens förmenande ske allenast där så erfordras för arbetets jämna gång eller således under vissa tidsperioder. Länsstyrelsen bör bestämma den tid, varunder sådan överflyttning i varje särskilt fall skall komma ifråga. Givet är, att överflyttning samtidigt kan omfatta såväl avdelningschef som länsassessor enligt arbetsordningen normalt åliggande ärenden.

Utredningen har uppgjort ett utkast till arbetsordning, intaget såsom bilaga C och avsett att tjäna till ledning vid uppgörande av arbetsordningar. Däri angivna fördelning gör icke anspråk på att kunna gälla för någon viss länsstyrelse, enär förhållandena vid de särskilda länsstyrelserna äro synnerligen skiftande. I detta utkast till arbetsordning har utredningen upptagit ärenden, som under ovan angivna förutsättningar synas kunna uppdragas åt länsnotarie och länsbokhållare att handlägga.

Det kan tänkas, att visst ärende inom de för länsassessor enligt arbetsordningen avdelade grupper av ärenden någon gång kan anses böra föredragas och expedieras av *avdelningschefen*. Denne bör på grund av sin ställning städse vara oförhindrad att, när han så finner lämpligt, själv övertaga handläggningen av ärende, som eljest skolat på annan föredragande ankomma. I de specialbestämmelser, som efter 1918 för vissa länsstyrelser utfärdats angående fördelning av föredragningskyldigheten å landskanslien, har också Kungl. Maj:t förklarat, att landssekreteraren skulle vara oförhindrad att bereda, föredraga och till expedition befordra ärende, som enligt fördelningsplanen tillhörde länsassessors eller länsnotaries handläggning. Motsvarande bestämmelse torde böra stadgas för samtliga länsstyrelser och dessas båda avdelningar. Utredningen föreslår därför, att i instruktionen intages bestämmelse om att avdelningschef skall äga rätt att, när helst han därtill finner anledning, övertaga handläggning av ärende, som eljest skolat ankomma å annan föredragande.

Om de i arbetsordning för länsstyrelse för normala fall givna bestämmelser angående föredragningskyldighetens fördelning alltid skulle iakttagas, torde emellertid vid skilda tillfällen bästa möjliga arbetsfördelning icke kunna uppnås. Arbetsfördelningen bör givetvis i möjligaste mån avpassas efter de växlande förhållanden, som kunna inträffa. Om exempelvis antalet mål och ärenden, som höra till en befattningshavares handläggning, vid visst tillfälle ökas under det en annan föredragandes arbetsbelastning samtidigt minskas, bör möjlighet finnas att *utjämna arbetsbördan mellan de ordinarie föredragandena*. Handläggningen av visst ärende av större omfattning kan behöva anförtros åt viss person, oavsett innehavd tjänst. För närvarande föreligger sådan möj-

lighet till jämkning i föreskriven föredragningskyldighet. I ovannämnda nådiga brev den 31 december 1918 angående fördelning av föredragningskyldigheten förklarades nämligen att, där länsstyrelse med hänsyn till särskilda förhållanden inom länet eller eljest för arbetets jämna gång skulle så finna lämpligt, ägde vidtaga viss jämkning i fördelningen av föredragningskyldigheten i huvudsaklig överensstämmelse med därvid i nådiga brevet följda grunder. Enligt vissa av de för särskilda länsstyrelser sedermera givna bestämmelser angående fördelning av föredragningskyldigheten å landskanslien har Kungl. Maj:t också förklarat, att länsstyrelsen ägde att, oberoende av vad som bestämts rörande fördelningen av ärendenas föredragning, förordna viss föredragande att föredraga och till expedition befordra ärende, som eljest icke skulle tillhöra dennes föredragning. Bestämmelse av samma innebörd synes böra givas för ordnande av föredragningen vid samtliga länsstyrelser.

Båda här förut omnämnda åtgärder till lättnad av arbetsbördan, överflyttning av enklare ärenden till länsnotarie respektive länsbokhållare samt jämkning mellan de ordinarie föredragandena, böra givetvis samtidigt kunna komma till användning.

Den lättnad i arbetsbördan, som på sätt ovan angivits, kan beredas avdelningschef och länsassessor, torde dock icke under alla förhållanden vara tillfyllest. Under vakans å landshövdingeämbetet eller om landshövding längre tid på grund av sjukdom, tjänstledighet eller eljest är hindrad att deltaga i ämbetsgöromålen, under vilka förhållanden länsassessorernas och i förkommande fall länsnotariernas respektive länsbokhållarnas föredragning enligt utredningens förslag skall ske inför avdelningschefen, kommer givetvis avdelningschefernas arbetsbördan att väsentligt öka. Men även andra omständigheter, såsom särskild arbetsanhopning, beredning av ett visst ärende, tjänsteresa eller dylikt och, vad landskamreraren beträffar, särskilt taxeringsgöromål, kunna nödvändiggöra, att avdelningscheferna för att icke oskäligen betungas, behöva beredas lättnad i arbetsbördan på så sätt, att föredragningskyldighet beträffande flertalet grupper av ärenden överflyttas å annan föredragande och dessas antal fördensskull utökas.

Hur väl man än må söka avväga och tillgodose det ordinarie behovet av föredragandekrafter, kan man icke helt utesluta möjligheten av en dylik *tillfällig utökning av föredragandenas antal*. Därförutan skulle äventyras behörigt fullgörande av länsstyrelserna åliggande arbetsuppgifter.

Dylik utökning hava länsstyrelserna hittills kunnat åstadkomma genom tillämpning av avlöningsreglementets bestämmelser om s. k. partiell ledighet och ovannämnda nådiga brev den 1 februari 1929 angående landskamrerarens ledighet för taxeringsarbete, varvid i allmänhet vikariatsersättning utgått.

På sätt utredningen i annat sammanhang framhållit, bör emellertid möjlighet till utökning av antalet föredragande kunna beredas utan ökad utgift för statsverket genom införande i instruktionen av bestämmelse om skyldighet för

tjänsteman i lägre lönegrad att fullgöra föredragning eller bestrida göromål, som ankomma på befattningshavare i högre lönegrad. På sådant sätt kommer enligt utredningens förmenande rätten till den med förordnande å högre tjänst under s. k. partiell ledighet hitintills förbundna vikariatsersättningen att bortfalla.

Utredningen föreslår i sådant avseende stadgande i instruktionen om skyldighet för länsassessor samt länsnotarie och länsbokhållare, såväl ordinarie som icke-ordinarie, att, där särskilda omständigheter påkalla avvikelser från i arbetsordningen meddelade föreskrifter rörande ärendenas fördelning eller således då länsstyrelsen för arbetets jämna gång finner tillfällig ändring av arbetsordningens föreskrifter om arbetsfördelningen erforderlig, utan avseende å vad härom blivit bestämt, bestrida göromål, som enligt arbetsordningen åvila annan befattningshavare å samma avdelning. Genom sådan i instruktionen stadgad skyldighet att i angivna fall fullgöra göromål, som i första hand åligga annan befattningshavare, torde göromålen icke kunna anses vara uppdelade i sådana, som åvila befattningshavare i högre och lägre lönegrad. Med envar befattning, varom här kan bliva fråga, måste anses vara förenad skyldighet att fullgöra föredragning beträffande vilka ärenden som helst. Införandet av dylik skyldighet utesluter därför enligt utredningens förmenande möjligheten att utbetala vikariatsersättning under tid, då arbetsfördelningen blir annan än den i arbetsordningen angivna. Arbetet utföres nämligen icke på grund av vikariatsförordnande utan jämlikt beslut om ändrad fördelning av arbetet, vari vederbörande är skyldig finna sig enligt instruktionen.

Tillämpning av avlöningsreglementets bestämmelser om partiell ledighet och vikariatsersättning därvid bör följaktligen icke vidare förekomma inom länsstyrelserna.

Däremot kommer uppenbarligen vikariatsersättning alltjämt att utgå i sådana fall, då någon tjänsteman icke är i tjänstgöring, såsom vid semester och tjänstledighet på grund av sjukdom eller av annan anledning och vikarie å befattning inom högre lönegrad således måste förordnas.

I detta sammanhang må ock, i anledning av statsrevisorernas uttalanden, beröras frågan om och i vad mån i enlighet med 18 § i avlöningsreglementet under tid, då arbetsfördelningen blir en annan än den normala, avdrag å avlöning åt befattningshavare, från vilken vissa arbetsuppgifter avlyftas, för sådan tid må äga rum. Då det emellertid i förevarande fall icke är fråga om inskränkning i tjänstgöringstiden utan befattningshavaren är i full tjänstgöring, bör något avdrag å avlöningen icke ske, utan befattningshavaren bibehållas vid oavkortade avlöningsförmåner. Från denna bestämmelse kan därför i förevarande sammanhang helt bortses.

Vid tillfällig ändring av fastställd arbetsfördelning, varom nu är fråga, bör avdelningschef alltid bibehållas vid honom åliggande tillsyn över göromålen å avdelningen och övervakandet, att befattningshavarna fullgöra sina skyl-

digheter liksom ock vid ansvaret för i § 6 mom. 2 av instruktionen omförmäld förteckning samt åliggandet att deltaga i beslut i landshövdingens frånvaro.

Med dessa inskränkningar torde i de flesta fall arbetet komma att omgrupperas å samma sätt, som nu sker vid s. k. partiell ledighet för avdelningschef. Länsassessorerna kommer att övertaga landssekreterarens föredragning med undantag av det ärende eller den grupp av ärenden, som föranlett, att han behövt helt ägna sig däråt, samt länsnotarien länsassessors göromål och en icke-ordinarie länsnotarie vad den ordinarie utfört.

På enahanda sätt kommer det att gestalta sig å landskontoret. Vad särskilt beträffar det landskamreraren med biträde av tjänstemän å landskontoret åliggande bestyret med prövningsnämndsarbetet bliva länsassessorerna och länsbokhållaren genom de föreslagna bestämmelserna i instruktionen pliktiga att utföra jämväl de göromål, som åligga landskamreraren i detta avseende. Vid utökning av antalet föredragande å landskontoret kan således länsstyrelsen uppdelat jämväl landskamrerarens arbete för prövningsnämnden mellan honom och övriga föredragande. Detta innebär, att länsstyrelsen icke såsom hittills vid behov av sådan uppdelning måste hos Kungl. Maj:t begära förordnande av biträdande landskamrerare jämlikt 16 § taxeringsförordningen utan själv kan därom besluta. Bestämmelse om rätt till utökning av antalet föredragande i den av Kungl. Maj:t fastställda instruktionen måste nämligen anses innefatta sådant medgivande, varom stadgas i 16 § taxeringsförordningen.

Utökning av antalet föredragande kan undantagsvis komma att medföra, att länsbokhållare får meddela beslut i anordningsärenden. Detta är emellertid icke annat än vad redan nu kan förekomma under s. k. partiell ledighet. Det är självklart, att länsbokhållare icke skall deltaga i sådana beslut om anordning, vilka han såsom länsbokhållare till- eller avstyrkt.

Givet är, att om den arbetsmängd, avdelningschefen bibehåller, är av den storlek, att länsassessorerna skulle få förhållandevis ringa arbetsbördor, därest han finge lämna från sig samtliga sina göromål, han kan bibehållas vid någon del därav. Likaledes torde det kunna inträffa, att i fall, då två länsassessorer finnas, det kan vara lämpligt, att den yngre bibehålles vid sina göromål och länsnotarien tilldelas vad den äldre länsassessorerna anses böra lämna från sig.

Beslut om huru arbetsfördelningen vid tillfällig anhopning för avdelningschef av göromål under året skall ske torde lämpligen kunna fattas i början av året att gälla tillsvidare, där ej annat bestämmes, och på så sätt, att uppdrag lämnas åt vederbörande befattningshavare att handlägga vissa i arbetsordningen angivna ärenden. I övrigt torde beslut härom böra fattas från fall till fall.

Tidigare under enahanda förhållanden förekommande åtgärder till utökning av antalet föredragande hava möjliggjort, att lön åt icke-ordinarie tjänste-

män finge bestridas från anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. Enligt av utredningen nu föreslagen anordning blir det icke fråga om något vikariat å ordinarie tjänst. Lön till icke-ordinarie befattningshavare skall således enligt förslaget alltid under nu ifrågavarande förhållanden bestridas av de till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavarna anvisade anslagsmedlen. Då därjämte vikariatsersättning icke skall utgå vid på detta sätt förekommande utökning av antalet föredragande, blir möjligheten att utöka antalet föredragande begränsad genom tilldelningen av medel å nämnda anslagspost. Vid sådant förhållande har det icke synts utredningen erforderligt, att, på sätt ifrågasatts, till viss tid för varje avdelning av länsstyrelse begränsa rätten att utöka antalet föredragande. Det lär för övrigt vara omöjligt att med någon grad av säkerhet på förhand beräkna den tid, under vilken utökning av föredragandenas antal erfordras, då denna tid vad länsstyrelserna beträffar är beroende av mycket växlande faktorer, vadan ett dylikt system måste medföra ofta nog påkommande framställningar till Kungl. Maj:t om rätt att överskrida sålunda fastställd tid. Angående den begränsning, som redan ligger i medeltilldelningen, vill utredningen särskilt framhålla, att i samma mån befattningshavare, som hava till huvudsaklig uppgift att biträda ordinarie föredragande, få den föredragning dessa utföra å sig överflyttad, deras förmåga att lämna biträde minskas, vilket givetvis i viss mån verkar återhållande i avseende å dylik överflyttning.

Härtill kommer, att om de ordinarie föredragandenas antal, såsom avsett är, beräknas så, att normal arbetsbelastning skall kunna av dem avverkas, bör utökning av antalet föredragande förekomma allenast vid vissa tillfällen. Överflyttning av föredragningsskyldighet från avdelningschef eller länsassessor å befattningshavare i lägre lönegrupper lærer vid sådant förhållande allenast under vissa tidsperioder behöva komma i fråga. Icke-ordinarie befattningshavare böra därvid givetvis icke tagas i anspråk för fullgörande av mera kvalificerad föredragning eller därmed jämförliga göromål.

För att dessa synpunkter må vinna tillbörligt beaktande föreslår utredningen, att å icke-ordinarie befattningshavare ej må överflyttas föredragning eller därmed jämförliga göromål i vidare mån än som enligt arbetsordningen i regel gäller för ordinarie länsnotarie eller länsbokhållare, att länsstyrelse skall noga tillse, att jämkning i arbetsordning, som innebär utökning av antalet föredragande, icke må tillämpas under längre tid än som oundgängligen erfordras samt att beslut om dylik utökning, fattat under landshövdingens frånvaro, skall för honom vid återkomsten anmälas.

Än vidare bör länsstyrelse inom en månad efter varje budgetårs utgång till chefen för socialdepartementet ingiva redogörelse för de jämkningar, som under budgetåret skett i avseende å arbetsordningens fördelning av föredragning och göromål i övrigt. Denna redogörelse bör, enligt anvisningar av Kungl. Maj:t, innehålla uppgifter om tid och skäl för jämkningar, den över-

flyttning av arbetsbörd, dessa inneburet med särskilt angivande av i vad mån överflyttningen berört icke-ordinarie befattningshavare ävensom dessas tjänsteålder. En jämförelse mellan dylika redogörelser från olika länsstyrelser torde bereda möjlighet att bedöma, huruvida och i vad mån rätten till utökning av antalet föredragande obehörigen utnyttjas. Skulle så i något fall hava skett, lärer Kungl. Maj:t vidtaga åtgärd för erforderlig ändring.

Av utredningen härövan i detta kapitel föreslagna bestämmelser hava utformats i §§ 15—17 och 24 i instruktionsförslaget.

Enligt § 51 mom. 2 i gällande landshövdinginstruktion äger vederbörande föredragande utan föregående föredragning att *medelst remiss eller särskild skrivelse infordra förklaringar*, upplysningar eller yttranden, som för ärendes beredande till föredragning finnas erforderliga. Föredragande kan således för närvarande icke genom underordnad tjänsteman vidtaga åtgärd i sådant avseende utan måste själv underteckna alla beslut härutinnan. För åstadkommande av lättnad i föredragandenas arbete och större smidighet i ärendenas handläggning synes befogenhet böra lämnas föredragande att uppdraga åt underordnad tjänsteman att vidtaga åtgärd i ovan angivna avseende. Sådant uppdrag, vilket förutsattes komma att givas allenast i undantagsfall och huvudsakligen i mycket arbetstyngda länsstyrelser, torde kunna lämnas i grupper av ärenden, vari handläggningen i allmänhet är densamma, generellt och i andra ärenden, där så finnes lämpligt, från fall till fall. Föredragande tillkommande befogenhet enligt samma bestämmelse att för enskild part eller länsstyrelsen underordnad tjänsteman stadga vite för underlåtenhet att fullgöra föreskrift, som meddelats i samband med infordrande av förklaringar, upplysningar eller yttranden, synes däremot icke böra tillerkännas underordnad tjänsteman. Vidare torde föredragande böra erhålla befogenhet att själv eller genom underordnad tjänsteman besvara till länsstyrelsen inkomna förfrågningar rörande faktiska förhållanden. Föregripande av något länsstyrelsens beslut får dock givetvis härigenom icke ske.

I § 51 mom. 1 av gällande instruktion avdelningschef tillagd befogenhet synes böra tillkomma samtliga föredragande beträffande ärende, som tillhör vederbörandes handläggning (§ 25 i instruktionsförslaget).

I detta sammanhang torde böra anmärkas, att förslag framkommit, att *vägingenjör och länsarkitekt* borde bliva föredragande vid länsstyrelserna i ärenden inom vederbörandes verksamhetsområde.

Beträffande frågan om vägingenjörrens ställning som föredragande hos länsstyrelse anfördes vid utredningen angående omorganisationen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen följande:

»I anledning av de framförda yrkandena, att vägingenjörerna skola bliva föredragande i länsstyrelsen i vissa vägärenden, vilja utredningsmännen framhålla, att det remitterande av vägärenden från länsstyrelsen till vägingen-

jören, vilket man uppenbarligen avsett att onödiggöra genom en dylik anordning, redan nu undvikes av åtskilliga länsstyrelser genom personligt samarbete emellan landshövding eller vederbörande föredragande och vägingenjören. Detta förfaringssätt torde vara att tillråda. En i formellt hänseende tillfredsställande handläggning torde i de flesta fall kunna ernås genom att vägingenjören, efter det att ärendena i hans närvaro föredragits och sedan därvid ståndpunkt till dem tagits, genom anbringandet av sin signatur å koncept eller i diarium bekräftar, att han deltagit i ärendets handläggning. För den händelse han därvid är av avvikande mening från beslutet, bör han lämpligen göra anteckning härom i ett memorial, som bifogas den hos länsstyrelsen förvarade akten i ärendet. I de fall, då särskilt yttrande av vägingenjör erfordras, torde sådant oftast kunna utan formlig remiss erhållas genom promemoria, som bilägges akten.»

Vad sålunda anförts beträffande vägingenjör synes äga motsvarande tillämpning beträffande länsarkitekt.

Härutöver må framhållas, att om vägingenjör respektive länsarkitekt, vilka båda äro tjänstemän hos central förvaltningsmyndighet, skulle tjänstgöra såsom föredragande i länsstyrelserna, ett motsatsförhållande mellan chefsmyndigheten och vägingenjör respektive länsarkitekt lätt torde kunna uppstå. Vägingenjör och länsarkitekts nuvarande uppgift är att såsom sakkunniga biträda vederbörande länsstyrelse i huvudsakligen tekniska frågor, vägingenjör i fråga om vägärenden och vägtrafikärenden, länsarkitekt beträffande stadsplane- och byggnadsväsendet. Dessa grupper av ärenden måste emellertid av länsstyrelserna bedömas huvudsakligen ur allmänt administrativa synpunkter. Detta visar sig bland annat däruti, att de olika intressen, som vägingenjör och länsarkitekt ur teknisk synpunkt hava att tillgodose, kunna i vissa fall komma att stå i strid mot varandra. Under sådana förhållanden synes det varken möjligt eller lämpligt att tilldela vägingenjör och länsarkitekt föredragandeställning i länsstyrelse.

Med frågan om föredragningens ordnande sammanhänger spörsmålet om behov av *biträde* åt länsstyrelserna *vid handläggning av frågor, som hava samband med försvarsväsendet*. Detta har under senare åren blivit alltmera framträdande. Länsstyrelsernas åligganden vid krig eller krigsfara, liksom deras härför erforderliga förberedelsearbete i fredstid, äro i stort sett reglerade genom författningar av år 1914 och 1934 samt instruktioner och cirkulär. Enligt dessa åligger det länsstyrelserna, bland annat, att svara för mobiliseringsunderrättelsers snabba spridande, att i vissa fall övervaka värnpliktskontingenternas transporter, inkvartering, förplägnad m. m., att upprätthålla ordningen, att öva tillsyn över utlänningar, att tillse tillgodoseendet av krigsmaktens rekvisitioner, att vidmakthålla vägförbindelser, att förbereda och stödja den militära sjuk- och veterinärvårdstjänsten, att anskaffa hästar och fordon etc.

För utförandet av förberedelsearbetet i fred samt för genomförandet av förberedelserna vid krig eller krigsfara står enligt nu gällande bestämmelser

icke någon personal med militär sakkunskap till länsstyrelsernas omedelbara förfogande.

1930 års försvarskommission framhöll i sitt betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende härom följande:

Det länsstyrelserna påvilande förberedelsearbetet i fredstid för fullgörande av åliggandena vid krig eller krigsfara vore redan enligt nu gällande bestämmelser synnerligen omfattande. Erfarenheten hade emellertid givit vid handen, att länsstyrelserna ofta saknade möjlighet att utföra detta förberedelsearbete utan biträde av sakkunnig militär personal. Sådan hade därför i vissa fall på framställning tillfälligtvis ställts till förfogande av vederbörande arméfördelnings- eller regementschef. Kostnaderna härför hade bestritts av till länsstyrelsernas förfogande ställda medel.

Numera ålåde det enligt särskilda bestämmelser länsstyrelse jämväl att biträda vid luftförsvarets ordnande ävensom att vidtaga vissa förberedande åtgärder därutinnan. Detta åliggande komme utan tvivel att medföra, att länsstyrelsernas krigsförberedelsearbete väsentligen ökades samt att i ännu högre grad än hittills tillgång till militär sakkunskap komme att krävas.

Med anledning härav hade försvarskommissionen funnit det nödvändigt att tillgången på militär arbetskraft hos länsstyrelserna säkerställdes. Vid övervägande av frågan härom hade försvarskommissionen tagit under omprövning möjligheten att tillgodose behovet av sådan sakkunskap genom inbeordrande till länsstyrelserna av aktiva officerare ur truppförbanden. Med hänsyn till att dylika kommanderingar emellertid icke ansåges kunna bestridas utan motsvarande ökning av den aktiva officerskadern, hade försvarskommissionen funnit det ändamålsenligare att föreslå inrättande av särskilda arvodesbefattningar i länsstyrelserna, avsedda för pensionerade officerare. Härigenom vunnes en större kontinuitet i arbetet, då befattningshavaren under längre tid i följd kunde beräknas kvarstå i ifrågavarande syssla. Befattningshavarna — en för varje län — borde lämpligen benämnas militärassistenter vid länsstyrelserna. Det för varje befattning avsedda arvodet syntes försvarskommissionen böra bestämmas till samma belopp, som utginge till flertalet rullföringsbefälhavare, eller 3 180 kronor för år. Kostnaderna för arvoden till militärassistenterna borde bestridas av medel under socialdepartementets huvudtitel.

Ifrågavarande befattningshavare borde vara bosatta i residensstäderna. Huru de borde infogas i den militära organisationen, syntes det böra tillkomma Kungl. Maj:t att bestämma.

Från *yttrandena* över försvarskommissionens förslag må här anmärkas följande:

Chefen för generalstaben förklarade sig anse den av kommissionen föreslagna åtgärden särskilt med hänsyn till planläggningen av luftförsvaret vara av sådan betydelse, att den med det snaraste borde komma till stånd. *Överståthållarämbetet* och samtliga *länsstyrelser* vitsordade i sina yttranden över samma förslag, att behov komme att föreligga av militära biträden vid länsstyrelserna. Från ett stort antal av länsstyrelserna uttalades, att behovet av militära biträden redan under nuvarande förhållanden varit kännbart. Från vissa håll framhölls, att arbetet med mobiliseringsförberedelserna krävde stor omständighet och precision samt toge avsevärd tid i anspråk. Vid åtskilliga länsstyrelser hade redan under nuvarande förhållanden anlåtats militär sak-

kunskap, som ställts till disposition. Detta hade dock kunnat ske endast tillfälligtvis, då tillräckliga medel icke kunnat disponeras för ändamålet. Såväl överståthållarämbetet som ett stort antal länsstyrelser framhöll uttryckligen, att anställandet av militärassistenter bleve ofrånkomligt i och med att länsstyrelserna ålades ytterligare uppgifter med avseende på det civila luftskyddet. Behovet av militär sakkunskap angavs i yttrandena i allmänhet såsom permanent. Härvidlag gävo dock vissa länsstyrelser uttryck för något divergerande åsikter. Sålunda anförde länsstyrelsen i Uppsala län, att militärassistenterna säkerligen under en längre period av nyorganisationen komme att vara helt upptagna därmed, men det kunde icke med säkerhet bedömas, i vad mån, sedan organisationen genomförts och det således gällde att följa och kontrollera densamma, behov komme att kvarstå av en permanent tjänstgörande militärassistent. Länsstyrelsen i Gotlands län anförde, att behovet av militärassistent visserligen blivit alltmera kännbart, men att försvarskommissionen syntes hava avsevärt överskattat detsamma, då den utgått från att biträdet skulle få full sysselsättning året om. I allmänhet restes inga erinringar mot förslaget, att pensionerade officerare avsetts för de ifrågavarande befattningarna. Dock anförde länsstyrelsen i Östergötlands län, att då den huvudsakliga uppgiften syntes bliva att tjänstgöra som konsulterande biträde åt respektive länsstyrelser i fråga om det civila luftskyddet och eventuellt den ekonomiska försvarsberedskapen, det kunde ifrågasättas, om en pensionerad officer i allmänhet kunde anses besitta de kvalifikationer, som gjorde honom lämpad för ett dylikt uppdrag.

I förevarande fråga anförde *föredragande departementschefen* vid framläggande av propositionen till 1936 års riksdag angående försvarsväsendets ordnande följande:

»Att i samband med en mera utvecklad organisation av förberedelsearbetet på det civila luftskyddets område länsstyrelserna komma att i än högre grad än hittills få sig arbete pålagt, som kräver tillgång till mera permanent militär sakkunskap, synes mig i likhet med försvarskommissionen stå klart. Huruvida den av försvarskommissionen föreslagna åtgärden därvidlag är den lämpligaste, anser jag mig emellertid icke kunna i sakens nuvarande läge taga ståndpunkt till. Frågan sammanhänger nämligen otvivelaktigt såväl med spörsmålet om sättet för ordnande av det civila luftskyddet överhuvud som med länsstyrelsernas allmänna organisationsproblem. Den förra frågan lär komma att inom en nära framtid bliva föremål för särskild utredning. Frågan om länsstyrelsernas organisation befinner sig redan under utredning av särskilda för ändamålet tillkallade sakkunniga. Innan i varje fall den sistnämnda utredningen fullföljts, torde det knappast vara möjligt att taga slutlig ställning till spörsmålet om anställande av permanent verksamma militärassistenter vid länsstyrelserna. I avvaktan härpå lär det behov av militärt biträde, som tid efter annan må uppstå, kunna såsom hittills tillgodoses genom tillfälliga kommenderingar eller på annat lämpligt sätt. Sättet för gäldande av härför erforderliga medel lär icke i detta sammanhang behöva upptagas till närmare behandling.»

I utlåtande över propositionen uttalade *särskilda utskottet*, att det vore en fråga av stor vikt, att till länsstyrelsernas förfogande ställdes lämplig arbetskraft för biträde med den mångfald ärenden av militär art, som särskilt

i samband med ett rationellare ordnande av det civila luftskyddet komme att åvila länsstyrelserna. I likhet med departementschefen fann emellertid även utskottet, att frågan om anställande av permanent verksamma militärassistenter vid länsstyrelserna stode i samband med utredningen angående länsstyrelsernas organisation. Utskottet förutsatte, att frågan upptoges till ingående behandling i samband med denna utredning.

Riksdagen lämnade utan erinran utskottets berörda uttalande.

Enligt *utredningens* förmenande är det en nödvändig förutsättning för att länsstyrelserna skola på ett tillfredsställande sätt genomföra sina nuvarande och tillämnade arbetsuppgifter å försvarsväsendets område, att erforderlig sakkunskap anställas hos länsstyrelserna i fastare administrativa former. Vål äga länsstyrelserna redan viss möjlighet att erhålla biträde av militär sakkunskap genom att aktiva officerare ur truppförbanden kunna ställas till länsstyrelsernas förfogande. Sådan kommendering har hittills i allmänhet kunnat ske allenast vid tillfällen, då den militära tjänstgöringen icke utgjort hinder häremot, således i regel endast under kortare tidsperioder. Ofta torde vid kommenderingarna personombyten hava skett. Nyttan med åtgärden har därför icke blivit den avsedda. Anordningen lider framförallt av den nackdelen, att länsstyrelserna vid mobiliseringstillfälle komme att vara i avsaknad av sakkunnigt biträde. Försvarskommissionens förslag om inrättande av särskilda arvodesbefattningar vid länsstyrelserna, av sedda för pensionerade officerare, innebär en förbättring av möjligheten för länsstyrelserna att erhålla sakkunnigt biträde.

Genom det förslag till det civila luftskyddets ordnande, som, enligt vad utredningen inhämtat, civila luftskyddsutredningen kommer att framlägga, bliva länsstyrelsernas uppgifter på nu ifrågavarande område avsevärt större. Behovet av sakkunnigt biträde blir härigenom ännu kännbarare. Då det gäller att tillgodose länsstyrelsernas behov av arbetskraft för luftskyddets organiserande göra sig särskilda synpunkter gällande. Sålunda synes det vara av mindre betydelse, huruvida härför erforderlig personal har militär utbildning eller ej. Den utbildning, som en avgående officer normalt förvärvat, torde nämligen icke i och för sig medföra någon högre grad av kompetens i fråga om det civila luftskyddets planläggning. De krav, som måste ställas på den, som inom länsstyrelsen skall handhava det civila luftskyddet, är emellertid i viss mån olika allt eftersom det är fråga om att leda det grundläggande föreberedelsearbetet eller att tillse, att den redan uppbyggda organisationen vidmakthålles. I båda fallen kräves visserligen, förutom noggrannhet i arbetet, kännedom om luftskyddet i allmänhet samt om gällande föreskrifter och anvisningar, men för det grundläggande arbetet får ställas högre krav i fråga om förtrogenhet med kommunal administration, organisationsförmåga, omdömesförmåga, smidighet och förhandlingsförmåga. Det är med andra ord just sådana pensionerade officerare, som hava jämförelse-

vis lätt att vinna civilanställning, som lämpa sig för luftskyddsarbetet, i varje fall sådant detta arbete kommer att gestalta sig under de närmaste åren. Med hänsyn till den för luftskyddet värdefulla sakkunskap, som kan förefinnas hos andra yrkeskategorier än officerare, skulle till dylika befattningar andra personer än militärer kunna tänkas vara lämpliga. Enär emellertid det biträde, som vid länsstyrelserna erfordras, skall tillgodose icke allenast organiserandet av luftskyddet utan jämväl de vanliga mobiliseringsförberedelserna, lära dock företrädesvis pensionerade officerare böra komma ifråga. Den speciella sakkunskap å luftskyddets område, som kan befinnas erforderlig, torde kunna tillföras länsstyrelserna genom de av civila luftskyddsutredningen ifrågasatta luftskyddskonsulenterna. Utredningen förordar således inrättande av särskilda arvodesbefattningar vid länsstyrelserna, avsedda företrädesvis för pensionerade officerare.

Befattningshavarna ifråga komma att syssla jämväl med sådana försvarsåtgärder, som icke äro att hänföra till det militära försvaret. Benämningen försvarsassistent synes på grund härav lämpligare än den av försvarskommissionen föreslagna benämningen.

Försvarsassistent torde icke böra erhålla befogenhet att självständigt handlägga frågor, som beröra försvarsväsendet, utan endast tjänstgöra som sakkunnigt biträde åt vederbörande civile föredragande inom länsstyrelsen vid handläggning av sådana ärenden. Ansvar för arbetets utförande och ledningen av arbetet bör åvila vederbörande föredragande.

Försvarsassistent torde böra utses av Kungl. Maj:t för viss tid, förslagsvis två år. Genom att lägga tillsättandet av befattningarna i Kungl. Maj:ts hand skapas garantier för att de mest kvalificerade placeras vid de länsstyrelser, varest planläggningsarbetet är särskilt omfattande eller betydelsefullt. Kungl. Maj:t torde genom att i ärendet höra militära chefer kunna bilda sig en god uppfattning om de sökandes lämplighet.

En viss utbildning i luftskydd bör meddelas försvarsassistenterna. För sådant ändamål torde en för dem gemensam kurs vid anställningstidens början böra hållas, lämpligen i Stockholm. Därvid bör jämväl handläggningen av ärenden angående vanliga mobiliseringsförberedelser bliva föremål för behandling.

Med hänsyn till de ovan framhållna synpunkterna torde luftskyddsarbetet icke kunna anförtros åt försvarsassistenterna med mindre för dessa befattningar kunna förvärfvas väl kvalificerade personer. Man läser följaktligen få erbjuda relativt goda ekonomiska förmåner. Omfattningen av de tjänstegörsmål, som komma att åvila försvarsassistenterna, torde emellertid med all sannolikhet bliva mycket skiftande såväl inom skilda län som vid olika tidpunkter inom ett och samma län. Organiserandet av det civila luftskyddet och möjligen även den ekonomiska försvarsberedskapen kommer helt visst att förorsaka ett mycket betydande arbete för försvarsassistenterna. Sedan de

grundläggande åtgärderna därför avslutats, torde dock arbetet i fortsättningen bliva mindre betungande. Med hänsyn till nämnda omständigheter kan utredningen icke biträda försvarskommissionens förslag i fråga om arvodesbeloppet. Intill dess erfarenhet vunnits angående omfattningen av arbetet inom de särskilda länen synes arvodet böra göras rörligt och lämpligheten av fast arvode i sinom tid upptagas till prövning. Arvodet torde tillsviare lämpligen böra bestämmas att utgå dels såsom årsarvode, dels ock såsom dagarvode för varje dag, vederbörande försvarsassistent fullgör tjänsteåliggande. Årsarvodet torde böra bestämmas till 1 200 kronor och dagarvodet till 8 kronor. Dyrtidstillägg synes icke böra utgå å års- och dagarvoden. Utöver dessa arvoden bör utgå resekostnads- och traktamentsersättning enligt klass II C i allmänna resereglementet för resor, som försvarsassistent på uppdrag av länsstyrelsen företager. Dagardvode bör såsom löneförmån få bibehållas även för dag, varunder traktamentsersättning vid tjänsteresa utgår. Det förutsättes, att försvarsassistent i regel är bosatt i residensstaden.

I 5 § 1 mom. militära tjänstepensionsreglementet den 17 maj 1935 (n:r 167) stadgas, att militär pensionstagare, som åtnjuter lön eller arvode från annan statstjänst till sådant belopp, att de sammanlagda förmånerna, inberäknat pensionen, överstiger 5 400 kronor, skall vidkännas viss minskning i pensionen. Vid tillämpning av denna bestämmelse skall emellertid enligt 2 mom. av samma paragraf, såvida icke Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, hänsyn icke tages till i stat upptaget eller av Kungl. Maj:t fastställt arvode för icke-ordinarie befattning vid försvarsväsendet eller vid sjökarteverket. För att en avlöningsbestämmelse sådan som den ovan föreslagna skall bliva effektiv, erfordras därför att sistnämnda undantag utvidgas till att avse jämväl sådan befattning vid länsstyrelse, varom nu är fråga.

Vid inrättandet av försvarsassistentbefattningar böra länsstyrelserna icke betagas den för närvarande till buds stående möjligheten att erhålla militärt biträde av officer i aktiv tjänst, enär dels det kan antagas, att svårighet någon gång uppstår att erhålla för befattningarna fullt kompetenta och lämpliga personer, dels ock samarbete med officer i aktiv tjänst i åtskilliga fall torde vara av stort värde för förberedelsearbetet.

Att försvarsassistent vid krig eller krigsfara måste helt stå till länsstyrelsens förfogande under tiden för verkställande av planlagda åtgärder är självklart.

XVI. Gemensam föredragning.

Enligt § 55 i landshövdinginstruktionen skall i vissa fall vid ärendes handläggning inför landshövdingen, förutom föredraganden, jämväl avdelningschefen å den andra avdelningen vara närvarande med skyldighet, jämlikt § 49

i instruktionen, att uttala sin mening och, därest beslutet bliver därifrån avvikande, låta anteckna densamma till protokoll. Dylik handläggning skall äga rum, då ärende förekommer rörande inventering och inspektion hos utmättningsman och magistrat, som utövar utmättningsmans befattning, då fråga förekommer om tillsättning av befattningshavare vid landsstaten eller om sådan befattningshavares fel eller försummelse i tjänsten, då fråga är om avgivande av länsstyrelsens arbetsredogörelse, då frågor om fördelning jämlikt § 54 i instruktionen av ärenden mellan landskansli och landskontor förekomma, samt i övrigt då länsstyrelsen beträffande särskilt ärende så bestämmer.

Viss utökning av de grupper av ärenden, som obligatoriskt skola handläggas i nu ifrågavarande ordning, synes böra ske. Med hänsyn till landsfiskals befattning med uppbörd, indrivning och redovisning av utskylder och böter torde det få anses vara av betydelse, att avdelningschefen å landskontoret får vara närvarande vid föredragning inför landshövdingen icke blott, såsom för närvarande är fallet, av ärende om tillsättning av landsfiskalstjänst, utan jämväl då fråga förekommer om beviljande av avsked eller tjänstledighet eller förordnande av vikarie för landsfiskal under någon längre tid. Anmärkas må, att inventering genom landskontorets försorg skall äga rum, då landsfiskal erhållit avsked, samt att jämlikt § 11 mom. 2 i kungörelsen den 13 november 1931 (n:r 396) med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen landsfiskal vid tjänstledighet under längre sammanhängande tid än fjorton dagar skall tillställa länsstyrelsen förteckning å alla vid början av tjänstledigheten icke avslutade ärenden, i vilka hos honom medel innestå eller värdehandlingar inneligga. Motsvarande gäller då vikarien frånträder förordnandet. Inkommande förteckningar handläggas å landskontoret. I anslutning till sistberörda föreskrift torde föredragning inför landshövdingen av fråga om tjänstledighet eller förordnande av vikarie för landsfiskal under längre sammanhängande tid än fjorton dagar böra ske i närvaro av avdelningschefen å landskontoret.

Jämväl meddelande av tjänstgöringsbetyg för befattningshavare vid landsstaten torde böra handläggas i enahanda ordning.

Frågor om personalens avlöningsförhållanden, såsom lönegradsplacering eller bestämmande av arvode för extra befattningshavare, tillgodoräknande av föregående tjänstgöring för löneklassplacering m. m., synas böra i större utsträckning än hitintills varit fallet behandlas efter samma grunder å de båda avdelningarna. Samma expeditionstid torde, såvitt möjligt, böra gälla för båda avdelningarna. Även dessa frågor synas fördenskull böra handläggas i här avsedd ordning. Personalens normala arbets- och vilotid bestämmas enligt § 66 i gällande instruktion av landshövdingen och någon ändring häri synes ej påkallad. Föredragning i vanlig bemärkelse förekommer således icke vid avgörande av sådan fråga, ehuru givetvis avdelningschefernas mening inhämtas. Då avdelningscheferna var för sin avdelning hava ansvaret för göromå-

lens gång, torde föreskrift om gemensam föredragning av fråga enligt samma paragraf om inskränkning i arbetstiden under sommarmånaderna icke böra givas i instruktionen.

Frågor om länsstyrelsens lokaler samt anskaffande av möbler, skrivmaskiner m. fl. inventarier böra, såsom berörande länsstyrelsen i dess helhet, däremot behandlas i här avsedd ordning.

Vidare böra givetvis framställningar eller utlåtanden, som beröra båda avdelningarnas verksamhetsområde, handläggas i samma ordning. Detsamma synes böra gälla, då fråga är om fastställelse eller ändring av länsstyrelsens arbetsordning, liksom vid tillfällig förflyttning av personal från den ena till den andra avdelningen.

Bestämmelser om gemensam föredragning återfinnas i § 28 av instruktionsförslaget.

XVII. Inbetalning av medel till länsstyrelserna m. m.

I anledning av de erinringar, som framställts vid inom riksräkenskapsverket verkställd granskning av länsstyrelsernas huvudböcker jämte bilagor, och med hänsyn till den på senare år alltmer tilltagande kontanta uppbörden hos länsstyrelserna har riksräkenskapsverket funnit erforderligt att hos länsstyrelserna förrätta systematiska inventeringar samt vidtaga undersökningar rörande redovisningsväsendet i övrigt, däri inbegripet kontrollen å inbetalning av medel.

De sålunda verkställda förrättningarna hava givit vid handen, att åtskilliga brister vidlåda nu gällande bestämmelser ifråga om förfaringsättet vid verkställande av inbetalning av medel till länsstyrelserna samt kontrollen å dessa inbetalningar ävensom redovisningen av hos nämnda myndigheter förvarade värde- och säkerhetshandlingar m. m., varförutom det visat sig, att gällande bestämmelser på nämnda områden icke till alla delar iakttagas.

På grund härav har inom *riksräkenskapsverkets* riksbokslutsbyrå utarbetats en *promemoria* med förslag till ändring av vissa bestämmelser i kungörelsen med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen och landshövdinginstruktionen. Med cirkulärskrivelse den 30 april 1935 har denna *promemoria* remitterats till samtliga länsstyrelser för yttrande. Efter ytterligare bearbetning inom riksräkenskapsverket, varvid upprättats nya förslag till ändring av ovannämnda kungörelse och instruktion ävensom förslag till kungörelse angående länsstyrelsernas anlitage av postgiorörelsen m. m., hava handlingarna i ärendet överlämnats till utredningen för att tagas i övervägande vid fullgörandet av uppdraget. Sistberörda förslag till ändring av medelsförvaltningskungörelsen framgår av bilaga D.

I berörda *promemoria* anfördes i fråga om *länsstyrelsernas anlitage av postgiorörelsen* bl. a. följande:

»Jämlikt § 30 i kungörelsen med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen (1931:396) skall den, som har att till länsstyrelse göra inbetalning, in-

sätta medlen å statsverkets giroräkning i riksbanken. Undantag från den allmänna regeln medgivnas för de fall, då medlen avse vid av länsstyrelsen hållen auktion eller annan förrättning influtna belopp eller utgöra bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, registrerings- eller andra dylika avgifter, som skola enligt särskilda författningar till länsstyrelsen erläggas, i vilka fall inbetalning göres till vederbörande tjänsteman, som det åligger att inom viss tid insätta medlen i riksbanken. Vidare må enligt särskilda stadganden inbetalningar till länsstyrelse ske över postgiro. Sådana stadganden återfinnas i kungörelserna den 13 november 1931 (n:r 398) om skyldighet för vissa medelsförvaltare att anlita postgirorörelsen, den 14 maj 1926 (n:r 113) angående insättning av medel å statsverkets giroräkning i riksbanken genom förmedling av postgirorörelsen samt den 12 december 1924 (1924:513; 1932:530) angående uppbörd av automobilskatt. Därest medel inkomma med allmänna posten direkt till länsstyrelse, skola desamma genom länsstyrelsens försorg insättas å statsverkets giroräkning.

Enligt bestämmelserna i §§ 42 och 43 landshövdinginstruktionen (1918:198) åligger det landssekreteraren och landskamreraren att mottaga och ansvara för de till landskansliet respektive landskontoret inkommande medel och värdehandlingar. Till länsstyrelsen ankommande postförsändelser skola jämlikt § 60 i samma instruktion öppnas av landshövdingen i närvaro av landssekreteraren och landskamreraren eller åtminstone en av dem eller ock, där landshövdingen ej är tillstädes, av landssekreteraren och landskamreraren. Penningar och värdehandlingar skola genast antecknas i särskild bok och mot däri tecknat kvitto överlämnas till vederbörande föredragande.

Vid de verkställda inventeringarna har det visat sig, att förenämnda bestämmelser icke till alla delar iakttagas.

I avseende å förfaringssättet vid verkställande av inbetalning av medel har från länsstyrelsernas sida framhållits, att en bokstavlig efterföljd av gällande bestämmelser i praktiken icke alltid varit möjlig. Det har exempelvis ansetts ogörligt att neka mottagande efter riksbankskontorens stängning (kl. 2 e. m.) av fullföljdsavgift, som betalas kontant sista dagen för erläggande av densamma. Vidare har det i många fall varit oförenligt med statens intresse att vägra mottagande av kontanta likvider, vilka kunnat befaras eljest icke bliva erlagda. Frånsett de fall, då särskilda skäl förelegat för kontanta inbetalningar, har emellertid å vissa länsstyrelser medel av skilda slag mottagits i stor utsträckning. I synnerhet har detta varit fallet ifråga om köpeskillingar för försålda kronolägenheter samt den tillfälliga uppbörden av automobilskatt. Beträffande nämnda uppbörd har framhållits, att skatten, i den mån den icke inbetalas interimsviis, borde få erläggas kontant å länsstyrelsen, helst som registreringsavgiften — vilken vanligtvis erlägges i samband med skatten — får inbetalas kontant. Gällande kvittosystem jämte föreskriven granskning av skattepåföringen i automobilregistret och påföringens överensstämmelse med uppbördslängderna borde — framhållas det — innebära tillräcklig kontroll å redovisningen av automobilskatten.

Inbetalningar å länsstyrelserna mottagas i regel icke av landssekreteraren respektive landskamreraren utan av underordnade tjänstemän å de olika avdelningarna. Kvitto lämnas endast i undantagsfall. Fortlöpande kontroll att såväl kontant som genom posten influtna medel bliva i vederbörlig ordning bokförda och levererade förekommer i allmänhet icke.

Vid övervägande av vilka anstalter, som lämpligen inom ramen för läns-

styrelsernas nuvarande organisation böra vidtagas för ernående av mera tillfredsställande förhållanden i fråga om sättet för och kontrollen å inbetalning av medel till länsstyrelserna, torde redan från början kunna fastslås, att någon ändring i riksbankens ställning såsom handhavare av länsstyrelsernas kassarörelse icke kan för närvarande ifrågakomma.

Det synes emellertid angeläget att genom kompletterande bestämmelser öka allmänhetens möjligheter för inbetalning till länsstyrelserna samtidigt som effektiv kontroll upprätthålles. Härvid torde lämpligen böra tillgodogöras de fördelar, som ett rationellt utnyttjande av postgirorörelsen erbjuder. Insättning av medel å statsverkets giroräkning för länsstyrelses räkning kan visserligen redan nu — i enlighet med bestämmelserna i ovannämnda kungörelse den 14 maj 1926 — ske genom anlitande av postgirorörelsen, varvid reversal skola insändas till postgirokontoret i Stockholm. Förfarandet är emellertid omständligt samt svårförståeligt för den stora allmänheten, då inbetalningarna icke verkställas direkt till visst länsstyrelsens postgirokonto. Leveringssättet har därför icke anlitats i någon större utsträckning.

Frågan om användande i ökad omfattning av postgirorörelsen i den statliga medelsförvaltningen har tidigare varit föremål för utredning. Sålunda har på uppdrag av Kungl. Maj:t generalpoststyrelsen i samverkan med representanter för statskontoret, riksräkenskapsverket och länsstyrelsen i Stockholms län samt efter samråd med fullmäktige i riksbanken utarbetat ett förslag till bestämmelser om införandet av allmänt postgirokonto vid länsstyrelserna och andra centrala förvaltningsmyndigheter än statens affärsdrivande verk. — — — Förslaget, över vilket länsstyrelserna beretts tillfälle att yttra sig, är för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Med hänsyn till de fördelar ur skilda synpunkter — i avseende å kontroll, minskning av arbetet inom länsstyrelsen samt tillgodoseende av allmänhetens krav på största möjliga bekvämlighet — som ett realiserande av nämnda förslag erbjuder, synes önskvärt att detsamma snarast genomföres.»

I yttrande över promemorians innehåll i nu ifrågavarande avseende förklarade sig 19 *länsstyrelser* tillstyrka eller icke hava något att erinra mot förslaget om införande av allmänt postgirokonto för länsstyrelserna. En länsstyrelse tillstyrkte under vissa förutsättningar, varjämte 2 länsstyrelser icke ville motsätta sig förslaget. Endast länsstyrelserna i Västmanland och Kalmar län ansågo sig icke kunna tillstyrka förslaget rörande inbetalning till länsstyrelse över allmänt postgirokonto, sistnämnda länsstyrelse dock med undantag för det fall, att sådan anordning på grund av indragning av något riksbankens avdelningskontor kunde bliva nödvändig. Ett flertal länsstyrelser uttalade farhågor för att allmänheten skulle komma att sammanblanda allmänna postgirokontot med det för automobils katt avsedda.

Med anledning av detaljanmärkningar mot det vid promemorian fogade kungörelseförslaget, uppgjordes, såsom ovan nämnts, *inom riksräkenskapsverket nytt förslag* till kungörelse angående länsstyrelsernas anlitande av postgirorörelsen m. m. Enligt detta förslag skulle länsstyrelse vara pliktig att för mottagande av andra medel än kronouts kylder och automobils katt hava särskilt postgirokonto, benämnt allmänna postgirokontot. Å detta konto skulle genom automatisk överföring gottskrivas, förutom belopp för girokort och inbetalnings-

kort, belopp för till länsstyrelse adresserade postanvisningar och utbetalningskort. Likvid, som influtit å kontot, skulle, såvida ej annorlunda fastställts, gentemot statsverket anses vara fullgjord, där likviden skett medelst inbetalningskort eller postanvisning, den dag kortet eller postanvisningen avlämnats å postanstalt, och, där likviden skett medelst girokort eller utbetalningskort, den dag beloppet avförts från avsändarens postgirokonto. Vid insättning medelst inbetalningskort skulle användas särskilt, av postverket tillhandahållet sådant kort, å vars kupong (levereringsuppgift) insättningens ändamål skulle noga uppgivas. Till postgirokontot influtna medel skulle av postgirokontoret gireras till riksbankens huvudkontors postgirokonto för att insättas å statsverkets checkräkning. Härom skulle länsstyrelsen meddela postgirokontoret besked genom att insända för riksbanken avsett reversal. Å kontot felaktigt influtet belopp skulle dock, på begäran av länsstyrelsen, kunna av postgirokontoret gireras till annat tjänstepostgirokonto eller återställas till avsändaren.

Utredningen kan i princip ansluta sig till de synpunkter, som inom riksräkenskapsverket framförts i fråga om fördelarna av anlita utav postgiroverörden, och förordar på grund härav stadgande om skyldighet för länsstyrelse att för inbetalning av medel till länsstyrelsen hava postgirokonto.

Något behov av särskilt postgirokonto för inbetalning av automobilskatt enligt 7 § i kungörelsen den 12 december 1924 (n:r 513) angående uppbörd av automobilskatt läser emellertid icke föreligga. Genom att allenast ett postgirokonto står allmänheten till buds för inbetalning till länsstyrelsen behöver sammanblandning av för automobilskatt avsett konto och annat postgirokonto icke komma ifråga.

Enär särskild ordning gäller för erläggande av kronoutsylder och automobilskatt, som inbetalas enligt 2 § i nyssnämnda kungörelse, böra nu ifrågavarande medel icke få inbetalas å postgirokontot.

Behov av särskilda inbetalningskort med vidfogad levereringsuppgift för anteckning om insättningens ändamål synes icke i allmänhet föreligga. I detta avseende erforderliga anteckningar torde, liksom då inbetalning sker medelst postanvisning eller girokort, utan olägenhet kunna verkställas å vederbörlig kupong. Nuvarande blanketter för inbetalningskort med vidfogad interimskvitto å erlagd automobilskatt måste dock alltjämt tillhandahållas allmänheten.

Frågan om sättet för bokföring av medel, som inflyta på postgirokontot, har icke berörts i det inom riksräkenskapsverket upprättade förslaget. Det synes emellertid hava förutsatts, att länsstyrelsens kassabokföring skall påverkas av inflytande inkomstbelopp först sedan desamma blivit överförda till riksbanken.

Hitintills hava de transaktioner, som förekommit över länsstyrelsernas postgirokonto för automobilskatt, som regel icke bokförts i kassabokföringen.

Endast vid en länsstyrelse — en av de tre, som redan begagnat sig av ett allmänt postgirokonto — hava insättningar och uttagningar därå bokförts i respektive inkomst- och utgiftsjournaler. Att så icke skett vid övriga länsstyrelser torde vara en brist, som icke kan förklaras på annat sätt än att det ansetts bäst att låta systemet något stadga sig, så att den lämpliga formen för postgirots ökade användning samt bokföring av vad som förekommer över postgirokontot kunde klarläggas.

Denna bokföringsfråga torde nu böra mera systematiskt ordnas. Utredningen vill därvid framhålla såsom i princip riktigt, att ett belopp, som inflyter över postgiro, bokföres såsom inkomst i kassabokföringen redan den dag, kontoutdrag med besked om att beloppet blivit gottskrivet länsstyrelsens konto ankommer från postgirokontoret. Om så sker, följer därmed att behållningen å postgirokontot i månatliga kassarapporter och i årsbokslutet måste redovisas såsom en länsstyrelsens tillgång. En möjlighet uppstår också att under betryggande former låta länsstyrelserna förfoga över inflytande medel redan samma dag, som kontoutdrag ankommer. Om och när så anses nödigt kan överföring av dylika medel efter vanligt anordningsbeslut ske genom giro- eller utbetalningskort direkt till expeditionshavande eller annan, vilken medlen skola tillkomma. Ett ärende, som är beroende av att likvid inkommit till länsstyrelse, kan behandlas så snart inbetalningstalong ankommit och bokförts å landskontoret. Från bokföringen å landskontoret bör för sådant ändamål uppgift om inbetalningen lämnas till vederbörande tjänsteman inom länsstyrelsen, vilken därom gör erforderliga anteckningar.

Å girokontot innestående medel, som icke omedelbart utanordnats, kunna vid lämpliga tidpunkter, förslagsvis i god tid före varje månadsskifte eller eljest, när summan av innestående medel vuxit till ett visst större belopp, exempelvis femtusen kronor, av länsstyrelsen gireras till riksbankens huvudkontors postgirokonto för insättning å statsverkets checkräkning för länsstyrelsens räkning.

Reversal å insättning i riksbankskontor för länsstyrelsens räkning överlämnas för närvarande till länsstyrelsen i regel dagen efter den, då insättningen ägt rum. Länsstyrelsens journaler, vilka avslutas dagligen, komma på grund härav att för varje dag upptaga föregående dags insättningar i riksbanken. Sistnämnda dag angives i journalerna såsom insättningsdag. Undantagsvis, då insättning äger rum vid riksbankskontor å annan ort, kan bokförandet hos länsstyrelsen komma att fördröjas ytterligare någon dag. Därest i fråga om inbetalningar över postgiro kontoutdraget från postgirokontoret lägges till grund för bokföringen hos länsstyrelsen, kommer i regel den dag, då beloppet gottskrivits länsstyrelsens konto, att i journalerna antecknas såsom inkomstdag, d. v. s. på samma dag verkställda gottskrivningar och riksbanksinsättningar komma att i regel journalföras samtidigt. Då inbetalning sker medelst postanvisningar och utbetalningskort, skola kupong-

erna till dessa av adresspostanstalten direkt tillställas länsstyrelsen, varvid postverket bifogar ett meddelande, att gottskrivning av länsstyrelsens postgirokonto kommer att äga rum. För undvikande av onödig tidsutdräkt synes det angeläget, att dessa inbetalningar omedelbart bokföras såsom en inkomst, vilket i regel innebär, i fråga om postanvisningar, att insättning å postanstalt och, i fråga om utbetalningskort, att beloppets avförande från avsändarens postgirokonto journalføres samtidigt med samma dags insättningar i riksbanken.

För att vid månadsskiftet ställningen å postgirokotot enligt länsstyrelsens räkenskaper skall överensstämma med postgirokotorets kontoutdrag, böra å ena sidan alla inbetalningar, som bokföras hos postgirokotoret före månadsskiftet, antecknas i länsstyrelsens inkomstjournal för samma månad, även om kontoutdraget ankommer till länsstyrelsen först under nästkommande månad. Utbetalning från länsstyrelsens postgirokonto bör å andra sidan i regel icke verkställas så sent i slutet av en månad, att utbetalningsordern icke under samma månad hinner bokföras hos postgirokotoret. Därest emellertid sådan utbetalning undantagsvis ifrågakommer, synes det lämpligast, att bokföringsåtgärden även hos länsstyrelsen hänföres till påföljande månad.

Den föreslagna ordningen för bokföring av å postgirokonto insatta medel inverkar icke på ovan omförmälda regler för bestämmande av dag, då beloppet skall anses vara till statsverket inbetalt. I regel torde dock överensstämmelse komma att föreligga mellan denna inbetalningsdag och den i journalen antecknade inkomstdagen.

Svårighet att i övrigt organisera postgirokotots inbyggande i länsräkenskaperna torde icke behöva uppkomma. I inkomstjournalen böra insättningar antecknas i kolumnen för enskild bank, som ändras att avse postgiro och enskild bank. Utrymmesskäl tala för att icke en ny kolumn upplägges för postgiro ensamt. Vid gireringar från postgirokotot bör beloppet avföras efter anordningsbeslut i motsvarande kolumn i utgiftsjournalen. Därest postgirokotot skulle anlitas i större utsträckning för inbetalningar till länsstyrelsen, kan bokföringsarbetet underlättas genom uppläggande av en särskild inkomstjournal över insättningarna, från vilken journal inkomsterna dagligen överföras i klump till den egentliga inkomstjournalen. Denna fråga torde dock för närvarande icke vara så aktuell, att den påkallar omedelbar lösning.

Då belopp för till länsstyrelse adresserade postanvisningar och utbetalningskort direkt skola gottskrivas länsstyrelsens postgirokonto, behöver anteckning om dylika medel icke verkställas i den värdepostbok, som föres vid postöppningen å länsstyrelsen.

Detaljföreskrifter angående postgirots användning och bokföringens ordnande torde, i den mån sådana erfordras, böra meddelas av riksräkenskapsverket.

I vissa fall torde det kunna visa sig lämpligt att låta inbetalning till länsstyrelse ske å för särskilt ändamål öppnat postgirokonto. Utredningen utgår ifrån, att hinder icke skall möta för länsstyrelserna att tillfälligtvis inrätta ytterligare ett eller flera postgirokonton vid sidan av det »allmänna».

I ovannämnda inom *riksräkenskapsverket* upprättade promemoria framhölls vidare, att ett genomförande av förslaget om införande av postgirokonto säkerligen komme att i stor utsträckning minska allmänhetens behov att verkställa *kontanta inbetalningar* å länsstyrelserna. Härom anfördes i promemorian vidare:

På grund av den billigare avgiften kunde antagas, att postgiroinbetalning även komme att föredragas framför inbetalning medelst postanvisning, vilket ur kontrollsynpunkt vore fördelaktigt. Även om länsstyrelserna ålades att hava postgirokonto, borde emellertid möjlighet för dessa myndigheter förefinnas, att i undantagsfall kunna mottaga kontanta medel. Det syntes därför påkallat, att en uppmjukning av gällande bestämmelser vidtoges på så sätt, att länsstyrelserna medgaves rätt att, där särskilda skäl därtill förelåge, å landskontoret mottaga kontanta inbetalningar även av andra medel än de i § 30 mom. 4 i kungörelsen med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen omförmälda. Det torde emellertid böra föreskrivas, att mottagandet endast finge ske efter landskamrerarens beprövande i varje särskilt fall. I fråga om den tillfälliga uppbörden av automobilskatt — i den mån den ej avsåge interimsskatt — syntes dock med hänsyn till vad förut framhållits rörande förefintlig kontroll, kontant inbetalning till länsstyrelserna kunna utan inskränkning tillåtas.

För kontanta inbetalningar borde ett kvittosystem, förslagsvis i likhet med vad som för närvarande tillämpades vid indrivning av utskylder m. m., komma till användning.

På grund av den utökade arbetsbördan å länsstyrelserna, i synnerhet i avseende å automobilärenden å landskansliet, hade det befunnits nödvändigt, att i viss utsträckning anförtro kontant uppbörd åt underordnade tjänstemän. Med hänsyn härtill och då det syntes mindre lämpligt, att avdelningscheferna, över vilka kontroll icke kunde eller borde utövas av underordnade tjänstemän och vilka icke borde belastas med uppgifter, som vid statsförvaltningen i övrigt anförtroddes åt befattningshavare av lägre grad, handhava kontant uppbörd, torde ändring i förevarande avseende böra vidtagas i gällande bestämmelser. Ehuru väl det syntes önskvärt att sammanföra all kontant uppbörd å länsstyrelserna till en bestämd kassör å landskontoret, kunde en sådan anordning med nuvarande organisation icke lämpligen genomföras. Det borde dock föreskrivas, att inbetalningar endast finge mottagas av en därtill av länsstyrelsen utsedd tjänsteman å vardera landskansliet och landskontoret. Vid de länsstyrelser, där särskild expedition för automobilärenden funnes inrättad, borde jämväl å denna kunna förordnas tjänsteman för ändamålet. Å landskontoret syntes uppdraget kunna anförtros åt länsbokhållare eller landskontorist samt å landskansliet åt landskanslist. Fortlöpande kontroll att kontant erlagda och genom posten influtna medel bleve rätt bokförda och levererade borde utövas av landssekreteraren respektive landskamreraren.

Anvisningar om var inbetalningar mottoges samt att inbetalning blott finge

ske mot fastställt kvitto borde finnas anslagna på lämplig plats inom länsstyrelsens lokaler.

Till förslaget om ändrade bestämmelser rörande kontantinbetalning anslöto sig *länsstyrelserna* i allmänhet i sina yttranden. Länsstyrelsen i Malmöhus län och i viss mån länsstyrelsen i Västmanlands län förordade emellertid ytterligare utvidgad rätt att mottaga kontanta inbetalningar, förstnämnda länsstyrelse i vad avsåge inbetalning av expropriationsersättningar, ensittarmedel, ersättning för brandskada, ersättning jämlikt vattenlagen samt nedsättning av penningar jämlikt lagen den 24 mars 1927 om gälds betalning genom penningars nedsättning i allmänt förvar.

Enligt det *omarbetade förslaget* tillades landssekreteraren samma prövningsrätt för inbetalningar å landskansliet, som enligt promemorian tillkom landskamreraren å landskontoret. Någon ytterligare utökning av kontantuppbörden kunde emellertid icke förordas.

Utredningen kan i stort sett ansluta sig till vad inom riksräkenskapsverket anförts i fråga om ändrade bestämmelser rörande kontantinbetalning å länsstyrelserna. Den föreslagna uppmjukningen av hittills gällande förbud mot inbetalning av andra medel än sådana, som omnämnas i § 30 mom. 4 medelsförvaltningskungörelsen, innebär ett godkännande av flerstädes tillämpat förfaringsätt, varemot enligt utredningens mening hinder lämpligen icke bör resas. Härigenom tillgodoses berättigade anspråk från allmänhetens sida på ett mera smidigt inbetalningsförfarande.

I samband med beredande av möjlighet att i större utsträckning än hitintills verkställa inbetalning till länsstyrelserna synes benämningen kassör böra införas å den tjänsteman, som skall hava att i regel emottaga å länsstyrelsen inbetalda medel. I § 30 mom. 4 medelsförvaltningskungörelsen förekommande uttryck »vederbörande tjänsteman» synes därför böra utbytas mot »den befattningshavare vid landskansliet eller landskontoret, som av länsstyrelsen förordnats att inom avdelningen vara kassör». Dylikt förordnande såsom kassör torde böra givas att gälla tillsvidare under ett år. Särskild ställföreträdare för kassör torde samtidigt böra förordnas, så att vid tillfälligt förfall behörig personal alltid finnes för ändamålet tillgänglig. I regel bör endast en kassör jämte ställföreträdare finnas vid vardera avdelningen. Där särskild expedition för automobilärenden finnes inrättad, tala emellertid organisatoriska skäl för att ytterligare en kassör bör förordnas att å denna expedition mottaga kontanta inbetalningar.

På sätt blivit ifrågasatt, läser prövningen, huruvida kontant inbetalning av andra medel än i § 30 mom. 4 medelsförvaltningskungörelsen omförmälda skall få äga rum, böra anförtros åt vederbörande avdelningschef. Emellertid synes det angeläget, att kontrollen över mottagandet av dylika medel skärpes. Det kan icke anses betryggande ordnat, därest sådana medel skola mottagas på samma enkla sätt som registrerings- och därmed liknande av-

gifter, enär möjligheten till kontroll å vederbörande kassör därvidlag är betydligt sämre. En bestämd skillnad bör därför göras mellan medel, som utgöra registrerings- och därmed liknande avgifter, å ena sidan, och övriga medel, å andra sidan. Endast medel av förstnämnda slag böra få kvitteras av kassören ensam. Omfattningen av dessa medel har därför ansetts böra i detta sammanhang närmare angivas.

Till medel, som må av vederbörande kassör kvitteras, bör enligt utredningens mening endast hänföras medel, som utgöra bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, avgifter för registrering av motorfordon eller annan anmälan till automobilregistret samt automobilskatt, som i samband därmed erlägges, i förskott erlagd betalning för enkla beläggningsstämplar, avgifter för registrering och anmälan till förenings-, försäkrings- och handelsregistren, förskott å kostnader för utmätt egendoms försäljning samt av länsstyrelse påförda avgifter för av tjänstemän vid länsarkitektorganisationen utförd granskning.

Betalning i förskott för enkla beläggningsstämplar erlägges rätteligen icke till länsstyrelsen utan till vederbörande stämpelförsäljare. Då emellertid sådan förskottsinbetalning brukar ske samtidigt som registreringsavgifter eller andra medel erläggas å länsstyrelsen, har utredningen ansett praktiska skäl tala för att även sådana förskottsuppburna medel kvitteras på samma sätt som gäller om inbetalningarna i övrigt, vilket ej utesluter, att dessa medel sedan direkt överlämnas till stämpelförsäljaren. I fråga om kvittering av betalning för dubbel beläggningsstämpel avser utredningen däremot icke att föreslå ändring av härutinnan i 34 § stämpelförordningen givna bestämmelser.

Andra slag av medel än de ovan särskilt nämnda, vilka erläggas å länsstyrelsen, böra, där fråga icke är om medel, vilka inflyta vid av länsstyrelsen hållen auktion eller annan förrättning, däremot alltid kvitteras av två personer. Utredningen utgår från att det i regel blir avdelningschefen, som med kontrasignation av kassören i dessa fall bör utfärda kvitto. Förbehåll härom bör lämpligen intagas i det för kassören utfärdade förordnandet.

Av det anförda följer även, att kvitto icke bör utfärdas av avdelningschefen, såvida det icke undertecknats av kassören.

Tjänsteman, som å länsstyrelsen emottager medel, bör vara skyldig att föra kassabok över inbetalningarna. I samband härmed synes föreskriften i § 13 medelsförvaltningskungörelsen, att landskontoret och landskansliet i egenskap av uppbördsredogörare skola upprätta kassajournal böra upphöra att gälla.

Efter genomförandet av den nu föreslagna ordningen för mottagande av medel, kunna expropriationsersättningar och därmed likställda medel, direkt nedsättas i enskild bank, därest de blivit kontant inbetalade till länsstyrelse.

Hitintills brukliga omgång med insättning av dylika medel i riksbanken kommer alltså att upphöra.

Vad beträffar frågan om vem, som skall utöva den *förtlöpande kontrollen* å till landskansliet inkommande medel, har inom *riksräkenskapsverket* förordats införande i landshövdinginstruktionen av bestämmelse, att länsstyrelse skulle äga rätt att, där så befundes nödvändigt, förordna viss tjänsteman att i landssekreterarens ställe utöva ifrågavarande kontroll. Å landskontoret syntes däremot kontrollen icke böra uppdragas åt annan än landskamreraren.

Utredningen anser, att den kontrollverksamhet, som bör utövas över kontantuppbörden vid länsstyrelserna, kan vara uppdelad på flera personer.

På vederbörande expeditionshavande bör det ankomma att i samband med ärendets sakliga handläggning själv eller genom annan övervaka att föreskrivna avgifter m. m. blivit erlagda och införda i kassaboken. Om beloppet skall erläggas i efterskott, vilket är fallet exempelvis i fråga om avgifter, som av länsstyrelse påföras för granskning av ärenden rörande byggnads- och stadsplaner m. m., läser det jämväl få anses ankomma på expeditionshavanden att övervaka, att påförda avgifter i vederbörlig ordning levereras. Vid många länsstyrelser föres en debetliggare över sålunda påförda avgifter. Sedan expeditionshavanden förvissat sig om att ifrågavarande avgifter blivit införda i liggaren, läser den vidare kontrollen över avgifternas indrivning kunna av honom anförtros åt annan person. Å avdelningschefen vilar under alla förhållanden ansvaret för att kontroll över uppbörd, redovisning och leverering ordnas på mest betryggande sätt och att kassainventeringar vid lämpliga tidpunkter förrättas hos vederbörande kassör. Däremot läser det icke vara förenligt med god organisation att betunga landssekreteraren eller landskamreraren med skyldighet att i detalj revidera kassaväsendet, utan bör detta bestyr kunna anförtros åt underordnad personal.

Med landskontorets allmänna uppgifter i fråga om medelsförvaltningen vid länsstyrelsen läser även följa, att övervakning från landskontorets sida bör ske därå, att medel, som inflyta till landskansliet och landskontoret enligt kassörernas kassaböcker, bliva i vederbörlig ordning bokförda i landskontorets kassabokföring. Denna övervakningsskyldighet kan lämpligen anförtros åt den länsbokhållare, som har att övervaka arbetet med räkenskapsföringen. Denne bör alltså låta jämföra kassaböckerna med nämnda bokföring. Det ligger vidare i sakens natur, att en motsvarande kontroll bör utövas även i fråga om kontanta medel, som ankomma med posten och enligt § 32 i förslaget till landshövdinginstruktion skola antecknas i särskild bok.

Ur kontrollsynpunkt synes det icke lämpligt att förordnande såsom kassör lämnas åt tjänsteman, som handlägger frågor om avgiftspåföring eller har

att utöva kontroll över indrivning och uppbörd eller eljest i diarier och liggare anteckna verkställda inbetalningar. Från erhållande av sådant uppdrag bör därför undantagas dels befattningshavare, som förordnats att verkställa påföring av automobilskatt samt anteckning i automobilregistret om fullgjord betalningsskyldighet m. m., dels länsbokhållare, dels ock föreståndare för landskontorets uppbördsavdelning. Huruvida kommissionär må erhålla förordnande såsom kassör bör göras till föremål för länsstyrelsens prövning i varje särskilt fall.

Med hänsyn till de sålunda föreslagna bestämmelserna om kontantbetalning till länsstyrelse och kontrollen härå synes anledning för närvarande saknas att, såsom av två länsstyrelser blivit ifrågasatt, föreslå att *avgifterna för registrering av motorfordon* skola uttagas i form av *stämpelavgift*. Ett sådant förfarande skulle väl å ena sidan inskränka bokföringen samt underlätta redovisningen av avgifterna, men å andra sidan medföra, att, där-est icke samtidigt andra grunder för avgifternas utgående bestämdes, expeditioner måste utfärdas i åtskilliga registreringsärenden, vari skyldighet att utlösa expedition för närvarande icke föreligger. Detsamma synes gälla även andra registreringsavgifter.

I samband med att inbetalningar över postgiro godkännas såsom laglig betalningsmetod synes det utredningen lämpligt att även giva erkännande åt ett vid åtskilliga länsstyrelser tillämpat förfaringsätt, enligt vilket *likvider* verkställas genom överföring *från eget postgirokonto*. Sådana likvider böra verkställas från särskilt expeditionspostgirokonto, varå medel dagligen insät- tas till belopp, som motsvarar summan av de likvider, vilka under dagen verkställas över postgiro. Expeditionspostgirokontot skall icke intagas i postgiroförteckningen och har icke något samband med länsstyrelsens »all- männa» postgirokonto. De dagliga insättningarna och uttagningarna å expe- ditionspostgirokontot skola sålunda icke för sig bokföras i journalerna.

I anledning av här ovan berörda spørsmål torde i medelsförvaltningskun- görelsen böra intagas föreskrift, att *giro- och utbetalningskort* från annat läns- styrelsens postgirokonto än expeditionspostgirokonto skola *underskrivas* i samma ordning som länsstyrelsens checker å statsverkets checkräkning. En motsvarande föreskrift synes i detta sammanhang böra lämnas beträffande checker å länsstyrelsens räkning i enskild bank samt kvitton å medel, som i sådan bank skola lyftas. Samtidigt torde böra meddelas föreskrift om skyldighet att lämna upplysning om vederbörandes behörighet att underteck- na giro- och utbetalningskort, checker i enskild bank samt kvitto å medel, som i sådan bank skola lyftas. Bestämmelsen i § 43 i förenämnda kungörelse om insättning i enskild bank av medel kommer att hava avseende allenast

å sådana medel, som redan blivit insatta å statsverkets checkräkning, på grund varav bestämmelsen torde böra kompletteras i angivna riktning.

Såsom av bilaga D framgår, omfattade det inom riksräkenskapsverket utarbetade förslaget till ändring av vissa paragrafer i medelsförvaltningskungörelsen jämväl bestämmelser ifråga om dels liggare över deponerade *värde- och säkerhetshandlingar* samt över *uppbördssäkerheter*, dels inventering av värde- och säkerhetshandlingar, dels ock redovisning av *auktionsarvoden* m. m. Dessa bestämmelser äro ur utredningens synpunkt av mindre betydelse och utredningen har därför, efter vidtagande av smärre ändringar, föranleda dels av utredningens tidigare gjorda uttalande, att uppbördssäkerhet enligt 14 § i polisreglementet skall förvaras å landskontoret, dels därav att arvode numera utgår jämväl om auktionsförfarande inställts, sedan kungörelse om egendoms försäljning utfärdats, men innan auktion hållits, dels ock av införande av postgiro vid länsstyrelserna, ansett det tillräckligt att intaga de sålunda ifrågasatta författningsändringarna i utredningens förslag till ändringar i medelsförvaltningskungörelsen.

I detta sammanhang har utredningen ansett sig böra ifrågasätta ändring av bestämmelsen i § 26 i medelsförvaltningskungörelsen, enligt vilken landskamreraren har att *underskriva räkenskaper och redogörelser* ävensom de avskrifter av inkomst- och utgiftsjournalerna samt inkomst- och utgiftsböckerna, som enligt § 22 1) i kungörelsen skola till riksräkenskapsverket insändas. Den befattningshavare, som under året har närmaste tillsynen över bokföringsarbetet vid länsstyrelsen, är i regel en länsbokhållare. I det samarbete i fråga om bokföringen, som äger rum mellan befattningshavare vid riksräkenskapsverket och länsstyrelsen, torde, vad länsstyrelserna beträffar, länsbokhållaren i första hand deltaga. Vid tiden för huvudbokens upprättande och avslutande är landskamreraren i regel sysselsatt med prövningsnämndsarbetet och kan därför icke ägna tid åt bokföringen. I större och medelstora län har hitintills även länsassessorn såsom biträdande landskamrerare måst ägna sig åt taxeringsarbetet. På grund härav lär i sådana län ordinarie länsbokhållare i egenskap av tillförordnad landskamrerare fått underskriva räkenskaperna. Vid angivna förhållanden synes det lämpligt, att de räkenskaper, redogörelser och avskrifter, om vilka här är fråga, underskrivas av länsbokhållare i stället för av landskamreraren.

Vad här ovan av utredningen föreslagits innefattas i bifogade utkast till kungörelser angående länsstyrelsernas anlitande av postgiorörelsen m. m. samt ändring i vissa delar av kungörelsen den 13 november 1931 (n:r 396) med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen (bilagorna E och F) ävensom i §§ 13, 14, 17, 19, 32 och 33 av instruktionsförslaget.

XVIII. Vissa synpunkter på frågan om effektivisering av länsstyrelsernas arbete.

Även om sättet för arbetets utförande vid länsstyrelserna, såvitt vid sekretariatets studieresa kunnat bedömas, i stort sett är tillfredsställande, torde dock på åtskilliga håll vissa rationaliseringsåtgärder kunna vidtagas för uppnående av större arbetseffekt. Uppmärksamhet bör städse ägnas däråt, att alla sådana förenklingar och anordningar vidtagas, som kunna ske utan att erforderlig ordning, reda och säkerhet äventyras. En koncentrerung av arbetsmaterialet, skapande av överskådlighet och kontroll, sparande av arbetskraft och tid synas vara önskemål, som böra tillgodoses i det dagliga arbetet.

Såsom hjälpmedel i arbetet förekomma vid länsstyrelserna redan nu i stor utsträckning *kortregister*. Dessa äro emellertid ofta mindre praktiska. Enhetligt system för kortregister avsett för samma ändamål förekommer icke vid de särskilda länsstyrelserna. För åstadkommande, såvitt möjligt, av större enhetlighet i detta hänseende och mera praktiska system än nu i allmänhet använda har utredningen för avsikt att utarbeta särskilda förslag härutinnan, ävensom i samband därmed framlägga förslag till kortregister för registrering i vissa fall, i vilka annan metod för närvarande i allmänhet tillämpas.

Föreskriften i § 61 av gällande landshövdinginstruktion om *diarieföring* synes emellertid lägga hinder i vägen för ett mera praktiskt system för registrering av ärenden, som inkomma till länsstyrelse. Föreskriften, att ärende skall diarieföras och att diarierna skola upptaga ärendena i fortgående nummerföljd, har vid många länsstyrelser måst åsidosättas för att arbetet med tillgänglig arbetskraft skulle kunna medhinnas. Åtskilliga inkommande ärenden, t. ex. deklARATIONER och löneuppgifter, diarieföras i regel icke. Medelsrekvisitioner bruka stundom uteslutas från diarieföring. Andra åter, t. ex. anmälan från domstol enligt 15 § 4 mom. motorfordonsförordningen den 20 juni 1930 eller om trafikförsäkring, antecknas ej i diarium utan endast i särskilda register, vari av praktiska skäl ordningen mellan ärendena måste bliva en annan än den kronologiska. Att i detalj bestämma, huru registrering av ärenden vid länsstyrelserna skall ske, torde med hänsyn till de olika förhållanden, som äro rådande vid de särskilda länsstyrelserna, icke låta sig göra. Det torde vara tillfyllest, att i instruktionen föreskriva, att till länsstyrelsen inkommande handlingar skola, där länsstyrelsen för vissa grupper av ärenden icke annorlunda förordnar, genast registreras i diarium, kortregister, liggare eller på annat betryggande sätt. Därest särskild ordning för registreringen i vissa fall skulle visa sig erforderlig, torde anvisningar av Kungl. Maj:t för sådant ändamål kunna utfärdas. På grundval av det material, som erhållits under studiebesöken vid länsstyrelserna, kommer att i särskild promemoria behandlas frågor rörande bl. a. diariefö-

ring. Såväl denna som tillämpade system för konceptering med mera torde kunna i någon mån förenklas vid en del länsstyrelser.

I detta sammanhang vill utredningen erinra om att länsstyrelsen i Jämtlands län i skrivelse den 12 mars 1932 till chefen för kommunikationsdepartementet framlagt förslag till nytt *automobilregister m. m.*

Det för närvarande använda registreringsystemet, som fastställts genom kungörelsen den 3 oktober 1930 (n:r 359) om automobilregisters förande m. m., utgöres av skruvliggare, med ett format av 41×32×9,5 cm. och en vikt av cirka 10 kg. per styck. Bladen äro lösttagbara.

Nyssnämnda länsstyrelse framhöll i sin ovannämnda skrivelse att, så länge man endast hade en eller två skruvliggare att handskas med, kände man endast systemets fördelar. Det låge emellertid i öppen dag, att handhavandet av ett tiotal, såväl vid förvaringen som å arbetsbordet otympliga skruvliggare vore förenat med väsentliga olägenheter.

Enligt länsstyrelsens förslag borde motorfordonsregistret givas formen av ett horisontalkortsystem.

Över förslaget inhämtades yttranden från övriga länsstyrelser och överståthållarämbetet. Beträffande innehållet i dessa yttranden anförde 1934 års *vägtrafiksakkunniga* följande:

»De yttranden över förevarande förslag, vilka avgivits av övriga länsstyrelser, hava gått i såväl tillstyrkande som avstyrkande riktning. Härvid hava avstyrkandena bland annat grundats på att det nuvarande systemet fungerat tillfredsställande samt att korten i det föreslagna systemet skulle upptaga för små utrymmen och vara svåra att föra, ävensom vara mindre hållbara. Ett par länsstyrelser hava ansett det nya systemet böra till en början tillämpas på prov hos någon länsstyrelse eller att övergången bör vara frivillig. Även länsstyrelser, som i princip tillstyrkt, hava framställt särskilda erinringar mot den föreslagna uppställningen av korten. Som en fördel med det nya systemet hava en del länsstyrelser framhållit möjligheten av vid kortsystem använda signaler i olika syften. I allmänhet hava länsstyrelserna icke funnit några personalinskränkingar möjliggöras av den ifrågasatta omläggningen.»

Vägtrafiksakkunniga anförde för egen del:

»Vägtrafiksakkunniga anse det vara uppenbart, att den hittills tillämpade metoden för fordonsregistreringen är förenad med stora fördelar, i det att de nu använda registerbladen äro tämligen överskådliga samt lämna utrymme för tydliga anteckningar. Det kan ifrågasättas, om ett kortsystem av rimliga dimensioner kan göras lika tillfredsställande i här berörda hänseenden. Å andra sidan torde i allmänhet ett kortsystem vara mera lätthanterligt och även kunna erbjuda vissa fördelar genom möjliggörandet av särskilda kontrollanordningar. Vilkendera registreringsmetoden som bör givas företräde torde icke kunna avgöras utan att jämväl den på kortsystem grundade metoden göres till föremål för prov. De sakkunniga förorda alltså, att någon länsstyrelse bemyndigas, till en början för en begränsad tidsrymd, att vid fordonsregistreringen använda kortsystem.»

Utredningen har funnit, att den olägenhet, som nuvarande registrets stora vikt innebär, vid några länsstyrelser gjorts mindre påfallande därigenom,

att liggarna uppställts så, att de lätt kunna fällas ned på arbetsbordet i arbetsläge, vilket kunnat ske därigenom, att liggarna understötts relativt nära sin tyngdpunkt och placerats nära arbetsbordet. Vid två länsstyrelser hava liggarna erhållit sådan placering, att anteckningar däri kunna verkställas utan att liggarna flyttas. Större möjlighet till kontroll och ökad snabbhet i arbetet, särskilt vid inhämtande av uppgifter ur registret, samt större överskådlichkeit synes dock kunna vinnas om motorfordonsregistret föres som ett horisontalkortregister. På grund härav och då till utredningen av fyra länsstyrelser uttalats önskemål om införande av dylikt motorfordonsregister, vill utredningen, i huvudsaklig anslutning till vägtrafiksakkunnigas förslag, föreslå, att länsstyrelse, som därom gör framställning, må bemyndigas att på prov vid fordonsregistreringen använda kortsystem, som av Kungl. Maj:t för sådant ändamål godkännes.

Bestämmelserna i cirkuläret den 15 april 1862 angående länsstyrelsernas *arbetsredogörelse* behöva omarbetas för vinnande av dels lättnad i arbetet, dels ock större möjlighet att bedöma och jämföra länsstyrelsernas arbetsbörda. Förslag härtill kommer att framläggas i särskild promemoria.

Åt underordnade befattningshavare bör kunna uppdragas att bestyrka riktigheten av *avskrifter och utdrag*, som från länsstyrelserna utlämnas, ävensom att utfärda diariebevis.

Anställande i större utsträckning än hittills av *stenografikunnig personal* torde kunna bidra till ökad arbetsintensitet.

Varje länsstyrelse måste förfoga över tillräckligt antal *skrivmaskiner*, så att personalen icke behöver vänta att en skrivmaskin blir ledig. Givetvis böra skrivmaskiner stå till förfogande jämväl för annan personal än den, som uteslutande eller huvudsakligen är sysselsatt med maskinskrivning. Icke blott för landskanslisters och landskontoristers utan även för länsnotarier och länsbokhållare skulle arbetet vid författande av förslag till beslut kunna i hög grad underlättas, om tillgång till skrivmaskiner funnes. Betecknande är, att vid några länsstyrelser tjänstemännen på egen bekostnad anskaffat skrivmaskiner att begagnas i tjänstearbetet. Erforderliga medel till inköp av skrivmaskiner på statsverkets bekostnad böra ställas till förfogande för de länsstyrelser, där brist å skrivmaskiner föreligger.

Lokalförhållandena omöjliggöra vid några länsstyrelser ett rationellt utnyttjande av personalen. Sammanförande i ett rum av för många personer inverkar hindrande i arbetet, i all synnerhet som personalen i tjänsteangelägenheter uppsöker av allmänheten. Uppmärksamhet torde böra ägnas nämnda missförhållande.

Anskaffande av för arbetets bedrivande ändamålsenliga möbler samt anordningar för förvaring av handlingar (vertikalskåp, pärmar och mappar) kan bidra till att höja arbetseffekten.

En förbättring av *telefonsystemet*, vilket efter tillkomsten av vägingenjör-

och länsarkitektkontor vid länsstyrelserna måst utökas, torde vid några länsstyrelser vara i hög grad av behovet påkallad. Vid en av de större länsstyrelserna måste anordningarna härför anses mycket otillfredsställande. Väl finnes rikstelefonväxelanläggning, men denna är otillräcklig såtillvida, att dels ett antal rum, som lämpligen borde äga tillgång till rikstelefon, helt sakna sådan, dels ock vederbörande telefonist icke medhinner att tillräckligt snabbt avverka den in- och utgående samtalsströmmen samt på grund härav icke kan annat än undantagsvis betjäna några lokalsamtal inom länsstyrelsen. Befintliga lokaltelefonanläggningar äro icke tillräckliga. Automatisk telefonväxel kan komma till användning vid länsstyrelsen. Driftkostnaden härför har beräknats till ungefär samma belopp som kostnaden för nuvarande telefonsystem. Anläggningskostnaderna beräknas emellertid till omkring 4 200 kronor. Denna engångskostnad skulle emellertid snart inbesparas genom minskad tidspillan och onödig omgång. Där automatisk telefonväxel icke lämpligen kan eller bör komma till utförande, torde helt manuellt betjänad växelanläggning erbjuda avsevärda företräden framför linjeväljarsystem ur arbetsbesparande synpunkt och dessutom bereda den allmänhet, som önskar samtal med personalen, ökad bekvämlighet. Telefonist, som icke är helt upptagen av att betjäna telefonväxel, torde kunna biträda med andra förekommande göromål. Länsstyrelserna böra, i den mån detta icke redan skett, enligt utredningens förmenande i samråd med telegrafverket ägna uppmärksamhet åt frågan om telefonsystemet och erforderliga medel böra stå till disposition för avhjälpande av förefintliga missförhållanden.

Jämlikt § 66 landshövdinginstruktionen skola *landskansliet och landskontoret hållas öppna* för allmänheten minst fem timmar varje söckendag, vilken tid dock under sommaren kan inskränkas till fyra timmar om dagen. I regel hållas emellertid länsstyrelsernas lokaler öppna för allmänheten under hela arbetstiden eller således sju timmar. Detta har till följd, att allmänheten genom de besök och förfrågningar, som mycket talrikt förekomma, stör befattningshavarna under hela arbetstiden. Den i samma paragraf förutsatta mottagningstiden för avdelningschef och länsassessor kommer härigenom att i praktiken omfatta hela arbetstiden. Större arbetsresultat skulle kunna vinnas, därest länsstyrelsernas lokaler hölles stängda för allmänheten under en del av arbetstiden. En längre gående inskränkning av expeditionstiden skulle medföra ett bättre utnyttjande av personalens arbetskraft men kan ur allmänhetens synpunkt icke förordas.

För personalen *gemensam måltidsrast* — vilket vid några länsstyrelser förekommer, där särskilt lunchrum ej finnes att tillgå — skulle kunna öka möjligheten till kontroll över personalen och verka tidsbesparande i arbetet samtidigt som allmänheten skulle vinna fördelen av att alltid vid besök under expeditionstiden kunna anträffa alla tjänstemän.

Öppnande av ankommande post synes kunna ske på ett enklare sätt än

vad nu är fallet. Jämlikt § 60 i landshövdinginstruktionen skola nämligen de till länsstyrelsen ankommande postförsändelserna i regel å tid, som av länsstyrelsen bestämmes, öppnas i länsstyrelsens ämbetslokal av landshövdingen i närvaro av landssekreteraren och landskamreraren eller åtminstone en av dem eller ock, där landshövdingen ej är tillstädes, av landssekreteraren och landskamreraren. Penningar och värdehandlingar, som ankomma till länsstyrelsen, skola genast antecknas i särskild bok och mot däri tecknat kvitto överlämnas till vederbörande föredragande. Avvikelse från vad sålunda är stadgat må ske allenast, där särskilda omständigheter därtill föranleda.

Med fog torde, såsom av två länsstyrelser påpekats, kunna ifrågasättas, huruvida det för närvarande i allmänhet tillämpade omständiga förfarandet vid postöppning bör bibehållas. Postöppningen upptager vid många länsstyrelser en avsevärd tid, under vilken således landshövding, landssekreterare och landskamrerare äro förhindrade att företaga annat arbete. Även om vid vissa länsstyrelser postöppning alltjämt anses böra ske enligt huvudstadgandet, torde en annan anordning vid andra länsstyrelser vara påkallad. Själva öppnandet av försändelserna samt innehållets uppdelning å de särskilda avdelningarna torde utan olägenhet kunna ombesörjas av de tjänstemän, som därtill förordnas. Efter det uppdelningen ägt rum, kunna antingen omedelbart därefter eller sedan inkomna handlingar blivit registrerade, landshövdingen och avdelningscheferna, eller, i landshövdingens frånvaro, de sistnämnda sammankomma och genomgå inkomna handlingar samt, där så finnes nödvändigt eller lämpligt, överlägga om inkomna ärenden. På grund härav torde länsstyrelserna böra erhålla befogenhet att, även om särskilda omständigheter icke föreligga, förordna om annan ordning för öppnande av ankommande försändelser. (§ 32 i instruktionsförslaget.)

Bestämda tider för föredragning skulle otvivelaktigt kunna medföra ökad arbetseffekt.

XIX. Kompetens- och rekryteringsfrågor.

Gällande bestämmelser angående *behörighetsvillkor* för befattningshavare vid länsstyrelserna återfinnas i kungörelsen den 12 maj 1865 (n:r 32) angående förändrade villkor för anställning i statens civila tjänstebefattningar, med däri genom kungörelsen den 14 december 1917 (n:r 904) vidtagna ändringar. Enligt dessa bestämmelser gäller, att för att kunna uppföras å förslag till landssekreterare-, landskamrerare- eller länsassessorsbefattning eller utnämnas till länsnotarie eller länsbokhållare fordras att hava avlagt examen, medförande behörighet till domarebefattning (juris kandidat- eller högre juridisk examen). För andra befattningshavare än de nu nämnda finnas inga särskilda behörighetskrav uppställda, utan äger länsstyrelsen på grund

av den allmänna bestämmelsen i punkt 19 av kungörelsen att själv bestämma »inträdesvillkoren».

Före 1917 års utgång medförde även kansliexamen behörighet till landskamrerare- och länsbokhållarebefattning, och enligt övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 14 december 1917 skall enligt äldre stadganden vunnit behörighet till landskamreraretjänst fortfarande medföra kompetens jämväl för befordran till länsassessor å landskontor.

Den brokiga mångfalden av länsstyrelsernas arbetsuppgifter, berörande förvaltningsproblem och rättsliga spörsmål på snart sagt alla områden av samhällslivet, kräva med nödvändighet särskilt hos *föredragandena* icke blott insikter i rättskunskap utan även och i lika hög grad förtrogenhet med sådana ämnen, som hava avseende på samhällets politiska, sociala och ekonomiska struktur (statskunskap, nationalekonomi o. s. v.). Icke utan skäl har det länge ansetts, att juris kandidatexamen, som ju närmast är avsedd för utbildning till domare- och advokatycket, har en alltför ensidigt juridisk inriktning för den administrativa banan och icke nöjaktigt tillgodoser kravet på insikter i de statsvetenskapliga ämnen, som äro av särskilt värde för förvaltningstjänstemän i allmänhet och icke minst för befattningshavarna vid landsstaten. Genom den efter mångåriga överväganden tillkomna stadgan angående *statsvetenskaplig examen* av den 20 juni 1935 (n:r 468), ändrad genom kungörelsen den 12 juni 1936 (n:r 300), har ett försök gjorts att råda bot på detta missförhållande och skapa en examen, bättre lämpad för förvaltningens behov. Denna examen är avsedd att — som ersättning för eller vid sidan av juridiska eller filosofiska examina — medföra kompetens för en mängd befattningar inom administrationen, utan att dock ännu några bestämmelser i detta avseende blivit meddelade. I det sakkunnigebetänkande, som ligger till grund för stadgan, har särskilt framhållits den statsvetenskapliga examens betydelse för rekryteringen vid statsdepartementen, den centrala förvaltningen och utrikesförvaltningen. Vad angår länsstyrelserna vill det synas som om de sakkunniga icke räknat med att denna examen skulle kunna för närvarande ersätta juris kandidatexamen som kompetensvillkor. Det bör dock observeras, att de sakkunniga endast flyktigt berört kompetensfrågorna och därutinnan icke framlagt några förslag. Under sådana förhållanden har utredningen ansett det vara på sin plats att undersöka den nya examensformens användbarhet för länsstyrelsetjänsterna.

Statsvetenskaplig examen enligt 1935 års stadga är av två slag, statsvetenskaplig-juridisk och statsvetenskaplig-filosofisk examen. Den förra avlägges inom juridiska och den senare inom filosofiska fakulteten. I fråga om det materiella ämnesinnehållet förete de båda examenstyperna olikheter, men de äga det gemensamt, att de båda obligatoriskt hava ett utpräglat statsvetenskapligt och ekonomiskt innehåll, och det är härigenom de skilja sig från andra akademiska examenstyper.

I detta sammanhang torde endast den statsvetenskaplig-juridiska examen vara av större intresse. I denna examen, som normalt beräknas kräva fyra års studier efter studentexamen, ingå som obligatoriska ämnen nationalekonomi, statistik eller statskunskap samt av de juridiska disciplinerna privaträtt, finansrätt, statsrätt med folkrätt och förvaltningsrätt. Kurserna torde motsvara vad som för respektive ämnen gäller i filosofie kandidat- respektive juris kandidatexamen, dock att ämnet privaträtt endast skall omfatta huvudgrunderna i civilrätt och speciell privaträtt. För examen erfordras minst två betygsenheter i nationalekonomi och minst fyra betygsenheter sammanlagt i nationalekonomi, statistik och statskunskap eller i nationalekonomi och ettdera av sistberörda två ämnen. Studiet av de juridiska ämnena, som skall föregås av samma propedeutiska kurs, som gäller för juris kandidatexamen, är i så måtto högre kvalificerat än i sistnämnda examen, att för godkänd prövning erfordras minst betyget med beröm godkänd i åtminstone ett av ämnena finansrätt, statsrätt med folkrätt eller förvaltningsrätt.

Det torde ligga i öppen dag, att de mera djupgående insikter i allmän samhällskunskap, som studierna för denna examen äro avsedda att bibringa, måste vara av synnerligen stort värde för landsstatstjänsten i allmänhet och särskilt för de befattningar vid länsstyrelserna, med vilka är förenad föredragningsskyldighet. Här kan som exempel erinras om remissväsendet, som gör det nödvändigt för länsstyrelserna att taga ställning till ekonomiska, finansiella och sociala spörsmål av vitt skilda slag — spörsmål, vilka ofta äro av sådan beskaffenhet, att de icke utan grundliga teoretiska insikter kunna göras till föremål för en fruktbar diskussion. Då den övervägande delen av remisserna handläggas å landskansliet, skulle det ur denna synpunkt vara av särskild betydelse att föredragandena å landskansliet erhållit den teoretiska utbildning, som den statsvetenskapliga examen är avsedd att garantera. Även för handläggningen av andra ämnesgrupper å landskansliet skulle fördjupade insikter i statsvetenskapliga ämnen otvivelaktigt vara till stor fördel. Detta allt oaktat torde den statsvetenskaplig-juridiska examen i dess nuvarande form icke kunna ersätta juris kandidatexamen som kompetens för landskansliets föredragande. Som bekant handläggas å landskansliet bl. a. exekutiva ärenden, av vilka de ingalunda minst betydelsefulla komma att kvarstå där, även om föreliggande förslag att till domstolarna överflytta viss del av dessa ärenden blir genomfört. Härtill kommer landskansliets befattning med en mångfald näringslivet berörande frågor. Handläggningen av hithörande ärenden måste anses kräva en grundligare allmän-juridisk skolning och framför allt större insikter i exekutiv rätt och speciell privaträtt än som stå att ernå genom statsvetenskaplig-juridisk examen. På grund härav kan utredningen icke förorda, att denna examen för närvarande i kompetenshänseende jämföras med juris kandidatexamen för föredragandebefattningarna å landskansliet.

Vad landskontoret beträffar ställer sig saken något annorlunda. De ärenden, som handläggas å denna avdelning, äro av mera likartad beskaffenhet och inbördes mera besläktade än ärendena å landskansliet. De äro också så gott som genomgående av utpräglad offentligrättslig natur. Kravet på allsidig juridisk utbildning synes därför för landskontorets vidkommande kunna något eftergivnas till förmån för statsvetenskapliga eller ekonomiska studier och mera djupgående insikter i de för landskontorsarbetet speciellt betydelsefulla offentligrättsliga ämnena. Bland de senare torde finansrätten intaga den ojämförligt viktigaste platsen. Då såsom ovan framhållits den statsvetenskaplig-juridiska examen med avseende å de däri ingående offentligrättsliga ämnena får anses mera kvalificerad än juris kandidatexamen och med tanke på betydelsen av statsvetenskapliga studier för länsstyrelsernas arbetsuppgifter i allmänhet, synes det icke böra råda någon tvekan om att denna examen såsom teoretiskt underlag för föredragandena å landskontoret bör bli av minst lika stort och sannolikt större värde än juris kandidatexamen.

Att såsom kompetensvillkor för landskontorens föredragande ersätta juris kandidatexamen med statsvetenskaplig-juridisk examen lärer dock för närvarande icke böra ifrågakomma, bl. a. av det skäl, att det torde komma att dröja rätt lång tid innan aspiranter med sistnämnda examen kunna tänkas komma att anmäla sig. En viss erfarenhet beträffande den nya examens värde är väl ock önskvärd innan man går till att giva densamma försteg framför juris kandidatexamen som kompetensvillkor. De båda examina synas därför tills vidare böra likställas när det gäller behörighet till landskontorstjänster.

Utredningen föreslår sålunda sådan ändring i 1865 års kungörelse, att i fråga om föredragandebefattningarna å landskontoret med juris kandidatexamen i kompetenshänseende likställes statsvetenskaplig-juridisk examen.

Såsom i det föregående redan antytts, finnas icke för *landskanslist- och landskontoristtjänsterna*, lika litet som för ordinarie och icke-ordinarie befattningar av lägre grader, några legala kompetensvillkor uppställda. Med det ansvarsfulla och relativt självständiga arbete, som ofta åvilar även denna personal, är emellertid ett visst krav på allmänbildning och teoretisk underbyggnad ofrånkomligt. Sådana krav hava även i praktiken kommit i tillämpning, och det torde numera höra till undantagen, att manlig personal tillhörande dessa grupper är i avsaknad av studentexamen eller landsfiskalsexamen, vilken senare som bekant förutsätter realskoleexamen. Även av de *kvinnliga befattningshavarna* med mera kvalificerat arbete torde i regel fordras normalskolekompetens eller motsvarande kunskaper. Då emellertid frånvaron av bestämmelser i ämnet knappast medfört några olägenheter, torde det icke vara behöfligt att för närvarande i författningsväg fastställa dessa eller liknande kompetenskrav. I den mån rekryteringen av alla tjänster vid landsstaten, för vilka icke kräves akademisk examen, på sätt i det följande före-

slås, kommer att ske gemensamt och enhetligt genom vederbörande länsstyrelse, måste tydligen även de kompetenskrav, som äro eller bliva gällande för landsfiskaler och härads-skrivare eller motsvarande befattningshavare, beaktas och bliva normerande även för ifrågavarande befattningar vid länsstyrelserna.

Den synnerligen viktiga frågan om *rekrytering och praktisk utbildning* av länsstyrelsepersonalen har hittills knappast ägnats den uppmärksamhet den förtjänar. Detta spörsmål kan emellertid, vad angår personal med högre tjänsteställning, anses hava betydligt större räckvidd och i viss mån vara aktuellt för hela statsförvaltningen.

Liksom flertalet befattningar inom den centrala administrationen hava *föredragandetjänsterna* vid länsstyrelserna hittills huvudsakligen rekryterats bland personer, vilka efter avlagd juridisk examen fullgjort s. k. tingstjänstgöring, d. v. s. efter viss tids förberedande tjänstgöring å domarekansli erhållit hovrättens förordnande att självständigt förrätta ting och uppehålla domareämbete. Omfattningen av denna tjänstgöring har varit växlande men i allmänhet uppgått till närmare tre år efter avlagd examen. Om värdet även för länsstyrelsetjänsterna, speciellt å landskansliet, av denna praktiska utbildning torde knappast råda delade meningar, även om det måste antagas, att samma tid, rationellt utnyttjad för praktisk tjänstgöring vid vederbörande verk, i många fall skulle visat sig minst lika värdefull ur utbildningssynpunkt. De på senare tid genomförda förändringarna i domareutbildningen, innebärande bl. a. att självständiga förordnanden som domare icke kunna i samma omfattning som tidigare erhållas utan mellankommande långvarig tjänstgöring i hovrätten, torde i viss mån förminska värdet av tingstjänstgöringen och även föra med sig, att lämpliga aspiranter för de administrativa befattningarna icke i samma utsträckning som hittills bliva att tillgå bland tingsjuristerna. Härtill kommer, att tingsutbildningen icke står öppen för den, som avlagt statsvetenskaplig-juridisk examen. Dessa omständigheter i förening synas göra det önskvärdt, att frågan om en praktisk utbildning inom själva förvaltningen av aspiranter på administrativa tjänster nu upptages till närmare övervägande. Utredningen vill i samband härmed erinra om det förslag i nämnda hänseende, som 1910 framlades av landshövdingen Hj. L. Hammarskjöld m. fl. i ett sakkunnigbetänkande rörande inrättande av en statsvetenskaplig examen. Detta förslag gick i huvudsak ut på att vid länsstyrelserna skulle anordnas en för hela den civila förvaltningen gemensam förberedande tjänstgöring med eller utan praktisk examen som avslutning. Utan att nu kunna taga ställning till detta förslag, mot vilket visserligen välgående invändningar kunna göras icke minst av länsstyrelserna, men som å andra sidan uppenbarligen skulle erbjuda fördelar för länsstyrelsernas egen rekrytering, har utredningen härmed velat fästa uppmärksamheten på be-

hovet av en snar utredning av hithörande frågor. I avbidan på denna utredning, som synes böra syfta till en i möjligaste mån enhetlig reglering av statsförvaltningens rekryterings- och utbildningsfrågor, har utredningen för avsikt att i annat sammanhang enligt direktiven undersöka möjligheten och lämpligheten av temporärt utbyte av tjänstemän mellan centralförvaltningen och länsstyrelserna.

Rekryteringen av de *länsstyrelsebefattningar, för vilka icke förutsättes akademisk examen*, har hittills stått i intimt samband med rekryteringen av landsfiskals- och häradsskrivarekåren. Till landskanslist eller extraordinarie befattningshavare med motsvarande uppgifter hava sålunda i stor utsträckning befordrats landsfiskalsaspiranter med mer eller mindre fullständig utbildning för denna bana. Befordran från landskanslist till landsfiskal har även varit ganska vanlig. Den regelrätta befordringsvägen till häradsskrivare har sedan länge gått via landskontoristtjänsten, men i viss omfattning hava häradsskrivarposterna även kommit att bliva sluttjänst för länsnotarier och länsbokhållare, vilka av en eller annan anledning icke kunnat påräkna vidare befordran inom länsstyrelsen.

Den gemensamma rekrytering av tjänster inom och utom länsstyrelsen, som sålunda faktiskt förekommit och förekommer, har utan tvivel i många avseenden varit till fördel. Den ständiga cirkulationen av personal mellan länsstyrelserna å ena samt landsfiskals- och häradsskrivarekontoren å andra sidan har bidragit till att uppehålla en intim kontakt mellan länsstyrelserna och de underlydande organen i orterna och befordrat en önskvärd växelverkan dem emellan. Utsikterna att kunna vinna befordran till de mera självständiga och i ekonomiskt avseende bättre ställda tjänsterna utom länsstyrelsen hava gynnsamt påverkat länsstyrelsens egen rekrytering, så att de förhållandevis lågt avlönade befattningarna i länsstyrelsen kunnat besättas med väl kvalificerat folk. Den livligare omsättning av personalen vid länsstyrelserna, som blivit en naturlig följd av systemet, har enligt utredningens mening varit till fördel för arbetet och bidragit till att hålla genomsnittsåldern hos den med det krävande expeditorsarbetet sysselsatta personalen relativt låg.

Möjligheterna att även framdeles utnyttja de fördelar, den gemensamma rekryteringen erbjuder, äro i hög grad beroende av de resultat, vartill de pågående utredningarna rörande omorganisation av landsfiskalsinstitutionen och uppborädsförvaltningen kunna leda. Utredningen anser sig dock äga grundad anledning antaga, att de organisatoriska förändringar, som i dessa avseenden kunna komma att genomföras, icke skola bliva av sådan räckvidd, att de i någon väsentlig mån komma att påverka rekryteringssystemet. Utredningen utgår sålunda ifrån, att befattningshavare med i huvudsak samma tjänsteställning som de nuvarande landsfiskalerna och häradsskrivarna fortfarande komma att finnas, samt att, även om kompetensfordringarna för de nya tjänsterna ändras och skärpas, i utbildningen dock alltid som ett väsent-

ligt moment kommer att ingå viss tids tjänstgöring hos länsstyrelse. Därmed äro förutsättningarna givna för bibehållande och vidare utveckling av det gemensamma rekryteringssystem, som nu är rådande och som trots vissa brister visat sig fördelaktigt.

Bristerna i systemet hava huvudsakligen haft sin grund däri, att länsstyrelserna icke haft möjlighet att ägna tillräcklig uppmärksamhet åt urvalet av aspiranter. Landsfiskalsaspiranterna hava i regel och häradsskrivareaspiranterna ofta börjat sin tjänstgöring som biträden å landsfiskals- respektive häradsskrivarekontor, utan att länsstyrelserna dessförinnan haft tillfälle att pröva deras lämplighet för landsstatstjänsten. Ofta har lång tid förflutit innan tjänstgöringen vid länsstyrelsen tagit sin början, och möjligheterna att på ett tidigt stadium utmönstra olämpliga aspiranter hava härigenom avsevärt beskurits. Övervakningen och handledningen av aspiranterna under tjänstgöringen i länsstyrelsen torde även hava lämnat åtskilligt övrigt att önska.

I syfte att borteliminera de svagheter, som sålunda vidlåda systemet, anser *utredningen* en omläggning böra ske därhän, att omsorgen och ansvaret för rekryteringen av landsstatstjänsterna förläggas till länsstyrelserna så att dessa få ett fastare grepp på personalfrågorna. För ernående av detta mål synes det nödvändigt, att aspiranterna på ett mycket tidigt stadium av utbildningen — helst redan från början — av länsstyrelserna mottagas till provtjänstgöring, så att möjlighet finnes till effektiv gallring innan vederbörande ägnat för lång tid åt banan. Provtjänstgöringen torde böra omfatta högst ett år och fullgöras på länsstyrelsens båda avdelningar. Det är av stor vikt, att aspiranterna under denna tid stå under särskild tillsyn och ånjuta nödig handledning. Det huvudsakliga bestyret härmed synes böra anförtros åt en särskild tjänsteman å vardera avdelningen, förslagsvis i assessorsgraden. Endast aspiranter, vilkas provtjänstgöring utfallit till belåtenhet, böra få ifrågakomma till fortsatt utbildning och tjänstgöring inom landsstaten.

Med utformandet av de närmare föreskrifter rörande rekryteringen och provtjänstgöringen, som kunna vara erforderliga, synes böra anstå till dess de svävande frågorna om reformering av landsfiskalsinstitutionen och upp-
bördsväsendet bragts närmare sin lösning.

XX. Lönefrågor och statförslag.

Med hänsyn till den allmänna översyn av avlöningsbestämmelserna och lönegradsplaceringen för statens befattningshavare, som för närvarande verkställes av 1936 års lönekommitté, har *utredningen* icke till prövning upptagit frågan om *landssekreterares och landskamreres* ställning i lönehänseende. Det förutsattes sålunda, att för dessa hitintills gällande bestämmelser skola tillämpas.

Beträffande *länsassessorerna*, vilka för närvarande äro placerade i lönegraden B 27, föreligger däremot, som ovan anförts, enligt *utredningens* förme-

nande anledning att, utan avbidan å resultatet av lönekommitténs utredning, vidtaga ändring av deras lönegradsplacering. Vid flertalet landskanslin och vid några landskontor kan, såsom ovan angivits, det normalt förekommande föredragandearbetet icke fullgöras av avdelningschefen och allenast en länsassessor utan två eller flera länsassessorstjänster erfordras. Från avdelningscheferna komma enligt utredningens förslag att till länsassessorerna överflyttas viss del av den avdelningscheferna för närvarande enligt gällande fördelningsplan åliggande föredragningskyldighet. En avsevärt vidsträcktare föredragningskyldighet än som vid fastställande av nuvarande löneställning var ifrågasatt kommer således att åvila länsassessorerna. Dessa komma i ännu högre grad än tillförne att i avseende å ärendenas behandling intaga i huvudsak samma ställning som avdelningscheferna och komma att stå i spetsen för en underavdelning eller sektion inom länsstyrelsen. Mycket stora krav såväl i fråga om skicklighet som beträffande arbetsförmåga måste på grund härav ställas å länsassessorerna. Vederbörande föredragande komma enligt utredningens förslag att självständigt avgöra åtskilliga grupper av ärenden. Dessa ärenden torde i allmänhet, särskilt å landskanslien, komma att handläggas av länsassessor. Landskontorens assessorer få enligt utredningens förslag i ökad omfattning utföra landskamrerars åligganden beträffande prövningsnämnd. Å länsassessorerna komma följaktligen att läggas nya och vidgade arbetsuppgifter, på grund varav en förbättrad löneställning synes böra beredas dem. Å andra sidan torde, då flera länsassessorer å samma avdelning äro erforderliga, en differentiering av göromålen mellan dem lämpligen böra komma till stånd, så att ärenden, som kräva större omdöme, tilldelas en av dem och enklare ärenden den eller de andra. Den ene av länsassessorerna skall vid förfall för avdelningschefen i första hand bestrida dennes tjänst. Såväl nämnda förhållanden som befordringssynpunkter motivera enligt utredningens förmenande inrättande av två grader av länsassessorstjänster vid avdelning, å vilken mera än en länsassessor erfordras.

På sätt ovan anförts, skall s. k. partiell ledighet enligt utredningens förslag icke vidare komma i fråga vid länsstyrelserna, i följd varav vikariatsersättning i samma omfattning som hitintills varit fallet icke kommer att utgå. Jämväl denna omständighet talar för en förbättrad lönegradsplacering. Bibehållande av länsassessorerna i lönegraden B 27 skulle för nuvarande befattningshavare medföra minskade löneförmåner.

Erinras må ock därom, att länsassessor under tjänsteutövningen kan komma att intaga överordnad ställning i förhållande till vägingenjör och landsfogde, vilka befattningshavare, utom de i Gotlands län tjänstgörande, äro placerade vägingenjör i lönegraden B 28 och landsfogde i lönegraden B 29.

För befattningshavarna å landskanslien kommer länsassessorstjänst att i avsevärd utsträckning bliva sluttjänst. Antalet landssekreterartjänster utgör nämligen allenast 24, under det att antalet länsassessorstjänster föreslås till 46.

I detta sammanhang må ock anmälas en av föreningen Sveriges länsassessorer, länsnotarier och länsbokhållare den 15 januari 1936 dagtecknad, till utredningen ställd skrivelse.

Däri anhålles, att utredningen måtte upptaga frågan om en till lönegraden B 28 förhöjd löneplacering för de nuvarande länsassessorstjänsterna och de nya tjänster av detta slag, som eventuellt kunde komma att av utredningen föreslås. Till stöd härför har föreningen åberopat, att föreningen vore av en bestämd uppfattning, att länsassessorerna genom den nuvarande placeringen icke erhållit full kompensation i lönehänseende för sitt arbete. Det syntes föreningen icke kunna bestridas, att länsassessorernas arbetsåligganden, så som de numera gestaltade sig, regelmässigt vore minst likvärdiga med arbetsåliggandena för en byrådirektör och ofta ännu större än dennes. Föreningen har vidare framhållit, att då en föredragande på sätt föreningen förutsatte finge sig ålagt att svara för en viss grupp av ärenden, därmed följde, att han hade att svara för föredragningen i varje till gruppen hörande ärende, även om det skulle vara av särskilt omfattande och svår beskaffenhet. Denna föredragningsskyldighet vore alltså av helt annat slag än då en tjänsteman i underordnad ställning av chefen för den byrå, till vilken tjänstgöringen vore förlagd, tilldelades vissa ärenden — ej viss grupp av ärenden — för föredragning. I de sistnämnda fallen, vilka förekomme inom statsdepartementen, torde ärendenas fördelning alltid ske efter gallring av vederbörande byråchef respektive kansliråd. Principen för föredragningsskyldighetens fördelning vore därvid alltså helt annorlunda, vilket även torde förklara, att till och med tjänstemän i amanuensställning inom departementen fullgjorde sådan skyldighet. Vid länsstyrelserna skulle en liknande form för föredragningsskyldighetens ordnande lämpa sig mindre väl, enär en gallring av berörda slag förutsatte, att varje ärende passerade avdelningschefen, vilket skulle innebära en stor omgång i arbetet. Väl vore tänkbart, att utan sådan förberedande gallring till en mindre kvalificerad föredragande överlåta vissa grupper av bagatellärenden såsom pass, vissa registreringsärenden och beviljande av körkort första gången, men dylika ärenden krävde så obetydligt arbete av en tränad föredragande, att de i mycket ringa utsträckning toge hans tid i anspråk. Det syntes även utslutet, att sådana ärenden skulle kunna, ens vid en stor länsstyrelse, bereda full sysselsättning åt en föredragande. Vid angivna förhållanden funnes, för bedömandet av skälig tjänsteställning och skäliga avlöningsförmåner åt befattningshavare med fast föredragningsskyldighet, knuten till bestämda grupper av ärenden, påtagligen ingen annan riktig utgångspunkt än en jämförelse med de centrala verk, där föredragningen utfördes av byråchefer och byrådirektörer.

Vid övervägande av samtliga de på frågan om länsassessorernas placering å löneskalan inverkan omständigheter och under hänsynstagande till nu gällande löner har *utredningen* funnit sig böra föreslå, att vid varje länsstyrelse, utom i Gotlands län, å vardera avdelningen inrättas en länsassessorstjänst av 1:a klass i lönegraden B 28 samt att vid avdelning, å vilken mer än en länsassessor erfordras, inrättas ytterligare en eller flera länsassessorstjänster av 2:a klass i lönegraden B 26 till sådant antal, att på sätt tidigare angivits, avdelningschefen och länsassessorerna kunna tillsammans fullgöra normalt förekommande föredragningsskyldighet och därmed jämförliga göromål.

Kostnaden för uppflyttning av de nuvarande 46 länsassessorerna en lönegrad, vilket antages komma att ske utan ansökan, kan beräknas till omkring 21 000 kronor. De vikariatsersättningar, som utbetalas till länsassessorerna under s. k. partiell ledighet för avdelningschef, kunna enligt 1934 års uppgifter uppskattas till omkring 24 000 kronor, vilket belopp framdeles skulle besparas. Någon ökad kostnad för placering av nuvarande länsassessorerna i lönegraden B 28 förekommer således icke.

Kostnaden för inrättande av länsassessorstjänster av 2:a klass, vilka synas böra förklaras till ansökan lediga, kan icke med hänsyn till vederbörande befattningshavares placering i löneklass med säkerhet beräknas. Verkställd överslagsberäkning har emellertid givit vid handen, att kostnaderna för befordran av 23 utav länsnotarierna av 1:a klass och 4 länsbokhållare av 1:a klass till länsassessorer av 2:a klass skulle endast oväsentligt överstiga beloppet av den vikariatsersättning, som under s. k. partiell ledighet under år 1934 utbetalats åt dessa befattningshavare. En obetydlig merkostnad uppkommer således. Detta kan emellertid icke tillmätas någon avgörande betydelse, enär befattningshavarna komma att få fullgöra i huvudsak samma arbetsuppgifter som vid 1925 års lönereglering avsågs för de nuvarande i lönegraden B 27 placerade länsassessorerna eller därmed likartade arbetsuppgifter. Placering i lägre lönegrad än B 26 synes således icke böra komma i fråga.

Länsnotarie- och länsbokhållarebefattningarna äro för närvarande indelade i två grupper, av vilka den lägre av de båda grupperna — länsnotarie av 2:a klass och länsbokhållare av 2:a klass — hänföres till lönegraden B 21 och den högre gruppen, d. v. s. motsvarande befattningar av 1:a klass, hänföres till lönegraden B 24.

Föreningen Sveriges länsassessorer, länsnotarier och länsbokhållare har i sin förenämnda skrivelse hemställt, att samtliga de ordinarie juristtjänster vid länsstyrelserna, vilka icke bleve förenade med föredragningsskyldighet, måtte föreslås till placering i lönegraden B 24 samt till stöd därför anfört följande.

B 24 vore den lönegrad, som gällde för flertalet sekreterartjänster i de centrala verken. En placering, innebärande likställighet med sistnämnda tjänster, syntes föreningen i och för sig naturlig. Det måste vidare enligt föreningens åsikt ligga stor vikt uppå, att de lägre juristtjänsterna bleve besatta med goda arbetskrafter, som verkligen hade förutsättningar att kunna mera effektivt biträda föredragandena samt att förvärva den insikt i arbetet, som erfordrades för ett nöjaktigt bestridande av detsamma vid förekommande vikariat.

Utredningen anser skäl icke föreligga att frångå den nuvarande gruppindelningen och lönegradsplaceringen. Utredningen vill dock i detta sammanhang framhålla, att enligt dess förslag länsnotarie respektive länsbokhållare skall vara pliktig att, i den omfattning, länsstyrelsen för

arbetets jämna gång finner erforderligt, utföra göromål, som enligt arbetsordningen åligger avdelningschefen eller annan föredragande å samma avdelning. Den föredragningskyldighet, som kommer att åvila länsnotarie respektive länsbokhållare, blir på grund härav icke obetydlig. Befogenhet att självständigt handlägga vissa ärenden kan tillkomma dessa tjänstemän. Erinras må ock om den länsbokhållare enligt kungörelsen den 13 november 1931 (n:r 396) med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen åliggande skyldighet att till- eller avstyrka anordning och det därmed förenade stora ekonomiska ansvaret.

Landskanslisters och landskontoristers äro för närvarande placerade i lönegraden B 15.

Beträffande frågan om dessa befattningshavares löneplacering må till en början anmärkas, att förbättrad löneställning för dem tidigare varit ifrågasatt. Redan vid framläggande av *propositionen år 1917* (n:r 211) om länsstyrelsernas organisation omnämnde vederbörande departementschef, hurusom i sammanhang med förslaget om överflyttning till landskontoren av viss del av utskylds- och bötesredovisningen framkastats tanken, att den landskontorist, som finge sig anförtrott att ansvara för det nya arbetet, borde med hänsyn till arbetets stora vikt samt de stora krav detsamma ställde på tjänstemannens duglighet och omtanke tilldelas ett lämpligt arvode vid sidan av den egentliga avlöningen, och att detta arvode möjligen skulle kunna utgå av de provisioner för indrivningen och redovisningen av vissa medel, som vid kronofogdetjänsternas indragning bleve till statsverket indragna. Departementschefen fann väl det sålunda framkomna spørsmålet värt att beaktas, men ansåg framställning i den föreslagna riktningen kunna göras först sedan erfarenhet vunnits, i vad mån det nya arbetet på den därmed betrodde tjänstemannen ställde större krav än övrigt tjänstearbete samt undersökning skett, efter vilka grunder och med vilket belopp arvode borde utgå.

Sedan *1902 års lönerogleringskommitté* i utlåtande den 11 maj 1923 angående ny definitiv löneroglering för befattningshavarna vid länsstyrelserna föreslagit, att landskanslisters och landskontoristers skulle placeras i lönegraden B 15, framhölls i åtskilliga yttranden över kommitténs förslag, att denna placering vore för låg. Av länsstyrelserna hade en del föreslagit befattningarnas hänförande till lönegraden B 17 och andra deras inordnande i lönegraden B 16. Tvenne länsstyrelser ifrågasatte en uppdelning av landskanslist- och landskontoristbefattningarna i en högre och en lägre grad. Ett liknande förslag framlades av statskontoret.

1924 års landsstatslönesakkunniga ifrågasatte likaledes en uppdelning av dessa befattningar i en till lönegraden B 17 och en till lönegraden B 15 hänförlig grupp. Vederbörande departementschef ansåg sig emellertid icke kunna bi-

träda detta förslag, dels enär ur administrativ synpunkt och med hänsyn till göromålens art något särskilt behov av den föreslagna uppdelningen icke förelåge, vartill komme risk för att vissa befattningar, tillhörande berörda tjänstegrupper, skulle rekryteras från utomstående håll, på grund varav fördelen av en uppdelning bleve ganska ringa för de tjänstemän vid länsstyrelserna, varom fråga vore.

I till utredningen avgivna yttranden har av två *länsstyrelser* — i Västerbottens och Norrbottens län— ifrågasatts utökning av lönegraderna för ifrågasvarande befattningar till tre, förslagsvis lönegraderna B 11, B 15 och B 17 eller B 18. Därvid har framhållits bl. a., att det kunde antagas, att genom den reform av åklagarväsendet, som blivit ifrågasatt, den billiga arbetskraft, som erhållits av landsfiskalsaspiranter under den obligatoriska länsstyrelsetjänstgöringen, icke eller i varje fall icke i hittillsvarande utsträckning komme att stå till länsstyrelsernas förfogande samt att en utökning av antalet lönegrader skulle kunna motväga de genom en sådan reform uppkommande minskade omsättnings- och befodringsutsikterna särskilt inom landskanslistkåren.

Till utredningen har för att tagas i övervägande vid fullgörandet av uppdraget överlämnats en av *föreningen Sveriges landskanslist- och landskontorister* den 5 november 1935 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse. I denna anförde föreningen efter att hava erinrat om 1902 års löne regleringskommittés och landsstatslönesakkunnigas ovanberörda förslag samt motionsvis vid 1925 års riksdag framförda yrkanden om förbättrad löneplacering, bland annat, följande.

Hos länsstyrelserna hade sedan 1925 alltmer gjort sig gällande en strävan att med hänsyn till arbetsökningen och arbetsansvaret få fram en personal bland berörda tjänstemän, som stannade inne vid länsstyrelserna i stället för att som förr mycket ofta vara ute i länen på olika förordnanden. Härigenom bleve landskanslist- och landskontoristtjänsterna i långt högre grad än förut sluttjänster. Bidragande härtill vore naturligtvis också svårigheten att erhålla befordran till andra tjänster såsom landsfiskals- och häradsskrivarettjänst. Särskilt för erhållande av sistnämnda tjänst vore svårigheterna numera så stora, att flertalet landskontorister knappast någonsin kunde räkna därmed. Dessa omständigheter bidroge jämväl till att åldern för utnämning till ordinarie landskanslist eller landskontorist bleve högre.

Av de i 1922 års statskalender upptagna 164 landskanslist- och landskontorister hade endast 38 uppnått 40 års ålder. Av de i 1935 års statskalender upptagna 167 landskanslist- och landskontorister hade 107 uppnått samma ålder. Antalet tjänstemän under 40 år hade under samma tid minskat från 126 till 60. Härav framginge enligt föreningens åsikt dels att landskanslist- och landskontoristtjänsterna redan nu praktiskt taget vore sluttjänster, dels ock att medelutnämningens åldern för befattningshavarna vore stadd i stark förskjutning uppåt.

Förhållandena inom länsstyrelserna hade småningom utvecklats på sådant sätt, att en omgestaltning av dessa ifrågasatts. Det kunde ej betvivlas, att denna utveckling högst väsentligt på mångahanda sätt inverkat också på förhållandena för landskanslist- och landskontorister. Landskanslist- och lands-

kontoristtjänsterna, som tidigare varit av övervägande expeditionell natur, hade genom länsstyrelsernas alltmer stegrade arbetsbörda småningom kommit att helt ändra karaktär. Det mindre kvalificerade expeditionellt betonade arbetet hade nämligen i stor utsträckning avlastats på extra tjänstemän och befattningshavare i lägre lönegrader, under det att åt landskanslist- och landskontorister uppdragits mera krävande arbetsuppgifter. Denna förskjutning av arbetsuppgifterna inom länsstyrelserna hade framträtt redan vid löneregleringen år 1925 och framhållits jämväl av vissa länsstyrelser i yttrandena över förslaget till lönereglering. Sedan dess hade kvalificerade arbetsuppgifter i ännu större omfattning lagts å landskanslist- och landskontoristtjänsterna, och det syntes icke vara någon överdrift att påstå, att det numera å innehavarna av dessa tjänster ställdes betydligt större anspråk i olika avseenden än tidigare. För fullgörande av de arbetsuppgifter, som ålades dem, krävdes sålunda omfattande författningskännedom och allmänna juridiska insikter samt förmåga att självständigt sätta sig in i mera invecklade ärenden och uppsätta förslag till en mångfald beslut. Föredragandena måste med häsyn till den stora mängden av ärenden av skilda slag i stor utsträckning kunna lita på den utredning, som landskanslist- och landskontorister verkställde. Det vore därför av stor betydelse, att de tjänstemän, som föredragandena sålunda hade till sitt förfogande såsom biträden vid ärendenas föredragning, med saklighet och omsorg utförde sina åligganden. Dessa synpunkter hade i annat sammanhang särskilt framhållits av riksdagens revisorer, nämligen år 1933 i yttrande under socialdepartementet, § 12. Ofta plägade vissa grupper av ärenden å landskansliet eller landskontoret sammanföras till behandling å olika underavdelningar, vilka förestodes av en landskanslist eller landskontorist, som sålunda hade att under föredraganden leda och ansvara för arbetet å denna avdelning. Detta krävde av tjänstemannen i fråga icke ringa organisations- och ledarförmåga samt vakenhet och ordningssinne. Landskanslist- och landskontorister voro även de tjänstemän, som å länsstyrelserna närmast hade att betjäna allmänheten med råd och upplysningar, för vilken uppgift kunnighet och omdöme ej heller saknade betydelse.

De arbetsuppgifter, som numera ålåge landskanslist- och landskontorister, syntes icke mindre krävande än de, som fordrades exempelvis av registrator vid riksbankens avdelningskontor och förste postassistenter, vilka vore placerade i respektive lönegraderna B 18 och B 17. Med hänsyn härtill och då landskanslist- och landskontoristtjänsterna därjämte i stor utsträckning finge betraktas såsom sluttjänster, hemställde föreningen, att landskanslist- och landskontorister måtte i löneskalan placeras i lägst lönegraden B 18.

Föreningen Sveriges extra landsstatstjänstemän har i skrivelse den 27 december 1935 ifrågasatt en gradering av landskanslist- och landskontoristtjänsterna.

Utredningen vill till en början framhålla, att enligt gällande instruktion landskanslist- och landskontorister hava att efter vederbörande avdelningschefs föreskrifter deltaga i förekommande göromål. Härutinnan förutsätter utredningen icke annan ändring än föreskrift för dessa befattningshavare att efter förordnande av länsstyrelsen mottaga och ansvara för kontant erlagda medel.

Ökningen av länsstyrelsernas arbetsbörda har otvivelaktigt medfört, att

betydligt större krav måste uppställas på nu ifrågavarande befattningshavares förmåga att utföra arbete av mera kvalificerad art än tidigare varit fallet. Handhavandet av diaries och därmed förenade registreringsgöromål, som ursprungligen utgjorde en väsentlig del av deras arbete, har blivit allenast en obetydlig del av deras åligganden. På befattningshavarna i fråga har i stor utsträckning överflyttats arbetet med ärendenas förberedning till föredragning samt uppsättande av förslag till beslut i stora grupper av ärenden. Då mängden av ärenden ofta omöjliggör för föredraganden att själv fullständigt hinna genomgå och kontrollera varje detalj av ärendena, måste föredraganden kunna lita på riktigheten av den av underordnad tjänsteman verkställda utredningen. Av dessa tjänsters innehavare kräves ett stort mått av rutin och erfarenhet på de arbetsområden, inom vilka de hava att verka.

Det kan på grund härav icke utan skäl göras gällande, att ifrågavarande befattningar under årens lopp tillförts nya eller vidgade arbetsuppgifter, som kunna motivera en högre löneställning. Vad landskontoristerna beträffar har dessutom det till landskontoren från landsfogdarna nyligen överflyttade bestyret med inventering av underredogörarens medelsförvaltning aktualiserat spörsmålet om uppdelning av landskontoristtjänsterna i en högre och en lägre grad. Ett tillmötesgående av kravet å bättre löneställning för föreståndarna å landskontorens uppbördsavdelningar borde kunna underlätta möjligheten för länsstyrelserna att till inventeringsförrättare anlita landskontorist i stället för juridiskt utbildad personal. Såväl föreståndarskapet för uppbördsavdelning som inventeringsbestyret torde få anses vara mera kvalificerade uppgifter än landskontoristgöromålen i övrigt. Även beträffande de landskanslisterna åliggande göromål har en viss differentiering under årens lopp skett, varigenom vid samma landskansli, särskilt i större län, ansvaret för en eller flera landskanslister blivit större än för övriga.

Spörsmålet om förbättrad löneställning för landskanslister och landskontorister synes emellertid hava samband med den under utredning varande frågan om uppbördsväsendet samt ifrågasatt reformering av landsfiskalsinstitutionen och särskilt därav beroende rekryteringsfrågor, på sätt utredningen i det föregående anförts. Därest landsfiskals- och häradsskrivarbefattningarna jämväl framdeles komma att besättas av landskanslister respektive landskontorister, komma landskanslist- och landskontoristtjänsterna i regel icke att bli sluttjänster. Under sådana förhållanden synes löneställningen böra bli lägre än vad fallet borde bli, om befattningarna måste betraktas som sluttjänster. Utredningen har på grund härav icke ansett sig böra för närvarande framlägga förslag om förhöjning av nu utgående löneförmåner åt landskanslister och landskontorister, men förutsätter, att spörsmålet om dessas löneställning blir föremål för förnyade överväganden i samband med att frågorna om uppbördsväsendet och landsfiskalsinstitutionen lösas.

Biträdesbefattningar finnas vid länsstyrelserna i lönegraden B 7, under benämningen *kansli- eller kameralbiträden*, och i lönegraden B 4, under benämningen *kontorsbiträden*. Därjämte finnes en enda befattning *skrivbiträde* i lönegraden B 2.

Föreningen kvinnor i statens tjänst har i skrivelse den 9 januari 1936 till utredningen anfört bland annat.

I första hand borde en väsentlig ökning av antalet befattningar i lönegraden B 7 komma till stånd. Det syntes även befogat att inrätta befattningar i lönegraden B 11. Sålunda syntes kassagöromål och annat kameralt arbete av mera självständig art ävensom mer kvalificerat registratorsarbete, i den mån dessa arbetsuppgifter icke berättigade till än högre placering, böra tillkomma kansliskrivare.

Föreningen har vidare, under påpekande att allmänna civilförvaltningens lönenämnd i samband med frågan angående omorganisation av pensionsstyrelsen och generaltullstyrelsen föreslagit inrättandet av befattningar i lönegraden B 9, under benämningen kontorister, för registreringsarbeten, föreståndarskap för biträdespersonal m. fl. mera självständiga arbeten, framhållit, att det syntes föreningen som om jämväl denna typ av befattningar borde kunna komma till tillämpning vid länsstyrelserna och bereda en rättvisare lönegradsplacering för en hel del av de hos länsstyrelserna anställda biträdena.

Slutligen har föreningen avstyrkt inrättandet av ordinarie skrivbiträdesbefattningar i lönegraden B 2.

Beträffande spörsmålet om inrättande av biträdesbefattningar i lönegraden B 11 uttalade vederbörande departementschef vid framläggande av *1925 års löneroglering*, att med frågan om upptagande för länsstyrelsernas del av befattning i nämnda lönegrad motsvarande kansliskrivarna borde tillsvidare anstå.

Utredningen har icke funnit anledning föreligga att för närvarande föreslå införande vid länsstyrelserna av befattningar i lönegraderna B 11 och B 9. Däremot synas starka skäl tala för utökning av antalet biträdestjänster i lönegraden B 7. Dessa utgöra för närvarande tillhoppa allena 29, varav alla utom en disponeras av landskontoren. Åtskilliga göromål å landskanslien, såsom förande av register av olika slag, upprättande av statistiska uppgifter och dylikt synas lämpligen kunna anförtros åt kanslibiträden. Vanliga skrivgöromål böra däremot givetvis ombesörjas av kontorsbiträden. Nuvarande skrivbiträdesbefattningen vid länsstyrelsen i Jönköpings län synes böra ombildas till en kontorsbiträdesbefattning.

De ordinarie biträdesbefattningarna äro för närvarande icke tilldelade viss avdelning vid länsstyrelse. Starka skäl synas emellertid tala för att framdeles för vardera avdelningen, landskansli och landskontor, bestämmas antalet befattningar, varom här är fråga. Befattningarna i lönegraden B 7 torde benämnas å landskanslien kanslibiträden och å landskontoren kameralbiträden.

I fråga om *expeditionsvakter* och *förste expeditionsvakter* föreslås icke någon ändring i löneavseende.

Beträffande *icke-ordinarie personal* vid länsstyrelserna tillämpas kungörelsen den 15 juni 1935 (n:r 397) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen. Till extra-ordinarie och extra tjänsteman utgår lön enligt i avlöningsreglementet intagna löneplaner. För tillfälligt anställd personal ävensom för andra icke-ordinarie befattningshavare äga länsstyrelserna fastställa avlöningsförmånerna, där ej Kungl. Maj:t meddelat beslut i sådant hänseende.

Grundlönen till den icke-ordinarie personalen avföres å särskild inom avlöningsstaten för länsstyrelserna upptagen, till beloppet begränsad anslagspost. De belopp härav, som varje länsstyrelse må för budgetår använda, fastställas av Kungl. Maj:t, som jämväl bestämmer det antal extra-ordinarie befattningshavare i olika lönegrader, som länsstyrelserna, särskilt för landskanslien och landskontoren, äga anställa.

De avlöningsbelopp, som utgå till länsstyrelsernas icke-ordinarie befattningshavare vid vägorganisationen i länen och länsarkitektorganisationen liksom ersättningar till personal, som anställes för taxeringsarbete eller vid rötsammanräkningar, bestridas från andra anslag och beröras icke i detta sammanhang.

Länsstyrelsernas rätt att efter eget beprövande och inom ramen för tilldelat anslag placera den icke-ordinarie personalen i lönegrad är såtillvida begränsad, att antalet extra-ordinarie befattningar, som vid de särskilda länsstyrelserna må tillsättas, såsom förut nämnts, bestämmas av Kungl. Maj:t.

Föreningen Sveriges extra landsstatstjänstemän har i sin förenämnda skrivelse den 27 december 1935 i denna del anfört följande.

Sådana bestämmelser borde införas, att aspiranter å landskanslist- och landskontoristtjänster efter viss prövningstid såsom extra befattninghavare, exempelvis tre år, skulle antingen antagas till extra-ordinarie, därest de befunnits lämpliga, eller i motsatt fall avskedas. Med nuvarande system inträffade det ofta, att en tjänsteman vid en länsstyrelse vunne befordran till extra-ordinarie befattning vid relativt låg levnads- och tjänsteålder, medan däremot en annan tjänsteman vid samma länsstyrelse med i huvudsak samma meriter som den förre icke kunde befordras förrän långt senare.

Med hänsyn till den stora ojämnhet mellan de extra befattningshavarnas vid de särskilda länsstyrelserna lönegradsplacering vore det enligt föreningens åsikt önskvärt, att mera detaljerade bestämmelser härutinnan kunde åstadkommas.

Från en *länsstyrelse* har framförts förslag om att länsstyrelserna skulle erhålla rättighet att efter en prövotid av förslagsvis tre år antaga extra jurist till extra-ordinarie befattning.

Utredningen vill för sin del framhålla, att den rätt länsstyrelserna hittills haft att inplacera de extra befattningshavarna i lönegrad verkat synnerligen ojämnt. En viss förbättring i detta avseende torde dock hava ägt rum efter utfärdande av nådiga cirkuläret den 26 juni 1936 till länsstyrelserna i samtliga

län angående anvisande av medel till icke-ordinarie personal m. m., enligt vilket av utredningen framlagda förslag angående lönegradsplaceringar för extra befattningshavare skulle beaktas.

Vad angår frågan om befogenheten att anställa extra-ordinarie personal, vill utredningen erinra, hurusom 1928 års lönekommitté i sitt betänkande med förslag till extra-ordinarie-reglemente ifrågasatt, att Kungl. Maj:t i regel skulle fastställa lönestat för samtliga extra-ordinarie tjänstemän eller i varje fall meddela bestämda föreskrifter angående lönesättningen. Härigenom skulle man, såsom kommittén framhållit, ernå enhetlig lönegradsplacering av extra-ordinarie tjänstemän i samma tjänsteställning och med likartade göromål.

I propositionen n:r 220 till 1934 års riksdag angående uppställningen av rikstatsens utgiftssida (sid. 34) uttalade emellertid chefen för finansdepartementet, att ämbetsverken inom ramen av anvisade medel och gällande avlöningsföreskrifter skulle få bestämma antal och löneställning för andra icke-ordinarie befattningshavare än tjänstemän å extra stat.

Även om nu gällande begränsning av länsstyrelsernas handlingsfrihet i fråga om anställande av extra-ordinarie personal skulle upphöra och länsstyrelserna i detta hänseende bliva likställda med de centrala verken, komme givetvis en stark begränsning i länsstyrelsernas befogenhet i detta avseende likväl att ligga däri, att anslaget till grundavlönningar till sådan personal numera i avlöningsstaten är upptaget till bestämt belopp.

Därest rätten att tillsätta extra-ordinarie befattningar anförtröddes åt länsstyrelserna, skulle utan tvivel vissa betydande fördelar vara att vinna. Att lämna länsstyrelserna fullständig frihet i detta hänseende har emellertid syntts vanskligt. De jämförelser, som verkställtts mellan länsstyrelserna, hava givit vid handen, att mycket olika principer blivit tillämpade vid rekryteringen av personalen och, som ovan nämnts, ifråga om lönevillkor för extra tjänstemän. Under det att några länsstyrelser varit angelägna att i största möjliga utsträckning anställa biträden för utförande av enklare skriv- och registreringsgöromål, hava andra intagit personer, som äro lämpade för utförande av mera kvalificerade arbetsuppgifter. Även om begynnelselönen för dessa sistnämnda varit jämförelsevis blygsam och kanske mindre än motsvarande begynnelselön för en befattningshavare, som allenast antagits såsom biträde, är det naturligt, att inom en jämförelsevis kort tid anspråk på löneförbättring kommit att framställas, vilka anspråk i allmänhet icke kunnat med fog avvisas. Att även den merkostnad, som härmed sammanhänger, skall bestridas inom ramen för det länsstyrelsen tilldelade anslaget åt icke-ordinarie personal har vid tiden för anställandet måhända förbisetts eller ock hava möjligheterna för befattningshavarens befordran till bättre avlönade, redan befintliga tjänster blivit överskattade. Exempel saknas icke heller på att löneförbättring tilldelats den icke-ordinarie personalen under år, då anslaget, på grund av tillfällig nedgång i arbetsbördan, lämnat utrymme härför. När arbetets mängd

åter ökats, har löneförbättringen icke ansetts kunna återtagas. Nämda förhållanden torde hava bidragit att skärpa de krav, som från länsstyrelsernas sida tid efter annan framställts på ökning av anslaget till avlöning åt icke-ordinarie personal. Det kan antagas, att detta än mera skulle bliva fallet, därest länsstyrelserna erhöle full frihet att tillsätta befattningar i extra-ordinarie grad. Utredningen har därför ansett det angeläget att söka utfinna en formel, som å ena sidan icke onödigtvis binder länsstyrelserna i fråga om personalrekryteringen, men å andra sidan åstadkommer största möjliga likformighet för länsstyrelser av samma storleksordning och med likartade arbetsuppgifter såväl ifråga om extra-ordinarie personalen som lönegradsplaceringen av extra personal.

Efter överbäggande av olika förslag har utredningen stannat för en lösning av denna fråga efter följande riktlinjer.

Vid länsstyrelserna kunna tre olika grupper av befattningshavare särskiljas, nämligen dels jurister, dels landskanslist och landskontorister, dels biträden. Så snart befattningshavare vid länsstyrelse kan anses vara stadigvarande anställd, skall han hänföras till någon av nämnda grupper och medelst skriftligt antagningsbevis antagas såsom extra länsnotarie eller extra länsbokhållare, extra landskanslist eller extra landskontorist eller extra biträde. Till extra länsnotarie eller länsbokhållare må endast antagas befattningshavare, som äger kompetens att befordras till ordinarie länsnotarie respektive länsbokhållare och föredragande. Såsom extra landskanslist respektive extra landskontorist må icke anställas annan aspirant än sådan, som skall utbildas till landskanslist respektive landskontorist eller till befattning inom fögderiförvaltningen.

Antalet ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare vid länsstyrelsen inom varje grupp avväges i förhållande till sammanlagda personalstyrkan, särskilt för landskanslien och särskilt för landskontoren. På grund av den växlande arbetsbördan vid de särskilda länsstyrelserna kommer antalet befattningshavare inom varje grupp att bliva skiftande. Vid länsstyrelser av mindre storleksordning måste antalet jurister och landskanslist respektive landskontorister bliva jämförelsevis högt och för dessa länsstyrelser blir det nödvändigt att tillåta en jämförelsevis dyrbar organisation. Allt efter avdelningarnas storlek böra vissa typer kunna urskiljas.

På grundval av de iakttagelser, som blivit gjorda angående de särskilda länsstyrelsernas arbetsbörda ävensom övriga på frågan inverkan omständigheter, hava förslag till sådana typer för organisationen av de särskilda landskanslien och landskontoren blivit uppgjorda. Förslagen innehålla uppgift om det högsta antal såväl icke-ordinarie som ordinarie befattningar inom varje grupp, som anses erforderligt vid varje länsstyrelse. Förslagen, som samtidigt innefatta en uppskattning av länsstyrelsernas inbördes storleksordning sådan den för närvarande gestaltar sig, återgivas nedan i samband med personalstaterna.

Det förutsättes, att länsstyrelserna hädanefter årligen skola, liksom andra ämbetsverk, anmäla behovet av medel till avlöningar åt icke-ordinarie personal för det kommande budgetåret med angivande av lönegradsplacering för extra-ordinarie och extra befattningshavare. Vid prövningen av länsstyrelsernas anslagsäskanden beräknas för varje länsstyrelse normalt icke större belopp än som med tillämpning av nedan angivna regler för lönegradsplacering svarar mot antalet icke-ordinarie befattningar för var och en av ovan nämnda tre grupper. Därest särskilda förhållanden, såsom mindre dugande ordinarie personal eller dylikt, skulle motivera beviljande av ett högre belopp för visst budgetår, bör liksom under övergångsåren givetvis hinder därför icke möta. Sedan riksdagen i vanlig ordning beviljat anslag till bestridande av avlöningskostnaderna, fastställer Kungl. Maj:t enligt förenämnda grunder för varje länsstyrelse det högsta belopp, som under budgetåret må användas för grundavlöningar till icke-ordinarie personal. Vederbörande länsstyrelse berättigas att inom kostnadsramen för den givna typorganisationen antaga befattningshavare i extra eller extra-ordinarie lönegrad.

För ernående av en, såvitt möjligt, enhetlig lönegradsplacering vid de särskilda länsstyrelserna och för åstadkommande i möjligaste mån av samma befodringsregler böra bestämda föreskrifter angående lönesättningen meddelas att av länsstyrelserna iakttagas. I detta avseende har utredningen ansett sig böra föreslå följande.

Vid antagande till stadigvarande anställning bör den, som icke förut tjänstgjort vid länsstyrelse, placeras såsom extra befattningshavare. Till extra-ordinarie tjänsteman bör efter länsstyrelsens beprövande befordran ske, då tjänstemannen befunnits lämplig för fortsatt befordran till ordinarie tjänst vid länsstyrelsen eller förutsättning härför enligt avlöningsförfattningen eljest föreligger.

Extra länsnotarie och *extra länsbokhållare*, som fullgjort s. k. tingstjänstgöring eller efter avlagd examen erhållit därmed jämförlig utbildning, placeras vid stadigvarande anställning hos länsstyrelse i högst 14:e lönegraden såsom extra, men må efter ett års tjänstgöring uppflyttas såsom extra tjänsteman i högst 19:e lönegraden. Efter ytterligare två års tjänstgöring må han antagas till extra-ordinarie länsnotarie eller extra-ordinarie länsbokhållare med placering högst i 19:e lönegraden enligt löneplanen för extra-ordinarie tjänstemän.

Extra landskanslist och *extra landskontorist* erhåller vid stadigvarande anställning avlöning högst enligt 4:e lönegraden, men må efter ett års tjänstgöring hos länsstyrelse placeras högst i 7:e lönegraden och efter 3 års tjänstgöring högst i 11:e lönegraden såsom extra tjänsteman. Efter ytterligare tjänstgöring i 3 år, d. v. s. efter minst 6 års tjänstgöring vid länsstyrelse, må vederbörande antagas till extra-ordinarie tjänsteman med placering högst i 14:e lönegraden. Allenast i fall, då länsstyrelsen av särskilda skäl därtill finner anledning, må vid denna beräkning med tjänstgöring vid länsstyrelse likställas efter antagningen infallande tjänstgöring inom fögderiförvaltningen.

Utredningen anser sig sålunda icke kunna tillstyrka de yrkanden om placering av extra-ordinarie i 15:e lönegraden, som gjorts av föreningen Sveriges extra landsstatstjänstemän jämte åtskilliga extra-ordinarie tjänstemän i 14:e lönegraden i särskilda underdåniga framställningar, vilka överlämnats till utredningen för att tagas i övervägande vid fullgörandet av uppdraget.

Extra biträde erhåller begynnelselönen högst enligt 2:a lönegraden i löneplanen för extra tjänstemän. Efter ett år från anställningen må avlöningen bestämmas efter högst 4:e lönegraden för extra befattningshavare. Efter ytterligare tre år må befattningshavaren antagas till extra-ordinarie tjänsteman i högst 4:e lönegraden.

Utredningen anser icke lämpligt att extra-ordinarie befattningar i 7:e lönegraden inrättas vid landskanslien eller landskontoren. De befattningar, som nu finnas och som med hänsyn till redan förefintligt antal ordinarie kameralbiträdestjänster icke anses kunna ombildas till ordinarie befattningar, böra i samband med framtida ledighet indragas.

För *icke-ordinarie expeditionsvakt* föreslås placering i högst 5:e lönegraden.

Beträffande *telefonist* föreslås extra-ordinarie anställning i högst 4:e lönegraden.

Icke-ordinarie tjänsteman bör givetvis genom tillämpning av ovan givna regler icke lida minskning i den avlöning, som före reglernas bekantgörande tillkommit befattningshavaren.

Genom vad sålunda föreslagits synes Kungl. Maj:t erhålla möjlighet att säkrare bedöma länsstyrelsernas medelsbehov samt att öva kontroll över att enhetliga principer följas vid den icke-ordinarie personalens inplacering i lönegrad. För den icke-ordinarie personalen beredes rättvisare och mera betryggande anställnings- och avlöningsvillkor. Då utredningens förslag beträffande icke-ordinarie landskanslist och landskontorister likväl innebär ett avsevärt avsteg från den av 1928 års lönekommitté uttalade principen, att tre år vore den längsta tid, som anställning i extra befattning borde omfatta, beror detta därpå, att utredningen icke kunnat bortse från sambandet med förestående omorganisation av uppördsväsendet och landsfiskalsinstitutionen samt de lönefrågor, som i samband därmed kunna uppkomma. Därest det framdeles skulle visa sig, att aspiranter å landsfiskals- och häradskrivarejänster icke komma att tagas i anspråk för arbete å länsstyrelserna i samma omfattning som hitintills, torde anledning möjligen finnas att förkorta tiden för anställningen som extra för nu ifrågavarande grupp av befattningshavare.

Därest man tar i betraktande att den 1 april 1935 vid länsstyrelserna såsom extra befattningshavare funnos 49 män och 10 kvinnor, vilka då varit anställda längre tid än sju år, lär det emellertid vara klart, att det här ovan framlagda förslaget bereder väsentlig förbättring i förhållande på icke-ordinarie området.

Slutligen vill utredningen i detta sammanhang uttala, att, då de extra-ordinarie befattningarna enligt utredningens förslag bliva personliga, vikariatsförordande å dessa för extra befattningshavare, såsom hittills i vissa fall meddelats, icke vidare torde böra förekomma.

I skrivelse den 6 mars 1935 till chefen för socialdepartementet, vilken skrivelse överlämnats till utredningen, har föreningen Sveriges landskanslist- och landskontorister hemställt om vidtagande av åtgärder för avskaffande av rådande *vakanssystem inom fögderiförvaltningen* eller, därest detta icke lämpligen kunde ske, för förbättring av vakansvikariernas ställning i löne- och pensionshänseende.

Med hänsyn till pågående utredning angående omorganisation av uppboordsväsendet lärer frågan om återbesättande av häradsskrivaretjänsterna stå inför sin lösning. Anledning finnes att antaga, att därefter jämväl frågan om omorganisation av landsfiskalsinstitutionen kommer att upptagas till avgörande. Tillräckliga skäl synas icke föreligga, att för tiden intill dess nämnda frågor blivit reglerade föreskriva andra bestämmelser än nu gällande för ersättning åt vikarier för sådan befattningshavare vid länsstyrelse, som förordnats att tillsvidare vara häradsskrivare eller landsfiskal. Sedan Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 9 oktober 1936 medgivit, att de tjänstemän, vilka senast under år 1931 efter landsfiskalstjänsts behöriga kungörande förordnats att tillsvidare uppehålla sådan tjänst, må utnämnas till landsfiskal, envar inom det av honom omhändertagna distriktet, i den mån landsfiskalstjänsten inom ifrågavarande distrikt vore ledig, torde antalet vikarier å ordinarie tjänst i lönegraden B 15 hos länsstyrelserna nyligen hava nedgått. Genom 1935 års avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen synas vakansvikariernas ställning hava förbättrats. Utredningens förslag om ökning av antalet ordinarie tjänster och reglerna för antagning i extra-ordinarie anställning samt den därmed följande pensionsrätten medför, att vissa av de med vakanssystemet nu förenade olägenheterna komma att undanröjas.

Att vissa tjänster i lönegraden B 15 ständigt uppehållas av vikarier synes vara beroende därpå, att extra länsnotarier och extra länsbokhållare erhållit konstitutorial å tjänsterna. Med hänsyn till den ökning av antalet för juridiskt utbildad personal avsedda tjänster, som av utredningen föreslås, torde kunna förväntas en minskning av på nu angivna grund förekommande vikariat. Att, på sätt av föreningen Sveriges extra landsstatstjänstemän i skrivelse den 27 december 1935 ifrågasatts, genom uttryckliga bestämmelser förbehålla landskanslist- och landskontoristtjänsterna de tjänstemän, som aspirerat på tjänsterna och icke hava möjlighet att söka högre befattningar, synes icke erforderligt. Att aspiranter å tjänster, avsedda för juridiskt utbildad personal, icke böra befordras till ordinarie landskanslist- och landskontoristtjänst, synes själv-

klart. Hittills i vissa fall tillämpade motsatt förfarande torde helt få tillskrivas knappheten å ordinarie tjänster över lönegraden B 15.

I detta sammanhang vill utredningen beröra vissa *vikariat å tjänster* vid länsstyrelserna.

För att kunna utnännas till länsbokhållare fordras numera att vederbörande avlagt examen, medförande behörighet till domarebefattning (juris kandidat- eller högre juridisk examen). Före 1918 fordrades endast kansliexamen.

För anställning som extra-ordinarie länsbokhållare gälla icke några kompetensfordringar, men det ligger i sakens natur, att till sådan tjänst icke antages annan person än den, som är behörig till erhållande av länsbokhållaretjänst.

Genom nådigt cirkulär den 21 november 1919 till länsstyrelserna i samtliga län bemyndigades dessa tillsvidare att, för beredande av semester åt landskamrerare, länsassessor å landskontor och länsbokhållare samt eljest vid förfall för den sistnämnde, förordna, i händelse kompetent person för länsbokhållaretjänstens bestridande icke funnes att tillgå, annan skicklig och pålitlig samt i räkenskapsväsendet förfaren person att samma tjänst uppehålla.

Under tid då länsbokhållare eller extra-ordinarie länsbokhållare förordnas att uppehålla högre befattning brukar vid några länsstyrelser alltjämt som vikarie förordnas ordinarie landskontorist, även om han icke innehar den för länsbokhållarebefattning föreskrivna kompetensen. Med förordnandet har följt rätt till vikariatsersättning. Förordnande som extra-ordinarie länsbokhållare har medfört, att den ordinarie landskontoristens lön jämte, i förekommande fall, vikariatsersättning, bestritts från den till beloppet begränsade, under anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m.

Det har även förekommit, att ordinarie katedralbiträde förordnats att uppehålla landskontoristtjänst.

I båda fallen torde understundom befattningshavare, som erhållit förordnande å den högre tjänsten, icke hava frånträtt den egna befattningen för att helt ägna sig åt till den högre tjänsten hörande göromål. Då ett verkligt uppehållande av högre befattning således icke ägt rum, synes vikariatsersättning icke hava bort utgå.

Förordnande av ordinarie befattningshavare å icke-ordinarie tjänst medför svårighet att rättvist avväga ovannämnda anslag till avlöningar å icke-ordinarie personal och torde därför icke böra förekomma annat än då så oundgängligen erfordras för att arbetet skall behörigen kunna fortgå, således allenast då vederbörande befattningshavare verkligen måste bestrida de med den högre befattningen förenade göromålen. För sådant ändamål torde i instruktionen böra införas föreskrift därom, att vikarie må förordnas endast i fall, då sådan oundgängligen erfordras för arbetets jämna gång (§ 45).

Till vikarie synes i allmänhet böra förordnas endast person, som innehar

den kompetens, som är föreskriven för ordinarie tjänsteman med närmast jämförliga arbetsuppgifter. Om av särskild anledning vid någon länsstyrelse till uppehållande av länsbokhållaretjänst kompetent person icke finnes att tillgå eller sådan icke utan avsevärd kostnadsökning kan erhållas, läser Kungl. Maj:t, så länge sådant förhållande råder, kunna medgiva att annan lämplig och skicklig person förordnas som vikarie. Det genom cirkuläret den 21 november 1919 givna generella bemyndigandet torde därför återkallas (§ 45).

Då landskontorist efter dylikt medgivande av Kungl. Maj:t med frånträdande av sin egen tjänst bestrider göromål, som åligga länsbokhållare, bör, även om anledningen härtill är sådan tillfällig utökning av antalet föredragande, som behandlats under kap. XV, vikariatsersättning utgå. Skyldighet att utan särskild ersättning på eget ansvar fullgöra dylika göromål synes icke böra åläggas landskontorist. Vikariatsersättning torde i nyssnämnda fall böra beräknas i enlighet med gällande bestämmelser i fråga om vikarie för befattningshavare i lönegraden B 21.

I den vid avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, fogade *tjänsteförteckning* har i fråga om befattningarnas vid länsstyrelserna benämning annan ändring icke blivit ifrågasatt, än såvitt angår benämningen länsbokhållare. I detta avseende hava *åtskilliga länsbokhållare* i en till Kungl. Maj:t den 25 maj 1934 inkommen skrivelse hemställt, att tjänstetiteln länsbokhållare måtte utbytas mot en med hänsyn till tjänsteåligganden och för länsbokhållaretjänsten uppställda kompetensvillkor bättre lämpad benämning.

I skrivelsen, som överlämnats till utredningen för att tagas i övervägande vid fullgörandet av uppdraget, anfördes bl. a. följande:

Benämningen länsbokhållare fastställdes i landshövdinginstruktionen år 1687. Då genom 1734 års landshövdinginstruktion tjänstetiteln landskamrerare infördes, kom dennes närmaste underordnade sedermera att erhålla titeln länsbokhållare, och har denna titel oförändrad kvarstått i såväl 1855 års som 1918 års landshövdinginstruktion. Benämningen länsbokhållare — länsbokhållare torde väl närmast haft sin upprinnelse i den med tjänsten förenade skyldigheten att föra landsboken, vars uppgörande varit ett av länsbokhållaren — länsbokhållarens viktigaste åligganden. Då landsboken nu icke längre fördes, hade själva grunden för benämningen länsbokhållare bortfallit. Visserligen ålåg det länsbokhållaren att verkställa eller övervaka den bokföring, som ägde rum å landskontoret, men ingenstades förekomme, att länsbokhållaren själv verkställde denna bokföring utan denna handhades av kvinnliga kamerabiträden, i vissa län av kontorsbiträden. Det arbete, vilket finge anses såsom för tjänsten mest utmärkande och som toge större delen av tjänstetiden i anspråk, utgjordes av räkenskapsgranskningen, till- och avstyrkande av anordningar samt avgivande av anmärkningar och yttranden i samband därmed. Härjämte biträdde i allmänhet länsbokhållaren med uppgörande av förslag såväl till landskamrerarens yrkanden i prövningsnämnden som till yttranden och utlåtanden i övriga till landskontoret hörande ärenden. Enär bokföringen såsom sådan icke

kunde anses vara någon med länsbokhållaretjänsten förenad arbetsuppgift, syntes benämningen länsbokhållare numera oegentlig.

Frågan om titulaturen för statens befattningshavare berördes, såsom i skrivelsen även angivits, av 1928 års lönekommitté i betänkandet med förslag till allmänt avlöningsreglemente. Kommittén yttrade bl. a.:

Kommittén hade icke kunnat undgå att uppmärksamma den bristande enhetlighet i titulatur, som vore utmärkande i all synnerhet för den till allmänna civilförvaltningens avlöningsreglemente hörande tjänsteförteckningen. Ehuru det stode klart för kommittén, att en begränsning i den förvillande mångfald av olika tjänstetitlar, som kommit till användning, med fördel skulle kunna företagas, ansåge sig kommittén dock i då förevarande sammanhang böra avstå från att föreslå mera genomgripande förändringar härutinnan. Därest en allmän revision av tjänsteförteckningen under andra synpunkter än de kommittén haft att anlägga framdeles komme till stånd, syntes emellertid även frågan om en förenklad och mera konsekvent titulatur böra upptagas till övervägande.

Utredningen finner den omständighet, att omarbetning av lönereglementet med tillhörande tjänsteförteckning förestår, icke böra utgöra hinder för ändring redan nu av ifrågavarande tjänstetitel.

Vid övervägande av frågan vilken benämning som lämpligen bör komma till användning i stället för länsbokhållare, varom förslag icke framlagts i ovan nämnda skrivelse, torde det få anses ligga närmast till hands att begagna samma benämning som för befattningshavarna å landskansliet i motsvarande lönegrader eller länsnotarie, även om arbetsuppgifterna icke äro fullt jämförbara. Härigenom kommer den olikhet i fråga om benämningar å befattningshavare vid länsstyrelse i samma tjänstegrad, som för närvarande består, att bli mindre. Å andra sidan synes emellertid införande av likalydande benämningar medföra, att beteckningarna länsnotarie å landskansliet och länsnotarie å landskontoret måste komma till användning. Då motsvarande redan gäller i fråga om länsassessorerna, synes sist angivna omständighet icke böra utgöra hinder för utbyte av benämningen länsbokhållare mot länsnotarie. Utredningen förordar på grund härav sådant utbyte.

Då beteckningen länsbokhållare förekommer, förutom i tjänsteförteckningen och instruktionen, i åtskilliga författningar och det icke lär kunna komma i fråga att endast för denna titelförändring föreslå ändrad lydelse av dessa författningar, torde särskild kungörelse böra utfärdas därom, att vad i särskilda författningar stadgas om länsbokhållare skall i stället gälla länsnotarie å landskontoret.

Under benämningen länsnotarie innefattas här nedan jämväl tidigare under titeln länsbokhållare omförmälda befattningshavare.

Vid bedömande av *behovet av personal* har utredningen, som lämnat länsstyrelserna tillfälle att yttra sig i denna fråga, utgått från att ovan angivna organisationsförändringar och eljest föreslagna åtgärder genomföras. Beträf-

fande personalbehovet vid länsstyrelserna i de norrländska länen har hänsyn tagits till de i dessa län rådande särskilda, å arbetsbördan inverkan förhållanden.

För att tillgodose det ökade behovet av föredragande är det, såsom förut framhållits, nödvändigt att inrätta ytterligare *föredragandebefattningar*.

I fråga om *landskanslien* föreslår utredningen utökning av antalet länsassessorstjänster i samtliga län utom Gotlands, Blekinge, Hallands, Kronobergs, Uppsala och Västmanlands län.

Av länsstyrelserna i nu nämnda län har länsstyrelsen i Uppsala län ansett behov av ökning av antalet föredragande till tre föreligga. Jämförelse med arbetsbördan i andra län synes emellertid giva vid handen, att ytterligare länsassessorstjänst icke bör inrättas i Uppsala län.

Så länge viss föredragningsskyldighet vid länsstyrelsen i Gotlands län kan fullgöras av landsfogden i länet, synes anledning icke föreligga att därstädes inrätta länsassessorstjänst.

Med hänsyn till arbetsbördan vid länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län föreslår utredningen utökning av antalet länsassessorstjänster vid landskanslien i de två förstnämnda länen till fyra samt i Göteborgs och Bohus län till tre.

Av nu nämnda länsstyrelser hava länsstyrelserna i Stockholms och Malmöhus län var för sig ifrågasatt utökning av antalet dylika tjänster till fem. Med tillämpning av föreslagna regler för föredragningens ordnande synes emellertid antalet kunna begränsas till fyra, jämväl efter överflyttning vid länsstyrelsen i Stockholms län från landskontoret till landskansliet av ärenden enligt jorddelningslagen m. m.

Vid övriga länsstyrelser, där utökning av antalet länsassessorstjänster å landskansliet föreslås, skall endast en ny befattning inrättas.

Beträffande *landskontoren* synes behov av utökning av antalet länsassessorstjänster föreligga allenast vid fyra länsstyrelser, nämligen länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län. Taxeringsarbetet i dessa län är, enligt vad för utredningen tillgängliga uppgifter utvisa, av betydligt större omfattning än i andra län. Att därav framtvings befrielse för landskamreraren från övriga arbetsuppgifter nära nog hela året, synes visa, att ytterligare föredragandekraft erfordras. Genom den vidgade möjligheten till bokföringsgranskningar hos skattskyldiga efter 1935 års ändringar i taxeringsförordningen samt anställandet av särskilda bokföringssakkunniga — taxeringsrevisorer — närmast för sådan granskning under hela året, kan antagas, att landskamrerarens arbetsbörda bliver än mera ökad. Utökning av antalet länsassessorstjänster till två föreslås därför vid nämnda fyra länsstyrelser.

Då utredningen härefter övergår till frågan om totala personalbehovet vid de särskilda länsstyrelserna och *fördelningen* av arbetskrafterna *mellan or-*

dinarie och icke-ordinarie, må till en början erinras om, att de ordinarie tjänsterna, såsom ovan angivits, under innevarande budgetår utgöra allenast omkring 46 procent av totala antalet, tillfällig arbetskraft ej medräknad. Relationen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän är således onormal. Den oproportionerligt höga procent, som icke-ordinarie tjänstemän, vilka fylla ett varaktigt behov av arbetskraft, utgöra av hela personalen, omkring 54 procent, giver vid handen, att antalet ordinarie tjänster i betydande omfattning bör ökas.

Vid avvägningen av förhållandet mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän har utredningen, under beaktande av de fördelar den extra-ordinarie anställningen medför och kommer att medföra samt under antagande, att extra-ordinarie anställning skall kunna vinnas enligt de regler, utredningen föreslagit, ansett skäligt, att omkring 60 procent av den vid varje avdelning erforderliga personalen, expeditionsvakter och telefonister i detta sammanhang ej medräknade, böra beredas ordinarie ställning.

I samband med uppgörande av ovan omförmälda förslag till typorganisationer vid länsstyrelserna har utredningen på grundval av de undersökningar och iakttagelser, som blivit gjorda angående de särskilda länsstyrelsernas arbetsbörda ävensom övriga på frågan inverkan omständigheter, uppskattat det för fullgörande av de länsstyrelserna nu åliggande arbetsuppgifter, som alltjämt skola åvila desamma, normala behovet av personal, varom här är fråga, för de särskilda landskanslien och landskontoren.

Totala personalbehovet å landskanslien och landskontoren enligt utredningens beräkningar ävensom fördelningen av personalen mellan ordinarie och icke-ordinarie inom varje kategori av befattningshavare, varom här är fråga, framgår således av de, jämväl i annat sammanhang återopande förslag till *typorganisationer*, som återfinnas å sid. 149 och 150.

Anmärkas må, att, såsom förut berörts, särskilda förhållanden kunna motivera avvikelser från häri angivna tal för personalbeståndet. Därest personalen på grund av ålder eller andra omständigheter icke kan anses fullt arbetsduglig, måste uppenbarligen ytterligare personal erfordras. Enär dylika förhållanden dock icke böra inverka vid fördelningen av arbetskrafterna mellan ordinarie och icke-ordinarie, har utredningen i detta sammanhang ansett sig kunna bortse från sådana och liknande omständigheter. Till sådana avvikelser från normala förhållanden, varom nu är fråga, måste emellertid hänsyn tagas vid bedömning av medelsbehovet för visst budgetår. I de fall de angivna talen för personalbeståndet vid viss länsstyrelse mera väsentligt understiger nuvarande personalantalet måste under en övergångstid sådan länsstyrelse anvisas medel utöver vad enligt typorganisationen skulle vara erforderligt. Jämväl andra omständigheter kunna naturligtvis påkalla, att personal tillfälligtvis tages i anspråk utöver den här beräknade. Tillfällig arbetskraft måste i mycket stor utsträckning anlitas å lands-

Landskanslien.

L ä n	Jurister			Landskanslist- befattningar			Biträdes- befattningar			To- tal- s:a
	ord.	icke ord.	s:a	ord.	icke ord.	s:a	ord.	icke ord.	s:a	
Gotlands	2	1	3	1	1	2	2	—	2	7
Blekinge	3	2	5	3	2	5	2	1	3	13
Hallands										
Kronobergs	3	2	5	4	3	7	2	1	3	15
Uppsala										
Västmanlands	4	2	6	4	4	8	2	1	3	17
Kristianstads										
Skaraborgs	4	2	6	5	4	9	2	1	3	18
Jämtlands										
Södermanlands	4	2	6	5	3	8	2	2	4	18
Kalmar										
Örebro	4	2	6	5	3	8	3	2	5	19
Västerbottens										
Norrbottnens	5	2	7	5	3	8	2	2	4	19
Jönköpings	4	2	6	6	4	10	2	2	4	20
Värmlands	4	2	6	6	5	11	2	2	4	21
Kopparbergs	4	2	6	6	5	11	3	2	5	22
Gävleborgs										
Östergötlands	4	2	6	7	5	12	3	2	5	23
Älvsborgs	5	2	7	8	6	14	3	2	5	26
Västernorrlands	5	2	7	8	6	14	4	3	7	28
Göteborgs o. Bohus ..	6	2	8	8	7	15	6	4	10	33
Malmöhus	7	4	11	8	6	14	6	4	10	35
Stockholms	7	4	11	12	10	22	6	4	10	43

Landskontoren.

L ä n	Jurister			Landskontorist- befattningar			Biträdes- befattningar			To- tal- s:a
	ord.	icke ord	s:a	ord.	icke ord.	s:a	ord.	icke ord.	s:a	
Gotlands	2	—	2	2	2	4	1	1	2	8
Hallands	3	1	4	3	2	5	2	2	4	13
Blekinge	3	1	4	4	2	6	2	2	4	14
Kronobergs										
Uppsala	3	2	5	4	2	6	3	2	5	16
Södermanlands										
Västmanlands										
Örebro	3	2	5	4	3	7	3	2	5	17
Jämtlands	3	2	5	4	3	7	4	2	6	18
Skaraborgs	4	1	5	4	3	7	4	3	7	19
Kristianstads										
Jönköpings										
Värmlands	4	2	6	4	3	7	4	2	6	19
Norrbottnens	4	1	5	4	3	7	4	4	8	20
Kalmar	4	2	6	4	3	7	4	3	7	20
Västerbottnens										
Gävleborgs	4	2	6	4	3	7	5	3	8	21
Kopparbergs	5	2	7	4	3	7	4	4	8	22
Älvsborgs	4	2	6	5	3	8	5	4	9	23
Östergötlands	5	2	7	5	3	8	5	4	9	24
Västernorrlands	5	2	7	5	3	8	6	5	11	26
Göteborgs o. Bohus ..	5	2	7	6	4	10	8	6	14	31
Malmöhus	5	2	7	6	4	10	11	8	19	36
Stockholms	5	2	7	6	4	10	11	8	19	36

kontoren för kronouppbörderna. Å båda avdelningarna kan personal tillfälligtvis erfordras för undanröjande av arbetsbalans. Beräkningen av den tillfälliga personal, som för dylika ändamål kan erfordras, erbjuder dock väsentliga svårigheter, då behovet givetvis kan ändras år från år. Vid beräkningen av delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal hava medtagits de belopp, som med ledning av nu tillgängliga uppgifter kunnat beräknas erforderliga utöver medel till avlöning åt personal enligt typorganisationerna.

I fråga om antalet ordinarie *expeditionsvakter*, som för närvarande utgör 2 vid alla länsstyrelser utom vid länsstyrelsen i Malmöhus län, varest 3 ordinarie finnas, föreslås icke annan förändring än utökning av antalet expeditionsvakter i lönegraden B 5 vid länsstyrelserna i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län från en till två. För länsstyrelsen i Stockholms län föreslås dessutom, att en sedan nio år tjänstgörande expeditionsvakt beredes extra-ordinarie anställning ävensom att en extra expeditionsvakt må nyanställas. Vidare har en icke-ordinarie expeditionsvakt ansetts fortfarande erforderlig vid länsstyrelsen i Uppsala län, varest telefonväxeln skötes av expeditionsvakterna. För länsstyrelsen i Västerbottens län har, liksom nu, beräknats en icke-ordinarie expeditionsvakt gemensam för länsstyrelsens båda avdelningar och vägingenjörskontoret. I anledning av utvidgning av lokalerna vid länsstyrelserna i Kalmar, Kristianstads, Gävleborgs och Väster-norrlands län har envar av dessa länsstyrelser anmält behov av ytterligare expeditionsvakt. Jämväl länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län hava beräknat medel för arvoden åt personal för utförande av expeditionsvakt åliggande göromål. Utredningen har ansett sig böra räkna med att sålunda anmälda behov böra tillgodoses, vilket emellertid, där fast anställd personal icke redan finnes, torde tillsvidare kunna ske utan att personalen fast knytes till länsstyrelserna. I nedanintagna sammanställning av totala personalen har nu ifrågavarande personal emellertid medräknats under rubriken övriga stadigvarande.

Telefonister hava beräknats vid länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Gävleborgs, Väster-norrlands, Västerbottens och Norrbottens län till ett antal av vid länsstyrelsen i Malmöhus län 2 och vid envar av de övriga länsstyrelserna en. Samtliga dessa länsstyrelser utom länsstyrelserna i Gävleborgs och Norrbottens län hava redan anställt eller erhållit bemyndigande att anställa telefonist.

Beträffande antalet *ordinarie befattningar* av olika slag vid de särskilda länsstyrelserna får utredningen hänvisa till följande *personalstater*, vari upptagits, förutom nuvarande och föreslaget antal ordinarie befattningar, jämväl antalet icke-ordinarie befattningshavare för tillgodoseende av konstant behov av arbetskraft.

**Personalstat för länsstyrelserna.
Nuvarande organisation.**

Län	Befattningshavare å ordinarie stat i lönegrad:													Övriga stadigvarande			Summa stadigvarande	
	B 30	B 27	B 24	B 21	B 15	B 7	B 5	B 4	B 2	Å landskanslien	Å landskontoren	Gemensamma						
	Landssekreterare	Landskamrerare	Länsassessorer	Länsnotarier av 1:a klass	Länsbokhållare av 1:a kl.	Länsnotarier av 2:a klass	Länsbokhållare av 2:a kl.	Landskanslist	Landskontorister				Förste expeditionsvakter	Kansli- eller kameralbiträden	Expeditionsvakter	Kontorsbiträden		Skrivbiträden
Stockholms ...	1	1	2	1	1	1	1	6	5	1	2	1	4	—	29	26	3	85
Uppsala.....	1	1	2	1	1	—	—	2	3	1	—	1	2	—	9	7	1	32
Södermanl. ...	1	1	2	1	1	—	—	3	3	1	1	1	2	—	11	8	—	36
Östergötlands	1	1	2	1	1	1	1	5	5	1	2	1	2	—	13	12	1	50
Jönköpings ...	1	1	2	1	1	—	—	3	3	1	2	1	2	1	12	10	1	42
Kronobergs ...	1	1	2	1	1	—	—	2	3	1	1	1	2	—	9	6	—	31
Kalmar	1	1	2	1	1	—	—	3	4	1	1	1	2	—	10	11	—	39
Gotlands	1	1	—	1	1	—	—	1	2	1	1	1	1	—	3	3	—	17
Blekinge	1	1	2	1	1	—	—	2	3	1	—	1	2	—	6	7	—	28
Kristianstads	1	1	2	1	1	—	1	3	3	1	1	1	3	—	8	8	1	36
Malmöhus ...	1	1	2	1	1	2	2	6	6	1	1	2	6	—	25	14	3	74
Hallands	1	1	2	1	1	—	—	2	3	1	1	1	1	—	10	5	—	30
Göt. o. Bohus.	1	1	2	1	1	1	1	6	5	1	2	1	5	—	20	11	3	62
Älvsborgs.....	1	1	2	1	1	1	1	5	4	1	2	1	3	—	17	9	—	50
Skaraborgs ...	1	1	2	1	1	—	—	3	4	1	1	1	1	—	10	11	—	38
Värmlands ...	1	1	2	1	1	—	1	5	4	1	—	1	3	—	12	8	—	41
Örebro	1	1	2	1	1	—	—	3	4	1	1	1	2	—	10	6	—	34
Västmanlands	1	1	2	1	1	—	—	2	3	1	1	1	2	—	8	9	—	33
Kopparbergs	1	1	2	1	1	—	—	4	3	1	2	1	3	—	13	12	—	45
Gävleborgs ...	1	1	2	1	1	—	—	4	3	1	2	1	4	—	13	8	—	42
Västernorrll...	1	1	2	1	1	1	—	4	3	1	2	1	4	—	16	11	1	50
Jämtlands.....	1	1	2	1	1	—	—	3	3	1	1	1	2	—	11	9	—	37
Västerbottens	1	1	2	1	1	—	—	3	4	1	1	1	3	—	11	10	2	42
Norrbottnens...	1	1	2	1	1	1	—	3	3	1	1	1	2	—	8	9	—	35
Summa	24	24	46	24	24	8	8	83	86	24	29	25	63	1	294	230	16	1009

Personalstat för länsstyrelserna.
Föreslagen organisation.

L ä n	Befattningshavare å ordinarie stat i lönegrad:														Övriga städigvarande			Summa städigvarande				
	B 30	B 28	B 26	B 24	B 21	B 15	B 7	B 5	B 4													
	Landssekreterare	Landskamrerare	Länsassessorer av 1:a klass å landskansli	Länsassessorer av 1:a klass å landskontor	Länsassessorer av 2:a klass å landskansli	Länsassessorer av 2:a klass å landskontor	Länsnotarier av 1:a klass å landskansli	Länsnotarier av 1:a klass å landskontor	Länsnotarier av 2:a klass å landskansli	Länsnotarier av 2:a klass å landskontor	Landskanslister	Landskontorister	Förste expeditjonsvakter	Kanslibiträden	Kameralbiträden	Expeditionsvakter	Kontorsbitr. å landskans.		Kontorsbitr. å landskont.	Å landskanslien	Å landskontoren	Gemensamma
Stockholms	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	12	6	1	2	3	2	4	8	18	14	3	85
Uppsala	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	4	4	1	1	1	1	1	1	6	5	1	32
Ödermanl.	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	5	4	1	1	1	1	1	2	7	6	—	36
Östergötl. ...	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	7	5	1	1	2	1	2	3	9	9	1	49
Önköpings	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	6	4	1	1	1	1	1	3	8	7	1	42
Ironobergs	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	4	4	1	1	1	1	1	1	6	5	—	31
Malmar	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	5	4	1	1	1	1	1	3	7	8	2	42
Gotlands ...	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	2	1	1	1	1	1	—	2	3	—	17
Västmaninge ...	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	3	4	1	1	1	1	1	1	5	5	—	29
Kristianst. ...	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	4	4	1	1	1	1	1	3	7	7	2	40
Utmöhus ...	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	8	6	1	2	2	2	4	6	14	12	3	72
Västmanlands ...	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	3	3	1	1	1	1	1	1	5	5	1	29
Öst. o. Boh.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	8	5	1	2	2	2	4	4	13	10	2	64
Östsv. borgs ...	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	8	4	1	1	1	1	2	3	10	9	2	52
Östsv. karaborgs	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	4	4	1	1	1	1	1	3	7	7	—	37
Östsv. ärmlands...	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	6	4	1	1	1	1	1	3	9	7	1	43
Östsv. Örebro	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	5	4	1	1	1	1	2	2	7	6	—	37
Östsv. Ästmanl. ...	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	4	4	1	1	1	1	1	2	6	6	—	33
Östsv. Kopparbergs	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	6	4	1	1	2	1	2	3	9	8	—	45
Östsv. Hälsingborgs	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	6	4	1	1	1	1	2	3	9	8	2	46
Östsv. Västernorrml.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8	5	1	2	2	1	2	3	11	9	2	56
Östsv. Gästmanlands ...	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	5	4	1	1	1	1	1	2	7	7	—	37
Östsv. Västerbott.	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	5	4	1	1	1	1	2	3	7	8	2	43
Östsv. Norrbottens	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	5	4	1	1	1	1	1	3	7	7	1	41
Summa	24	24	23	23	23	4	24	24	6	15	132	100	24	28	31	27	40	66	196	178	26	1038

Enligt ovanintagna förslag kommer nuvarande länsnotarietjänsten av 2:a klass i Östergötlands län, en av de nuvarande länsnotarietjänsterna av 2:a klass i Malmöhus län, en av de nuvarande länsbokhållaretjänsterna av 2:a klass i sistnämnda län samt en skrivbiträdestjänst vid länsstyrelsen i Jönköpings län att indragas och torde därför böra uppföras å övergångsstat. Det kan emellertid antagas, att innehavarna av dessa befattningar erhålla befordran till annan tjänst. Förekomsten av å övergångsstat uppförd tjänst bör dock icke utan Kungl. Maj:ts medgivande få föranleda, att antalet befattningar kommer att överstiga det i ovanintagna förslag till typorganisationer angivna tal för den kategori, varom fråga är.

I samband med genomförande av den nya organisationen torde länsstyrelserna beträffande kansli- eller kameralbiträden samt kontorsbiträden, vilka å gällande stat icke äro tilldelade viss avdelning, meddela beslut angående nuvarande befattningshavares fördelning mellan landskansli och landskontor. Enligt utredningens förslag har allenast en kameralbiträdestjänst tilldelats landskontoren i Jönköpings, Älvsborgs och Gävleborgs län. För närvarande tjänstgöra å vart och ett av dessa landskontor 2 kameralbiträden. Möjlighet förefinnes visserligen att förflytta befattningshavarna till landskanslien, vilket emellertid ur arbetssynpunkt icke kan anses rationellt. Jämväl dessa tjänster torde därför böra uppföras å övergångsstat. Så länge det ena av de vid nämnda landskontor nu tjänstgörande kameralbiträdena kvarstår i tjänst, bör en ordinarie kontorsbiträdestjänst hållas obesatt.

Sammanlagda antalet ordinarie tjänstemän vid länsstyrelserna utgör enligt utredningens förslag 638. Då antalet motsvarande tjänstemän för närvarande utgör 469, lantränsmästaren i Norrbottens län oräknad, har alltså ökning skett med 169.

Om man bortser från expeditivsvakter och telefonister, ställer sig resultatet för de skilda avdelningarna så, att för *landskanslien* de ordinarie tjänstemännens antal ökats med 104, därav 21 med juridisk utbildning, 49 landskanslistor och 34 i biträdesbefattningar, under det att de stadigvarande icke-ordinaries antal minskats med 98. *Landskontorens* ordinarie personal har ökats med 63 tjänstemän, därav 11 med juridisk utbildning, 14 landskontorister och 38 i biträdesbefattningar. Att ökningen av landskontorens tjänstemän för kvalificerat arbete kunnat begränsas på sätt skett sammanhänger med att landskontorens arbetsbörda icke ökats i samma omfattning som landskansliens. Landskontorens stadigvarande icke-ordinarie personal, nu uppgående till ett antal av 230, skulle enligt förslaget bliva 178. Att minskningen här ej blivit större finner sin förklaring däri, att extra-systemet varit mindre utpräglat å landskontoren än å landskanslien.

Vad därefter *anslagsberäkningen* beträffar har Kungl. Maj:t den 24 april 1936 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för länsstyrelserna:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, *förslagsvis* kronor 494 600

Avlöningsstat.

1 landshövding (i Malmöhus län)	kronor	23 500	
1 landshövding (i Göteborgs och Bohus län)	»	23 500	
1 landshövding	»	21 000	
21 landshövdingar	»	441 000	

kronor 509 000

Avgå: pensionsavdrag, *förslagsvis* » 14 400

kronor 494 600

2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* » 2 930 000

3. Avlöning till en lanträttsmästare å övergångsstat:

a. Lön	kronor	2 500	
b. Ålderstillägg	»	500	
c. Tjänstgöringspenningar	»	1 300	» 4 300

4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t » 7 000

5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:

a. Grundavlöningar m. m.	kronor	1 370 000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	50 000	» 1 420 000

6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:

a. Avlöningsförstärkning till landssekreterare och landskamrerare	kronor	124 000	
b. Provisoriskt dyrortstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	23 300	
c. Tillfällig löneförbättring till en lanträttsmästare	»	800	» 148 100

Summa kronor 5 004 000

Den ifrågasatta löne regleringen berör anslagsposterna till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt provisoriskt dyrortstillägg.

Anslagsposten till *avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat*, 2 930 000 kronor, har beräknats med hänsyn till belastningen och innefattar jämväl den extra belastning, som under s. k. partiell ledighet uppstår å anslagsposten genom att lönen till icke-ordinarie befattningshavare med förordnande å ordinarie tjänst avföres från nämnda anslagspost. Den merbelastning av anslagsposten, som förorsakas av sådan ledigheter, kan för budgetåret 1936/1937

beräknas till 160 000 kronor, eller ungefär samma siffra som under år 1934. Därest s. k. partiell ledighet icke förekommit, skulle alltså medelsbehovet icke hava uppgått till högre belopp än 2 770 000 kronor. Då ledigheter av nu nämnt slag äro avsedda att upphöra enligt den nya organisationen, bör man vid beräkning av medelsbehovet enligt föreslagen organisation utgå ifrån sist-nämnda siffra.

Därest, på sätt vederbörande departementschef i propositionen n:r 220 år 1934 uttalat, anslagsposten för avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat beräknas efter den högsta förekommande löneklassen för varje befattning, skulle anslagsposten komma att utvisa ett slutbelopp av 2 801 300 kronor enligt den organisation, som nu gäller, och 3 658 000 kronor enligt föreslagen organisation. Vid nämnda beräkningar har å ena sidan medräknats kallortstillägg men å andra sidan även tagits hänsyn till de avdrag, som enligt civila tjänstepensionsreglementet verkställas å befattningshavarnas löner. Då medelsbehovet enligt nuvarande organisation icke uppgår till det belopp, som framkommer vid tillämpning av de beräkningar, som angivas i nämnda proposition, synes man hava anledning räkna med att även efter den föreslagna organisationens genomförande medelsbehovet kommer att understiga det på motsvarande sätt beräknade beloppet 3 658 000 kronor. I detta sammanhang saknas anledning att föreslå sådan jämkning i anslagsposten, att denna kommer att upptagas högre än den väntade belastningen. Utredningen har med ledning av nuvarande medelsbehov beräknat behovet av medel ur ifrågavarande anslagspost till 3 617 000 kronor, under förutsättning att organisationen blivit fullt genomförd. Med hänsyn till att vissa kontorsbiträdestjänster skola hållas obesatta anses emellertid en begränsning av anslagsposten till 3 610 000 kronor kunna företagas.

En särskild anslagspost till *avlöningar till tjänstemän å övergångsstat* erfordras under en kortare övergångstid. Såsom ovan angivits, komma vissa befattningar enligt den nya organisationen att indragas, nämligen en länsnotarietjänst av 2:a klass vid landskanslien i Östergötlands och Malmöhus län, en länsbokhållartjänst av 2:a klass vid landskontoret i Malmöhus län, en skrivbiträdestjänst vid länsstyrelsen i Jönköpings län samt en kameralbiträdesbefattning vid var och en av länsstyrelserna i Jönköpings, Älvsborgs och Gävleborgs län. Därest lönen för dessa befattningar beräknas enligt den högsta förekommande löneklassen, skulle avlöningsbehovet utgöra omkring 32 700 kronor. Med hänsyn till de befodringsutsikter, som uppstå för innehavarna av förenämnda länsnotarie-, länsbokhållare- och skrivbiträdestjänster i samband med organisationens genomförande, har emellertid högre belopp än 23 000 kronor icke ansetts behöva reserveras för ifrågavarande post. Utredningen har i annat sammanhang föreslagit, att under den tid sist omnämnda tjänster äro uppförda å övergångsstat, antalet befattningar vid länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus och Jönköpings län icke utan medgivande av Kungl. Maj:t må över-

stiga det i ovanintagna förslag till typorganisationer angivna antal för den kategori, varom fråga är. Härav blir en följd, att den särskilda anslagsbelastning, som genom dessa tjänster uppkommer å anslagsposten till tjänstemän å övergångsstat, i huvudsak kompenseras genom besparing å delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal.

Uppförandet av ovan omförmälda kameralbiträdesbefattningar å övergångsstat bör förknippas med villkor, att vid var och en av länsstyrelserna i Jönköpings, Älvsborgs och Gävleborgs län en kontorsbiträdesbefattning å landskontoret skall hållas obesatt, intill dess ett å respektive landskontor tjänstgörande kameralbiträde avgått.

Verkställd beräkning av posten *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, grundavlöningar m. m.* enligt den nya organisationen har givit en kostnads-summa av i runt tal 1 088 500 kronor. Därvid har hänsyn endast tagits till sådana besparingar, som uppkomma i anledning av semester för ordinarie befattningshavare. Det kan emellertid beräknas, att besparingar skola uppkomma även på grund av andra ledigheter. Vidare bör anmärkas, att under de första månaderna, innan den nya organisationen ännu blivit fullt genomförd, vissa engångsbesparingar äro att påräkna genom att icke-ordinarie befattningshavare förordnas att uppehålla nyinrättade ordinarie tjänster, innan dessa blivit tillsatta. Med hänsyn till att posten är maximerad torde å andra sidan få anses riktigt, att densamma så avpassas, att en viss medelsreserv kommer att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för mötande av oförutsedda utgifter. Då det nu icke längre blir möjligt för länsstyrelserna att finansiera behovet av ytterligare arbetshjälp med s. k. partiell ledighet, är det angeläget att ifrågavarande medelsreserv, åtminstone under övergångstiden, icke utmätes allt för knappt. På grund härav föreslås, att anslagsposten till grundavlöningar m. m. upptages till 1 110 000 kronor.

Ifrågavarande delpost har för budgetåret 1935/1936 varit upptagen till 1 250 000 kronor, sedan 1936 års riksdag beviljat ett tilläggsanslag å 60 000 kronor utöver av 1935 års riksdag anvisade 1 190 000 kronor. För budgetåret 1936/1937 har riksdagen bestämt delposten till 1 370 000 kronor under uttalande, att ett belopp av 80 000 kronor borde användas dels för den förbättring av de extra befattningshavarnas löneställning, som med hänsyn tagen till de vid varje länsstyrelse rådande förhållandena samt arbetets art och tjänstgöringens längd borde tillkomma dem, dels ock såsom medelsreserv för mötande av oförutsedda behov. Genom cirkulär den 26 juni 1936 har Kungl. Maj:t medgivit, att länsstyrelserna finge under budgetåret 1936/1937 av nu ifrågavarande delpost använda sammanlagt 1 309 600 kronor. Fördelningen har i överensstämmelse med av utredningen framlagt förslag så verkställt, att länsstyrelserna erhållit möjlighet att jämka lönerna för de lägst avlönade icke-ordinarie befattningshavarna upp till vissa minimilöner. Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t sedermera ställt ytterligare belopp till vissa länsstyrelser för-

fogande. Huruvida delposten i dess helhet kommer att tagas i anspråk under budgetåret 1936/1937 kan för närvarande icke med säkerhet bedömas.

Under delposten till *avlöningsförhöjningar m. m.* har för budgetåret 1936/1937 anvisats ett belopp av 50 000 kronor. Emellertid har under budgetåret 1935/1936 från motsvarande delpost tagits i anspråk ett belopp av omkring 91 000 kronor. Med hänsyn till den ökade belastningen å delposten till grundavlönningar m. m. under budgetåret 1936/1937 i förhållande till budgetåret 1935/1936 torde det kunna beräknas, att belastningen av delposten till avlöningsförhöjningar m. m. i verkligheten kommer att stiga till omkring 100 000 kronor. Såsom en följd av ökad ordinariesättning enligt den nya organisationen torde en minskning i belastningen av denna delpost vara att påräkna. Utredningen har beräknat, att delposten enligt den nya organisationen bör upptagas till 81 000 kronor.

För närvarande utgår till befattningshavare vid länsstyrelserna i Stockholms, Jämtlands och Norrbottens län *provisoriskt dyrortstillägg* enligt kungörelsen den 20 mars 1936, n:r 104. För budgetåret 1936/1937 har i avlöningsstaten beräknats ett anslag av 23 300 kronor till bestridande av ifrågakvarande dyrortstillägg. Motsvarande kostnader för budgetåret 1935/1936 uppgingo till omkring 21 500 kronor. Under förutsättning att provisoriskt dyrortstillägg efter enahanda grunder även framdeles skall utgå kan beräknas, att medelsbehovet kommer att stiga till i runt tal 35 500 kronor. Här föreligger alltså en kostnadsökning av omkring 12 000 kronor i förhållande till anslagsberäkningen för budgetåret 1936/1937. Vid sistnämnda beräkning torde dock icke hava beaktats, att dyrortstillägg numera utgår även till extra befattningshavare.

Omorganisationen föranleder dessutom upptagande i avlöningsstaten av anslag till *arvoden åt försvarsassistenter*. Dessa arvoden kunna under de första åren beräknas till 86 400 kronor. Arvodena synas bära i avlöningsstaten upptagas under anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, vilken anslagspost därför torde bära uppdelas i delposter, den ena för i avlöningsstaten nu upptagna ersättning till sakkunniga till biträde vid utredningar m. m., och den andra för ersättning till försvarsassistenter.

Beträffande nyssberörda post för *ersättning till sakkunniga till biträde vid utredningar m. m.*, som nu upptages till 7 000 kronor, av vilket belopp Kungl. Maj:t tilldelar länsstyrelserna mellan 100 och 500 kronor, vill utredningen i detta sammanhang framhålla, att med hänsyn till utvecklingen å skilda områden behovet av särskild fackteknisk sakkunskap numera ofta framträder i större utsträckning än vad tidigare varit fallet. Länsstyrelserna hava därför enligt uppgift vid åtskilliga tillfällen med hänsyn till den ringa medelstillgång, som stått till förfogande, haft svårighet att erhålla biträde av den sakkunskap, som i varje fall varit erforderlig. Belastningen å posten uppgick under budgetåret 1935/1936 visserligen till allenast omkring 3 900 kronor. Att posten icke i större utsträckning tagits i anspråk torde dock bero därå, att läns-

styrelserna på grund av knapphet å medel avhållas från att anlita särskild fackteknisk sakkunskap. De länsstyrelserna för nu angivna ändamål tilldelade belopp måste anses orimligt små. Posten bör därför enligt utredningens förmenande ökas, förslagsvis till åtminstone 15 000 kronor.

Sedan 1936 års riksdag enligt skrivelse n:r 339 p. 11 beslutat, att från och med budgetåret 1936/1937 bl. a. *tillfällig löneförbättring* icke skall utgå till lanträntmästaren i Norrbottens län, så länge denne kvarstode i tjänst, torde härför i avlöningsstaten nu upptagna delpost icke vidare böra erfordras.

Med ovan angivna utgångspunkter har utredningen uppgjort följande förslag till

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor		494 600
Avlöningsstat.			
1 landshövding (i Malmöhus län)	kronor	23 500	
1 landshövding (i Göteborgs och Bohus län)	»	23 500	
1 landshövding	»	21 000	
21 landshövdingar	»	441 000	
		kronor 509 000	
Avgå: pensionsavdrag, <i>förslagsvis</i>	»	14 400	
		kronor 494 600	
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»		3 610 000
3. Avlöning till en lanträntmästare å övergångsstat:			
a. Lön	kronor	2 500	
b. Ålderstillägg	»	500	
c. Tjänstgöringspenningar	»	1 300	4 300
4. Avlöningar till övriga tjänstemän å övergångsstat	»		23 000
5. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:			
a. Ersättning till sakkunniga till biträde vid utredningar m. m.	kronor	15 000	
b. Ersättning till försvarsassistenter ..	»	86 400	101 400
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	1 110 000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	81 000	1 191 000
7. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a. Avlöningsförstärkning till landssekreterare och landskamrerare	kronor	124 000	
b. Provisoriskt dyrortstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	35 500	159 500
		Summa kronor	5 583 800

Avlöningsstaten för länsstyrelserna under innevarande budgetår upptager sammanlagt 5 004 000 kronor.

Skillnaden mellan avlöningsstaternas slutsummor blir sålunda 579 800 kronor.

Att märka är emellertid, att utredningens förslag innesluter kostnader för organisation av det civila luftskyddet å sammanlagt 86 400 kronor. Vidare bör framhållas, att den faktiska belastningen å delposten till avlöningsförhöjningar m. m., såsom förut nämnts, torde komma att överstiga det i årets avlöningsstat beräknade anslaget med omkring 50 000 kronor. Den egentliga kostnadsökningen, sedan dessa båda belopp frändragits, uppgår till 443 400 kronor.

Än vidare må påpekas, att den företagna ökningen med 12 000 kronor av delposten provisoriskt dyrortstillägg icke är föranledd av den nya organisationen samt att uppförandet av särskild anslagspost till avlöningar till övriga tjänstemän å övergångsstat delvis endast formellt medför en kostnadsökning.

Till ovan angivna kostnadsökning bör läggas dels den ökade kostnaden för dyrtidstillägg, som efter nu gällande index kan beräknas till 40 000 kronor, dels ökningen av sådana kostnader, som sammanhännga med befattningshavarnas rätt till tjänstepension.

Kungl. Maj:t har den 16 oktober 1936 fastställt reglemente angående familjepension för efterlevande till befattningshavare i statens tjänst (Sv. förf.-saml. n:r 542). Därest detta reglemente vinner tillämpning vid länsstyrelserna redan från och med den 1 juli 1937, uppstår viss besparing å avlöningsposterna, vilken besparing emellertid motsvaras av ökad belastning å annat anslag. Till den jämkning i anslagsbehovet, som härav föranledes, har i detta sammanhang hänsyn icke kunnat tagas.

Av anslaget till *reseersättningar*, vilket för innevarande budgetår upptagits till 95 000 kronor, torde för nästkommande budgetår böra bestridas kostnaderna för reseersättningar åt försvarsassistenterna, i följd varav en ökad belastning av anslaget på denna grund kan förväntas.

Beträffande detta anslag får utredningen ytterligare anföra följande. Utan Kungl. Maj:ts medgivande må till reseersättningar vid länsstyrelserna icke användas högre belopp än som Kungl. Maj:t årligen av anslaget i fråga anvisar vederbörande länsstyrelse dels för landshövdingen, dels åt befattningshavarna.

Jämlikt instruktionen åligger det landshövding att söka vinna förtrogenhet med förhållandena inom länet och för sådant ändamål genom resor och möten med länets invånare göra sig underrättad om de olika orternas tillstånd och behov. Genom resor i länet erhåller landshövding kännedom om förhållandena i länet på ett sätt, som eljest icke skulle kunna vinnas. Nyttan av dylika resor torde vara obestridlig. Emellertid skola av de anvisade medlen jämväl bestridas resekostnads- och traktamentsersättning för landshövdingens tjänstesor från residensstaden till Stockholm, dock årligen högst tolv sådana resor.

Av de anvisade beloppen kan i följd härav endast en del tagas i anspråk för resor inom länet. De nu meddelade bestämmelserna om användningen av anslaget verka återhållande i fråga om resor inom länet på ett sätt, som icke kan anses lämpligt.

De för resor av befattningshavare anvisade medlen möjliggöra icke, att befattningshavare i tjänsten kunna genom resor inom länet följa de frågor, som falla inom området för deras tjänsteåligganden. För behörigt fullgörande av länsstyrelsernas åligganden med avseende å exempelvis fattigvårdens och barnavårdens övervakande, brandväsendet, kommunikationsväsendet och samhällsväsendet måste det anses angeläget, att tjänstemännen bliva satta i tillfälle att i större utsträckning än vad fallet är företaga resor inom länet. Efter tillkomsten av vägingenjör och länsarkitekt måste nu oftare än tidigare varit fallet av landshövdingen och föredraganden, i regel landssekreteraren, eller av den senare ensam företagas resor för sammanträden i orterna. Då dessa resor mången gång taga så lång tid i anspråk, att måltid under resan måste intagas, synes det orimligt, att särskild reseersättning icke skall kunna beredas vederbörande befattningshavare.

En intensifiering av taxeringsarbetet synes kunna möjliggöras, därest landskamreraren beredes möjlighet att, på sätt i taxeringsförordningen förutsättes, närvara vid sammanträde med beskattningsnämnd i första instans. Det skulle kunna ifrågasättas, att ersättning för dylika resor bestredes av taxeringsanslaget, men då samtliga resekostnader synas böra bestridas ur samma anslag, torde anledning saknas att tillämpa annan anordning beträffande ersättning för dessa resor än övriga.

Jämväl på nu anförda grunder anser utredningen, att anslaget bör ökas.

Till bestridande av *länsstyrelsernas expenskostnader* har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 900 000 kronor. Nettoutgifterna för ifrågasvarande ändamål under budgetåret 1935/1936 uppgingo till i runt tal 975 300 kronor. Håri ingå emellertid vissa engångskostnader. En avsevärd belastning under kommande budgetår torde kunna förväntas, därest länsstyrelserna skola bliva i tillfälle att omlägga telefonsystem, anskaffa skrivmaskiner, blanketter, kortregister m. m. för åstadkommande av ökad arbetseffekt.

Kostnaderna för vissa länsstyrelsernas befattningshavare bestridas av andra anslag än under länsstyrelsernas avlöningsstat upptagna och hava därför icke i det föregående berörts. Här avses de *rit- och skrivbiträden*, som tjänstgöra å *vägingenjörskontoren*.

Jämlikt § 42 i Kungl. Maj:ts instruktion den 31 maj 1934 (n:r 206) för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt dess tjänstemän i länen anställas erforderliga rit- och skrivbiträden åt vägingenjörerna av vederbörande länsstyrelse och de äro länsstyrelsens tjänstemän. Detsamma gäller för kamerala biträden, varom dock i detta sammanhang icke är fråga.

Kostnaderna för dessa befattningshavares avlönande bestridas av medel, som årligen anvisas länsstyrelserna av i staten för vägorganisationen i länen upptagna anslagsposter eller således ur anslag under sjätte huvudtiteln. Kostnaderna för vägorganisationen täckas av automobilskattemedel.

För att tagas i övervägande vid fullgörande av det utredningen lämnade uppdraget har till utredningen överlämnats till Kungl. Maj:t ingivna framställningar från rit- och skrivbiträden i sexton län om förbättrade anställnings- och avlöningsvillkor.

I framställningarna hava vederbörande befattningshavare hemställt, att bliva upptagna i vederbörande länsstyrelses avlöningsstat såsom ordinarie eller extra-ordinarie befattningshavare eller att överföras till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsstat. I fråga om avlöningsförmånerna ifrågasättes, att ritbiträde skulle erhålla placering i 15:e lönegraden, att skrivbiträde på grund av det förekommande arbetets mångskiftande beskaffenhet i likhet med kansli- eller kameralbiträde placerades i minst 7:e lönegraden samt att rit- och skrivbiträde erhöle placering i minst 7:e, eventuellt 10:e eller 11:e lönegraderna.

Vidkommande till en början frågan om befattningshavarna fortfarande skola anses som *länsstyrelsens tjänstemän* eller i stället inordnas i vägorganisationen i länen och således, i likhet med vägingenjörerna och deras tekniska biträden vara anställda hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, må följande anföras.

Såsom förhållandena utvecklats sig hava länsstyrelserna i allmänhet icke någon närmare kontakt med biträdena, då dessa torde vara helt sysselsatta hos vägingenjörerna. Det kan därför förefalla egendomligt, att biträdena skola vara länsstyrelsens tjänstemän. Skäl för ändring härutinnan torde därför kunna anses föreligga.

En sådan ändring synes emellertid komma att medföra en avsevärd ökning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens arbete, i vad avser förordnanden, beslut om semester, löneklassuppflyttning m. m. Om ändring skulle ske, torde länsstyrelserna dock få behålla bestyret med utbetalande av lön till biträdena, varav följderna bleve, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen måste meddela länsstyrelserna underrättelse om å löneförhållandena inverkan omständigheter. Möjligheten till befördran för biträdena synes större med nuvarande ordning. På grund härav och då i de fall då vägingenjörskontoret är förlagt i länsstyrelsens lokaler ett effektivt utnyttjande av arbetskrafterna bättre torde kunna ernås med nuvarande organisationsform, synes ändring i nu förevarande avseende icke böra genomföras.

Behovet av rit- och skrivbiträdeskrafter synes i de olika länen vara ganska växlande. Kvalifikationerna hos de nu anställda biträdena äro också synnerligen olika.

Att exakt för varje län angiva behovet av arbetskraft av nu ifrågavarande

slag synes vara svårt, då arbetet i ett län torde kunna växla rätt så avsevärt från tid till annan, även om därvid bortses från de fluktuationer, som kunna uppstå genom åtgärder för bekämpande av arbetslöshet och andra extra ordinarie uppgifter. Dock kan man utan någon som helst tvekan utgå från, att i varje län, med undantag för Gotlands, erfordras ett väl kvalificerat biträde med hel arbetstid. Dessa biträden torde böra erhålla fast anställning enligt något av gällande avlösningsreglementen.

Utan tvivel skulle man kunna angiva vissa län (t. ex. norrlandslänen), i vilka därjämte för närvarande erfordras ytterligare ett biträde med hel arbetstid året runt. Emellertid synes det lämpligt att såväl beträffande dessa som övriga län, där dylikt behov skulle kunna tänkas föreligga, bibehålla den nuvarande ordningen i vad avser behov av biträde utöver det fast anställda.

Den *tjänsteställning*, som bör tillförsäkras biträdena, blir helt naturligt beroende av vilka fordringar, som anses böra ställas på befattningshavarna.

För närvarande finnas dels manliga ritbiträden och dels manliga eller kvinnliga »rit- och skrivbiträden» samt »skriv- och kontorsbiträden». Ritbiträdena, till antalet 7, vilka även användas för enklare förrättningar, finnas dels i vissa svårskötta län och dels i län, som få anses tillhöra de mindre eller minst besvärliga. Avlöningarna för dessa biträden äro mycket växlande, från 1974 kronor jämte dyrtidstillägg upp till omkring 4 000 kronor per år. Att det för vägingenjörerna ofta kan vara fördelaktigt att hava tillgång till en dylik arbetskraft må väl medgivas, men vad en vägingenjör först och främst behöver torde vara ett i vanligen förekommande kontorsgöromål, såsom maskinskrivning, stenografi, diariesföring, arkivering, statistik och räkenskapsgranskning kunnigt biträde. Utan ett sådant biträde lärer vägingenjören icke kunna fullgöra sina uppgifter. Med hänsyn till den speciella art av arbete, det här är fråga om, bör biträdet dessutom vara kunnigt i kartritning och andra enkla ritarbeten.

Dessa biträden synas böra erhålla fast anställning. Ehuru väl skäl kunna anföras för att göra dem till ordinarie, torde dock överförande av de befattningshavare, varom nu är fråga, till extra-ordinarie få anses vara tillräckligt för att bereda bättre anställningsförhållanden.

Med hänsyn till de särskilda fordringar, som måste ställas på biträdena, och med beaktande jämväl av den nuvarande genomsnittliga löneställningen, torde de böra placeras i 7:e lönegraden, eller med andra ord jämsställas med kanslibiträden.

I fråga om *tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring* för löneklassplacering torde böra anmärkas, att vissa av de nuvarande biträdena förut innehaft anställning hos distriktstjänstemän eller vägkonsulenter. Då det kan vara tveksamt, om sådan anställning må jämlikt 11 § i avlösningsreglementet för icke-ordinarie befattningshavare tillgodoräknas i nu förevarande avseende, synes riksdagens medgivande härtill böra utverkas.

På grund av vad sålunda anförts och då länsstyrelserna för närvarande med hänsyn till uttalande i ämnet i 1930 års statsverksproposition torde känna sig förhindrade att hos vägingenjörerna anställa extra-ordinarie personal, bör alltså varje länsstyrelse, med undantag av länsstyrelsen i Gotlands län, be- myndigas att såsom biträde hos vägingenjören anställa en befattningshavare i extra-ordinarie ställning och med placering högst i 7:e lönegraden.

I övrigt torde behovet av arbetskraft böra tillgodoses sålunda, att varje länsstyrelse får, liksom nu är fallet, årligen lämna uppgift i ämnet till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som därefter i sina riksdagspetita upptager för ändamålet erforderligt belopp. Det belopp, som därefter anvisas, får av läns- styrelsen disponeras på det sätt länsstyrelsen finner lämpligast. Sålunda kan länsstyrelse, om så anses fördelaktigt, anställa jämväl sådant ritbiträde, som kan användas som biträde vid förrättningar.

För Gotlands län, där arbetet å vägingenjörskontoret icke kan beräknas be- reda full sysselsättning åt ett biträde, synes biträde icke böra fast anställas.

Då de motiv, som i fråga om anställande i extra-ordinarie ställning av per- sonal å landskanslien och landskontoren föranlett uppställandet av vissa regler för lönegradsplaceringen, icke synas föreligga med avseende å den personal, varom här är fråga, har utredningen icke funnit sig böra förorda motsvarande regler beträffande nu ifrågavarande personal utan ansett denna i förevarande avseende böra likställas med rit- och skrivbiträden åt länsarkitektsorganisa- tionen.

Enligt vad utredningen inhämtat kommer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som till Kungl. Maj:ts ingivit sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår, i den mån ändring därav kan påkallas av utredningens förslag om anställande av extra-ordinarie befattningshavare i 7:e lönegraden, att till kommunikations- departementet ingiva den ytterligare framställning, vartill förhållandena kunna föranleda.

XXI. Vissa instruktionsbestämmelser.

Utöver vad ovan anförts angående förslaget till instruktion för läns- styrelserna vill utredningen här nedan i korthet beröra vissa bestämmelser.

1. *Befogenhet för länsstyrelse att stadga vite i vissa fall.* I 1855 års landshövdinginstruktion var § 10 av följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts befallningshavande utövar högsta polismyndigheten uti länet och bör därför hava omsorgsfull vårdnad därå, att allmän ordning och sä- kerhet upprätthållas, samt, i händelse häremot brytes, vidtagna erforderliga åt- gärder, ävensom i övrigt tillse, att begångna brott bliva i laga ordning beiv- rade; ägande Kungl. Maj:ts befallningshavande att, för handhavande härav, uti sådana fall, där ansvar icke är i lag bestämt, stadga erforderliga viten.»

Genom ett övergångsstadgande till gällande instruktion stadgas, att § 10 i instruktionen av den 10 november 1855, i vad den innefattar befogenhet för

länsstyrelse att i angivna fall stadga erforderliga viten, skall tills vidare äga tillämpning.

Anledning till att vitesbestämmelsen på detta sätt utbröts ur instruktionen torde hava varit viss utredning, som vid tiden för instruktionens utfärdande pågick. Denna utredning har icke föranlett till någon åtgärd. Utredningen har på grund härav och enligt från länsstyrelsehåll väckt förslag ansett, att bestämmelse, motsvarande § 10 i 1855 års instruktion, bör upptagas i blivande instruktion. Sådan bestämmelse har intagits i § 6 mom. 1 första punkten av instruktionsförslaget.

Däremot har utredningen icke funnit sig böra, på sätt blivit ifrågasatt, förorda sådan ändring av § 51 mom. 2 i gällande instruktion, att befogenheten att stadga vite för enskild part eller länsstyrelsen underordnad tjänsteman för underlåtenhet att fullgöra föreskrift om avgivande av förklaring, upplysning eller yttrande bleve utsträckt att omfatta jämväl fattigvårdsstyrelse och liknande, icke enskilda parter, enär 1926 års riksdag motsatt sig införande av sådan bestämmelse i av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt stiftad lag.

2. *Uppsikten över underdomare.* Jämlikt § 9 i gällande instruktion bör länsstyrelsen göra anmälan till vederbörande hovrätt, då länsstyrelsen finner, att underdomare ej inom föreskriven tid företager rannsaking med häktad person eller icke behörigen iakttagit gällande föreskrifter om avlämnande av saköreslängd och övriga handlingar, vilka böra av underdomare till länsstyrelsen översändas. Länsstyrelserna torde i allmänhet sakna möjlighet att övervaka, att de åtgärder, varom här är fråga, bliva av underdomarna i rätt tid verkställda utan kunna först i efterhand konstatera, att åtgärderna blivit vidtagna senare än ske bort. Stadgandet synes icke innefatta skyldighet för länsstyrelse att göra anmälan hos vederbörande hovrätt utan allenast innehålla en upplysning, huru i angivna fall skall förfaras. Även om stadgandet icke funnes, torde länsstyrelserna, om vederbörande handlingar efter anmaning icke komme länsstyrelserna till handa, hos hovrätten göra anmälan om försummelsen. Stadgandet har därför ansetts kunna utelutas ur instruktionen.

3. Enligt § 34 av gällande instruktion skall länsstyrelse, efter det val av borgmästare ägt rum, insända valprotokollet m. m. jämte eget yttrande till Kungl. Maj:t. Enär lagen den 14 mars 1921 om val av borgmästare i stad med magistrat samt av rådmän och magistratssekreterare i Stockholm innehåller föreskrifter om huru efter borgmästarval skall förfaras, har stadgandet ansetts kunna utgå, varvid emellertid förutsatts, att länsstyrelse skall vara oförhindrad att, även om besvär över valet icke anförts, vid översändande av valprotokollet avgiva yttrande, om anledning därtill kan finnas.

Att borgmästares avskedsansökan bör ingivas till länsstyrelsen synes följa

av bestämmelsen i § 4 av instruktionsförslaget, att magistraten lyder under länsstyrelsen.

4. Länsstyrelsens *arbetsredogörelse*, varom § 38 i gällande instruktion innehåller föreskrift, skall jämlikt nådigt cirkulär den 15 april 1862 (n:r 29) jämte redogörelse för balanserade mål insändas till justitiekanslärämbetet. I överensstämmelse med föreskrifter i instruktioner för centrala verk har i § 9 av instruktionsförslaget intagits bestämmelse om att förteckning över de före utgången av nästföregående kalenderår till länsstyrelsen inkomna mål och ärenden, vilka icke inom två månader efter årets utgång blivit slutligen handlagda, skall avlämnas till justitiekanslärämbetet. Arbetsredogörelse har däremot ansetts böra ingivas till chefen för socialdepartementet. För genomförande härav förutsattes ändring av ovannämnda nådiga cirkulär.

Beträffande § 9 sista stycket av instruktionsförslaget får utredningen hänvisa till kap. XX.

5. Föreskriften i § 46 gällande instruktion om länsbokhållares skyldighet att författa räkenskaper och förslag, som skola uppgöras å landskontoret, vilken bestämmelse synes härröra från länsbokhållares befattningsmed den numera avskaffade landsboken, liksom dennes bestyr att verkställa övrig bokföring har ansetts kunna utgå. Upprättandet av räkenskaperna samt bokföringen ombesörjes av annan personal under övervakning av länsbokhållaren.

6. I § 59 av gällande instruktion förefintligt stadgande, att länsstyrelse äger förordna om menighets hörande vid domstol i orten, torde numera i allmänhet sakna betydelse. Då det kan antagas, att bestämmelsen kan vara av praktiskt värde för norrländska länen, har den dock bibehållits i § 31 av förslaget.

7. Enligt § 66 *mom. 1* i gällande instruktion utgör arbetstiden för ordinarie befattningshavare utom landshövdingen i regel sju timmar varje söckendag.

Av en länsstyrelse har föreslagits, att arbetstiden skulle bestämmas till minst 42 fulla arbetstimmar i veckan på sätt av länsstyrelsen bestämdes.

Enligt utredningens förmenande bör möjlighet beredas länsstyrelsepersonalen att å dag före sön- och helgdag avsluta arbetet tidigare än eljest. Då detta utan inskränkning av arbetstiden för vecka räknat synes kunna åstadkommas genom bestämmelse av ovan angiven innebörd, har ändring av gällande bestämmelse i enlighet härmed upptagits i § 39 av förslaget. Med vecka torde i detta sammanhang få förstås sex på varandra följande arbetsdagar.

8. Bestämmelserna om *åtal och ansvar för tjänstefel* i § 74 av gällande instruktion hava bibehållits i huvudsak oförändrade i § 47 av instruktionsförslaget. Därvid har emellertid förutsatts, att, då hovrätt har att döma över länsstyrelsens ämbetsbrott, åtal sker inför hovrätt, jämväl därest an-

nan föredragande än landssekreterare, landskamrerare och länsassessor beträdes med fel eller försummelse i fråga om något länsstyrelsens beslut i fråga om vilket han jämte annan eller ensam är ansvarig och felet är av sådan beskaffenhet, att åtal vid domstol anses böra äga rum.

9. *Besvär över varning.* Jämlikt § 75 i gällande instruktion må varning, som tilldelats befattningshavare vid länsstyrelse, icke överklagas.

Förbud mot klagan över meddelad varning har i de centrala ämbetsverken varit gällande till och med år 1926. I anledning av en vid 1926 års riksdag väckt motion anfördes i samma riksdags skrivelse n:r 159, att dylikt förbud syntes hava sin grund däri, att varningen av lagstiftaren betraktats mera såsom en förebyggande och vägledande åtgärd än som en i vanlig mening bestraffande sådan. Emellertid syntes det ej kunna förnekas, att en i officiell ordning meddelad varning i allmänhet uppfattades såsom ett straff och att den till sina verkningar understundom finge stor betydelse. Exempelvis kunde sådan varning, i händelse tjänstemannen därefter funnes skyldig till förseelse, vid dennas bestraffande verka till straffets förhöjande. En varning kunde ock i avseende på det vitsord beträffande befattningshavarens tjänstgöring, vilket i vissa fall vore av betydelse vid beslut rörande uppflyttning i högre löneklass, komma att inverka i sådan riktning, att tjänstemannen ansåges övertygad om misskötsel i tjänsten i högre grad än om varning ej förelegat. Med hänsyn till de rättsverkningar en tilldelad varning sålunda kunde hava för vederbörande tjänsteman, finge det anses lämpligt och förenat med rättvisa, att den, som mottagit varningen, ägde möjlighet att draga beslutet härom under högre myndighets prövning.

Med anledning härav utfärdades den 10 december 1926 kungörelse angående upphävande av vissa bestämmelser om förbud att överklaga tilldelad varning (n:r 492). Dessa bestämmelser äro emellertid icke tillämpliga å befattningshavare vid länsstyrelserna. För dessa torde emellertid, såsom från länsstyrelsehåll framhållits, i nu ifrågavarande hänseende böra gälla samma bestämmelser, som för befattningshavare vid centrala ämbetsverk. På grund härav har i § 48 av instruktionsförslaget gällande förbud mot klagan över varning icke bibehållits.

10. Bland de i § 22 av instruktionsförslaget uppräknade ärendena har upp-tagits jämväl ärenden angående lagsökning och handräckning för fordrans utfående, vilka, därest föreliggande förslag om dessa ärendens överflyttande till domstol icke genomföres, torde böra hänföras till ärenden, varom här är fråga.

11. I § 23 av instruktionsförslaget har utfärdande av förordnande å kommunalborgmästarbefattning jämställts med åtgärd, som avser utfärdande av fullmakt å rådmans- eller magistratssekreterartjänst.

12. Med i § 28 av instruktionsförslaget under punkt 8 omförmälda ändring av länsstyrelsens arbetsordning avses ej sådan jämkning av arbetsfördelningen, som enligt vissa andra bestämmelser skall kunna vidtagas.

13. I § 29 *mom.* 2 av instruktionsförslaget har i överensstämmelse med 2 § i lagen den 7 juni 1934 om allmänna vägar i begreppet väg innefattats jämväl bro och färja.

Förteckning över till länsstyrelseutredningen ställda remisser eller ämbetskrivelser, vilka torde få anses besvarade genom föreliggande betänkande och förslag.

1. Sveriges extra landsstatstjänstemäns hemställan den 22 december 1934 om åtgärder till förbättrande av de manliga extra befattningshavarnas anställnings- och avlöningsförhållanden.
2. Föreningens kvinnor i statens tjänst hemställan den 22 december 1934 dels om inrättande av skäligt antal extra-ordinarie befattningar i biträdesgraderna vid länsstyrelserna, dels ock om verkställande av utredning beträffande behovet av ordinarie tjänster i kontorsbiträdes- och kanslibiträdesgraderna vid länsstyrelserna och inrättande av dylika befattningar.
3. Föreningens Sveriges landskanslisters och landskontoristers hemställan den 6 mars 1935 angående vidtagande av åtgärder för avskaffande av rådande vakanssystem inom fögderiförvaltningen av landsstaten eller förbättring av vakansvikariernas ställning i löne- och pensionshänseende.
4. Samma förenings framställning den 5 november 1935 angående lönegrads-placering.
5. H. Lundmarks m. fl. e. o. tjänstemän hemställan angående avlöning enligt 15:e lönegraden i avlöningsreglementet för icke-ordinarie befattningshavare.
6. Ivan Belinkis m. fl. hemställan angående ändrad benämning å länsbokhållarebefattningen.
7. Dagmar Lindquists m. fl. skrivelse angående förbättrade anställningsvillkor för rit- och skrivbiträden vid vägorganisationen i länen.
8. Vissa framställningar angående anställande av militärassistenter.
9. K. Hellqvists m. fl. extra tjänstemän vid landskansliet i Stockholms län hemställan den 10 maj 1933 och den 11 december 1934 om skälig förbättring av anställningsvillkoren och länsstyrelsens i länet den 18 december 1933 avgivna yttrande över förstberörda framställning.
10. Länsstyrelsens i Stockholms län hemställan den 23 mars 1935 om nyinrättande av vissa extra-ordinarie befattningar.
11. Länsstyrelsens i Södermanlands län skrivelse den 21 juni 1934 angående en ordinarie kanslibiträdesbefattning.
12. Länsstyrelsens i Östergötlands län hemställan den 24 oktober 1934 om inrättande av åtminstone ytterligare en ordinarie landskanslistbefattning eller en eller två extra-ordinarie befattningar i 14:e lönegraden.
13. Eivor Wærnbergs och Sara Wickboms framställning angående bemyndigande för länsstyrelsen i Östergötlands län att utnämna sökandena till ordinarie kameral- och kontorsbiträden.
14. Länsstyrelsens i Jönköpings län hemställan den 29 november 1934 om inrättande av ytterligare två ordinarie landskanslisttjänster och en extra-ordinarie befattning i 14:e lönegraden.

15. Länsstyrelsens i Kristianstads län hemställan den 31 augusti 1934 om inrättande av en ordinarie länsnotariatjänst av 2:a klass.
16. Kvinnliga befattningshavares å landskansliet i Malmöhus län hemställan den 5 december 1934 om inrättande av sex ordinarie biträdesbefattningar.
17. Länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län skrivelse den 7 juni 1934 angående ytterligare en ordinarie expeditivsvakt.
18. E. o. kameralbiträdet å landskontoret i Skaraborgs län Edit Lindbergs hemställan den 29 oktober 1934 om ordinarie anställning å kameral- eller kontorsbiträdestjänst.
19. E. o. kontorsbiträdet å landskontoret i Skaraborgs län Astrid Åvalls hemställan den 30 oktober 1934 om ordinarie anställning som kontors- eller skrivbiträde.
20. Länsstyrelsens i Skaraborgs län hemställan den 31 oktober 1934 om inrättande å landskansliet av vissa extra-ordinarie befattningar.
21. Länsstyrelsens i Värmlands län hemställan den 18 januari 1935 om inrättande av ytterligare tre extra-ordinarie befattningar å landskansliet i 14:e lönegraden.
22. Länsstyrelsens i Gävleborgs län hemställan den 1 december 1934 om inrättande av åtminstone ytterligare en ordinarie landskanslistbefattning och ytterligare en extra-ordinarie befattning å landskansliet i 14:e lönegraden samt ansökan av extra skrivbiträdet å landskansliet Gerda Larsson om anställning såsom extra-ordinarie befattningshavare i 2:a lönegraden.
23. Länsstyrelsens i Jämtlands län hemställan den 28 februari 1935 om inrättande av vissa ordinarie tjänster.
24. Länsstyrelsens i Västerbottens län skrivelse den 15 februari 1935 med underdånig ansökan av kvinnliga extra-ordinarie och extra befattningshavare vid länsstyrelsen om inrättande av ett antal ordinarie och extra-ordinarie befattningar.
25. Länsstyrelsens i Norrbottens län skrivelser den 20 september 1933 angående en ordinarie länsbokhållaretjänst av 2:a klass samt den 30 augusti 1934 angående ytterligare en ordinarie kontorsbiträdesbefattning å landskansliet.
26. Riksräkenskapsverkets skrivelse den 27 januari 1936 till statsrådet och chefen för finansdepartementet angående inbetalning, kontroll och redovisning av medel hos länsstyrelserna m. m.

BILAGOR
OCH
TABELLER

Bilaga A.

Arbetsuppgifter, som, enligt av länsstyrelserna lämnade förslag, anses kunna avlyftas från länsstyrelserna och handläggas av andra myndigheter eller underordnade organ.

§ i 1918 års landshövdinginstruktion	Ärendets beskaffenhet	Handläggningen föreslås överflyttad till nedan nämnd myndighet; annan åtgärd.
6	Förordnande för ordningsvakter	Landsfiskal eller landsfogde.
6	Förordnande av rättmedicinsk besiktning	Landsfogdarna samt polischeferna i sådana städer, vilka i avseende på polisväsendet ej skola tillhöra landsfogdes verksamhetsområde.
7	Överexekutorsärenden jämte ärenden rörande fördelning av expropriationsmedel, löseskillingar enligt ensittarlagen m. fl. medel	Domstol.
7	Promotorialrätten för hypoteksföreningar och sparbanker	Upphäves.
8	Sammanräkning av röster vid allmänna val	Centralt verk.
10	Förvandling av böter	Domstol.
10	Verkställighet av bötesstraff	Fängelseföreståndare.
10	Begäran om verkställighet av frihetsstraff	Hos vederbörande polischef eller, i fråga om häktad, fängelseföreståndare.
10	Förordnande om verkställighet av frihetsstraff	Fängelseföreståndare.
10	Sammanläggning av straff	Fängelseföreståndare.
11	Tillsynen över kronohäkten	Fångvårdsstyrelsen.
11	Kontroll och attest av fångförteckning	Fångvårdsmyndighet.
11	Fångförteckningar för kronohäkten samt stads- och häradshäkten	Överlämnas direkt till hovrätt.
11	Förpassning av rannsakningsfånge	Fångvårdsmyndighet.
11	Upphandling för fångvården	Fångvårdsstyrelsen.
12	Ärenden angående lösdrivare	Särskild nämnd.

§ i 1918
års lands-
hövding-
instruktion

Ärendets beskaffenhet

Handläggningen föreslås
överflyttad till nedan
nämnd myndighet; annan
åtgärd.

13	Kungörelser om värnpliktigas inskrivning, tjänstgöring och mönstring	Militära myndigheter.
13	Uttagning av motorfordon	Militära myndigheter.
14	Ärenden angående jordeböcker	Överlantmätaren, fastighetsregisterkommissionen eller jorddelningsverket.
16	Kommunernas underrättelser angående val av ledamöter i nämnd för allmän fastighetstaxering	Avskaffas.
16	Uppbörd och indrivning av vissa enskilda försäkrings- och andra avgifter	Avskaffas.
17	Vissa avlöningsutbetalningar	Till vederbörande verk.
19	Försäljning av kronoegendomar och uppbörd av köpeskillingsmedel	Domänstyrelsen.
19	Friköp av kyrklig jord	Stiftsnämnden.
22	Åligganden enligt §§ 14 och 16 i förordningen angående jordregister den 13/6 1908	Överlantmätaren.
22	Upprättande av jordregister samt ärenden angående fastighetsbildning i stad och fastighetsregister i stad	Överlantmätaren och fastighetsregisterkommissionen eller jorddelningsverket.
25	Underrättelser enligt 3 § i K. K. 23 oktober 1925 med särskilda föreskrifter för tillsyn å efterlevnaden av lagen den 6 juni 1925 angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk	Avskaffas.
26	Stadsplane- och byggnadsväsendet	Länsarkitektsinstitutjonen och byggnadsstyrelsen.
27	Granskning jämlikt § 3 mom. 1, 2 stycket Kungl. kungörelsen den 24 november 1928 (nr 447) av ansökningar om ersättning av staten för fattigvård och samhällsvård	Socialdepartementet.
27	Godkännande av plan till ålderdomshem m. fl. byggnader enligt fattigvårdslagen	Statens fattigvårdsinspektion.
30	Fördelning av avdikningslån	Lantbruksstyrelsen eller överlantmätaren.

§ i 1918 års landshövdingsinstruktion	Ärendets beskaffenhet	Handläggningen föreslås överflyttad till nedan nämnd myndighet; annan åtgärd.
30	Fastställelse av avstyckningar	Överlantmätaren.
30	Avstyckningsplan	Överlantmätaren.
30	Förordnande till vissa lantmäteriförrättningar	Överlantmätaren, vattenrättsdomaren eller lantbruksstyrelsen.
30	Tillståndsgivning enligt K. F. angående handel med vissa begagnade föremål m. m. beträffande stad	Magistrat, kommunalborgmästare eller polis-kammare.
30	Tillstånd till mindre lotterier	Magistrat, stadsstyrelse och landsfiskal.
30	Tillstånd till försäljning av pilsnerdricka enligt 13 § i förordningen angående försäljning av pilsnerdricka	Tillstånd meddelas tillsvidare.
30	Ansökningar enligt 20 § 3 mom. 1 st. förordningen angående försäljning av pilsnerdricka	Magistrat, stadsstyrelse och landsfiskal.
30	Fastställelse å överlåtelse av rättighet till utskänkning av rusdrycker	Kontrollstyrelsen.
30	Tillstånd till utskänkning av rusdrycker å passagerarfartyg och järnvägståg	Tillstånd meddelas tillsvidare.
30	Ansökningar enligt 55 § 2 mom. och 56 § 3 mom. rusdrycksförordningen	Magistrat, stadsstyrelse och landsfiskal.
30	Ansökningar jämlikt 11 § i förordningen angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker	Magistrat, stadsstyrelse och landsfiskal.
30	Ärenden enligt K. F. den 18 augusti 1928 angående explosiva varor	Ändringar enligt organisationsnämndens förslag.
30	Anmälan om transport av explosiva varor	Polismyndigheten.
30	Förvärv av ammunition	Magistrat, stadsstyrelse, landsfiskal eller polismyndighet.
30	Ärenden enligt K. F. den 7 oktober 1921 angående eldfarliga oljor	Ändringar enligt organisationsnämndens förslag.
30	Anmälan om handel med giftiga ämnen av andra klass	Polismyndighet.

§ i 1918
års lands-
hövding-
instruktion

Ärendets beskaffenhet

Handläggningen föreslås
överflyttad till nedan
nämnd myndighet; annan
åtgärd.

30	Ärenden angående hotell- och pensionat- rörelse i städer med magistrat	Magistraten.
30	Godkännande av ombud för utvandrars- agent	Kommerskollegium.
30	Försäkringsinrättningar	Försäkringsinspektio- nen.
30	Registrering av ekonomiska föreningar och bostadsrättsföreningar i städer	Magistrat och stads- styrelse.
31	Flottleds- och farledsärenden	Vattenrättsdomaren eller vattendomstolen.
31	Taxor å hamnavgifter och å grundpen- ningar	Kommerskollegium.
31	Kontrollen rörande verkställande av perio- disk efterbesiktning av automobiler i yr- kesmässig trafik	Automobilbesiktnings- männen.
31	Återkallelse av körkort	Domstol.
37	Familjeunderstöd	Regementsförvalt- ningarna.
37	Avstämpling av utländska aktier och obli- gationer jämlikt § 8 stämpelförordningen	Postverket.
37	Stiftelseurkunder	Polismyndighet.
37	Tillhandahållande av handelspass	Magistraten utan anli- tande av länsstyrelsen.
37	Anmälan enligt kungörelsen den 18 okto- ber 1929 angående märkning av kylhus- ägg och konserverade ägg.	Avskaffas.
37	Nedsättning av fullföljdsavgift och kost- nadsersättning	Av riksbanken utfärdat kvitto ersätter bevis en- ligt kungörelsen den 1 oktober 1915.

Förslag

till

instruktion för landshövdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda befattningshavarna.

Länsstyrelsens organisation.

§ 1.¹⁾

Styrelsen inom varje län är anförtrodd åt en landshövding, som utövar densamma med biträde av en landssekreterare och en landskamrerare jämte de övriga föredragande, som finnas där anställda. (*Länsstyrelse, Kungl. Maj:ts befallningshavande*). (§ 1)

§ 2.

De till länsstyrelsens ämbetsbefattning hörande ärenden handläggas å två avdelningar: landskansliet och landskontoret.

Landssekreteraren är chef för landskansliet och landskamreraren för landskontoret. (§ 2)

§ 3.

Hos länsstyrelsen äro anställda ordinarie befattningshavare i enlighet med personalförteckning, som av Kungl. Maj:t fastställles.

Dessutom äro hos länsstyrelsen icke-ordinarie befattningshavare anställda i mån av behov. (§ 3)

För biträde med handläggning av frågor, som beröra försvarsväsendet, är hos länsstyrelsen anställd en försvarsassistent.

Om vägingenjörers och länsarkitekts tjänstgöring i länsstyrelse samt förste provinsialläkares, länsveterinärs och fattigvårdskonsulents biträde åt länsstyrelsen är stadgat i instruktionerna för dessa befattningshavare.

§ 4.

Under länsstyrelsen lyda, på sätt särskilda författningar och instruktioner närmare bestämma, landsfogden i dennes egenskap av länspolischef samt länets magistrater, stadsstyrelser, poliskammare, häradskrivare, landsfiskaler, andra polischefer ävensom i övrigt till polisväsendet i länet hörande befattningshavare. (§ 4)

Länsstyrelsens ämbetsbefattning.

§ 5.

Det åligger länsstyrelsen att hava noggrann akt på länets tillstånd och behov samt i allt söka främja länets utveckling och dess befolknings bästa. Påkallas åtgärd, som länsstyrelsen icke äger själv omedelbart vidtaga, bör länsstyrelsen hos Kungl. Maj:t eller annan vederbörande myndighet göra framställning i ämnet. Länsstyrelsen bör hos Kungl. Maj:t anmäla vad som synes

¹⁾ Motsvarande § i gällande instruktion anges inom parentes.

vara av särskild vikt för Kungl. Maj:t att erfara rörande länet och dess befolkning samt inom länet timade större olyckshändelser och särskilda tilldragelser. (§ 5, § 38 st. 2)

§ 6.

Mom. 1. Länsstyrelsen tillkommer

1. att vara länets högsta polismyndighet och i denna egenskap hava ansvar för och ledning av polisväsendet i länet, övervaka, att allmän ordning och säkerhet därstädes behörigen upprätthållas och att, i händelse något däremot stridande förekommer, erforderliga åtgärder varda vidtagna samt tillse, att polisdistrikt och landsting fullgöra vad dem i avseende å polisväsendet åligger; ägande länsstyrelsen att för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, där ansvar icke är i lag bestämt, stadga erforderliga viten, (§ 6 mom. 1; övergångsbest.)

2. att såsom överexekutor fullgöra på densamma enligt lag ankommande åligganden, (§ 7 st. 1)

3. att handhava den administrativa rättsskipningen i mål, vilka, enligt vad därom är stadgat, skola av länsstyrelsen upptagas och avgöras, ävensom i tvister om, huru och till vilket belopp prästerskapets och kyrkobetjäningens samt folkskollärarnas löningsrättigheter skola utgöras, (§ 23:3)

4. att, på sätt särskilt är stadgat, taga befattning med frågor rörande ändring i länets kommunala och kyrkliga indelning samt att, då förändring i den administrativa och judiciella indelningen kan komma ifråga, därom göra vederbörlig anmälan, (§ 21)

5. att, enligt gällande föreskrifter, taga befattning med mantalsskrivning samt beskattnings-, uppbörds- och indrivningsväsendet, (§ 16)

6. att ombesörja medelsförvaltningen i länet i enlighet med vad därom särskilt stadgas, (§ 17)

7. att, i den mån sådant icke närmast ankommer på annan ämbetsmyndighet, hålla hand däröver, att sådan inom länet befintlig fast egendom, som tillhör staten eller varöver staten eljest har vård och inseende, icke obehörigen disponeras eller vanvårdas, (§ 19:1)

8. att pröva och avgöra frågor om åliggande att på landet anskaffa och underhålla allmänna byggnader med tillhörande inventarier ävensom sådana allmänna platser, som av menighet böra tillvägbringas, (§ 23:1)

9. att utöva tillsyn över kronohäkten samt stads- och häradsfångelser inom länet, förordna om häktades inställande till rannsaking eller förhör och om deras förflyttning för sådant ändamål samt att i övrigt fullgöra vad enligt gällande bestämmelser länsstyrelsen åligger i avseende å fångvården inom länet, (§ 11)

10. att övervaka, att de förpliktelser, vilka enligt lagen om barn utom äktenskap och med stöd därav utfärdade föreskrifter åligga barnavårdsnämnderna, varda behörigen fullgjorda, (§ 27)

11. att utfärda fullmakt för den, som blivit i behörig ordning vald till rådmän eller magistratssekreterare, (§ 34 mom. 2)

12. att ombesörja, att alla till allmän efterrättelse utfärdade föreskrifter och påbud, om vilkas kungörande annan ordning icke finnes stadgad, varda behörigen kungjorda inom länet, (§ 36)

13. att i övrigt fullgöra de åligganden och utöva de befogenheter, vilka enligt lagar, förordningar och andra stadganden tillkomma länsstyrelsen, samt

14. att avgiva de utlåtanden och lämna det ämbetsbiträde, som i vederbörlig ordning åskas eller av förhållandena eljest påkallas. (§ 37)

Mom. 2. Över författningar, enligt vilka åligganden eller befogenheter tillagts länsstyrelsen, hålles förteckning, som årligen skall granskas.

§ 7.

Mom. 1. Om under länsstyrelsens inseende ställd uppborädsman beträdes med tillgrepp, förskingring eller brist vid redovisning av allmänna medel eller annat, som under uppborädsmanansvar blivit honom anförtrott, eller vid dödsfall sådant förhållande yppas, tillhör det länsstyrelsen att, med iakttagande av vad gällande författningar därom stadga, skyndsamt vidtaga nödiga åtgärder till bevarande av det allmännas rätt samt om förhållandet göra anmälan hos riksräkenskapsverket. (§ 18 mom. 1)

Mom. 2. Har någon, som äger att med utsökningsmål taga befattning eller fått utmätningmans uppdrag att verkställa indrivning, avlidit eller rymt och har, vid inventering eller annorledes, i medel eller annat, som han omhänderhaft, yppats brist, varför ersättning enligt gällande lag skall utgå av allmänna medel, åligger det länsstyrelsen att ofördröjligen om nämnda förhållanden utfärda kungörelse, som införes i allmänna tidningarna; skolande denna kungörelse jämväl intagas i länskungörelserna med uppgift om dagen, då den varit i allmänna tidningarna införd. (§ 18 mom. 2)

§ 8.

Där stämning i tvistemål skall delgivas kronan, tillhör det länsstyrelsen att å kronans vägnar mottaga stämningen. Skall kronans talan i målet bevakas av annan myndighet än länsstyrelsen, föranstaltar länsstyrelsen därom, att stämningen överlämnas till den myndighet.

I mål, där kronans rätt skall bevakas av länsstyrelsen, har länsstyrelsen att förordna ombud till förvarande av kronans rätt eller utförande av kronans talan vid underdomstolar och ämbetsmyndigheter så ock vid husesyner och andra förrättningar ävensom att tillse, att föreskrivna åtgärder till fullföljd av kronans talan behörigen vidtagas.

Länsstyrelsen äger ock att i mål, där kronans rätt skall bevakas av annan myndighet, på anmodan av denna myndighet förordna sådant ombud, som i nästföregående stycke sägs. (§ 20)

§ 9.

Angående sin verksamhet har länsstyrelsen att varje år:

före den 1 april till justitiekanslärämbetet avlämna förteckning över de före utgången av nästföregående kalenderår till länsstyrelsen inkomna mål och ärenden, vilka icke inom två månader efter årets utgång blivit slutligen handlagda,

före den 1 juni till chefen för socialdepartementet avgiva arbetsredogörelse för det näst föregående året efter stadgat formulär,

enligt vad därom är särskilt stadgat lämna uppgifter till rättsstatistiken. (§ 38 st. 1)

Härutöver åligger det länsstyrelsen att årligen inom därför bestämd tid till

Kungl. Maj:t avgiva förslag till beräkning av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, länsstyrelserna, för nästföljande budgetår i de delar, som tillhöra länsstyrelsens befattning; skolande härvid iakttagas vad i sådant hänseende särskilt är föreskrivet.

§ 10.

Länsstyrelsen äger att av vederbörande myndigheter erhålla de upplysningar, det biträde och den handräckning, som för länsstyrelsens verksamhet erfordras och av dessa myndigheter lagligen kunna lämnas. (§ 39)

De särskilda befattningshavarnas åligganden.

§ 11.

Landshövdingen är Kungl. Maj:t ansvarig för länets styrelse och förvaltning. Honom åligger att söka vinna förtroget med förhållandena inom länet och för sådant ändamål genom resor och möten med länets invånare göra sig underrättad om de olika orternas tillstånd och behov.

Landshövdingen har att utöva tillsyn över ärendenas jämna gång inom länsstyrelsen samt övervaka att befattningshavarna med nit och noggrannhet fullgöra sina åligganden.

Landshövdingen skall vara bosatt å den residensort, Kungl. Maj:t anvisat honom. (§ 40)

§ 12.

Mom. 1. Landshövdingen äger, då han är tillstädes, föra ordet i sådana direktioner, styrelser, kommittéer och föreningar, uti vilkas förhandlingar han äger att å ämbetets vägnar delta, samt vid sådana ämbetsförrättningar inom länet, vilka skola av honom jämte andra ämbetsmän utföras.

Mom. 2. Då länets invånare eller menighet inom länet till följd av Kungl. Maj:ts eller länsstyrelsens beslut kallats att i allmänna angelägenheter sammanträda inför länsstyrelsen, men landshövdingen är förhindrad att bevista sammankomsten, skall, där ej länsstyrelsen för särskilt fall annorlunda förordnar, landsekreteraren eller, i fråga, som tillhör landskontorets handläggning, landskamreraren föra ordet. (§ 41)

§ 13.

Landsekreteraren har att söka vinna den förtroget med förhållandena inom länet, som erfordras för ett behörigt fullgörande av hans befattning.

I egenskap av chef för landskansliet åligger det landsekreteraren:

att hava tillsyn över göromålen inom landskansliet samt övervaka, att de därstädes tjänstgörande befattningshavarna behörigen fullgöra sina skyldigheter,

att mottaga och ansvara för de till landskansliet inkommande värdehandlingar samt över dem föra anteckningar enligt särskilda föreskrifter,

att mottaga och ansvara för till landskansliet med posten ankommande medel,

att föranstalta om fortlöpande kontroll å att till landskansliet inkommande medel bliva i vederbörlig ordning bokförda och levererade,

att i landskansliet föra i § 6 mom. 2 nämnd förteckning ävensom

att i övrigt fullgöra vad enligt denna instruktion eller eljest meddelade bestämmelser tillhör hans befattning.

I egenskap av föredragande åligger det landssekreteraren att enligt bestämmelserna i denna instruktion antingen bereda och föredraga eller själv avgöra eller ock för vederbörlig åtgärd till underordnad tjänsteman överlämna de till landskansliet hörande ärenden, som enligt arbetsordningen för länsstyrelsen ankomma på hans handläggning. (§ 42)

§ 14.

Landskamreraren har att söka vinna den förtrogenhet med förhållandena inom länet, som erfordras för ett behörigt fullgörande av hans befattning.

I egenskap av chef för landskontoret åligger det landskamreraren:

att hava tillsyn över göromålen inom landskontoret samt övervaka, att de därstädes tjänstgörande befattningshavarna behörigen fullgöra sina skyldigheter,

att hålla noggrann tillsyn därå, att de landskontoret åliggande räkenskaper och redogörelser i behörig ordning upprättas och avlämnas samt att uppbörd, indrivning och redovisning av kronoutskylder, statsverkets övriga inkomster och andra allmänna medel ävensom böter, allt så vitt de tillhöra landskontorets redovisning, å rätt tid och i stadgad ordning verkställas,

att mottaga och ansvara för de till landskontoret inkommande värdehandlingar samt över dem föra anteckningar enligt särskilda föreskrifter,

att mottaga och ansvara för till landskontoret med posten ankommande medel,

att föranstalta om fortlöpande kontroll å att till landskontoret inkommande medel bliva i vederbörlig ordning bokförda och levererade,

att i landskontoret föra i § 6 mom. 2 nämnd förteckning ävensom

att i övrigt fullgöra vad enligt denna instruktion eller eljest meddelade bestämmelser tillhör hans befattning.

I egenskap av föredragande åligger det landskamreraren att enligt bestämmelserna i denna instruktion antingen bereda och föredraga eller själv avgöra eller ock för vederbörlig åtgärd till underordnad tjänsteman överlämna de till landskontoret hörande ärenden, som enligt arbetsordningen för länsstyrelsen ankomma på hans handläggning. (§ 43)

§ 15.

Länsassessor skall enligt bestämmelserna i denna instruktion antingen bereda och föredraga eller själv avgöra eller ock för vederbörlig åtgärd till underordnad tjänsteman överlämna de ärenden, som enligt arbetsordningen ankomma på honom, samt därjämte, enligt de föreskrifter länsstyrelsen meddelar, biträda avdelningschefen med övriga förekommande göromål. Vid avdelningschefens laga förfall skall, där ej annorlunda förordnas, länsassessorn av 1:a klass förrätta avdelningschefens tjänst.

Därjämte är länsassessor pliktig att, i den omfattning, länsstyrelsen för arbetets jämna gång finner erforderligt, utföra göromål, som enligt instruktionen eller arbetsordningen åligger avdelningschefen eller annan föredragande å samma avdelning.

Länsassessor å landskansliet är ock pliktig att, om länsstyrelsen så förordnar, förrätta sådan auktion å utmätt fast egendom på landet, som hålles på annat ställe än landskansliet. (§ 44)

§ 16.

Mom. 1. Länsnotarie å landskansliet åligger:

att enligt de föreskrifter länsstyrelsen äger meddela, biträda vid de till landskansliet hörande göromålen,

att, om länsstyrelsen så förordnar, förrätta sådan auktion å utmätt fast egendom på landet, som hålles på annat ställe än landskansliet,

att ombesörja protokollföringen vid poliskollegium, som finnes tillsatt inom länet.

Vid laga förfall för länsassessor å landskansliet eller, i fråga om Gotlands län, för landssekreteraren, skall, där ej annorlunda förordnas, länsnotarie av 1:a klass å landskansliet förrätta länsassessors eller, i fråga om Gotlands län, landssekreterarens tjänst.

Därjämte är länsnotarie å landskansliet pliktig att, i den omfattning, länsstyrelsen för arbetets jämna gång finner erforderligt, utföra göromål, som enligt arbetsordningen åligger avdelningschefen eller annan föredragande å samma avdelning. (§ 45)

Mom. 2. Extra-ordinarie och extra länsnotarie å landskansliet åligger att enligt de föreskrifter, länsstyrelsen äger meddela, biträda vid göromålen å landskansliet ävensom att i den omfattning, länsstyrelsen för arbetets jämna gång finner erforderligt, utföra göromål, som enligt arbetsordningen åligger ordinarie länsnotarie å landskansliet.

§ 17.

Mom. 1. Länsnotarie å landskontoret åligger enligt de föreskrifter, länsstyrelsen äger meddela, och i den mån länsstyrelsen icke annorlunda förordnar:

att verkställa den på landskontoret ankommande granskning av rekvisitioner och räkenskaper samt avgiva anmärkning eller annat yttrande, vartill granskningen må föranleda,

att övervaka arbetet med räkenskapsföringen å landskontoret och därvid tillse, att till länsstyrelsen influtna medel bliva vederbörligen bokförda,

att i övrigt, såvitt de sålunda bestämda åligganden det medgiva, biträda vid göromålen å landskontoret.

Vid laga förfall för länsassessor å landskontoret eller, i fråga om Gotlands län, för landskamreraren, skall, där ej annorlunda förordnas, länsnotarie av 1:a klass å landskontoret förrätta länsassessors eller, i fråga om Gotlands län, landskamrerarens tjänst.

Därjämte är länsnotarie å landskontoret pliktig att, i den omfattning, länsstyrelsen för arbetets jämna gång finner erforderligt, utföra göromål, som enligt arbetsordningen åligger avdelningschefen eller annan föredragande å samma avdelning. (§ 46)

Mom. 2. Extra-ordinarie och extra länsnotarie å landskontoret åligger att enligt de föreskrifter, länsstyrelsen äger meddela, biträda vid göromålen å landskontoret ävensom att i den omfattning, länsstyrelsen för arbetets jämna gång finner erforderligt, utföra göromål, som enligt arbetsordningen åligger ordinarie länsnotarie å landskontoret.

§ 18.

Envar föredragande är pliktig

att tillse att ärenden, som det enligt arbetsordningen eller länsstyrelsens beslut åligger honom att föredraga, utan onödig tidsutdräkt företagas till behandling,

att ansvara för att beslut i sådana ärenden varda uppsatta och utan dröjsmål expedierade samt

att inom området för hans i arbetsordningen fastställda tjänsteåliggande vaka däröver, att rapporter, uppgifter och andra handlingar, som på bestämda tider skola till länsstyrelsen insändas eller dit infordras, i rätt tid inkomma. (§§ 58 och 42)

Hava under landshövdingens frånvaro ansökningar, brev eller muntliga anmälningar inkommit eller avgörande träffats, om vilka landshövdingen i anseende till deras beskaffenhet bör erhålla kännedom, skall landshövdingen genast vid återkomsten därom underrättas.

§ 19.

Landskanslist, landskontorist, kansli-, kameral- eller kontorsbiträde, ordinarie eller icke-ordinarie, har envar att efter vederbörande avdelningschefs föreskrifter deltaga i förekommande göromål. Efter förordnande av länsstyrelsen åligger det landskanslist och landskontorist att mottaga och ansvara för kontant erlagda medel, landskanslist å landskansliet och landskontorist å landskontoret. (§ 47)

§ 20.

Envar befattningshavare å landskontoret åligger att, då han därtill anlitas, lämna landskamreraren det biträde, som erfordras vid fullgörande av landskamrerarens jämlikt taxeringsförordningen åliggande uppgifter, ävensom att ombesörja protokoll- och längdföring vid prövningsnämnd samt utskriftsarbete m. m. åt sådan nämnd.

Angående den ersättning för övertidsarbete, som för taxeringsarbete, varom här är fråga, må utgå till annan än landskamrerare, meddelar Kungl. Maj:t föreskrifter jämlikt taxeringsförordningen.

§ 21.

Befattningshavare, tillhörande den ena av länsstyrelsens avdelningar, är skyldig att, efter särskilt beslut av länsstyrelsen på föredragning av chefen för denna avdelning, tillfälligtvis utföra de göromål å den andra avdelningen, som chefen för sistnämnda avdelning anvisar.

Rörande skyldighet att under viss tid såsom vikarie bestrida högre befattning är särskilt stadgat.

Ärendenas handläggning.

§ 22.

Landshövdingen äger ensam beslutanderätt i alla de ärenden, som föredragas inför honom. Föredraganden är skyldig att uttala sin mening och, därest beslutet bliver därifrån avvikande, låta anteckna densamma till protokoll. Har sådan anteckning ej skett, anses föredraganden hava biträtt beslutet.

Då avdelningschef, utan att vara föredragande, jämlikt § 28 har att övertvara ärendes handläggning, gälle jämväl beträffande honom vad nu stadgats om föredragande. (§ 49)

Där ej landshövdingen påkallar föredragning eller föredragande finner särskild omständighet böra föranleda därtill, må föredragande å länsstyrelsens vägnar meddela beslut i ärenden dels av expeditionell natur, dels ock

eljest av den art, att i avgörandet icke lämpligen bör krävas deltagande av mer än en person.

Till ärenden av denna art må ej hänföras andra än de som angå
 exekutiva auktioner och fördelning av köpeskilling ävensom fördelning av medel, som nedsatts enligt expropriations- och vattenlagen, lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, lagen om återköpsrätt till fast egendom, gruvestadgan, lagen om in-teckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal, eller lagen om gälds betalning genom penningars ned-sättande i allmänt förvar,

lagsökning och handräckning för fordrans utfående,
 förvandling av böter, sammanläggning av straff och straffs befordran till verkställighet, häktads inställande till rannsaking eller förhör eller förflyttning för sådant eller annat ändamål samt granskning av fångförteckning, ersättningstvister enligt 8 kap. fattigvårdslagen och 8 kap. barnvårdslagen samt tillämpning av bestämmelserna i nordiska fattigvårdskonventionen samt rörande nödställda sjömän och nödställda svenska undersåtar,

anteckning i handels-, närings-, försäkrings- och automobilregistren ävensom anteckning i föreningsregistret, dock ej då fråga är angående registrering av förening eller ändring av stadgar för förut registrerad förening, samt stiftelseurkund för aktiebolag,

utfärdande av kör- och trafik kort, där sådant icke förut varit indraget för sökanden,

utfärdande av pass för resa utom riket,

påförande av och befrielse från böter enligt värnpliktslagen,

utfärdande av jaktpass,

restitution, avkortning och avskrivning av utskylder och avgifter till kronan, automobilskatt och registreringsavgifter inräknat, samt sådana utskylder och avgifter, som enligt allmän författning eller med tillämpning av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade stadganden uppbäras eller redovisas i sammanhang med kronouppbörderna,

avkortning och avskrivning av böter,

arvsskatt och skatt å gåva,

mantalsskrivning samt

anordning av medel.

§ 23.

Vid ledighet å landshövdingetjänsten eller då landshövdingen är tjänstledig eller frånvarande eller eljest hindrad av andra tjänsteangelägenheter, utövas beslutanderätten i ärenden, som skola föredragas för landshövdingen,

a) där landssekreteraren eller landskamreraren är föredragande, av dem båda gemensamt; och skall vid skiljaktiga meningar dem emellan föredragandens mening gälla såsom länsstyrelsens beslut,

b) i andra fall av föredraganden och hans avdelningschef; och skall vid skiljaktiga meningar dem emellan avdelningschefens mening gälla såsom länsstyrelsens beslut.

Vid avgörande av ärende, däri föredragande jämlikt § 22 må ensam besluta, äger likväl föredragande, som finner särskild omständighet böra föranleda därtill, påkalla, att i avgörandet skall deltaga, i fall, som under a) härovan omförmäles, avdelningschefen å andra avdelningen och i fall, som under b) behandlas, avdelningschefen å samma avdelning.

I landshövdingens frånvaro må länsstyrelsen ej, såvida icke Kungl. Maj:t särskilt annorlunda förordnat, tillsätta tjänst i annan ordning än genom förordnande att den tillsvidare förrätta eller skilja befattningshavare från tjänsten. Vad sålunda stadgas utgör dock icke hinder för länsstyrelsen att i landshövdingens frånvaro utfärda fullmakt å rådmans- eller magistratssekreterartjänst samt förordnande å kommunalborgmästarbefattning. (§ 50)

Ej heller må ärende, vari landshövding förbehållit sig beslutanderätten, avgöras i hans frånvaro, såframt icke sådant påkallas av ärendets synnerligen brådskande beskaffenhet.

§ 24.

Mom. 1. Länsstyrelse har att med iakttagande av de i denna instruktion eller eljest av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter fastställa arbetsordning för arbetet inom länsstyrelsen, innefattande jämväl bestämmelser rörande fördelning mellan befattningshavarna av föredragningsskyldighet och göromål i övrigt.

Därvid äger länsstyrelse ålägga länsnotarie eller den, som sådan befattning uppehåller, att i stället för avdelningschef eller länsassessor handlägga av dem för sådant ändamål överlämnade enklare ärenden inom de grupper av ärenden, beträffande vilka Kungl. Maj:t därtill lämnat medgivande.

Mom. 2. Utan hinder av fastställd arbetsordning må avdelningschef, närhelst han därtill finner anledning, övertaga handläggning av ärende, som eljest skolat ankomma å annan föredragande, samt, i den mån så för arbetets jämna gång erfordras, länsstyrelse för viss tid besluta om jämkning i arbetsordningens fördelning av föredragning och göromål i övrigt.

Vid sådan jämkning må länsstyrelse å länsassessor överflytta jämväl de landssekreteraren eller landskamreraren enligt §§ 13 och 14 i instruktionen såsom avdelningschef åliggande skyldigheter, dock ej tillsynen över göromålen å avdelningarna eller övervakandet, att befattningshavarna fullgöra sina skyldigheter, och ej heller förändret av i § 6 mom. 2 omförmäld förteckning. Landssekreterares och landskamrerares åliggande jämlikt § 23 härövan må ej å annan överflyttas. Ej heller må länsstyrelse å icke-ordinarie länsnotarie överflytta föredragning eller därmed jämförliga göromål i vidare mån än som enligt arbetsordningen i regel gäller för ordinarie länsnotarie.

Länsstyrelse har att noga tillse, att jämkning i arbetsordning, som innebär utökning av antalet föredragande, icke må tillämpas under längre tid än som oundgängligen erfordras. Har beslut, innebärande dylik utökning, fattats under landshövdingens frånvaro, skall det för honom vid återkomsten anmälas.

Mom. 3. Om antagande eller ändring av arbetsordning skall anmälan ofördröjligen ske till chefen för socialdepartementet.

Före utgången av juli månad varje år skall länsstyrelse i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade anvisningar till chefen för socialdepartementet inkomma med redogörelse i vad mån länsstyrelsen under föregående budgetår medgivit jämkning i arbetsordningens fördelning av föredragning och göromål i övrigt.

§ 25.

Mom. 1. Avdelningschef ävensom annan föredragande må själv eller genom underordnad tjänsteman meddela sådana detaljbestämmelser, vilka utgöra omedelbar tillämpning av länsstyrelsens beslut eller gällande föreskrifter,

ävensom besvara till länsstyrelsen inkomna förfrågningar rörande faktiska förhållanden, varigenom dock föregripande av något länsstyrelsens beslut icke må ske.

Mom. 2. Föredragande äger att i ärenden, som höra till hans handläggning, utan föregående föredragning till bearbetning, granskning, anteckning, förvaring eller annan behörig åtgärd befordra rapporter och andra inkommande handlingar, som äro av beskaffenhet att icke föranleda till omedelbar eller vidare åtgärd av länsstyrelsen, ävensom att infordra uteblivna berättelser och rapporter.

Mom. 3. Utan föregående föredragning äger föredragande att själv eller genom honom underordnad tjänsteman medelst remiss eller särskild skrivelse infordra förklaringar, upplysningar eller yttranden, som för ärendets beredande till föredragning finnas erforderliga. För underlåtenhet att fullgöra i sådant avseende meddelad föreskrift må föredragande, där viss påföljd ej enligt lag äger rum, för enskild part eller länsstyrelsen underordnad tjänsteman stadga vite från och med fem till och med etthundra kronor eller äventyr, att ärendet ändå företages till avgörande.

Försittes sålunda förelagt vite, äger länsstyrelsen förordna om dess utdömande. (§ 51)

§ 26.

Mom. 1. I landskansliet upptagas och avgöras de till länsstyrelsens verksamhetsområde hörande ärenden, vilka icke jämlikt mom. 2 höra till landskontoret. (§§ 52 och 53)

Mom. 2. Till handläggning i landskontoret höra
dels de ärenden, som avses i § 6 punkt 5 samt §§ 7 och 8,
dels ock ärenden, som angå:

1. tillsättning av samt tjänstledighet, vikarie och avsked ävensom pension för befattningshavare å landskontoret samt häradskrivare;

fel eller försummelse i tjänsten av länsassessor och lägre befattningshavare, vilka tillhöra landskontoret, samt häradskrivare;

avlöningsförhöjning och ålderstillägg för innehavare av tjänst eller befattning vid landsstaten; samt

förande av tjänstematrikel för landsstaten, (§ 53 st. 2 och § 35)

2. statens utlåningsfonder samt övriga bidrag eller understöd av statsmedel, där fråga ej är om beviljande av bidrag till kommunikationsväsendet eller ersättning av staten för fattigvård eller barnavård, (§ 33)

3. medelsförvaltningen utom såvitt angår landskansliets expeditionsmedel, (§ 17)

4. påförande, befrielse och redovisning av böter enligt värnpliktslagen, (§ 13:1)

5. granskning av landskontorets underredogörars räkenskaper och medelsförvaltning, (§ 7)

6. inventering hos annan överexekutor än länsstyrelsen av penningar, som jämlikt lagen den 24 mars 1927 nedsatts i allmänt förvar, samt hos häradskrivare eller mantalsskrivningsförrättare i stad utan magistrat, (§ 16)

7. vård av uppbördssäkerhet och bevakning av statsverkets fordringar, (§ 18)

8. kontroll å stämpelförsäljning, (§ 16:6)

9. arvsskatt och skatt å gåva, (§ 16:5)

10. tillsyn över stiftelser,
11. besvär över debitering av kommunalutskylder och nöjesskatt ävensom annat beslut av kommunal myndighet i ämne, som tillhör landskontorets befattning, (§ 16:4, § 24)
12. tillsyn över fast och lös egendom, som tillhör staten eller varöver staten eljest har vård och inseende, samt vård av åtkomst- och andra handlingar rörande samma egendom, (§ 19:1, 2, 7, 8, 9)
13. förvärvande åt eller avhändande från staten eller allmän inrättning av äganderätt till fastighet, (§ 19:3, 10)
14. upprättande och förande av jordregister samt fastighetsregister för stad, (§ 22)
15. markegångssättning, (§ 15)
16. folkpensionering, (§ 28)
17. tvister om, huru och till vilket belopp prästerskapets och kyrkobestämmingens samt folkskollärarnas löningsrättigheter skola utgöras, (§ 23:3)
18. kommuns skyldighet att tillhandahålla rektor vid allmänt läroverk i stad eller hyresersättning, (§ 23:4)
19. kronans rätt till jordägarandel i gruva samt försvarsavgift för gruva, (§ 19:11)
20. deltagande i vattenavledningsföretag för kronan tillhörig fastighet, (§ 30:2)
21. vederhäftighetsbevis,
22. till landskontorets verksamhetsområde hörande framställningar och utlåtanden (§ 37) samt
23. andra till kameralförvaltningen hörande eller därav direkt härflytande frågor. (§§ 14, 19:4, 5)

§ 27.

Skulle vid någon länsstyrelse med hänsyn till hos densamma rådande särskilda förhållanden mindre jämkning uti den i § 26 bestämda fördelning undantagsvis befinnas erforderlig, må länsstyrelsen därom förordna. Beslut härom anmäles ofördröjligen till chefen för socialdepartementet.

Förekommer ärende, med avseende varå de i § 26 givna bestämmelser icke tydligen utvisa, till vilken avdelning ärendet är att hänföra, äger länsstyrelsen att efter de i nämnda paragraf följda grunder därom förordna. (§ 54)

§ 28.

Avdelningschefen å den avdelning, föredraganden ej tillhör, skall närvara vid avgörandet av ärenden angående:

- 1) inventering eller inspektion hos utmätningsman och magistrat, som utövar utmätningsmans befattning,
- 2) tillsättning av befattningshavare vid landsstaten, sådan befattningshavares fel eller försummelse i tjänsten eller utfärdande av tjänstgöringsbetyg för sådan befattningshavare,
- 3) beviljande av avsked eller tjänstledighet eller förordnande av vikarie för landsfiskal under längre sammanhängande tid än fjorton dagar,
- 4) personalens avlöningsförhållanden,
- 5) länsstyrelsens expeditionstid, lokaler eller anskaffande av inventarier,
- 6) framställningar eller utlåtanden, som beröra både landskansliets och landskontorets verksamhetsområde,

- 7) frågor, som avses i §§ 21 och 27,
- 8) fastställelse eller ändring av länsstyrelsens arbetsordning,
- 9) avgivande av länsstyrelsens arbetsredogörelse eller uppgift angående icke avgjorda mål och ärenden
samt då länsstyrelsen eljest beträffande särskilt ärende så bestämmer. (§ 55)

§ 29.

Mom. 1. Ärende, som rör pastorat eller socken, tillhörande flera län, behandlas av länsstyrelsen i det län, där, såvitt angår det förra fallet, moderförsamlingen och, i fråga om det senare, sockenkyrkan är belägen. Innan ärendet avgöres, skall tillfälle att däri yttra sig lämnas länsstyrelserna i övriga län, som saken angår.

Mom. 2. I ärende åter, som rör menigheter inom flera län och är av beskaffenhet att böra i ett sammanhang i hela sin omfattning prövas, såsom beträffande allmänna vägars anläggning och underhåll, flottleds inrättande samt fiskevattens begagnande m. m., tillkommer, där för särskilt fall icke annorlunda finnes stadgat, beslutanderätten länsstyrelserna i dessa län gemensamt. Stanna länsstyrelserna vid olika meningar, skall ärendet överlämnas till den ämbetsmyndighet, vilken prövningen av besvär över länsstyrelsens beslut i sådant ärende tillkommer, varefter det ankommer på sistnämnda myndighet att bestämma, efter vilken av de uttalade meningarna länsstyrelsens beslut skall avfattas. (§ 56)

§ 30.

Vad i allmän lag eller författning sägs om jäv mot domare gälle även i fråga om landshövding ävensom avdelningschef och annan föredragande hos länsstyrelsen, dock att i ekonomi- och politimål av allmän beskaffenhet jäv icke äger rum mot landshövding ej heller mot avdelningschef eller annan föredragande därför att han med avseende å sin enskilda samhällsställning har del i saken. (§ 57)

§ 31.

Mom. 1. Erfordras för behandling av något hos länsstyrelsen förekommande ärende att länets invånare eller menighet inom länet höres, äger länsstyrelsen, där särskilda bestämmelser icke annat föranleda, att, efter vad lämpligast finnes, antingen själv hålla erforderligt sammanträde eller därom lämna uppdrag åt landssekreterare eller landskamrerare eller annan till eller under länsstyrelsen hörande befattningshavare eller ock att förordna om menighetens hörande vid domstol i orten.

Mom. 2. Finner länsstyrelsen i något på dess prövning beroende ekonomi- eller politimål vittnens hörande vara av omständigheterna påkallat, må länsstyrelsen förordna om vittnesförhörs anställande vid den allmänna underrätt, där länsstyrelsen finner förhöret lämpligen böra äga rum. (§ 59)

Mom. 3. Skall auktion å utmätt fast egendom på landet hållas på annat ställe än landskansliet, må länsstyrelsen, där sådant med hänsyn till förrättningens väntade omfattning och beskaffenhet finnes erforderligt, förordna tjänsteman hos länsstyrelsen till biträde åt auktionsförrättaren. (§ 7 st. 2)

§ 32.

Till länsstyrelsen ankommande försändelser skola, där länsstyrelsen icke annorlunda förordnar, å tid, som av länsstyrelsen bestämmes, öppnas i länsstyrelsens ämbetslokal av landshövdingen i närvaro av landssekreteraren och

landskamreraren eller åtminstone en av dem eller ock, där landshövdingen ej är tillstädes, av landssekreteraren och landskamreraren. Kontanta penningar samt värdehandlingar, som ankomma till länsstyrelsen, skola genast antecknas i särskild bok och mot däri tecknat kvitto överlämnas till vederbörande.

Då länsstyrelsen med posten avsänder värdehandling, skall försändelsen assureras eller rekommenderas. (§ 60)

§ 33.

Kontanta inbetalningar å länsstyrelsen skola mottagas av därtill förordnade tjänstemän, en å vardera avdelningen (kassör); dock att medel, vilka erläggas vid av länsstyrelsen hållen förrättning, må uppbäras av vederbörande föredragande. Där särskild expedition för automobilärenden finnes inrättad, må jämväl kunna förordnas en tjänsteman att å denna mottaga kontanta inbetalningar.

§ 34.

Till länsstyrelsen inkommande handlingar skola, där länsstyrelsen för vissa grupper av ärenden icke annorlunda förordnar, genast registreras i diarium, kortregister, liggare eller på annat betryggande sätt.

För varje ärende skall, intill dess detsamma hos länsstyrelsen slutbehandlats, bibehållas det nummer, under vilket det först upptagits.

Vid årligen fört diarium skall fogas förteckning, upptagande nummer å ärenden, som från föregående år kvarstå oavgjorda. (§ 61)

§ 35.

Protokoll föres, då muntligt förhör eller sammanträde med menighet hålles, då auktion eller annan offentlig förrättning äger rum, då avvikande mening uttalats, ävensom i övrigt, då länsstyrelsen därtill finner anledning.

För protokollets förande ansvarar föredraganden, och protokollet påtecknas av landshövdingen eller i fall varom i § 23 sägs, av den, som jämte föredraganden deltagit i ärendets handläggning. (§ 62)

§ 36.

Mom. 1. Koncept till expedition skall förses med anteckning om vilken eller vilka i ärendets handläggning deltagit.

Mom. 2. Från länsstyrelsen utgående expedition i ärende, som föredragits inför landshövdingen, underskrives av landshövdingen och den eller dem, som jämte honom deltagit i ärendets handläggning. Utgående expedition i ärende, som föredragits i landshövdingens frånvaro, underskrives "På länsstyrelsens vägnar" av föredraganden och den eller de avdelningschefer, som jämte honom deltagit i handläggningen. Utgående expedition i ärende, som avdelningschef eller annan föredragande handlagt utan föregående föredragning, underskrives av honom, om handläggningen skett med stöd av § 22 "På länsstyrelsens vägnar" och eljest "På tjänstens vägnar".

Telegram och kungörelser, som skola i dagliga tidningar intagas, må under-tecknas "Länsstyrelsen".

Remisser och expeditioner, som enligt § 25 handlagts av annan än föredraganden, må förses med underskrift "Enligt uppdrag" och vederbörande tjänstemans namnteckning.

Protokoll eller protokollsutdrag underskrivas av protokollsföraren.

Om underskrift å check samt giro- och utbetalningskort ävensom kvitton, vilka av länsstyrelsen utställas, är särskilt stadgat.

Mom. 3. Har vid upprättande av förslag till besättande av tjänst eller vid föredragning av ärende, däri beslut skall underställas högre myndighets prövning eller utlåtande avgivas till Kungl. Maj:t eller central ämbetsmyndighet, skiljaktig mening antecknats i protokollet, skall utdrag av detsamma, upptagande sådan mening åtfölja den utgående expeditionen. (§ 63)

§ 37.

Diarié, protokoll och koncept ävensom de handlingar, för vilka sådant lämpligen kan ifrågakomma, böra inbindas samt, jämte allt vad till länsstyrelsens arkiv i övrigt hör, väl förvaras. Över arkivhandlingarna skall föras fullständig förteckning, enligt vilken, vid ombyte av landssekreterare eller landskamrerare, inventering skall ske av vad till varderas befattning i förvarande avseende hör. (§ 64)

Daglig arbets- och mottagningstid.

§ 38.

Landshövdingen bör, därest hinder av andra ämbetsåligganden icke möter, varje söckendag infinna sig i länsstyrelsens ämbetslokal.

Genom anslag inom lokalen bör landshövdingen låta tillkännagiva viss tid, då han företrädesvis träffas. (§ 65)

§ 39.

Mom. 1. Samtliga ordinarie befattningshavare utom landshövdingen skola, i den mån ej nedan eller eljest annorlunda stadgas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 42 fulla arbetstimmar i veckan, förlagda till tider, om vilka landshövdingen närmare bestämmer. I arbetstiden må icke inräknas måltidsrast.

Vid alla tillfällen, då göromålens gång det kräver, äger landshövdingen eller avdelningschef påfordra nödig utsträckning av arbetstiden å tjänsterummet.

Om och i den mån omständigheterna det tillåta, må länsstyrelsen för högst tre månader under tiden juni—september medgiva inskränkning i den i första stycket angivna arbetstid, dock ej med mera än nio timmar i veckan.

Därest tjänstearbete med hänsyn till dess särskilda beskaffenhet finnes med större fördel kunna utföras utom tjänsterummet, må medgivande till därav föranledd inskränkning av arbetstiden å tjänsterummet lämnas av landshövdingen eller, efter hans bestämmande, av vederbörande avdelningschef. Fråga om inskränkning eller ändring i särskilda fall i övrigt av den i allmänhet fastställda arbetstiden å tjänsterummet prövas i enahanda ordning.

Expeditionsvakt må åläggas den tjänstgöring nattetid, som för ämbetslokalernas bevakning finnes erforderlig; dock skall den, av vilken sådan natttjänstgöring fullgöres, åtnjuta motsvarande befrielse från dagtjänstgöring.

Mom. 2. Befattningshavare, som icke är ordinarie, skall utföra sitt arbete å tjänsterummet å tid, varom, där ej annat finnes stadgat, föreskrifter meddelas i arbetsordningen eller av landshövdingen eller, efter dennes bestämmande, av avdelningschef.

Mom. 3. För avdelningschef och länsassessor skall viss daglig, för allmänhetens mottagande tjänlig tid, ej understigande en timme, vara bestämd.

Landskansliet och landskontoret skola hållas öppna för allmänheten minst fem timmar varje söckendag; dock må länsstyrelsen, där så finnes kunna utan olägenhet ske, för högst tre månader, under tiden juni—september inskränka den sålunda bestämda expeditionstiden intill fyra timmar om dagen.

Nu omförmälda mottagnings- och expeditionstider skola genom anslag inom länsstyrelsens ämbetslokal tillkännagivas. (§ 66)

Tjänstetillsättning, semester och annan ledighet, vikariat och avsked.

§ 40.

Landssekreterare, landskamrerare och länsassessor tillsättas, efter förslag av länsstyrelsen, av Kungl. Maj:t genom fullmakt.

Övriga ordinarie befattningshavare hos länsstyrelsen tillsättas av denna genom konstitutorial.

Länsstyrelsen antager jämväl den icke-ordinarie personalen. (§ 67)

Försvarsassistent förordnas av Kungl. Maj:t.

§ 41.

Då befattning hos länsstyrelsen, som tillsättes av Kungl. Maj:t efter förslag av länsstyrelsen, blir ledig, utfärdar länsstyrelsen kungörelse därom i allmänna tidningarna med föreläggande av trettio dagars ansökningstid, räknat från den dag kungörandet sker. Efter denna tids utgång insänder länsstyrelsen ansökningshandlingarna till Kungl. Maj:t samt förordar därvid till tjänstens erhållande den bland de sökande, som anses företrädesvis böra ifrågakomma, eller anmäler, att sådant förord icke kan lämnas åt någon av de sökande. (§ 68)

§ 42.

Då ordinarie befattning hos länsstyrelsen, som skall tillsättas av länsstyrelsen, blir ledig, skall densamma i allmänna tidningarna kungöras ledig till ansökan inom trettio dagar från den dag kungörandet sker. (§ 69)

§ 43.

Landshövdingen äger utan särskilt tillstånd att årligen under högst trettio dagar, därav dock icke mer än fjorton dagar i följd, för enskilda angelägenheter åtnjuta frihet från ämbetsgöromål och därunder vistas utom länet, skolande, då landshövdingen begagnar sig av rättigheten att vistas utom länet, anmälan därom göras hos chefen för socialdepartementet. Är landshövdingen härutöver i behov av tjänstledighet, skall ansökningshandlingarna göras hos Kungl. Maj:t. (§ 70)

§ 44.

Mom. 1. Fördelningen av semester mellan befattningshavarna uppgöres av länsstyrelsen.

Mom. 2. Annan ledighet än semester må av länsstyrelsen beviljas landssekreterare och landskamrerare under högst fyrtiofem dagar samt länsassessor under högst etthundraätjugu dagar årligen.

Erfordras sådan ledighet för längre tid, än nu är sagt, skall frågan hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande.

Om dylik ledighet för övrig personal äger länsstyrelsen att efter förekommande omständigheter besluta. (§ 71)

§ 45.

Vikarie för befattningshavare hos länsstyrelsen vid semester, annan ledighet, tjänsteresa eller vakans förordnas, där fråga är om ledighet jämlikt § 44 mom. 2 andra punkten av Kungl. Maj:t, men eljest av länsstyrelsen. (§ 72)

Vikarie må av länsstyrelsen förordnas endast i fall, då vikarie oundgängligen erfordras för arbetets jämna gång.

Till vikarie för befattningshavare må av länsstyrelsen icke utan Kungl. Maj:ts medgivande förordnas annan än den, som innehar sådan kompetens, som är föreskriven för den befattning, varom fråga är, eller, där vikarie skall förordnas för icke-ordinarie befattningshavare, sådan kompetens, som stadgats för ordinarie befattningshavare med arbetsuppgifter närmast jämförliga med dem, som åligga den icke-ordinarie befattningshavaren.

§ 46.

Avsked från landssekreterar-, landskamrerar- eller länsassessorstjänst sökes hos Kungl. Maj:t. Ansökningen ingives till länsstyrelsen, som med eget utlåtande överlämnar densamma till Kungl. Maj:t.

Ansökning om avsked från sådan befattning hos länsstyrelsen, som av länsstyrelsen tillsättes, prövas av länsstyrelsen. Innan ansökningen bifalles, bör, där fråga föreligger om den avskedssökandes rätt till pension, sådan fråga vara prövad i därför stadgad ordning. (§ 73)

Entledigande av försvarsassistent meddelas av Kungl. Maj:t.

Åtal och ansvar för tjänstefel.

§ 47.

Mom. 1. Beträdes landshövding, landssekreterare eller landskamrerare med fel eller försummelse i tjänsten, sker åtal därför inför vederbörande hovrätt.

Mom. 2. Skulle länsassessor finnas icke behörigen iakttaga sina tjänsteflikter, äger länsstyrelsen meddela honom föreställning samt anbefalla rättelse. Låter han sig ej därav rätta eller har han begått fel av svårare beskaffenhet, må länsstyrelsen vidtaga åtgärd för hans ställande under åtal inför vederbörande hovrätt.

Mom. 3. Gör annan ordinarie befattningshavare hos länsstyrelsen, än i mom. 1 och 2 sägs, sig skyldig till fel eller försummelse i tjänsten eller till vanvårdnad mot förman eller olydnad, må länsstyrelsen tilldela honom varning.

Har den felande icke låtit sig därav rätta eller har han gjort sig skyldig till fel av svårare beskaffenhet, äger länsstyrelsen efter omständigheterna suspendera den felande från tjänst och lön på högst tre månader eller vidtaga åtgärd för hans ställande under åtal vid vederbörlig domstol eller, där den felande är annan än länsnotarie, landskanslist eller landskontorist, skilja honom från tjänsten.

Mom. 4. Vidtages åtgärd för anställande av åtal mot befattningshavare, äger länsstyrelsen avstånga den felande från tjänstens utövning, till dess över honom blivit slutligen dömt eller domstolen annorlunda förordnar. Har länsstyrelsen fattat beslut om befattningshavares suspension eller skiljande från tjänsten, äger länsstyrelsen likaledes, till dess beslutet vunnit laga kraft, avstånga den felande från utövning av tjänsten.

Mom. 5. Ådagalägger befattningshavare, som icke är ordinarie, försumlighet, oskicklighet eller klandervärt uppförande eller visar han sig eljest olämplig, äger länsstyrelsen tilldela honom varning eller skilja honom från tjänsten eller beträffande försvarsassistent hos Kungl. Maj:t göra framställning om hans skiljande från förordnandet. Vid svårare förseelser sker åtal inför vederbörlig domstol.

Mom. 6. Är fråga om åtal mot befattningshavare i avseende å redovisning av allmänna medel, förhålles efter vad därom särskilt finnes stadgat. (§ 74)

Besvär över länsstyrelsens beslut.

§ 48.

Mom. 1. Över tilldelad föreställning må klagan icke föras.

Mom. 2. Den, som icke åtnöjes med länsstyrelsens beslut, varigenom han tilldelats varning, avstångts från tjänstens utövning eller ansvar blivit honom ådömt för fel eller försummelse i tjänsten, må däröver hos Kungl. Maj:t anföra besvär, vilka skola hava inkommit till socialdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från delfåendet.

Mom. 3. Över länsstyrelsens beslut, som innefattar förslag till återbesättande av tjänst vid landsstaten, må besvär anföras hos Kungl. Maj:t i socialdepartementet inom trettio dagar från den dag, då förslaget upprättades. Över andra av länsstyrelsen meddelade beslut, som avse tjänstetillsättning eller förordnande inom landsstaten, må besvär anföras hos Kungl. Maj:t i socialdepartementet inom trettio dagar från delfåendet, vilket beträffande beslut om tjänstetillsättning, varom meddelande införts i allmänna tidningarna, skall anses hava skett den dag, då meddelandet varit där infört.

Mom. 4. Med besvärns anförande mot länsstyrelsens åtgärder och beslut i andra ärenden förhålles på sätt efter varje ärendes beskaffenhet finnes stadgat.

Mom. 5. Beslut om befattningshavares avstångning från tjänstens utövning går i verkställighet utan hinder av besvärns anförande. (§ 75)

§ 49.

Då beslut, över vilket klagan må föras, expedieras genom utslag, skall detta innehålla behörig besvärshänvisning. Expedieras sådant beslut annorledes, skall besvärshänvisning lämnas, där givna bestämmelser sådant påkalla eller länsstyrelsen eljest finner besvärshänvisning erforderlig eller ock part begär dylik hänvisning. (§ 76)

Övergångsstadgande.

Beträffande å övergångsstat kvarstående lanträntmästare, dennes tjänsteställning och vad därmed sammanhänger gälle vad i Kungl. kungörelsen i ämnet den 4 december 1908 är stadgat samt i övrigt i tillämpliga delar vad i denna instruktion finnes föreskrivet.

Denna instruktion träder i kraft den 1 juli 1937, från och med vilken dag instruktionen för landshövdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda tjänstemän den 12 april 1918 med däri sedermera vidtagna ändringar ävensom övriga föreskrifter, som stå i strid med föreskrifterna i denna instruktion, skola upphöra att gälla.

Dock iakttages:

att i instruktionen för landshövdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda tjänstemän den 10 november 1855 meddelade bestämmelser angående länsstyrelses befattning med ärenden rörande grundskatter och därmed jämförliga utskylder samt frågor, som äga samband med indelningsverket, skola, i den mån dylika ärenden ännu kunna förekomma, fortfarande vara gällande, samt

att, där enligt föreskrift i äldre författning landshövdingen äger i något ärende besluta, denna befogenhet skall tillkomma länsstyrelsen.

Utkast

till

arbetsordning

i vad avser föredragningens fördelning.

§ 1.

I den mån länsstyrelsen ej med stöd av § 24 mom. 2 i landshövdinginstruktionen annorlunda förordnar, skall föredragningsskyldighet och därmed jämförliga göromål fördelas på sätt i §§ 2—5 härefter stadgas.

§ 2.

Emellan befattningshavarna å *landskansliet* gäller denna fördelning:

Landssekreteraren åligger att handlägga till landskansliet hörande mål och ärenden, som angå

- 1) tillsättning av befattningshavare och personalfrågor i övrigt,
- 2) polisväsendet samt allmän ordning och säkerhet,
- 3) stadsplane-, byggnads- och brandväsendet,
- 4) fastighetsbildning i stad och avstyckning å landet,
- 5) hälso- och sjukvård samt husdjurssjukdomar,
- 6) vägväsendet och föreskrifter om vägtrafik,
- 7) den administrativa, judiciella, kommunala eller kyrkliga indelningen,
- 8) enligt kommunallagarna förekommande frågor utom besvär över kommunala myndigheters beslut.
- 9) av Kungl. Maj:t eller andra myndigheter infordrade utlåtanden, dock ej i sådana besvärsmål, vari annan tjänsteman varit föredragande, samt
- 10) ämne, som icke ankommer på annan föredragande.

Länsassessor av 1:a klass åligger att handlägga till landskansliet hörande mål och ärenden, som angå

- 1) överexekutorsgöromål, dock att, där fråga uppkommer om åtgärd i anledning av tjänstemans försummelse, ärendet skall överlämnas till landssekreterarens handläggning,
- 2) besvär enligt kommunallagarna över kommunala myndigheters beslut,
- 3) fattigvård och barnavård samt barn utom äktenskap,
- 4) fullgörande av skolplikt,
- 5) understöd ur allmänna arvsfonden,
- 6) nödställda sjömän och nödställda svenska undersåtar,
- 7) arbetarskydd, användande av barn vid offentliga förevisningar och vid viss försäljning,
- 8) behandling av alkoholister och lösdrivare,
- 9) övervakning av utlänningar, utlännings rätt att giva eller medverka vid offentlig föreställning,
- 10) utvandragerter och deras ombud,

- 11) häktads inställande till rannsaking eller förhör eller förflyttning för sådant eller annat ändamål samt fångförteckning,
- 12) för brott kvarhållna personer och villkorligt frigivna,
- 13) förvandling av böter, sammanläggning och verkställighet av straff,
- 14) tillsyn över kronohäkten samt stads- och häradsfängelser ävensom fångvård,
- 15) försvarsväsendet och därmed sammanhängande frågor,
- 16) förordnande till lantmäteriförrättningar, till syneförrättningar enligt ensittarlagen samt bestridande med allmänna medel av kostnader, förenade med inlösen av under nyttjanderätt upplåtet område m. m. samt
- 17) fördelning av medel, som nedsatts enligt expropriations-, ensittare- och vattenlagen, lagen om återköpsrätt till fast egendom, gruvestadgan, lagen om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal, eller lagen om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar.

Länsassessor av 2:a klass åligger att handlägga till landskansliet hörande mål och ärenden, som angå

- 1) motorfordonstrafik och därmed sammanhängande frågor,
- 2) anteckning i närings-, handels-, förenings- och försäkringsregistren,
- 3) idkande av handelsrörelse,
- 4) stiftelseurkund för aktiebolag,
- 5) hotell- och pensionatrörelse,
- 6) alkoholfria och därmed jämförliga drycker,
- 7) biografer och filmförevisning samt film,
- 8) offentliga föreställningar i hypnotism,
- 9) lotterier,
- 10) godkännande av jordbrukets kreditkassor,
- 11) eldfarliga oljor, explosiva varor och giftiga ämnen,
- 12) skjutvapen och ammunition,
- 13) utfärdande av pass för resa utom riket,
- 14) forntida minnesmärkens fredande och bevarande, fornfynds hembjudande till inlösen för statens räkning samt fredande av naturminnesmärken.

§ 3.

Länsnotarie å landskansliet åligger att under tid, länsstyrelsen därom för arbetets jämna gång förordnat, handlägga enklare från avdelningschef eller länsassessor för sådant ändamål överlämnade ärenden, som angå

- fastställelse av avstyckning,
- byggnadslov,
- utseende enligt kommunala vallagen av efterträdare till avgången fullmäktig,
- statsbidrag till fattigvård och barnavård,
- fångförteckning,
- förvandling av böter, sammanläggning och verkställighet av straff,
- utvandraregenter och deras ombud,
- trafikförsäkring,
- utfärdande av körkort och trafik kort, där sådant icke förut varit indraget för sökanden,
- anteckning i närings-, handels- och automobilregistren,
- gårdfarihandel, handel med begagnade föremål,

stiftelseurkund för aktiebolag,
eldfarliga oljor, explosiva varor och giftiga ämnen samt
utfärdande av pass för resa utom riket.

§ 4.

Emellan befattningshavarna å *lanskontoret* gäller denna fördelning:

Landskamreraren leder taxeringsarbetet i länet och utövar den honom enligt särskilda föreskrifter åliggande tillsynen över skatteförfattningarnas rätta efterlevnad och tillämpning.

I övrigt handlägger landskamreraren till landskontoret hörande ärenden, som angå

- 1) tillsättning av befattningshavare och personalfrågor i övrigt,
- 2) anordningsväsendet och medelsförvaltningen,
- 3) åtgärd i anledning av inventering hos landskontorets underredogörare, hos annan överexekutor än länsstyrelse av penningar, som jämlikt lagen den 24 mars 1927 nedsatts i allmänt förvar, samt hos häradsskrivare eller mantalsskrivningsförrättare i stad utan magistrat,
- 4) bevakning av statsverkets fordringar, i den mån detta åliggande icke ankommer på länsassessorn, enligt vad nedan stadgas,
- 5) arvsskatt och skatt för gåva,
- 6) vederhäftighetsbevis,
- 7) kontroll å stämpelförsäljning,
- 8) åtgärd enligt § 8 i landshövdinginstruktionen,
- 9) markegångssättning,
- 10) allmänna arvsfonden tillkommande rätt,
- 11) stödlån och vård av säkerheter därför,
- 12) folkpensionering,
- 13) understöd av skatteutjämningsmedel,
- 14) understöd åt fiskare,
- 15) bidrag från älgskadefonden,
- 16) av Kungl. Maj:t eller andra myndigheter infordrade utlåtanen, dock ej i sådana besvärsmål, vari annan tjänsteman varit föredragande, samt
- 17) ämne, som icke ankommer på annan föredragande.

Länsassessor av 1:a klass handlägger till landskontoret hörande ärenden, som angå

- 1) uppbördsväsendet samt vården av uppbördssäkerheter, dock att, där fråga uppkommer om åtgärd i anledning av tjänstemans försummelse, ärendet skall överlämnas till landskamrerarens handläggning,
- 2) påförande, befrielse och redovisning av böter enligt värnpliktslagen,
- 3) besvär över kommunala myndigheters beslut,
- 4) mantalsskrivning och kyrkoskrivning,
- 5) tillsyn över stiftelser,
- 6) försäljning av kronoegendomar,
- 7) försäljning av kyrklig jord,
- 8) åbo- och skattemannarätt,
- 9) kronans rätt till jordägareandel i gruva,
- 10) i § 26 punkterna 17 och 18 av instruktionen omförmälda frågor,
- 11) utfärdande av jaktpass.

- 12) familjeunderstöd åt värnpliktiga samt
- 13) fördelning av återbetalningsskyldighet för avdikningslån.¹⁾

§ 5.

Länsnotarie å landskontoret åligger att under tid, länsstyrelsen därom för arbetets jämna gång förordnat, handlägga enklare från avdelningschef eller länsassessor för sådant ändamål överlämnade ärenden, som tillhöra landskamrerarens göromål i avseende å taxeringsväsendet,

eller angå

påförande av och befrielse från böter enligt värnpliktlagen,
utfärdande av jaktpass samt
familjeunderstöd åt värnpliktiga.

¹⁾ I län, där länsassessor av 2:a klass finnes anställd vid landskontor, bör det åligga denne att i den omfattning, länsstyrelsen bestämmer, i landskamrerarens ställe handlägga taxeringsärenden eller andra göromål i avseende å taxeringsväsendet. I övrigt bör sådan länsassessor av ovan angivna ärenden övertaga sådana, som angå mantalskrivning och kyrkoskrivning, tillsyn över stiftelser, understöd av skatteutjämningsmedel, ansökningar om bidrag från älgskadefonden samt stödlån och vård av säkerheter därför.

Inom riksräkenskapsverket upprättat

förslag

till

ändring av §§ 13, 22, 24, 30 och 46 kungörelsen den 13 november 1931 (n:r 396) med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen.

§ 13.

Över länets uppbörd — — — eller varder föreskrivet.

I sådant avseende åligger det landskontoret att i enlighet med formulär, som fastställas av riksräkenskapsverket, föra eller upprätta följande räkenskaper och redogörelser, nämligen:

journal över inkomster och utgifter,

inkomstbok och utgiftsbok,

huvudbok,

kassarapport,

debiteringsrapport,

uppbördsredogörelse,

bötesredogörelse,

avräkningar med köpare av smärre kronolägenheter ävensom liggare över deponerade värde- och säkerhetshandlingar.

Landskansliet åligger att i likhet med vad som föreskrivits beträffande landskontoret föra särskild liggare över å avdelningen deponerade värde- och säkerhetshandlingar.

I egenskap av — — — riksräkenskapsverket.

Därjämte — — — uppgifter.

Med de centrala förvaltningsmyndigheter — — — särskilda räkningar.

§ 22.

Beträffande — — — följande:

1) Kassarapporten — — — riksräkenskapsverket.

2) Debiteringsrapporten — — — riksräkenskapsverket.

Vid översändandet — — — vidtagits.

Till utgiftsbokens — — — att upprätta.

3) Huvudboken insändes till riksräkenskapsverket inom tid, varom särskilt finnes stadgat.

Vid huvudboken skall fogas

styrkt avskrift — — — handlexpediter,

avräkningar med skattskyldiga, vilka erhållit anstånd med erläggande av arvs- och gåvoskatt, enligt av riksräkenskapsverket fastställt formulär,

förskottsredogörelse,

förteckning över vid budgetårets slut utestående förskott,

förteckning över de under budgetåret hållna exekutiva auktioner, vari för varje förrättning anges länskungörelsens nummer, datum för auktionen, det belopp varå auktionsförrättarens arvode beräknats samt statsverket eller annan tillfället arvode samt

specifikationer över å nedanstående konton utbalanserade medel nämligen:

Deponerade exekutions- m. fl. medel,

Depositioner,
 Depositionsmedel för besiktningsskyltar,
 » » skattes skyltar,
 » » släpvagnsskyltar,
 Inkomstrester,
 Jordägares gruvförsvarsavgifter,
 Landskansliets expeditiionsmedel,
 Landskontorets expeditiionsmedel samt
 Utgiftsrester.

§ 24.

Till kontroll därå — — — landsfiskal.
 Tillika skall å landskontoret eller landskansliet föras liggare över uppbörds-
 säkerheter enligt 14 § i polisreglementet.

§ 30.

Mom. 1. Med undantag för — — — tillgodoförts statsverkets checkräkning.
 Inbetalning av medel till länsstyrelsen må jämväl ske genom anlitande av
 postgirorörelsen, varvid förfares på sätt därom finnes särskilt stadgat.

Mom. 2. Då medel — — — av reversalen.

Mom. 3. Därest medel — — — statsverkets checkräkning.

Mom. 4. Medel, vilka skola erläggas — — — före månadens utgång.

Mom. 5. Automobilskatt, vilken icke enligt särskilda bestämmelser uppbäres
 genom postverket, må inbetalas till vederbörande tjänsteman.

Där särskilda skäl därtill förefinnas må, efter vederbörande avdelningschefs
 beprövande, jämväl andra i mom. 4 eller i nästföregående stycke omförmälda
 medel på enahanda sätt inbetalas till länsstyrelsen.

Det åligger vederbörande tjänsteman att på sätt i mom. 1 är föreskrivet
 så snart ske kan insätta sålunda influetna medel i riksbanken.

Mom. 6. Å de hos länsstyrelsen kontant erlagda medel skall utfärdas sär-
 skilt kvitto. Formulär till kvittensblankett fastställes av riksräkenskapsverket,
 som har att på rekvisition tillhandahålla länsstyrelserna erforderliga blanketter.

§ 46.

Vid den inventering — — — iakttages:

att inventeringen — — — blivit utsedd,

att förrättningen skall omfatta samtliga hos länsstyrelsen förvarade värde-
 och säkerhetshandlingar, anordningshandlingar och kvitton avseende i räkens-
 kaperna balanserade förskott samt förråden av blanketter till checker å stats-
 verkets checkräkning och till kvitton å bevillningsavgifter av vissa handlande
 och handlexpediter; skolande över dessa handlingar, med undantag av hand-
 lingar rörande utgivna ackords- och stödlån åt jordbrukare samt uppbörds-
 säkerheter enligt 14 § i polisreglementet, specificerad förteckning särskilt för
 vardera avdelningen vid tillfället föreligga,

att emellertid, där sådant till följd av sistnämnda handlingars mängd eller
 andra särskilda omständigheter är nödigt, med inventeringens slutförande må
 kunna anstå, till annan av inventeringsförrättaren bestämd dag, men icke längre
 än att inventeringen är avslutad senast å åttonde dagen efter räkenskapsårets
 slut; dock att med inventering av förskottshandlingarna må anstå tills för-
 skottsfor-teckning hunnit upprättas, men ej senare, än att nämnda förteckning,

vederbörligen underskriven av inventeringsförrättaren, kan överlämnas till riksräkenskapsverket med huvudboken,

att beträffande de värde- och säkerhetshandlingar, vilka avse i huvudboken icke redovisade medel, förrättningen även skall omfatta granskning av dessa handlingar mot över desamma förda liggare (kortregister) samt

att instrument över sålunda förrättad inventering, undertecknat av den som förrättat inventeringen, skall tillika med här ovan omförmälda förteckningar samt vederbörande bankinrättnings bevis om det belopp, som för länsstyrelsens räkning vid räkenskapsårets slut varit å annan räkning än deposition hos bankinrättningen inestående, biläggas huvudboken.

Landshövdingen — — — å andra tider.

Utkast

till

kungörelse angående länsstyrelsernas anlåtande av postgiro rörelsen m. m.

Häri genom förordnas som följer:

§ 1.

Länsstyrelse skall för inbetalning av medel till länsstyrelsen hava ett postgiro konto. Å detta konto må dock ej inbetalas kronoutskylder och ej heller sådan automobilskatt, som erlægges jämlikt 2 § i kungörelsen den 12 december 1924 (n:r 513) angående uppbörd av automobilskatt.

§ 2.

Länsstyrelses postgiro konto skall gottskrivas jämväl belopp för till länsstyrelse adresserade postanvisningar och utbetalningskort. Kupong till postanvisning och utbetalningskort skall av adresspostanstalten direkt tillställas länsstyrelsen.

§ 3.

Den, som insätter medel å länsstyrelses postgiro konto, skall, antingen insättningen sker medelst inbetalningskort eller girokort, å kortets kupong noga uppgiva insättningens ändamål.

§ 4.

Såvida ej annorlunda stadgats, skall likvid anses vara gentemot statsverket fullgjord, där likviden skett medelst inbetalningskort eller postanvisning, den dag kortet eller postanvisningen avlämnats å postanstalt, och, där likviden skett medelst girokort eller utbetalningskort, den dag beloppet avförts från avsändarens postgiro konto.

Denna kungörelse träder i kraft den — — —

Utkast

till

kungörelse angående ändring i vissa delar av kungörelsen den 13 november 1931 (n:r 396) med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen.

Härigenom förordnas, att §§ 13, 14, 22, 24, 26, 30, 33, 35, 37, 38, 40, 42, 43, 44 och 46 kungörelsen den 13 november 1931 med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

§ 13.

Över länets uppbörd — — — eller varder föreskrivet.

I sådant avseende — — — bötesredogörelse, avräkningar med köpare av smärre kronolägenheter ävensom liggare över deponerade värde- och säkerhetshandlingar.

Landskansliet åligger att i likhet med vad som föreskrivits beträffande landskontoret föra särskild liggare över å avdelningen deponerade värde- och säkerhetshandlingar.

I egenskap av uppbördsredogörare skola landskontoret och i förekommande fall landskansliet upprätta månadsräkning i enlighet med formulär, som fastställas av riksräkenskapsverket.

Därjämte — — — uppgifter.

Med de centrala förvaltningsmyndigheter — — — särskilda räkningar.

Om kassabok vid länsstyrelsens avdelningar stadgas i § 30.

§ 14.

I inkomstjournalen skola för varje dag bokföras medel, vilka blivit för länsstyrelsens räkning insatta i riksbanken å statsverkets checkräkning enligt från riksbankskontoret i residensstaden mottagna reversal, å länsstyrelsens postgirokonto eller i enskild bank, ävensom belopp, som jämlikt länsstyrelsens anordningsbeslut genom omföring uppdebiteras.

Då adresspostanstalt jämlikt § 2 i kungörelsen angående länsstyrelsernas anlitande av postgirorörelsen m. m. direkt tillställer länsstyrelsen kupong till postanvisning eller utbetalningskort skall därvid fogat meddelande, att beloppet kommer att gottskrivas länsstyrelsens postgirokonto läggas till grund för bokföring av inkomsten.

I utgiftsjournalen skall på grund av länsstyrelsens anordningsbeslut i särskilda kolumner antecknas dels verkställda utbetalningar, dels de belopp, som i räkenskapen böra omföras, dels ock i löpande nummerföljd för utbetalningarnas verkställande å riksbanken utställda checker samt utfärdade giro- och utbetalningskort rörande å postgirokonto inestående belopp ävensom uttagningar av hos enskild bank insatta medel.

Journalerna avslutas varje dag, varvid tillses, att omföringarna i båda journalerna överensstämma med varandra samt att summan av de till utbetalning utanordnade belopp motsvaras av sammanlagda summan av å riksbanken utställda checker, utfärdade giro- och utbetalningskort rörande å postgirokonto inestående medel ävensom uttagningar hos enskild bank.

Utän hinder av vad sålunda stadgats skall insättning eller uttagning över länsstyrelsens postgirokonto i journalerna hänföras till den månad, under vilken insättningen eller uttagningen bokförts hos postgirokontoret.

För varje månad — — — utgiftsjournalerna.

§ 22.

Beträffande — — — följande:

- 1) Kassarapporten — — — riksräkenskapsverket.
- 2) Debiteringsrapporten — — — riksräkenskapsverket.

Vid översändandet — — — vidtagits.

Till utgiftsbokens — — — att upprätta.

- 3) Huvudboken insändes till riksräkenskapsverket inom tid, varom särskilt finnes stadgat.

Vid huvudboken skall fogas

styrkt avskrift — — — handelsexpediter,

avräkningar med skattskyldiga, vilka erhållit anstånd med erläggande av arvs- och gåvoskatt, enligt av riksräkenskapsverket fastställt formulär,

förskottsredogörelse,

förteckning över vid budgetårets slut utestående förskott,

förteckning över de under budgetåret utlysta exekutiva auktioner, vari för varje förrättning angives länskungörelsens nummer, dag då auktionen hållits eller blivit inställd, det belopp varå auktionsförrättarens arvode beräknats samt statsverket eller annan tillfallet arvode samt

specifikationer över å nedanstående konton utbalanserade medel, nämligen:

Deponerade exekutions- m. fl. medel,

Depositioner,

Depositionsmedel för besiktningsskyltar,

» » skatteskyltar,

» » släpvagnsskyltar,

Inkomstrester,

Jordägares gruvförsvarsavgifter,

Landskansliets expeditionsmedel,

Landskontorets expeditionsmedel samt

Utgiftsrester.

§ 24.

Till kontroll dära — — — landsfiskal.

Tillika skall å landskontoret föras liggare över uppbördssäkerheter enligt 14 § i polisreglementet.

§ 26.

Räkenskaper och redogörelser ävensom de avskrifter av inkomst- och utgiftsjournalerna samt inkomst- och utgiftsböckerna, som enligt § 22 1) skola till riksräkenskapsverket insändas, underskrivas av länsnotarie å landskontoret, varemot till dem hörande, av landskontoret upprättade sammandrag och uppgifter m. m. må undertecknas av den tjänsteman, som förordnats att upprätta desamma.

§ 30.

Mom. 1. Med undantag för — — — tillgodoförts statsverkets checkräkning.

Inbetalning av medel till länsstyrelsen må jämväl ske genom anlitande av postgirorörelsen, varvid förfares på sätt därom finnes särskilt stadgat.

Mom. 2. Då medel — — — av reversalen.

Mom. 3. Därest medel — — — statsverkets checkräkning.

Å postgirokonto influatna medel böra före varje månads slut och dessförrinnan, så snart inestående belopp uppgår till 5 000 kronor, överföras till statsverkets checkräkning.

Mom. 4. Medel, vilka skola erläggas vid av länsstyrelsen hålles auktion eller annan förrättning, inbetalas till vederbörande förrättningsman. Medel, som utgöra bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, avgifter för registrering av motorfordon eller annan anmälan till automobilregistret, samt automobils katt, som i samband därmed erlägges, betalning för enkla beläggningsstämplar, avgifter för registrering och anmälan till förenings-, försäkrings- och handelsregistren, förskott å kostnader för utmätt egendoms försäljning ävensom av länsstyrelse påförda avgifter för av tjänsteman vid länsarkitektsorganisationen utförd granskning, må inbetalas till den befattningshavare vid landskansliet eller landskontoret, som av länsstyrelsen förordnats att inom avdelningen vara kassör. Sådan kassör åligger att på sätt i mom. 1 är föreskrivet sista söckendagen i varje vecka samt före månadens utgång eller eljest, när ineliggande medel uppgå till trehundra kronor, insätta medlen i riksbanken; dock att för enkla beläggningsstämplar erlagd förskottsbetalning skall vederbörande tillhandahållas. Medel, vilka inflyta vid auktion, som hålles enligt länsstyrelsens förordnande, eller vid annan förrättning insättas av förrättningsmannen på sätt nyss är nämnt och så snart ske kan.

Å medel, som sålunda inbetalats, utfärdas särskilt kvitto av vederbörande förrättningsman eller kassör.

Mom. 5. Där särskilda skäl därtill förefinnes må, efter vederbörande avdelningschefs beprövande, jämväl andra än i mom. 4 avsedda medel inbetalas till länsstyrelsen emot kvitto, som underskrives av dels avdelningschefen eller annan av honom utsedd person, dels kassören; skoland sålunda mottagna medel så snart ske kan i vederbörlig ordning insättas i riksbanken eller, där så må ske, i enskild bankinrättning.

Mom. 6. Å såväl landskansliet som landskontoret skall av kassör föras kassabok över medel, som kontant inbetalas. Medel, varå kvitto utfärdats, skola ofördröjligen införas i kassaboken.

Mom. 7. Erforderliga formulär till kassabok och kvittensblanketter enligt mom. 4 och mom. 5 fastställas av riksräkenskapsverket, som har att på rekvisition tillhandahålla länsstyrelserna erforderliga blanketter.

§ 33.

Utbetalning av medel för länsstyrelsens räkning må ske endast efter anordningsbeslut, som fattas av landssekreteraren, då fråga är om utbetalning från landskansliets expeditiionsmedel och, efter länsstyrelsens beprövande, undantagsvis i andra fall, samt eljest av landskamreraren.

Vad sålunda stadgats om landssekreterare och landskamrerare gäller jämväl befattningshavare, som enligt av länsstyrelse jämlikt § 24 mom. 2 i instruktionen för landshövdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda befattningshavarna har att utföra landssekreterares eller landskamrerares göromål i avseende å anordningsbeslut.

Då anordningsbeslut grundas på skriftlig framställning, skall länsnotarie å landskontoret granska handlingarna och därå teckna bevis, i vad mån anordning till- eller avstyrkes, dock att detta icke gäller för anordningar, som avse

landskansliets expeditionsmedel eller övriga ärenden, avgjorda av landssekreteraren.

Anordningsbeslut undertecknas på sätt om länsstyrelsens utgående expedition är stadgat. Beslutet skall innehålla föreskrift rörande den eller de riksstats- eller räkenskapstitlar, varå utgiften bör i räkenskapen avföras, och huru, med tillämpning av § 35, beslutad utbetalning skall verkställas.

§ 35.

Då anordningsbeslut avser medel, som innestå å statsverkets checkräkning, skall likvid ske i följande ordning:

1) I de fall, då utbetalningar skola äga rum till personer, vilka icke infinna sig hos länsstyrelsen för erhållande av likvid, verkställas denna medelst postanvisning, såvitt detta med hänsyn till beloppets storlek kan ske, eller genom en å riksbanken utställd check, som tillställs vederbörande i rekommenderat brev, eller genom postgiro.

Till betalningsmottagare, som innehar postgirokonto, bör likvid ske över postgiro, om icke annat betalningssätt påyrkats av betalningsmottagaren eller förhållandena eljest påkalla annat betalningsförfarande. Rörande utbetalning till kommunal förvaltningsmyndighet är särskilt stadgat.

Utbetalningar genom postgiro förmedlas över ett särskilt för länsstyrelsen avsett postgirokonto för utbetalningar (*expeditionspostgirokonto*), å vilket gottskrivning sker endast av sådan inbetalning, som länsstyrelsen själv verkställer. Sådan inbetalning skall ske medelst inbetalningskort varje dag, likvid verkställas över postgiro, till belopp, motsvarande summan av de likvider, som under dagen verkställts över postgiro.

Utfärdade inbetalningskort, avseende insättning å länsstyrelsens expeditionspostgirokonto, ävensom utfärdade postanvisningar skola vid avlämnandet till postanstalten likvideras medelst en å riksbanken utställd check.

Därest person, till vilken check, enligt vad i första stycket sägs, bör utställas, är bosatt — — — tillhanda.

2) Avlöningsmedel — — — statsverkets checkräkning insatta belopp.

3) I alla — — — riksbanken.

4) Länsnotarie å landskontoret är ansvarig för att inbetalningskort och postanvisningar samt girokort och utbetalningskort från expeditionspostgirokotot ställas till behörig adressat ävensom att check utlämnas till behörig person.

§ 37.

Länsstyrelsens checker å statsverkets checkräkning skola för varje budgetår numreras i löpande följd, ställas till viss man och underskrivas av landskamreraren med kontrasignation av länsnotarie å landskontoret, och äro de, som undertecknat och kontrasignerat checken, gemensamt ansvariga för att checken är ställd till den, vilken enligt verifikationer och anordningsbeslut äger lyfta utanordnat belopp.

Check — — — ställd.

Giro- och utbetalningskort från annat länsstyrelsens postgirokonto än expeditionspostgirokonto underskrivas i samma ordning som stadgats beträffande länsstyrelsens checker å statsverkets checkräkning.

§ 38.

Länsnotarie å landskontoret skall ansvara — — — anordningshandlingarna.

§ 40.

Till upplysning — — — deras namnteckningar.

I enahanda ordning skall till postgirokontoret lämnas upplysning om vederbörandes behörighet att underteckna giro- och utbetalningskort.

§ 42.

Statskontorets kassabyrå översänder första söckendagen i varje vecka till en var länsstyrelse specifik uppgift till nummer och belopp å alla checker, som av länsstyrelsen utställts och av riksbanken under den näst sista veckan, enligt från riksbankens huvudkontor till statskontorets kassabyrå inkomna uppgifter, inlösts och checkräkningen påförts. De från statskontorets kassabyrå sålunda inkomna uppgifterna skola i särskilt band såsom verifikationer bifogas räkenskaperna.

Länsnotarie å landskontoret har — — — inlösen.

§ 43.

Då till länsstyrelsen inbetalade exekutions- eller andra dylika medel ävensom fondmedel, som insatts å statsverkets checkräkning, efter därom av vederbörande gjord framställning skola insättas i bankinrättning för att mot ränta inestå, skall detta ske genom vederbörligen utfärdat anordningsbeslut och medlens uttagande från statsverkets checkräkning samt insättning genom landskontorets försorg i enskild bank.

§ 44.

Skall — — — överenskommits.

Check å länsstyrelsens räkning i enskild bank samt kvitto å medel, som i sådan bank skola lyftas, skall underskrivas i samma ordning som stadgats beträffande länsstyrelsens checker å statsverkets checkräkning.

Upplysning till bankinrättning om vederbörandes behörighet att underteckna check eller kvitto meddelas i den ordning, som i § 40 stadgas beträffande länsstyrelsernas checker å statsverkets checkräkning.

§ 46.

Vid den inventering — — — iakttages:

att inventeringen — — — blivit utsedd,

att förrättningen skall omfatta samtliga hos länsstyrelsen förvarade värde- och säkerhetshandlingar, anordningshandlingar och kvitton avseende i räkenskaperna balanserade förskott samt förråden av blanketter till checker å statsverkets checkräkning och till kvitton å bevillningsavgifter av vissa handlande och handlexpediter; skolande över dessa handlingar, med undantag av handlingar rörande utgivna ackords- och stödlån åt jordbrukare samt uppbörds-säkerheter enligt 14 § i polisreglementet, specificerad förteckning särskilt för vardera avdelningen vid tillfället föreligga,

att emellertid, där sådant till följd av sistnämnda handlingars mängd eller andra särskilda omständigheter är nödigt, med inventeringens slutförande må kunna anstå till annan, av inventeringsförrättaren bestämd dag, men icke längre

än att inventeringen är avslutad senast åttonde dagen efter räkenskapsårets slut; dock att med inventering av förskottshandlingarna må anstå tills förskottsförteckning hunnit upprättas, men ej senare, än att nämnda förteckning, vederbörligen underskriven av inventeringsförrättaren, kan överlämnas till riksräkenskapsverket med huvudboken,

att beträffande de värde- och säkerhetshandlingar, vilka avse i huvudboken icke redovisade medel, förrättningen även skall omfatta granskning av dessa handlingar mot över desamma förda liggare (kortregister) samt

att instrument över sålunda förrättad inventering, undertecknat av den som förrättat inventeringen, skall tillika med här ovan omförmälda förteckningar, utdrag av länsstyrelsens postgirokonto vid räkenskapsårets slut samt vederbörande bankinrättnings bevis om det belopp, som för länsstyrelsens räkning vid räkenskapsårets slut varit å annan räkning än deposition hos bankinrättningen inestående, biläggas huvudboken.

Landshövdingen — — — å andra tider.

Denna kungörelse träder i kraft den — — —

Tab. I. Antalet handlagda samt balanserade mål och ärenden vid länsstyrelserna enligt arbetsredogörelserna 1919 och 1933.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Län	1919		1933					
	Antal	Balans	Antal	ökning		Balans	ökning	
				Absolut	Proc.		Absolut	Proc.
Stockholms	35 774	3 414	118 942	83 168	232 ⁵	4 476	1 062	31 ¹
Uppsala	15 823	601	31 757	15 934	100 ⁷	1 359	758	126 ¹
Södermanlands ..	21 754	652	29 626	7 872	36 ²	822	170	26 ¹
Östergötlands	32 587	1 930	64 179	31 592	96 ⁹	2 369	439	22 ⁷
Jönköpings	26 225	971	65 103	38 878	148 ²	1 884	913	94
Kronobergs	15 980	963	35 621	19 641	122 ⁹	818	Minskning	
Kalmar	25 919	795	54 299	28 380	109 ⁵	1 777	982	123 ⁵
Gotlands	6 581	221	11 643	5 062	76 ⁹	411	190	86
Blekinge	17 008	578	30 807	13 799	81 ¹	2 776	2 198	380 ³
Kristianstads	22 869	840	42 657	19 788	86 ⁵	1 169	329	39 ²
Malmöhus	85 746	1 852	124 289	38 543	44 ⁹	1 924	72	3 ⁹
Hallands	13 598	199	27 370	13 772	101 ³	1 025	826	415 ¹
Göt. o. Bohus	64 384	1 907	80 282	15 898	24 ⁷	3 676	1 769	92 ⁸
Älvsborgs	38 245	783	73 790	35 545	92 ⁹	2 850	2 067	264
Skaraborgs	17 897	818	36 129	18 232	101 ⁹	1 570	752	91 ⁹
Värmlands	42 383	909	49 969	7 586	17 ⁹	1 554	645	71
Örebro	17 430	1 338	37 289	19 859	113 ⁹	2 604	1 266	94 ⁶
Västmanlands	22 411	294	40 048	17 637	78 ⁷	1 403	1 109	377 ²
Kopparbergs	26 629	1 632	47 376	20 747	77 ⁹	2 008	376	23
Gävleborgs	29 129	941	45 554	16 425	56 ⁴	1 345	404	42 ⁹
Västernorrlands ..	25 216	2 097	52 428	27 212	107 ⁹	2 250	153	7 ³
Jämtlands	21 911	540	29 911	8 000	36 ⁵	1 126	586	108 ⁵
Västerbottens	19 562	694	63 876	44 314	226 ⁵	1 430	736	106
Norrbottens	27 078	1 026	42 455	15 377	56 ⁸	1 789	763	74 ⁴
Hela riket	672 139	25 995	1 235 400	563 261	83 ⁸	44 415	18 420 ¹⁾	70 ⁸

1) Övan angivna minskning i ett län har frändragits slutsamman av beloppen i kolumnen.

Tab. III. Uppgifter om personalens sammansättning m. m.

LANDSKANSLIEN.

1	2	3	4	5	6	7	8
L ä n	Personalen beräknades i maj 1935 utgöra, för helt år				Icke ord. (kol. 4 o. 5) i % av total- antalet	Kvinnlig arbets- kraft ut- gjorde 1932/34	Antal jurister (okt. 1936)
	Tot. ant.	Ord.	E. o.	Övriga			
Stockholms	46·0	13	12	21·0	71·8	10·0	10·5
Uppsala	18·4	7	3	8·4	61·9	3·0	5·0
Södermanlands	17·3	8	6	3·3	53·8	6·0	6·0
Östergötlands	26·6	11	6	9·6	58·6	4·0	5·0
Jönköpings	21·3	9	4	8·3	57·7	3·0	5·0
Kronobergs.....	16·0	7	3	6·0	56·3	2·0	5·0
Kalmar	18·6	8	3	7·6	56·9	3·6	5·0
Gotlands	7·4	4	2	1·4	45·9	2·3	3·0
Blekinge	13·5	7	3	3·5	48·1	1·0	5·0
Kristianstads	17·6	9	3	5·6	48·9	1·6	6·0
Malmöhus	46·5	14	13	19·5	69·9	15·0	11·0
Hallands	18·0	7	2	9·0	61·1	3·3	6·0
Göteborgs och Bohus...	36·0	14	9	13·0	61·1	10·0	8·0
Älvsborgs	30·0	11	5	14·0	63·3	6·3	7·0
Skaraborgs.....	19·9	8	2	9·9	59·8	3·3	7·0
Värmlands	25·0	11	5	9·0	56·0	4·0	5·0
Örebro.....	18·4	8	6	4·4	56·5	4·0	6·0
Västmanlands.....	15·0	7	5	3·0	53·3	4·0	5·0
Kopparbergs	24·8	10	5	9·8	59·7	4·0	4·0
Gävleborgs	23·7	10	5	8·7	57·8	4·0	6·0
Västernorrlands	30·0	11	6	13·0	63·3	7·0	6·0
Jämtlands	20·0	8	6	6·0	60·0	3·0	6·0
Västerbottens	22·0	9	5	8·0	59·1	10·3	5·0
Norrbottens	18·5	10	3	5·5	45·9	3·0	5·0
	550·5	221	122	207·5	59·8	117·7	142·5

Tab. IV. Uppgifter om personalens sammansättning m. m.

LANDSKONTOREN.

1	2	3	4	5	6	7	8
L ä n	Personalen beräknades i maj 1935 utgöra, för helt år				Icke ord. (kol. 4 o. 5) i % av total- antalet	Kvinnlig arbets- kraft ut- gjorde 1932/34	Antal jurister (okt. 1936)
	Tot. ant.	Ord.	E. o.	Övriga			
Stockholms	47·0	14	16	17·0	70·2	25·0	8
Uppsala	16·1	8	2	6·1	50·3	3·3	5
Södermanlands	17·3	9	5	3·3	47·9	5·3	4
Östergötlands	28·2	13	9	6·2	53·9	11·3	6
Jönköpings	21·8	10	5	6·8	54·1	8·3	5
Kronobergs.....	16·0	9	4	3·0	43·7	3·0	5
Kalmar	24·5	10	5	9·5	59·2	16·3	4
Gotlands	10·4	6	2	2·4	42·3	4·0	2
Blekinge	16·0	8	3	5·0	50·3	3·0	4
Kristianstads	19·2	10	3	6·2	47·9	4·3	6
Malmöhus	37·3	18	7	12·3	51·7	16·0	7
Hallands	13·0	8	2	3·0	38·5	1·0	6
Göteborgs och Bohus...	29·2	14	7	8·2	52·1	13·6	7
Älvsborgs	24·0	13	6	5·0	45·9	8·0	7
Skaraborgs.....	20·4	9	4	7·4	55·9	5·3	5
Värmlands	20·0	10	3	7·0	50·0	6·3	5
Örebro.....	16·9	10	4	2·9	40·8	4·0	4
Västmanlands.....	20·0	9	6	5·0	55·0	6·6	5
Kopparbergs	24·5	10	5	9·5	59·2	5·0	5
Gävleborgs	21·7	11	6	4·7	49·3	7·0	6
Västernorrlands	25·0	11	7	7·0	56·0	10·0	6
Jämtlands	19·0	9	5	5·0	52·6	4·6	5
Västerbottens	23·2	10	6	7·2	57·3	10·3	6
Norrbottens	20·1	9	5	6·1	55·2	9·6	5
	530·8	248	127	155·8	53·3	181·1	128

Tab. V. Ärenden av vissa representativa slag, mätta i procent av totala antalet för samtliga län.

LANDSKANSLIEN.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
L ä n	Exekut. aukt.	Övr. exek. ärenden	Motorfordon totalantal	Motorfordon i läns- trafik	Motorfordon i linje- trafik	Utfär- dade kör- kort	Anmäl- da bil- för- seelser	Fatt. o barna- vårdsmål	Avst. ären- den
Stockholms	22'03	11'37	5'52	4'55	4'55	5'48	11'33	14'50	42'83
Uppsala	3'06	2'21	2'98	2'33	2'19	2'81	3'21	3'47	1'69
Södermanlands ...	1'71	2'00	3'99	3'73	3'88	3'30	2'88	5'02	1'48
Östergötlands	3'06	2'60	5'91	5'13	6'30	5'46	4'14	4'71	1'92
Jönköpings	2'60	3'80	4'30	4'87	6'93	4'49	4'25	2'25	4'83
Kronobergs	2'30	2'38	2'22	3'21	0'95	2'00	1'50	1'95	2'40
Kalmar	2'44	4'24	3'62	4'34	1'83	3'71	3'08	4'43	5'09
Gotlands	1'45	1'00	1'18	1'13	0'59	1'17	0'51	1'28	0'44
Blekinge	2'44	1'97	1'75	2'32	1'08	2'87	1'61	2'42	2'61
Kristianstads	9'15	7'68	4'82	4'84	4'00	4'30	4'05	3'52	3'24
Malmöhus	1'98	10'70	10'84	4'97	3'94	11'58	10'37	9'39	1'94
Hallands	2'90	3'05	2'79	3'50	2'89	2'62	2'45	1'47	0'72
Göt. o. Bohus	4'64	3'67	7'23	4'21	4'02	9'61	10'00	5'55	5'94
Älvsborgs	4'02	4'32	5'69	5'47	7'11	5'62	5'71	4'35	5'31
Skaraborgs	1'62	2'23	4'34	4'50	3'33	4'86	4'59	3'17	1'02
Värmlands.....	5'34	3'94	4'61	5'68	5'32	4'08	3'09	4'89	1'20
Örebro	2'40	2'45	4'66	4'20	4'77	4'20	8'86	3'04	2'20
Västmanlands	2'93	2'36	3'52	2'86	2'30	2'94	2'46	4'26	1'76
Kopparbergs	2'30	2'49	5'04	4'47	3'88	4'18	2'81	2'95	2'56
Gävleborgs	2'93	3'02	4'97	5'03	4'29	4'43	2'44	4'09	3'33
Västernorrlands ...	5'76	5'54	3'54	5'78	6'79	3'99	4'07	5'19	3'12
Jämtlands	5'20	3'55	1'84	2'67	2'42	1'71	1'30	3'58	0'63
Västerbottens	3'36	5'48	2'40	5'99	12'13	2'52	2'99	1'76	2'73
Norrbottnens	4'38	7'95	2'24	4'02	4'51	2'07	2'30	2'76	1'01

Tab. VI. Ärenden av vissa representativa slag, mätta i procent av totala antalet för samtliga län.

LANDSKONTOREN.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
L ä n	Verf. till utg.-boken	Utsända postanvisn. och girokort	Restförda efter kronopubb. för landet	Antal redogörare	Antal kommuner:	Mantals-skrivn.-mål:	Dekl. till ink. tax.	Besv. till P. N.	Besv. till särsk. P. N.	Besv. till Kam.-rätt.
Stockholms	5·60	4·99	9·62	4·54	4·78	10·87	6·14	5·06	9·65	5·04
Uppsala	2·84	2·28	2·16	2·48	3·48	3·18	2·72	2·41	1·61	2·87
Södermanlands ..	2·51	2·71	2·69	3·32	3·79	2·50	3·55	2·96	2·45	1·44
Östergötlands	4·84	5·04	3·27	4·89	6·05	7·08	6·18	2·99	7·26	4·14
Jönköpings	4·08	3·91	2·49	3·84	5·88	3·17	4·24	4·20	3·81	3·25
Kronobergs	2·89	3·24	2·27	2·97	3·48	1·79	2·04	3·62	2·13	3·97
Kalmar	4·08	3·77	4·76	4·54	4·48	4·89	3·00	5·84	4·41	6·51
Gotlands	1·58	1·70	0·59	1·22	3·68	1·48	0·67	0·90	0·47	0·62
Blekinge	2·67	2·12	3·04	2·70	1·58	1·47	1·84	2·21	3·08	2·48
Kristianstads	4·42	5·69	3·99	4·54	5·98	4·14	4·18	3·18	2·71	2·29
Malmöhus	7·42	5·88	3·77	5·58	9·69	5·76	12·75	8·91	8·16	5·35
Hallands	2·72	2·47	1·58	2·62	3·60	1·87	2·31	2·26	2·04	2·21
Göt. o. Bohus	5·12	3·92	5·33	4·36	3·72	2·18	10·85	7·04	9·95	9·86
Älvsborgs	5·34	6·09	3·79	5·76	8·90	4·01	4·78	4·87	5·81	3·95
Skaraborgs	4·26	4·87	3·04	5·24	10·60	2·50	3·74	4·64	4·09	3·69
Värmlands	4·01	4·08	6·49	4·19	3·64	5·95	4·59	5·84	3·74	6·53
Örebro	3·18	3·01	3·79	3·66	2·57	3·61	4·15	3·80	2·45	2·03
Västmanlands	3·45	2·45	2·17	2·97	2·77	4·33	3·09	2·96	3·87	3·13
Kopparbergs	4·26	4·27	4·57	5·93	2·25	4·86	4·45	5·80	6·39	8·08
Gävleborgs	3·85	4·09	7·03	5·41	2·21	5·93	4·40	3·92	2·62	3·93
Västernorrlands ..	5·68	4·79	9·17	5·58	2·65	8·73	4·34	6·52	4·73	6·48
Jämtlands	4·28	4·37	3·95	4·54	2·41	4·81	1·22	2·77	1·50	3·32
Västerbottens	5·10	6·96	4·25	4·89	1·26	3·41	2·70	4·75	5·55	4·10
Norrbottnens	5·77	7·19	6·08	4·19	1·15	1·98	2·13	3·05	1·90	4·63

Tab. VII. Arbetsmängd jämförd med personalantal för vissa arbetsdetaljer.

LANDSKANSLIEN.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
L ä n	Arbetsmängd i %			Personal, som arb. med				Pers. i kol. 8 utg.			Till övrige ärenden åter- stående pers.
	Över- ex- ären- den	Bil- av- deln.	Fatt. och barna- vårds- mål	Över- ex- ären- den	Bil- av- deln.	Fatt. och barna- vårds- mål	Till- hopa	Före- drag. och ju- rister	Övr. manl. pers.	Kvinnl. arb.- kraft	
Stockholms	16·7	6·3	14·4	7·1	9·3	5·9	22·3	6·6	11·3	4·4	23·7
Uppsala	2·6	2·7	3·5	1·2	3·4	2·0	6·6	3·3	3·0	0·3	11·8
Södermanl.	1·9	3·5	5·0	0·9	3·1	1·9	5·9	2·0	1·4	2·5	11·4
Östergötl.	2·8	5·4	4·7	3·1	6·3	3·4	12·8	4·1	7·0	1·7	13·8
Jönköpings	3·2	5·0	2·3	2·1	5·3	2·1	9·5	3·5	3·9	2·1	11·8
Kronobergs	2·3	2·0	2·0	0·6	3·4	0·9	4·9	1·5	2·6	0·8	11·1
Kalmar	3·3	3·3	4·4	1·0	3·0	2·0	6·0	2·8	2·0	1·2	12·6
Gotlands	1·2	0·9	1·3	0·9	2·3	1·1	4·3	1·7	0·5	2·1	3·1
Blekinge	2·2	1·9	2·4	0·8	2·0	1·2	4·0	1·3	1·7	1·0	9·5
Kristianstads ...	8·4	4·4	3·5	1·7	4·2	1·9	7·8	2·5	3·4	1·9	9·8
Malmöhus	6·3	8·3	9·3	2·8	8·1	3·3	14·2	4·1	4·0	6·1	32·3
Hallands	3·0	2·9	1·5	1·3	4·2	1·5	7·0	1·9	2·7	2·4	11·0
Göt. o. Boh. ...	4·2	7·0	5·6	2·3	7·3	3·8	13·4	3·1	6·0	4·3	22·6
Älvsborgs	4·2	5·9	4·4	2·5	5·3	3·3	11·1	3·2	5·0	2·9	18·9
Skaraborgs	1·9	4·3	3·2	0·7	4·7	1·7	7·1	2·3	3·5	1·3	12·8
Värmlands	4·6	4·6	4·8	1·1	5·6	2·1	8·8	2·3	5·5	1·0	16·2
Örebro	2·4	5·3	3·0	1·0	5·7	2·8	9·5	3·3	4·4	1·8	8·9
Västmanlands...	2·7	2·8	4·3	0·8	3·2	2·4	6·4	2·0	2·0	2·4	8·6
Kopparbergs ...	2·4	4·1	3·0	1·0	3·0	1·5	5·5	1·3	3·0	1·2	19·3
Gävleborgs	3·0	4·3	4·1	1·4	6·7	2·5	10·6	2·7	6·2	1·7	13·1
Västernorr. ...	5·7	4·9	5·1	1·5	5·6	3·3	10·4	2·6	6·2	1·6	19·6
Jämtlands	4·4	2·0	3·6	2·5	2·3	1·5	6·3	2·3	3·0	1·0	13·7
Västerbottens	4·4	5·2	1·8	1·2	5·7	1·2	8·1	1·7	5·1	1·3	13·9
Norrbottnens ...	6·2	3·0	2·8	2·4	3·7	1·5	7·6	3·3	3·2	1·1	10·9
	100	100	100	41·9	113·4	54·8	210·1	65·4	96·6	48·1	340·4

Tab. VIII. Arbetsmängd jämförd med personalantal för vissa arbetsdetaljer.
LANDSKONTOREN.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
L ä n	Arbetsmängd i %			Personal, som arb. med				Pers. i kol. 8 utg.			Till övriga ärenden åter- stående pers.
	Utän- ordn. och bokf.	Uppb. av- deln.	Tax- ären- den	Utän- ordn. och bokf.	Uppb. av- deln.	Tax- ären- den	Till- hopa	Före- drag. och ju- rister	Övr. manl. pers.	Kvinnl. arb- kraft	
Stockholms	5·3	9·6	6·5	12·6	7·9	4·8	25·3	5·2	6·1	14·0	21·7
Uppsala	2·6	2·2	2·4	4·9	1·8	2·2	8·9	3·2	2·4	3·3	7·2
Södermanl.	2·6	2·7	2·5	4·5	2·1	1·5	8·1	2·9	3·9	1·3	9·2
Östergötl.	4·9	3·3	5·1	7·4	4·1	3·2	14·7	2·1	5·4	7·2	13·5
Jönköpings	4·0	2·5	3·8	7·1	3·7	3·2	14·0	5·4	3·5	5·1	7·8
Kronobergs.....	3·1	2·3	2·9	5·8	2·6	2·5	10·9	2·8	5·7	2·4	5·1
Kalmar	3·9	4·8	4·9	8·0	4·7	2·0	14·7	2·9	4·8	7·0	9·8
Gotlands	1·6	0·6	0·7	2·0	0·7	0·8	3·5	1·3	1·2	1·0	6·9
Blekinge	2·4	3·0	2·4	4·3	2·3	2·2	8·8	3·1	3·4	2·3	7·2
Kristianstads ...	5·1	4·0	3·1	5·4	3·6	2·3	11·3	3·1	4·4	3·8	7·9
Malmöhus	6·7	3·8	8·8	10·0	7·5	4·8	21·8	2·9	7·0	11·9	15·5
Hallands	2·6	1·6	2·2	4·0	1·5	0·7	6·2	2·7	2·1	1·4	6·8
Göt. o. Boh. ...	4·5	5·3	9·4	6·7	5·3	4·8	16·8	5·4	1·9	9·5	12·4
Älvsborgs	5·7	3·8	4·9	9·3	3·2	2·6	15·1	5·3	3·3	6·5	8·9
Skaraborgs.....	4·6	3·0	4·0	6·2	2·0	2·5	10·7	2·9	4·0	3·8	9·7
Värmlands	4·1	6·5	5·2	5·9	1·9	3·3	11·1	3·0	4·0	4·1	8·9
Örebro	3·0	3·8	3·1	4·0	4·7	0·8	9·5	2·8	4·0	2·7	7·4
Västmanlands...	3·0	2·2	3·3	5·1	3·3	2·2	10·6	2·8	3·9	3·9	9·4
Kopparbergs ...	4·3	4·6	6·2	5·0	4·0	4·0	13·0	3·5	6·5	3·0	11·5
Gävleborgs	4·0	7·0	3·7	6·2	3·3	2·4	11·9	4·2	3·2	4·5	9·8
Västernorr. ...	5·2	9·2	5·5	8·3	3·4	4·6	16·3	4·8	4·5	7·0	8·7
Jämtlands	4·3	3·9	2·2	6·7	3·2	2·2	12·1	2·1	6·3	3·7	6·9
Västerbottens	6·0	4·2	4·3	6·5	4·1	2·8	13·4	3·6	3·2	6·6	9·8
Norrbottnens ...	6·5	6·1	2·9	7·3	4·5	1·1	12·9	4·0	2·9	6·0	7·2
	100	100	100	153·2	85·4	63	301·6	82	97·6	122	229·2

Tab. IX. Totala personalen proportionellt fördelad länen emellan efter beräknad arbetsmängd utan tagen hänsyn till för länen säregna förhållanden.

LANDSKANSLIEN.

1	2	3	4	5
L ä n	Beräknad personal för ärenden i Tab. VII kol. 2—4	Beräkn. personal i övrigt	Summa	I jämförelse med i Tab. III uppgivna personal ökning (+) minskning (—)
Stockholms	21·9	25·8	47·7	+ 1·7
Uppsala	6·1	9·2	15·3	— 3·1
Södermanlands	7·6	11·9	19·5	+ 2·2
Östergötlands	9·9	17·3	27·2	+ 0·6
Jönköpings	8·3	13·6	21·9	+ 0·6
Kronobergs.....	4·4	8·2	12·6	— 3·4
Kalmar	7·5	12·9	20·4	+ 1·8
Gotlands	2·2	3·4	5·6	— 1·8
Blekinge	4·3	7·8	12·1	— 1·4
Kristianstads	10·4	16·0	26·4	+ 8·8
Malmöhus	17·0	29·2	46·2	— 0·3
Hallands	5·4	8·8	14·2	— 3·8
Göt. och Bohus.....	12·7	24·1	36·8	+ 0·8
Älvsborgs	10·9	18·4	29·3	— 0·7
Skaraborgs.....	7·5	13·3	20·8	+ 0·9
Värmlands	9·7	16·0	25·7	+ 0·7
Örebro	8·7	13·6	22·3	+ 3·9
Västmanlands.....	6·7	10·2	16·9	+ 1·9
Kopparbergs	7·3	13·3	20·6	— 4·2
Gävleborgs	8·5	15·3	23·8	+ 0·1
Västernorrlands	10·7	17·0	27·7	— 2·3
Jämtlands	6·1	9·2	15·3	— 4·7
Västerbottens	8·7	13·3	22·0	0·0
Norrbottnens	7·5	12·2	19·7	+ 1·2
	210	340	550	

Tab. X. Totala personalen proportionellt fördelad länen emellan efter beräknad arbetsmängd utan tagen hänsyn till för länen säregna förhållanden.

LANDSKONTOREN.

1	2	3	4	5
L ä n	Beräknad personal för ärenden i Tab. VIII kol. 2—4	Beräkn. personal i övrigt	Summa	I jämförelse med i Tab. IV uppgivna personal ökning (+) minskning (—)
Stockholms	20·4	13·3	33·7	— 13·3
Uppsala	7·4	5·5	12·9	— 3·2
Södermanlands	7·9	6·9	14·8	— 2·5
Östergötlands	13·5	11·5	25·0	— 3·2
Jönköpings	10·7	8·7	19·4	— 2·4
Kronobergs.....	8·5	6·4	14·9	— 1·1
Kalmar	13·2	9·6	22·8	— 1·7
Gotlands	3·4	2·5	5·9	— 4·5
Blekinge	7·8	6·0	13·8	— 2·2
Kristianstads	13·2	10·1	23·3	+ 4·1
Malmöhus	19·0	17·6	36·6	— 0·7
Hallands	6·8	5·7	12·5	— 0·5
Göt. o. Bohus	17·3	16·0	33·3	+ 4·1
Älvsborgs	15·0	12·1	27·1	+ 3·1
Skaraborgs.....	12·1	9·4	21·5	+ 1·1
Värmlands	15·1	11·2	26·3	+ 6·3
Örebro.....	9·8	8·0	17·8	+ 0·9
Västmanlands.....	8·6	6·4	15·0	— 5·0
Kopparbergs	14·4	10·5	24·9	+ 0·4
Gävleborgs.....	14·4	11·0	25·4	+ 3·7
Västernorrlands.....	19·4	13·1	32·5	+ 7·5
Jämtlands	11·3	6·9	18·2	— 0·8
Västerbottens	15·5	10·2	25·7	+ 2·5
Norrbottens	16·9	10·6	27·5	+ 7·4
	301·6	229·2	530·8	

Tab. XI. Ordningsföljden länsstyrelserna emellan bedömd efter olika förhållanden.

1	2	3	4	5	6	7	8
L ä n	Folkmängd		Ant. ärenden i arbetsredogör.		Personal-kostn.	Personalantal	
	1916	1934	1919	1933	1932—1934	1935	Beräknat efter tab. IX och X
Stockholms	12	8	5	2	2	1	2
Uppsala	22	22	22	19	18	20	20
Södermanlands ...	15	17	16	22	16	19	17
Ostergötlands	3	4	6	6	4	5	6
Jönköpings	13	12	10	5	11	11	15
Kronobergs	19	19	21	18	23	21	21
Kalmar	11	13	11	8	15	12	13
Gotlands	24	24	24	24	24	24	24
Blekinge	20	21	20	20	22	23	23
Kristianstads	10	10	13	13	17	16	8
Malmöhus	1	1	1	1	1	2	1
Hallands	21	20	23	23	21	22	22
Göt. o. Bohus. ...	2	2	2	3	3	3	3
Älvsborgs	4	3	4	4	6	6	5
Skaraborgs	9	11	18	17	20	13	14
Värmlands.....	6	7	3	10	10	10	7
Örebro	14	14	19	16	14	17	16
Västmanlands	18	18	14	15	19	18	19
Kopparbergs	8	9	9	11	7	7	12
Gävleborgs	5	6	7	12	8	8	9
Västernorr.	7	5	12	9	5	4	4
Jämtlands	23	23	15	21	12	14	18
Västerbottens	17	15	17	7	9	9	10
Norrbottens	16	16	8	14	13	15	11

Tab. XII. Omfattningen av ledighet för beredning av vissa ärenden, s. k. partiell ledighet m. m. år 1934.

1	LANDSKANSLIET.			LANDSKONTORET.					
	2	3	4	5	6	7	8	9	10
L ä n	Uppdelning å två personer av landsekr. länsass. tjänsten		Uppdelning av tjänst å två pers. dagar	Utbetald vikariatsättning under sådan ledighet till vikarie och vikarie i succession	Besparing å extra biträdesanslaget genom att vikarier under sådan ledighet kunna lönas från vikariatsättningsanslaget	Uppdelning å två personer av landskamrerartjänsten dagar	Uppdelning av tjänst å mer än två personer dagar	Utbetald vikariatsättning under sådan ledighet till vikarie och vikarie i succession	Besparing å extra biträdesanslaget genom att vikarier under sådan ledighet kunna lönas från vikariatsättningsanslaget
	dagar	dagar							
Stockholms	320	—	35	2 800	4 800	307	43	2 600	6 500
Uppsala	304	—	—	650	1 122	234	—	1 500	2 924
Södermanlands	94	42	—	740	1 334	204	—	1 700	4 463
Östergötlands	138	2	—	990	1 336	217	—	1 733	2 593
Jönköpings	317	—	—	1 000	4 200	149	—	1 200	1 800
Kronobergs	181	—	—	—	—	193	—	1 500	2 200
Kalmar	—	—	—	—	—	114	—	1 210	2 412
Gotlands	70	—	—	—	—	91	—	662	752
Blekinge	152	—	—	210	364	246	—	2 388	4 882
Kristianstads	114	—	—	700	1 357	181	—	1 800	4 070
Malmöhus	327	—	—	900	1 161	157	—	1 200	1 898
Hallands	175	59	—	1 070	4 615	152	—	1 330	1 855
Göteborgs och Bohus	68	36	182	2 548	4 800	105	58 å 3 pers 17 å 4 ”	2 299	4 300
Älvsborgs	158	—	—	1 230	1 937	255	—	2 540	5 900
Skaraborgs	101	—	—	900	915	183	—	1 600	2 540
Värmlands	234	44	—	200	—	293	—	2 450	—
Örebro	120	13	—	—	—	147	24	548	935
Västmanlands	100	12	—	—	—	105	—	900	—
Kopparbergs	73	—	—	475	585	172	26	860	2 369
Gävleborgs	116	8	—	865	650	249	—	1 731	3 400
Västernorrlands	—	—	—	—	—	284	83	2 300	7 800
Jämtlands	88	—	—	206	1 205	233	—	1 690	3 065
Västerbottens	86	—	—	900	2 100	183	—	2 000	4 700
Norrbottnens	152	—	—	—	1 625	135	—	1 034	1 821
Summa	3 488	216	217	17 305	34 106	4 589	251	38 775	73 179

Tab. XIII. Antal bisysslor för länsstyrelsernas befattningshavare under budgetåret 1934/1935.

L ä n	Landssek. och landskamr.			Länsass. länsnot. länsbokh.			Landskansl. och landskont.			Övriga befattn.-havare			S u m m a			Totalsumma	Härav taxeringsuppsdrag	
	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4	5		T. N.	P. N.
Stockholms ...	5	1		13	1		8						26	2		28	14	1
Uppsala.....	4		2	13	1		11			10			38	1	2	41	8	13
Södermanl. ...				21	5		2						23	5		28	3	3
Östergötlands	5			26	1	2	13		4	6	1	3	50	2	9	61	16	11
Jönköpings ...	4			16	1	3	10						30	1	3	34	9	
Kronobergs ...	1			13	2		11		3			1	25	2	4	31	5	3
Kalmar	4			11	1		12	2	1	5			32	3	1	36	14	
Gotlands	4	1	2	4			8	1	1				16	2	3	21	4	1
Blekinge	3			14			13	1					30	1		31	10	4
Kristianstads	3			20			11						34			34	13	7
Malmöhus.....	10	1	3	39		3	20	1		26		2	95	2	8	105	20	30
Hallands	8	2		13			10			10	1	1	41	3	1	45	13	7
Göt. o. Bohus.	4	2		38	2	1	20	2	1	11		1	73	6	3	82	26	7
Älvsborgs.....	4	1		24	4	2	13						41	5	2	48	12	9
Skaraborgs ...	5		2	20	1	1	16		1	6	1		47	2	4	53	12	14
Värmlands ...	6	1		11	2		11						28	3		31	11	2
Örebro	4			14		2	7						25		2	27	11	2
Västmanlands	1	3		11	4		6	1	1				18	8	1	27	10	
Kopparbergs	2	4	1	11	6		12			1			26	10	1	37	9	2
Gävleborgs ...	3			13	3		12	2				1	28	5	1	34	10	9
Västernorr....	3		1	19	3		5			1			28	3	1	32	10	5
Jämtlands.....	8	1		15	4	1	9						32	5	1	38	7	6
Västerbottens	3		2	9		2	8						20		4	24	5	6
Norrbottnens...	3	1		13	3		7						23	4		27	6	3
Summa	97	18	13	401	44	17	255	10	12	76	3	9	829	75	51	955	258	145

Förklaring.

Kolumn 3 avser vid sidan av tjänsten innehavd befattning eller erhållet uppdrag, avlönat av statsmedel eller eljest av offentlig natur.

Kolumn 4 avser innehavd befattning i verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller annan tjänstebefattning av vad slag det vara må.

Kolumn 5 avser uppgift å utövat förvärvsarbete (Frivillig uppgift).

Tab. XIV. Antal befattningshavare vid länsstyrelserna med bisysslor under budgetåret 1934/1935 m. m.

L ä n	Landssekr. och landskamr.	Länsassessorer länsnotarier länsbokhållare	Landskanslistor och landskontorister	Övriga befattnings- havare	Summa befatt- ningshavare			Befattningshavare med uppdrag i % av hela antalet	Antal uppdrag per befattningshavare med bisysslor
					hela antalet	med upp- drag	utan upp- drag		
Stockholms	2	10	8	—	87	20	67	23·0	1·4
Uppsala	2	7	5	7	33	21	12	63·6	1·9
Södermanlands	—	7	2	—	34	9	25	26·5	3·1
Östergötlands	2	8	10	8	51	28	23	54·9	2·2
Jönköpings	1	8	9	—	39	18	21	46·1	1·9
Kronobergs	1	6	9	1	31	17	14	54·8	1·8
Kalmar	2	6	10	3	39	21	18	53·8	1·7
Gotlands	2	2	4	—	18	8	10	44·4	2·6
Blekinge	1	6	7	1	28	15	13	53·6	2·1
Kristianstads	2	9	7	—	35	18	17	51·4	1·9
Malmöhus	2	12	11	22	77	47	30	61·0	2·2
Hallands	2	6	4	7	31	19	12	61·3	2·4
Göteborgs och Bohus...	2	13	15	6	61	36	25	59·0	2·3
Älvsborgs	2	10	8	—	50	20	30	40·0	2·4
Skaraborgs	2	7	9	8	39	26	13	66·6	2·0
Värmlands	2	5	8	—	41	15	26	36·6	2·1
Örebro	2	6	6	—	34	14	20	41·2	1·9
Västmanlands	2	6	4	1	35	13	22	37·1	2·1
Kopparbergs	2	6	8	2	47	18	29	38·3	2·1
Gävleborgs	2	7	6	1	43	16	27	37·2	2·1
Västernorrlands	2	9	4	1	51	16	35	31·4	2·0
Jämtlands	2	7	6	—	38	15	23	39·5	2·5
Västerbottens	2	4	3	—	42	9	33	21·4	2·7
Norrbottnens	2	8	5	—	34	15	19	44·1	1·8
Summa	43	175	168	68	1 018	454	564	44·6	2·1

**Tab. XV. Undersökning om bisysslor under budgetåret 1924/1925,
avseende tjänstemän av högre grad.**

Ämbetsverk, stater och kårer	Totalantal befattnings- havare	Därav med bisysslor	
		antal	procent
Justitiestaten	405	187	46·2
Statsdep. och centr. verk	519	302	58·2
Arméförvaltn.	36	19	52·8
Marinförvaltn.	18	7	38·9
Landsstaten	783	721	92·1
Generalpoststyrelsen	52	21	40·4
Telegrafstyrelsen	64	21	32·8
Statens järnvägar	445	112	25·2
Vattenfallsstyrelsen	64	24	37·5
Domänverket	205	105	51·2
Tullv:s lokalförv.	570	126	22·1
Armén	1 440	432	30·0
Marinen	614	97	15·8
Riksbanken	278	116	41·7

Enligt riksdagens revisorers berättelse 1925, del. I, sid. 212 ff.

Tab. XVI. Undersökning om statstjänstemännens bisysslor under år 1926, verkställd av socialstyrelsen.

Ämbetsverk, stater och kårer	Antal redovisade befattningshavare	Därav sådana som uppgivet sig under år 1926 innehaft bisysslor		Uppgivna bisysslor	
		antal	%	antal	per bisyssle-innehavare
1. Statsdep. och de centrala ämbetsverken.....	3 158	1 163	36·8	2 282	2·0
2. Statens affärsdrivande verk	48 729	4 022	8·3	6 218	1·5
3. Lokalförvaltn.	11 823	2 991	25·3	6 845	2·3
4. Statsanst. för vetenskapl. arb. och undervisning	3 142	2 064	65·7	4 451	2·2
5. Beskickningar och konsulat	151	18	11·9	26	1·4
6. Försvarsväsende	20 758	1 850	8·9	2 608	1·4
7. Riksdagens ombudsmän och verk	532	198	37·2	385	1·9
Samtliga	88 293	12 306	13·9	22 815	1·9
Därav					
Manliga befattningshavare av högre grad	14 794	6 776	45·8	15 018	2·2
Manliga befattningshavare av lägre grad	46 190	4 379	9·5	6 386	1·5
Kvinnliga befattningshavare	12 232	530	4·3	618	1·2
Arbetare	15 077	621	4·1	793	1·3

Enligt redogörelse i Sveriges officiella statistik år 1928, Socialstatistik, sid. 24

**Tab. XVII. Undersökning om bisysslor under budgetåret 1932/1933,
verkställd av riksdagens revisorer.**

Ämbetsverk, stater och kårer	Antal be- fattnings- havare	Med bisysslor		Antal bisysslor	
		Antal	i procent	Summa	per befatt- nings- havare
Länsstyrelserna i fem län	234	144	62·0	419	2·9
Fögderiförvaltningarna i samma län	139	109	79·0	356	3·2
Socialstyrelsen	50	34	68·0	60	1·8
Domänstyrelsen	37	15	40·0	27	1·8
Statens provningsanstalt	26	9	35·0	17	1·9
Patent- och registreringsverket ...	145	38	26·0	43	1·13
Pensionsstyrelsen.....	261	17	6·5	45	2·6
Bank- och fondinspektionen	13	5	38·0	13	2·6
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	46	15	33·0	28	1·9
Vägingenjörerna	66	8	12·0	10	1·25
Postverket	2 040	79	4·0	110	1·4
Stockholmsläroverken.....	315	201	64·0	335	1·67

Uppgifterna äro sammanställda från riksdagens revisorers berättelse år 1933

Tab. XVIII. Sammanställning av uppgifter från vid länsstyrelserna anställda tjänstemän beträffande uppdrag i taxeringsnämnd för 1936.

L ä n	Antal tjänstemän med uppdrag i taxeringsnämnd.	Antal tjänstemän, som för uppdragets fullgörande för egen del använt nedanstående antal timmar										Antal tjänstemän som delvis använt				
		under 100	100—199	200—299	300—399	400—499	500—599	600—699	700—799	800—899	900—	tjänstetid	semester	tjänstledighet	använt biträde	
Stockholms	13	2	2	3	1	2	1	1	1	2	1	1	1	11	1	10
Uppsala	8	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	7	—	8	
Södermanlands	5	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	5	—	4	
Östergötlands	17	1	1	8	3	2	3	2	1	1	1	1	14	4	13	
Jönköpings	10	1	1	1	2	6	1	1	1	4	2	2	2	—	7	
Kronobergs	7	1	1	5	2	2	2	2	2	1	1	1	7	—	6	
Kalmar	14	1	3	3	1	2	1	1	1	1	1	1	8	—	7	
Gotlands	5	1	1	3	1	4	1	1	1	3	1	1	1	—	4	
Blekinge	12	1	1	1	5	2	1	1	1	9	10	1	10	1	8	
Kristianstads	12	1	1	1	8	2	2	2	2	8	12	1	12	—	9	
Malmöhus	21	3	3	8	5	4	2	4	2	1	1	1	20	2	18	
Hallands	14	3	2	1	5	1	1	1	1	8	6	2	6	2	4	
Göteborgs och Bohus	22	1	3	4	4	7	5	1	1	3	1	1	14	4	13	
Älvsborgs	11	1	3	1	3	3	1	1	1	3	3	3	10	—	7	
Skaraborgs	11	1	1	6	2	1	1	1	1	8	10	1	10	1	7	
Värmlands	9	2	2	2	1	1	3	1	1	1	1	1	8	8	8	
Örebro	10	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	6	4	8	
Västmanlands	11	2	1	2	1	2	2	2	5	6	1	1	8	—	6	
Kopparbergs	9	1	1	2	2	1	2	1	2	—	1	1	5	7	9	
Gävleborgs	10	1	1	1	1	5	1	1	1	1	1	1	6	—	7	
Västernorrlands	9	1	1	1	2	3	3	3	3	—	—	—	6	6	8	
Jämtlands	8	2	2	2	2	1	1	1	1	7	1	1	1	5	5	
Västerbottens	5	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Norrbottnens	3	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1	3	3	
Summa	256	15	22	53	55	53	35	18	3	2	3	2	102	180	49	181

Innehållsförteckning.

	Sid.
Skrivelse till statsrådet och chefen för kungl. socialdepartementet	1
I. Länsstyrelsen enligt 1917 års organisation	3
II. Utvecklingen efter 1917	5
Ökad arbetsbelastning s. 6. Utökning av icke-ordinarie personalen s. 8.	
III. Ifrågasatta organisationsförändringar	10
IV. Uppdraget åt utredningen	11
V. Utredningens förhållande till andra reformfrågor	12
VI. Begränsning av länsstyrelsernas arbetsuppgifter	14
Av utredningen tidigare föreslagna åtgärder s. 16; ytterligare förslag beträffande landskansliet s. 17 och beträffande landskontoret s. 22.	
VII. Jämförelser mellan länsstyrelserna beträffande arbetsförhållan- dena	31
VIII. Länsstyrelsernas arbetsformer och arbetssätt	34
IX. Partiell ledighet vid länsstyrelserna	36
Författningsbestämmelser s. 36; uttalanden av riksdagens revisorer m. fl. s. 38; förnyad utredning s. 41; åtgärder mot dylika ledigheter s. 43.	
X. Befattningshavarnas bisysslor	44
1928 års betänkande s. 44; uttalanden av riksdagens revisorer m. fl. s. 45; bisysslor i allmänhet s. 52; uppdrag i taxeringsnämnd s. 52; prövningsnämndsarbetet s. 57; kommissionärsverksamheten s. 60.	
XI. Länsstyrelsernas organisation	66
XII. Länsstyrelsens ämbetsbefattning och fördelningen av ärendena mellan avdelningarna	70
Uppräkning i instruktionen av åligganden och befogenheter s. 71; för- delningen av arbetsuppgifter mellan landskansliet och landskontoret s. 72; ordning för angivande i instruktionen av fördelningen s. 75.	
XIII. Beslutanderätten	75
Gällande bestämmelser s. 75; delegation av beslutanderätt s. 77; i vilka ärenden kan beslutanderätten delegeras? s. 79; delegation av be- slutanderätten i anordningsärenden s. 80; beslutanderätten i lands- hövdingens frånvaro s. 83.	
XIV. Expeditioners underskrivande	88

XV. Föredragningens ordnande	89
1918 års fördelningsplan s. 90; överflyttning av föredragningsskyldighet å länsnotarie s. 91; partiell ledighet s. 92; assessors tjänsteställning för föredragande s. 92; beräkning av antalet assessorer s. 92; olika föredragandenas åligganden s. 92; arbetsordning för varje länsstyrelse för arbetsfördelningen mellan befattningshavarna s. 93; länsnotaries och länsbokhållares föredragningsskyldighet s. 93; avdelningschefs befogenhet s. 94; utjämning av arbetsbördan mellan de ordinarie föredragandena s. 94; tillfällig utökning av föredragandenas antal s. 95; befogenhet för underordnad tjänsteman att infordra förklaringar m. m. s. 99; kan vägingenjör och länsarkitekt tilldelas föredragandeställning? s. 99; försvarsassistenter till biträde vid handläggning av frågor, som hava samband med försvarsväsendet s. 100.	
XVI. Gemensam föredragning	105
XVII. Inbetalning av medel till länsstyrelserna m. m.	107
Länsstyrelsernas anlåtande av postgirorörelsen s. 107; kontanta inbetalningar å länsstyrelserna s. 113; fortlöpande kontrollen s. 116; avgifter för registrering av motorfordon i form av stämpelavgift? s. 117; likvider från eget postgirokonto s. 117; underskrift å giro- och utbetalningskort s. 117; kontroll å värde- och säkerhetshandlingar, uppbörds-säkerheter, auktionsarvoden m. m. s. 118; underskrift å räkenskaper och redogörelser s. 118.	
XVIII. Vissa synpunkter på frågan om effektivisering av länsstyrelsernas arbete	119
Kortregister s. 119; diarieföring s. 119; automobilregistrets omläggning till kortsystem s. 120; länsstyrelsernas arbetsredogörelse s. 121; bestyrkande av avskrifter s. 121; stenografikunnig personal, skrivmaskiner, lokalförhållanden, telefonsystem s. 121; öppethållande av expedition s. 122; gemensam måltidsrast s. 122; öppnande av post s. 122; tid för föredragning s. 123.	
XIX. Kompetens- och rekryteringsfrågor	123
Gällande behörighetsvillkor s. 123; statsvetenskaplig-juridisk examen bör likställas med juris kandidatexamen för föredragandebefattningarna å landskontoret s. 124; rekryteringsfrågor s. 127.	
XX. Lönefrågor och stafförslag	129
<i>Den egentliga länsstyrelsepersonalen</i>	
Lönefrågor; avdelningschef s. 129; länsassessor s. 129; länsnotarie och länsbokhållare s. 132; landskanslistor och landskontorister s. 133; biträdesbefattningar s. 137; expeditionsvakter s. 137; icke-ordinarie personalens lönegradsplacering s. 138. Vakanssystemet inom fögderiförvaltningen och vissa andra frågor om vikariat s. 143. Benämningen länsbokhållare s. 145. Behovet av personal för de särskilda länsstyrelserna samt fördelningen mellan ordinarie och icke-ordinarie s. 146; typorganisationer s. 149; personalstater s. 152. Anslagsberäkningen s. 155; förslag till avlöningsstat s. 159. Särskilda anslag: reseersättningar s. 160; expenskostnader s. 161.	
<i>Rit- och skrivbiträden å vägingenjörskontoren</i>	
Länsstyrelsens tjänstemän s. 162; hehovet av rit- och skrivbiträden s. 162; tjänsteställning s. 163; tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring s. 163.	
XXI. Vissa instruktionsbestämmelser	164

Förteckning över till länsstyrelseutredningen ställda remisser eller ämbetskrivelser, vilka torde få anses besvarade genom föreliggande betänkande och förslag	169
--	-----

Bilagor.

A. Arbetsuppgifter, som, enligt av länsstyrelserna lämnade förslag, anses kunna avlyftas från länsstyrelserna och handläggas av andra myndigheter eller underordnade organ	173
B. Förslag till instruktion för landshövdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda befattningshavarna	177
C. Utkast till arbetsordning	195
D. Förslag till ändring av §§ 13, 22, 24, 30 och 46 kungörelsen den 13 november 1931 (n:r 396) med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen, upprättat inom riksräkenskapsverket	199
E. Utkast till kungörelse angående länsstyrelsernas anlitande av postgironörelsen m. m.	202
F. Utkast till kungörelse angående ändring av vissa delar av kungörelsen den 13 november 1931 (n:r 396) med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen	203

Tabeller.

I. Antalet handlagda samt balanserade mål och ärenden vid länsstyrelserna enligt arbetsredogörelserna 1919 och 1933	209
II. Folkmängd, personalantal och personalkostnad	210
III. Uppgifter om personalens sammansättning m. m. Landskanslien	211
IV. Uppgifter om personalens sammansättning m. m. Landskontoren	212
V. Ärenden av vissa representativa slag, mätta i procent av totala antalet för samtliga län. Landskanslien	213
VI. Ärenden av vissa representativa slag, mätta i procent av totala antalet för samtliga län. Landskontoren	214
VII. Arbetsmängd jämförd med personalantal för vissa arbetsdetaljer. Landskanslien	215
VIII. Arbetsmängd jämförd med personalantal för vissa arbetsdetaljer. Landskontoren	216
IX. Totala personalen proportionellt fördelad länen emellan efter beräknad arbetsmängd utan tagen hänsyn till för länen säregna förhållanden. Landskanslien	217
X. Totala personalen proportionellt fördelad länen emellan efter beräknad arbetsmängd utan tagen hänsyn till för länen säregna förhållanden. Landskontoren	218

	Sid.
XI. Ordningsföljden länsstyrelserna emellan bedömd efter olika förhållanden	219
XII. Omfattningen av ledighet för beredning av vissa ärenden, s. k. partiell ledighet m. m. år 1934	220
XIII. Antal bisysslor för länsstyrelsernas befattningshavare under budgetåret 1934/1935	221
XIV. Antal befattningshavare vid länsstyrelserna med bisysslor under budgetåret 1934/1935 m. m.	222
XV. Undersökning om bisysslor under budgetåret 1924/1925, avseende tjänstemän av högre grad	223
XVI. Undersökning om statstjänstemännens bisysslor under år 1926, verkställd av socialstyrelsen	224
XVII. Undersökning om bisysslor under budgetåret 1932/1933, verkställd av riksdagens revisorer	225
XVIII. Sammanställning av uppgifter från vid länsstyrelserna anställda tjänstemän beträffande uppdrag i taxeringsnämnd år 1936 ...	226

Statens offentliga utredningar 1936

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

- Betänkande med förslag till lag om behandling av förbrytare, hemfallna åt alkoholmissbruk, m. m. [4]
Förslag till lag om ändring i vissa delar av sjölagen m. m. [17]
Utredning ang. revision av bestämmelserna om tingshusbyggnadsskyldigheten. [37]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

- Betänkande om socialstyrelsens organisation. [29]
Betänkande med förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän. [41]
Betänkande med förslag ang. länsstyrelsernas organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål. [56]

Kommunalförvaltning.

- Förslag till vissa ändringar i kungl. byggnadsstyrelsens normalförslag till gatukostnadsbestämmelser enligt 40 § stadsplanelagen. [33]

Statens och kommunernas finansväsen.

- Undersökningar rörande det samlade skattetrycket i Sverige och utlandet. [18]
Promemoria ang. ändring av bestämmelserna rörande kommunernas underställningsfria lånerätt. [35]
Rationaliserings- och ersättningsfrågor i samband med ifrågasatt införande av statligt brännoljemonopol. [45]
Betänkande med förslag till lönerogering för lärare vid folk- och småskolor. [48]
Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden vid 1933 års allmänna fastighetstaxering. [52]

Politi.

- Betänkande med förslag ang. revision av lagstiftningen rörande tillverkning, beskattning och försäljning av malt-drycker. [5]
Utredning ang. revision av bestämmelserna om utlänningsrätt att här i riket vistas och därmed sammanhängande spörsmål. [53]

Nationalekonomi och socialpolitik.

- Utredning med förslag rörande bidrag åt barn till änkor och vissa invalider samt åt föräldralösa barn. [6]
Socialiseringsproblemet. Allmänna synpunkter. [7]
Ur socialiseringsens »europiska» idékrets. [8]
Socialiseringsidéer och socialiseringspraxis i Sovjetunionen. 1. [9]
Betänkande ang. förlossningsvården och barnmorskeväsendet samt förebyggande mödra- och barnavård. [12]
Betänkande ang. familjebeskattningen. [13]
Betänkande ang. dels planmässigt sparande och dels statliga bosättningslån. [14]
Betänkande ang. moderskapspenning och modrahjälp. [15]
Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1935. [21]
Betänkande ang. åtgärder för avhjälpande av de inom vissa delar av Norrbottens läns lappmark yppade missförhållanden samt rörande de kostnader som därav kunde föranledas m. m. [23]
Svensk arbetslöshetspolitik åren 1914—1935. [32]
Utredning med förslag rörande förskottering av underhållsbidrag till barn utom äktenskap m. fl. [47]
Den ekonomiska och sociala utvecklingen under år 1935. [55]

Hälso- och sjukvård.

- Betänkanden 1 rörande serafimerlasarettets ekonomi samt 2 rörande lasarettets ställning och verksamhet. [1]
Betänkande ang. sterilisering. [46]
Yttrande ang. revision av 18 kap. 13 § strafflagen m. m. [51]

Allmänt näringsväsen.

- Ang. kontrollen över elektriska starkströmsanläggningar. [27]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

- Betänkande med förslag om vissa föreskrifter beträffande konsumtionsmjölk. [3]

- Sociala jordutredningens betänkande med förslag till revision av lagstiftningen ang. avstyckning m. m. [26]
Betänkande med förslag rörande jaktlagsstiftningsfrågor. 1. Förslag till lag om rätt till jakt samt jaktstada även som andra därmed sammanhängande författningar. [38]
Sociala jordutredningens betänkande med förslag till åtgärder för att bereda ökade möjligheter för den mindre bemedlade befolkningen på landsbygden att förena småbruk med hemindustri, hantverk, hemslöjd, pälstdjuruppfoädnin g m. m. [39]
Betänkande med förslag till omorganisation av den med statsmedel understödda kemiska analys- och kontrollverksamheten. [40]
Betänkande med utredning och förslag rörande rikets ekonomiska kartläggning och därmed sammanhängande organisationsspörsmål ang. rikets landkarteverk. [42]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

- Betänkande med förslag till lagstiftning ang. skyddsskogar m. m. [19]
Betänkande med förslag till lagstiftning ang. skogar å städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län. [30]

Industri.

Handel och sjöfart.

- Statligt kaffemonopol. [10]
Den svenska sjöfartsnäringen. Statistisk-ekonomisk undersökning. [22]
1935 års lotsverksakkunniga. Betänkande 2. Förslag till lotsförordning. [43]

Kommunikationsväsen.

- Utredning rörande förhållandet mellan land- och sjötrafikmedel. [16]
Betänkande med förslag i anledning av verkställd granskning av 1932 års trafikutrednings förslag till förordning ang. allmän automobiltrafik. [20]
Förslag till lag om befördran med luftfartyg m. m. [54]

Bank-, kredit- och penningväsen.

- Betänkande med förslag till lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker m. m. [25]

Försäkringsväsen.

- Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.
Förslag till psalmbok för svenska kyrkan. [11]
Kyrkogodset i Skåne, Halland och Blekinge under dansk tid. [28]
Betänkande med utredning och förslag ang. åtgärder för särskild undervisning och utbildning av psykiskt efterblivna i barn- och ungdomsåren. [31]
Utredning rörande de svenska universitets- och högskolestudenternas sociala och ekonomiska förhållanden. Bilaga till betänkande med undersökningar och förslag i anledning av tillströmningen till de intellektuella yrkena. [34]
Psalmbok för svenska kyrkan. Förslag avgivet den 29 febr. 1936, överarbetat av inom eklekasiastikdepartementet tillkallade sakkunniga. [36]
Betänkande med utredning och förslag ang. sammanförande och organisation av i Stockholm beäntliga arkeologiska samlingar från Medelhavsländerna och främre Orienten. [44]
Utredning med förslag ang. omorganisation av dövstumundervisningsväsendet. [49]
Betänkande och förslag ang. beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer. [50]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

- Förslag till konvention mellan Sverige och Schweiz om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar m. m. [2]
Betänkande med förslag till lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning m. m. [24]